

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת וירא

לקראת שבוע מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 248

פנינים לפרשת וירא

בשנת תשי"ד עבר 'מלון העצמאות' בנתניה לבעלותם של הוריי. המלון נפתח בנישואיו של גיסי הראב"ד רבי משה שטרנבוך שליט"א. שנה לאחר מכן נערכה במלון חתונתו של גיסו, הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק שליט"א. מרן הגרי"ז מבריסק וכל משפחתו, התארחו במלון עד תום הגיגות ה'שבע ברכות', שאף הן נערכו במלון. זכורני שבשבת קודש, כאשר הרב מבריסק זצ"ל, שם לב שכל הרחוב הראשי מלא באנשים...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על הנצחון שבא בזכות מסירות הנפש

"פי ידעתיו למען אשר יצנה את בניו" (בראשית י"ה, י"ט)

חז"ל אומרים במדרש, שנמרוד היה יודע את קונו, ואף על פי כן היה מתכוון למרוד בו. נמרוד שמלך על האנושות כולה, המריד את הבריות כנגד הבורא וקרע אותן מהאמונה בהקב"ה. הוא עשה זאת במודע, ונלחם כנגד ה' יתברך. ומי עמד כנגדו? הילד הקטן שעליו נאמר: "אברהם העברי", לפי שכל העולם עמד מהעבר האחד, והוא מהעבר השני. ילד זה נלחם בנמרוד וזעק: 'נמרוד מוליך אתכם שולל! אל תאמינו לו! יש אדון לעולם! יש בעל הבית לבירה! הוא זה שברא את העולם ואת האנושות!'

חז"ל במדרש מסבירים על הפסוק: "אחות לנו קטנה" (שיר השירים ה, ח), זה אברהם שנקרא 'אחות' משום שהיה מאחה אל הקרעים. נמרוד קרע את האנושות מבורא העולם, ואילו אברהם אבינו חזר ואיחה את הקרעים, וקרב את הבריות לקב"ה.

ילד אחד הצליח לנצח שליט כל כך גדול!

הרי לנו כי ילד אחד שהולך כנגד הזרם, ועומד ומכריז בכל ארחות חייו שיש בורא לעולם, יכול לאחות את הקרעים שהסטרא אחרא יצרה בעולם, ולהשיב את הברואים אל בוראם.

בילדותי, בתל אביב של פעם, נהגו העוברים והשבים להציק לילדים

שחזותם החיצונית היתה חרדית. משכו לנו בפאות, לעגו לנו וצחקו מאיתנו, אך היו בינינו ילדים שלא נבהלו מפני המלעיגים עליהם, והמשיכו לצעוד בגאון ברחובות קריה, ולהצהיר בהתנהגותם: "האמת איתנו, אנחנו איננו מתפעלים מהלעג!", בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב יז, ו).

באותה תקופה אמר האדמו"ר מבעלז זצ"ל לאחד מחסידיו, שילד שהולך עם פאות וציציות בחוצות תל אביב, שואג בעצם התנהגותו:

המשך בעמוד 26

פעם נכנסתי אל מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, וראיתי שנפשו נסערת. שאלתי אותו, מה גרם לו להתרגש כל כך? מרן החל לספר, אך לא היה יכול לעצור בעד דמעותיו. הוא בכה ללא הרף, ולא היה מסוגל לדבר. לאחר שנרגע מבכיו, אמר לי: "אספר לך: היו אצלי זוג הורים עם בנם בהקשר לשידוך. הבן נפגש עם המדוברת, והם החליטו עקרונית לעשות את השידוך..."

הרב שלמה לורניץ על מרן הגרא"מ שך זצוק"ל: 'אביהם של כל בני הגולה'

"וְשִׁמְרוּ דֶרֶךְ ד'" (בראשית י"ח, י"ט)

מי שדיבר עם מרן, קיבל הרגשה כי הוא איננו מדבר רק עם רבן של כל בני הגולה, אלא ממש עם אביהם של כל בני הגולה. יתירה מזו, לכל אחד היתה הרגשה שהוא הוא הבן היחיד אצל מרן. היה אפשר לדבר עם מרן - רבן של כל בני הגולה, ויחד עם זה להרגיש כאילו מדברים עם אבא... בדרך כלל יש בכך "תרת' דסתר'", אולם אצל מרן לא היתה בכך כל סתירה. גדול בתורה באמת, המושלם בכל המידות, יכול לשמש כרב וכאב בבת אחת. לדעתי, נוסף על התואר "רשכבה"ג", הולם אותו התואר: "אשכבה"ג" - אביהם של כל בני הגולה.

הזכרנו את דברי הגרש"ז אויערבך, אשר העיד במרן כי הוא אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים, בהיותו מסתיר את גודל צדקותו וחסידותו מעין רואיו. סבורני, כי מידה אחת היתה בו, אותה לא הצליח להסתיר. מידה זו היתה ניכרת בו יותר מן הכל: הלא היא מידת הענווה. התבטלותו היתה לא רק בפני גדולים, ולא רק כלפי תלמידי חכמים, אלא - באותה מידה ממש - בפני הקטן שבקטנים.

ענווה זו היתה נסוכה בכל תנועותיו ובכל הליכותיו, עד שגם מי שלא הכירו מעולם ולא פגש בו אלא באקראי, התרשם ממנה עמוקות. גם כאשר רבים התדפקו על דלתותיו, גם כאשר היה למנהיג הדור שעל פיו יישק כל דבר - לא החשיב עצמו לכלום. מרגלא בפומיה: "אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים" (ר"ה כה:). ברוב ענוותנותו הוא ייחס מאמר זה לעצמו, כאשר ראה שנשמעים לעצותיו.

"העולם טועים בי..."

אינני יודע, אם אוכל להעביר לקוראים בשפתי הדלה את עומק ההתרגשות שגרם לי המעשה הבא. לאדם מערכי לב, ומה' מענה לשון.

פעם נכנסתי אליו, וראיתי שהוא במצב רוח ירוד ונפשו נסערת. שאלתי אותו, מה גרם לו להתרגש כל כך.

מרן החל לספר, אך לא היה יכול לעצור בעד דמעותיו. הוא בכה ללא הרף ולא היה מסוגל לדבר. לאחר שנרגע מבכיו, אמר לי:

"אספר לך: היו אצלי זוג הורים עם בנם בהקשר לשידוך. הבן נפגש עם המדוברת, והם החליטו עקרונית לעשות את השידוך. הבן אמר כי הוא רואה בה שלימות בכל המעלות, והוא מרגיש שזהו השידוך שלו. ההורים סיפרו, כי מלכתחילה גם הם נטו להסכים לשידוך, אך ברגע האחרון נודע להם שהיא בעלת תשובה. משפחת הבחור היא משפחה מיזחסת מאד ואמידה, מהמשפחות המיוחדות, וההורים אינם מסוגלים להשלים בשום אופן עם העובדה, שבנם היחיד עומד להשתדך עם בעלת תשובה. המתח בין ההורים לבין בנם גדול מאד, הבן אומר שהוא לא ייסוג, כי למרות שלא נתן את הסכמתו בפירוש, המדוברת הבינה, שבעיקרון - העניין סגור. ומאידך, ההורים עומדים על דעתם בכל תוקף ואינם מסכימים לשידוך". הם הגיעו להחלטה לשאול את מרן, ולקבל את הכרעתו בעניין.

מרן החל שוב לבכות, ואמר: "תבין, הרי כולם טועים בי, חושבים שהנני מישהו שהנני משהו... באים אלי בשאלות והכרעות כל כך קשות. הרי זו שאלה שרק גדול בישראל יכול להכריע. מה אני שייך לשאלות שכאלה? כנראה אני - על ידי מעשי, גם אם זה בשוגג - מטעה את הציבור, והציבור חושב שאני מהגדולים". שוב התחיל לבכות ללא הפוגה: "טועים בי, ואני אשם בזה..."

לאחר שסיים את דבריו, שאלתי את מרן: "מה למעשה יעץ להם

**בחתונת אחד מנכדיו, הקימו במה
גבוהה כדי לכבד את מרן. כאשר
הגיע מרן לאולם והבחין בבמה,
התכרכמו פניו. "מה עשיתם
כאן?", שאל בטרזניה גלויה.
נפשו כל כך סלדה מן הדבר, עד
שהחליט על אתר לחזור לביתו.
הוא לא היה מסוגל לסבול את
המולת הכבוד שנהייתה סביבו**

בחתונת אחד מנכדיו, הקימו במה גבוהה כדי לכבד את מרן. כאשר הגיע מרן לאולם והבחין בבמה, התכרכמו פניו. "מה עשיתם כאן?", שאל בטרזניה גלויה. נפשו כל כך סלדה מן הדבר, עד שהחליט על אתר לחזור לביתו. הוא לא היה מסוגל לסבול את המולת הכבוד שנהייתה סביבו. גם כאשר הפצירו בו שימתין לפחות לבואם של כמה מגדולי הדור שהיו בדרכם לחתונה, או לפחות שימתין לחתן ולכלה שעמדו לצאת מחדר היחוד, לא אבה לשמוע, וחזר על עקבותיו שבמשך כל הדרך ממש בכה על הביזיונות שנפלו בחלקו ע"י גינוני כבוד אלה. פעם אמר לי, שכאשר הוא רואה את שמו מופיע בעיתון או במודעות, הדבר מכאיב לו והוא מרגיש כאילו חתכו את בשרו בסכינים. אין מילים להגדיר זאת, אבל מי שהיה אצלו, הרגיש וידע שאמנם כן היו הדברים.

ההנאה הגדולה: לשבת כמו כל יהודי

כשהיה מרן מתקשר למישהו בטלפון, נזהר מאד לדבר בלשון של כבוד. למשל, כשצלצל לביתי שאל: "אפשר לדבר עם הרב לורניץ?". מאידך גיסא, כאשר מישהו לא הכיר את קולו ושאל לזהותו, ענה מרן בפשטות: "כאן מדבר שך", מעולם לא הציג את עצמו בשם "הרב שך"...

הג"ר יוסף הכהן רוט אמר על מרן: "כאשר מרן היה מתפלל באחד מבתי הכנסת בסביבת ביתו, נהג לשבת בספסלים האחוריים, בין כולם. לשאלתי, מדוע אינו מתיישב בכותל המזרח, כיאה לראש הישיבה, השיב: "אילו ידעת איזו הנאה יש לי כאשר אני יושב כמו כל יהודי, לא היית שואל שאלה כזו!"

(מתוך הספר 'במחיצתם')

ראש הישיבה? ". השיב מרן: "מה יכולתי לעשות? הצעתי להם, שילכו לאחד מהגדולים, אמרתי להם אפילו למי ללכת (לפי השערתי היה זה מרן ה'קהילות יעקב', שבספרו הוא דן בנושא זה), אך הם לא רצו. הצעתי להם גדול אחר, ושוב הם לא רצו. הם הסכימו ביניהם לקבל רק את הכרעתי בלבד, ואם לא - יגרום הדבר למתח גדול בין ההורים לבין בנם. מה יכולתי לעשות?" - המשיך מרן - "אמרתי להם שאחשוב על כך, ושיחזרו בעוד כמה ימים".

לאחר שבוע נקלעתי שוב לביתו של מרן, ועניין אותי לדעת מה היה סוף המעשה.

מרן כבר היה אז במצב רוח מרומם, והוא סיפר: "לאחר שהם עזבו, לקחתי את ספר התהילים, והתפללתי שה' יחונן אותי בדעת. אחר כך הוצאתי שולחן ערוך אבן העזר, ועיינתי בכל מקום שיתכן שיש שם איזה מקור או איזו שייכות לשאלת הנישואין עם בעלת תשובה, לא ראיתי איסור בשום מקום, וכיון שכך אין טעם לאסור. אם אכן היא מושלמת כל כך בתכלית השלמות, והיא כל כך מוצאת חן בעיני הבחור, ומאחר שביניהם כבר היה העניין סגור, יש לגמור את השידוך.

"מסרתי להם את הכרעתי, ואמרתי להם מזל טוב, נשתה לחיים ותעשו את השידוך. מובן, שהבחור היה בשמי-שמים. אבל לא רק הבחור, גם ההורים אמרו שהם מקבלים את הכרעתי בלב שלם".

סיפרתי את המעשה עד תומו, אך עיקר כוונתי היא לתחילתו. מרן בכה ללא הפוגה על כך שהוא כביכול מטעה את הציבור, ומעורר רושם כאילו הוא אחד מהגדולים - זוהי ענווה שאינני מסוגל לתאר במילים.

כאן אבקש ממך, קורא יקר - בטרם תמשיך הקריאה, עצור רגע, חזור על הקטע שקראת, שוב ושוב, והתבונן. עד היכן הגיעה ענוותנותו של מרן, רבן של ישראל!... הוא זועק ובוכה מעומק לבו: "טועים בי, חושבים שהנני מישהו, שהנני משהו... כנראה אני, על ידי מעשי, גם אם זה בשוגג, מטעה את הציבור, והציבור חושב שאני מהגדולים". הבה נשאל את עצמנו, כמה אנחנו עושים ומשתדלים, בכוונה תחילה, שיכבדו אותנו יותר...

אבא - מסדר קידושין

מרן השתתף פעם בחתונת תלמידו עם נכדתו של הגר"ש שבדרון. בראותו את הגרש"ז אויערבך - דוד הכלה, ניגש אליו מרן ואמר לו: "אתם הדוד, ולכן אתם חייבים לסדר קידושין". הפצרותיו של הגרש"ז לא הועילו, עד שהגרש"ז אמר למרן: "אני באמת הדוד, אבל אתם - האבא"... כאשר שמע מרן את דבריו של הגרש"ז, הסכים מייד לגשת לסידור קידושין.

כאילו חתכו את בשרו בסכינים

כאשר היה מרן מסדר קידושין או סנדק, הקפיד וביקש שלא יכריזו את שמו, באומרו: "אני יודע מתי עלי לגשת, אגש בעצמי ואין צורך להכריז את שמי". וכל כך למה? - הוא לא רצה שיכריזו תארים: מרן, הגאון הגדול וכדו'.

הוא למד בפוניבז' ואני למדתי בסלבודקה, אבל אז היה קשר רב בין הישיבות. היו הולכים לשמוע שיחות ושיעורים, ואכן אני זוכר אותו מאז. הוא ישב תמיד בקצה בית המדרש עם סטנדר ולמד, לא הסתכל על הציבור, לא ראה את הציבור, ואפילו החולם הגדול ביותר, לא חלם שהבחור הזה יהיה פעם גדול מאוד

שיחה נדירה במעונו של זקן המשגיחים,

הגה"צ רבי אברהם פולק שליט"א, על מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל

"למען אשר יצוה את בניו" (בראשית י"ח, י"ט)

עם כניסתנו לחדרו של זקן המשגיחים, הגה"צ רבי אברהם פולק שליט"א, המתינה לנו חוויה נדירה. המשגיח שליט"א קיבל את פנינו בנועם וחביבות כדרכו. המתנו ביראת כבוד לנטילת התרופה: "רפאות תהי לשריך ושיקוי לעצמותיך".

"למרות שלא הייתי מיודד במיוחד עם פוסק הדור זצוק"ל, אבל היה לי קשר טוב איתו, כמו כל בני התורה בבני ברק. ורצוני להתעכב על קווי האופי שלו. כי יש הרבה תלמידי חכמים ב"ה, הרבה יודעי ש"ס ויודעי שולחן ערוך, והוא - הייתה לו ייחודיות מסויימת, שרצוני להתעכב על חלק ממנה.

"הייתי בחור צעיר בסלבודקה, כשרבינו רבי אייזיק שר היה פעם חולה בשפעת. אחרי שלושה ימים נכנסתי לבקר אותו, כי הקשר בינו לבין התלמידים היה ידידותי וחברי, יכולנו ורצינו להיכנס. כאשר נכנסתי, אמרתי: 'באתי לשאול בשלומו של ראש הישיבה'. הוא התעניין: 'אז מדוע באת רק עכשיו?!', השבתי שכתוב ב'שולחן ערוך' לבקר אחרי שלושה ימים. תגובתו היתה: 'ואם אבא של מישהו חולה, וכי הוא ממתין שלושה ימים?!'. הוא ביקש ללמדני כיצד צריך להתייחס לתלמיד לרב.

"אחר כך סיפר לי כאב המספר לבנו, שלפני שהגעתי 'היה כאן ה'חזון איש' לבקר, והתחיל לדבר אודות ה'חזון איש', וחושבני שהעניין קשור לאופי של רבי ניסים זצוק"ל.

"ראשית אמר על מרן ה'חזון איש': 'הפקחות שלו היא מעבר לכל'. ותדעו, כי רבי אייזיק היה ידוע ומפורסם עוד מליטא, כבעל 'שכל ישר' והגיוני מאוד, והכל באו להתיעץ איתו. גם אהבו לשמוע את השיעורים, ואמרו לי שלא דווקא מחמת החידוש שבהם, אלא בעקבות הישרות המרנינה והמיוחדת שבדבריו. והנה רבי אייזיק אמר על החזו"א שהפקחות שלו היא מעבר לכל. שנית, הוא אמר: 'ה'חזון איש' אינו אדם השייך לעצמו. כל מי שמעוניין בא לקחת אותו'...

"בסלבודקה מדברים הרבה על חסד, אבל החזו"א נתן את עצמו - כמי שאינו קיים, עד כדי כך שמי שרוצה לדבר איתו - לא חושב

אולי הוא כעת שקוע בסוגיא, אולי כעת הוא כותב מכתב, שמא הוא אוכל כעת, אולי הוא נח, 'אני צריך את ה'חזון איש'!', והנה ה'חזון איש' מוכן לפניו, ולפני כל אחד, וכל הרוצה יבוא ויטלו, הפקר לכל. "רבי ניסים גדל באווירה הזו בצלו של ה'חזון איש'. וכמו שרבי אייזיק תיאר את החזו"א, שכל הרוצה יכול לבוא ולזכות בו, במידה רבה זה היה מקווי האופי היסודיים שלו: למען אחרים! האוכל שלי לא חשוב, השינה לא חשובה, כלום. הפקר לכל.

"ידועים דברי הגאון רבי איצ'לה זצוק"ל, בנו של רבי חיים מוואלוז'ין בהקדמה ל'נפש החיים', הכותב כי אביו היה מוכיחו לאמר: 'וכה היה דברו אלי תמיד שזה כל האדם, לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחרני, ככל אשר ימצא בכוחות לעשות', זו כל המטרה בבריאה. זה כל האדם.

"את ההנהגה הזו ראינו אצל רבי ניסים. ככל שתבוננו במעשים שלו, תמצאו שעסק בלהביא תועלת, לעזור, לסייע לאחרני, ולא היה לעצמו".

המשגיח הכירו בצעירותו?

"אני זוכרו מצעירותו. הוא היה יושב ליד הסטנדר, למד, למד ולמד, 'יושב אוהלים' עם כל המשמעות, אך היתה לו ראיית נולד, יותר מכל אלו שהיו למעלה בפוליטיקה ובניהול הכללי, והוא בשתיקה המהותית שלו, הקים מפעלים נפלאים.

**זקן המשגיחים שליט"א, בפניו
המאירות ובחכמתו המעמיקה,
נשנק לפתע מדמעות של
התרגשות: "וזה היה רבי ניסים
זכר צדיק לברכה: כולו ממתקים
ומחמדים. כך התרשמתי במשך
השנים בכל ההזדמנויות שראיתו
ושוחחנו. 'זה דודי זה רעי'**

של אהבה'. ומה הם הדליים הללו? ה'לב טוב' שכותב רבינו יונה הנ"ל שמוסיים ומגדיר: 'חיכו ממתקים וכולו מחמדים'."

זקן המשגיחים שליט"א, בפניו המאירות ובחכמתו המעמיקה, נשנק לפתע מדמעות של התרגשות: "וזה היה רבי ניסים זכר צדיק לברכה: כולו ממתקים ומחמדים. כך התרשמתי במשך השנים בכל ההזדמנויות שראיתו ושוחחנו. 'זה דודי זה רעי'. מימי צעירותי שראינו את רבי אייזיק, לא ראיתי עוד כמותו. הוא היה הדמות הזו, כמו רבותי."

"ההתמדה שלו במידות טובות, נראתה על פניו. המידות הטובות היו משורטטות על פניו, כפי שכתב ה'חזון איש', וכפי שרבי אייזיק הגדיר את החזון"א, כך רצינו להגדיר אותו- את רבי ניסים זכר צדיק לברכה. 'דודי ורעי' נאמר על הקב"ה, אבל המילים הללו יהיו כמשל על תלמיד חכם, שדבק במידותיו של הקב"ה שהיה 'חיכו ממתקים וכולו מחמדים! זה דודי זה רעי'."

הקב"ה יעזור שייצא מהדברים שלנו כבוד שמים, יעריכו את המעלות שלו וגם אחרים ילכו בדרכיו. כל טוב.

(הרב א. חפץ. מתוך מוסף יתד נאמן, סוכות תשפא)

"הוא למד בפוניבו' ואני למדתי בסלבודקה, אבל אז היה קשר רב בין הישיבות. היו הולכים לשמוע שיחות ושיעורים, ואכן אני זוכר אותו מאוד. הוא ישב תמיד בקצה בית המדרש עם סטנדר ולמד, לא הסתכל על הציבור, לא ראה את הציבור, ואפילו החולם הגדול ביותר, לא חלם שהבחור הזה יהיה פעם גדול מאוד.

"אינני יכול לומר כיצד היה נראה כבחור וצעיר, אבל הוא בוודאי השתנה עוד ועוד, עד כדי שמידותיו וטוהר ליבו ניכרו על פניו. הוא היה נראה כדמות עילאית טהורה, והפנים שלו הביעו רק 'טוב לב', כי הוא היה כזה בתוככי הנפש הדגולה שלו. היתה כלפיו יראת כבוד מיוחדת. כל מי שנפגש עמו, התרגש מהדמות היפה של אדם מחייך נעים, שבסך הכל עשה תנועות עם הראש במקום לדבר.

"הם ישבו לצידו וראו דמות עילאית, וזה השפיע מאוד על הצדדים. הם חשו שאינם באים לדין או רב, המעוניין לעשות שלום ביניהם ולהגיע לייעד שהעמיד לעצמו, אלא שהם יושבים עם 'אדם גדול', ויראת הכבוד תיכף השפיעה עליהם.

"הנה ה'חזון איש' כותב ה'אמונה ובטחון'", נטל המשגיח שליט"א את הספר, והחל להקריא בפרק ד' לגבי מי שמתמיד במידות טובות: "ההתמדה משורטטת בצורת הנפש שרטוט יציב וקיים, ומראה הפרצוף ותבניתו משאיר אחריו התמדת המעשים הטובים והרעים של בעליה' - אדם המתמיד במעשים טובים הפנים שלו משתנות..."

לקראת סיום אומר המשגיח שליט"א: "כתבו בפרקי אבות פרק ב: 'רבי יוחנן בן זכאי אמר לתלמידיו צאו וראו איזו דרך ישרה שידבק בה וכו' רבי אלעזר בן ערך אומר לב טוב וכו' בכלל דבריו דבריכם'. רבינו יונה מסביר מה הוא לב טוב. ונראה לי כי הדברים הללו של רבינו יונה, היו צריכים להיות חקוקים בליבו של כל מחנך, שישנן לעצמו את הדברים, מידי יום ביומו:

"נראה לפרש, כי לב טוב רצה לומר זה הסבלן שאינו קצר רוח, ומתרחק ממידת הכעס, ומשיב במענה רך. אף אך כי יעשו לו דבר רע - יסבלהו, ואין מר בפיהו כי חכו ממתקים וכולו מחמדים'.

"חושבני, שלכך התכוון רבי ניסים כאשר אמר 'להיות וותרנים', כי לא העיקר לעשות את הוויתור, אלא להיות ותרן. 'יסבלהו. ומשיב במענה רך'. אלו חיים נעלים.

"שמעתי פעם מרבי אייזיק שר זכר צדיק לברכה, שאם מעוניינים להשפיע על מישהו, כגון רב לתלמיד, או כל אדם אחר, צריך לשפוך עליו דליים של אהבה. בימים ההם לא היו 'מקלחות', אלא שפכו על הגוף דליי מים, לכן התנסח כך, היום היה מתנסח: 'ברזים ומקלחות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לפני שנים רבות בא אלי רופא, וסיפר בהתפעלות רבה על ביקור שערך בבית פלוני. הרופא תיאר, כיצד החתן ורעייתו עושים חסד עם השוויגער, ומפקירים למענה את כל הדירה, וכשבעל הבית היה צריך להכין שיעור, הוא עשה זאת ב... מטבח! הרופא תיאר כיצד ישב עם עשרות ספרים, והכין את שיעורו בין הסירים במטבח. היה זה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שכיבד בצורה מופלאה את חמותו הרבנית דיסקין ע"ה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ההטבה לזולת ומעשה חסד

"וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם" (בראשית י"ה, ב')

הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', סיפר שהזדמן לו ללכת פעם בסימטאותיה של העיירה ראדין עם רבו, הגאון רבי משה רוזנשטיין זצ"ל, שכיהן כמשגיח בישיבתו של מרן ה'חפץ חיים'. והנה הם עוברים ליד מסיבה של גויים, ושומעים שירה הבוקעת משם. בחורים נוספים שהלכו עם המשגיח, קיללו את המשוררים ההם, ותגובתו של הגר"מ רוזנשטיין לכך היתה, שהקללות הללו שלא במקומן.

הרי גם הגויים שיושבים במסיבה זו, הם ברואיו של השם יתברך, וכשהם נהנים מעולמם גורם הדבר נחת רוח להקב"ה, ואם כן מדוע אנחנו צריכים לקלל?

ודומני, שיש לכך מקור בחז"ל האומרים, שעם ישראל מתפלל על הגשמים גם בשנת השמיטה. ולכאורה, בשנת השמיטה אין צורך בגשמים, שהרי השדות אינם מעובדים, ומדוע צריכים להתפלל על כך (ומדובר במצב שאין מחסור במים)?

אלא שכיון שאנחנו מעוניינים להיטיב עם ברואי השם, הרי שהעם היהודי מתפלל שהגשמים יסייעו לגויים בעבודת האדמה שלהם, למרות שאנחנו לא זקוקים לכך בשנה זו.

הניח את המטבעות שהעניקה לו אימו לקניית ממתקים, ב... קופת רבי מאיר בעל הנס

ואם האדם יודע בבירור שהכל מאיתו יתברך, קל לו יותר להעניק את הממון שבידו לצרכי צדקה, גם אם יהיה זה ילד קטן.

אימו של רבי צבי-פסח נתנה לו, לפני שהלך לחיידר, קצת כסף, על מנת שיקנה לו ממתקים ויטעים עליו את הלימוד. אבל הילד הקטן, שכבר בגיל כזה ניחן באמונה-רבתי בכוחה של הצדקה, הניח את המטבעות ב... קופת רבי מאיר בעל הנס, תוך שהוא מתפלל 'אלקא דמאיר ענני שאלמד תורה לשמה'.

התמזל עליו מזלו של רבי צבי פסח, שסיפרו את הדבר לרבי יצחק

אלחנן. הגאון התפעל מאוד מהסיפור, ובירך ואמר שילד זה יצמח לגדול בתורה וייצא להוראה בעם ישראל, והברכה התקיימה במלואה. סיפור נוסף הממחיש את ההטבה לבריות, הנעשית על ידי תלמידי חכמים, נסוב על הגאון רבי מרדכי צ'קנובסקי זצ"ל, שכיהן בזמנו כרבה של ברזיל, וכאשר עלה ארצה היה רבו של בית הכנסת הגדול בבני ברק.

מרן הגר"ש אלישיב העריכו מאד, וגם אני זכיתי לשמוע ממנו כמה שיעורים, ודבריו היו מתוקים מדבש. פעם, בהיותו בבית הכנסת הגדול ברחוב רבי עקיבא, הבחין הרב צ'קנובסקי בילד כבן 3-4 והנה הוא בוכה.

ממרום מעמדו התורני, ניגש אליו הרב ושאל מדוע הוא בוכה. כשהבין שיתכן שהוריו של הילד אינם נמצאים כאן, וצריך להביאו לביתו, הרים אותו הגר"מ צ'קנובסקי על ידיו, ונשאו כך ברחוב, עד לביתו במעלה רחוב בן זכאי.

מי שמכיר את הדרך, יודע שמדובר במסלול לא קטן. יש לעבור קטע ברחוב רבי עקיבא, ולפנות לרחוב ירושלים, משם לבעלז, ומשם לבן זכאי, ולהמשיך לעלות עד אמצע הרחוב. למרות זאת, לא התחשב הרב במאומה, ונשא את הילד על ידיו עד לביתו. גם לבחור צעיר

אמר לו מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: "יש בידי שתי עבירות שאיני יכול לעשות עליהן תשובה, ובגינן עלול אני להפסיד את עולם הבא שלי"...

הסיפור מדהים! אדם שעבר את גיל מאה, והוא זוכר מכל ימי חייו רק שתי עבירות שלא עשה עליהן תשובה... אבל ההמשך לא יאמן! מרן סיפר לאיש את שתי ה'עבירות'!

רב העיר כרמיאל, הגאון הרב אברהם צבי מרגלית שליט"א, על שתי העבירות שהטרידו את מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

"בְּתָם לְבָבִי וּבְנִקְיָן בְּפִי" (בראשית כ, ה')

באינסטינקט כזה. אבל הרב שטיינמן, הגאון, שכל מעשה שלו מחושב ומדוקדק, הוא קוטף פרחים ברחוב? לא מתקבל על הדעת. הלך ושאל על כך את ביתו. כששמעה - חייכה. "כן, ה'חטא' הזה מלווה אותו כל ימיו..."

"ובמה מדובר? אספר את הדברים כהווייתם. פעם חזרה בתי הביתה כאשר פרח יפה בידה. כששאלתי מי נתן לה אותו, השיבה לתומה שקטפה אותו בדרך. הבהרתי לה שהדבר אסור, זהו גול. כששמעה הבת, פרצה בבכי חסר מעצורים, ולא יכלה להירגע. לא ידעתי מה לעשות. לבסוף שלחתי אותה לסבא. כשראה גם הוא שקשה להרגיעה, אמר לה: 'בתי, אני לוקח על עצמי את העבירה'. מאז הוא מספר שיש בידו חטא גול. הוא קטף פרח ברחוב..." מפעים!

נתבונן רגע, באיזה חטא מדובר. ילדה קטנה היא שקטפה. הלא חרש, שוטה וקטן פגיעתן רעה, הם שחבלו באחרים פטורים. אין עליה כל חיוב מדין תורה. הרב שטיינמן עצמו לא עשה דבר, והרי אין דבר כזה לקחת על עצמך עבירה של מישהו אחר, הוא אמר זאת רק כדי להרגיעה. החטאים האלו מלווים אותו כבר עשרות שנים. הוא חושש שכאשר יגיע לפני בית דין של מעלה יאמרו לו: שתי עבירות גול בידך, עליך להשיב את הגזלה. שם הלא יודעים להיכן להשיב. ובכן, אחורה

מסופר על הגראי"ל שטיינמן זצ"ל סיפור מדהים, שלולא שמענו אותו אודות גדול הדור שחי בתוכנו לא מכבר, היינו אומרים שוודאי סופר על אחד מגדולי הדורות הקודמים שלפני מאות שנים.

לפני זמן מה נכנס אליו אדם ובפיו בקשה 'צנועה מאוד': חפץ הוא שיהיה לו מקום ליד הרב בעולם הבא... אמר לו הרב: "עד שאתה מבקש מקום לידי, צא ובדוק אם בכלל אגיע לעולם הבא. אינני בטוח כלל שיש לי חלק לעולם הבא"...

הלה חשב שהרב מתלוצץ, הרב שטיינמן הוא יהודי של מסירות נפש, עצם העובדה שבגיל זקנה מופלג הקים את הישיבה בעירנו בכרמיאל, זו כבר דוגמא ומופת למסירות העצומה שלו למען כבוד ה', והוא דואג שמא לא יהיה לו חלק לעולם הבא. אבל הרב אמר: "אינני מתלוצץ. יש בידי שתי עבירות שאיני יכול לעשות עליהן תשובה, ובגינן עלול אני להפסיד את עולם הבא שלי".

גם אם נעצור כאן, הרי הסיפור מדהים, אדם שעבר את גיל מאה, והוא זוכר מכל ימי חייו רק שתי עבירות שלא עשה עליהן תשובה... אבל ההמשך לא יאמן.

הרב סיפר לאיש את שתי ה'עבירות': הוא היה ניצול שואה. כאשר שהה באוסטרייך, נצרך לשלוח מכתב בדחיפות, אבל לא היה לו כסף אפילו לבול. מה עשה, כתב את המכתב, הכניסו למעטפה בלי בול, ושם בתיבת הדואר. אמר, אולי במקרה לא ישימו לב. ואכן כך היה, המכתב הגיע ליעדו גם בלי בול. אמר הרב: "גולתי את ממשלת אוסטרייך. אותה מלכות כבר אינה קיימת, ואין לי אפשרות להשיב את הגזלה".

נחשוב: מדובר בגזל גוי, אין כאן מצב של חילול ה', אפשר בכלל להאשים את הדואר, הרי הם היו אמורים לשים לב שאין בול, אבל הרב מאשים רק את עצמו. נו, חושב היהודי, אם מדובר בסוג כזה של חטא, מעניין מה החטא השני...

ממשיך הרב ומספר: "פעם הלכתי ברחובה של בני ברק, וקטפתי פרח מאחד החצרות שבצדי המדרכה. איני יודע מהיכן קטפתי, ולכן אין באפשרותי להשיב את הגזלה". כאן האיש כבר הרים גבה. אכן, לפעמים אדם עובר ליד צמח כלשהו, ובלו משים קוטף ממנו. סתם כך,

ולפתע פרצתי בבכי סוער ובלתי נשלט, חשתי כי נעשה לי עוול. אחד מהעיתונאים נזעק לעברי בבהלה; "קרה משהו?!". הסברתי לו: "ראה נא, אני אדם מבוגר. כל ימי השתדלתי לקדש שם שמייים, אפילו בימי השואה שבהם עלה לי הדבר במסירות נפש. עתה לעת זקנה, הזדמן לפני ניסיון קשה, ואני מתפלל לפני ה' שאעמוד בו בהצלחה"

הרב יהושע לייבזון, עם 2 סיפורים מיוחדים של מסירות נפש וסייעתא דשמיא מיוחדת

היה מוכן להבטיח לי, שדברי יובאו כצורתם ללא כל שינוי, ושהאופן שהם יובאו בכתבה - לא יגרום יותר נזק מתועלת, וכך באתי לתקן ונמצאתי מקלקל, חלילה".

כמו בכל צעד בחייו, עלה רבי אברהם למעונם של גדולי הדור, כדי להיוועץ עימם בשאלה הרת גורל זו. התשובה שהוא קיבל הייתה, שמפני שהגזרה כבר נגזרה והחוק נגד המילה חוקק, מסתבר שלא יגרם נזק נוסף כתוצאה מראיון שכזה, הגרוע כבר נעשה.

מאידך, אם הדברים יובאו בכתבה באופן הנכון, יתכן שהדבר ישפיע לטובה על דעת הקהל בארצות הברית, בנוגע למצוות ברית המילה ואולי אף ישפיע על החלטת בית המשפט, בתביעה שהוגשה באותו זמן לשם ביטול החוק הנורא.

"משקבלתי את אישורם של גדולי ישראל", המשיך וסיפר רבי אברהם, "מיהרתי לחייג לעורכי העיתון ולהשיב להם תשובה חיובית. קבלתי את אישורה של משפחה שעמדה לערוך ברית מילה באותם ימים, להשתתפות כתיבי העיתון בשעת קיום המצווה.

"למחרת בבוקר נערכה הברית. העיתונאים הופיעו זמן רב לפני השעה המיועדת. עוד טרם החלה הברית, הבחנתי שהעיתונאים עוקבים בדריכות אחרי כל תנועה שלי. ממבטיהם החודרים והמוקדים ניכר היה, כי הם התכוננו מראש טרם בואם, ובלבי

1. לפני כמה חודשים נלב"ע בשיבה טוב ובשם טוב בארצות הברית, ביום ההולדת הצ"א לחייו, המוהל הנודע, תומך התורה ולומדיה, רבי אברהם הכהן קאהן זצ"ל. הרב קאהן נפטר כתוצאה מנגיף הקורונה, המשתולל בעולם בימים אלו.

רבי אברהם הכהן זצ"ל, נודע הן כמייסד הקרן הנודעת על שמו 'קרן אברהם הכהן', שהצמיחה בין שורותיה רבים מגדולי התורה וההלכה בדורנו, והן כמוהל מומחה, אשר מל רבבות תינוקות במשך עשרות שנים בכל רחבי העולם, ועד לשבוע האחרון לחייו עוד עסק במלאכת קודש זו.

רבי אברהם, כאחד מזקני המוהלים בדורנו, ראה שליחות קודש להשמיע את קולה של ההלכה הצרופה במצווה זו, לפני גורמים שונים מבית ומחוץ, שבקשו לשנות את המסורת ולפגוע במצוות המילה אשר נשמרה בידינו כצורתה מדורי דורות.

בערוב ימיו סיפר רבי אברהם זצ"ל:

"היה זה בשיאם של ימי המאבק בגזרת המילה, שריחפה על יהדות ארצות הברית. באותם ימים ביקשתי לפרסם בעיתון הנודע ה'ניו יורק טיימס' מודעה גדולה, שתבהיר קבל עם ועולם כי אין כל אמת בטענות שהעלו כנגד קיום מצוות המילה, וכי מדובר באנטישמיות לשמה שאינה מתבססת על המציאות כלל.

"כאשר בררתי על אודות המחיר שיהיה עלי לשלם על מודעה שכזו, נרתעתי. מדובר היה על מחיר של עשרות אלפי דולרים לעמוד.

"היות שבמהלך השנים כבר זכיתי ללמוד לא אחת, כי כאשר מבקשים לעשות לשם שמייים - הסייעתא דשמיא מובטחת, על כן לא התייאשתי והמתנתי לראות כיצד יתפתח הדבר. ואכן, למרבה ההפתעה, כמה ימים לאחר מכן פנו אלי עורכי העיתון מיוזמתם, וביקשו ממני להתראיין ולהביא את דבר היהדות החרדית בנושא הטעון והסוער. הם אף ביקשו את רשותי להתלוות אלי לכמה מהבריתות שאני עורך, כדי לראות מקרוב את מהלך העניינים.

"הייתה זו מתנה משמייים בעבורי. לכאורה הייתי אמור להיענות להצעה ולקבלה בשתי ידיים פתוחות. הפרסום בבמה כה מכובדת ומפורסמת, יכול היה לתרום רבות למאבק ולהשפיע רבות על הצלחתו. אלא שלמעשה הייתה הדילמה גדולה ביותר; אף אחד לא

נשאתי תפילה כי אזכה להיות שליח טוב בעבור כלל ישראל. "הברית עמדה להתחיל. כמנהגי פתחתי באמירת התפילה הנודעת למוהל, ולפתע פרצתי בבכי סוער ובלתי נשלט, חשתי כי נעשה לי עוול. אחד מהעיתונאים נזעק לעברי בבהלה; 'קרה משהו?!' הוא התעניין בדאגה.

"הרגעתי אותה והסברתי לו: 'ראה נא, אני אדם מבוגר. כל ימי השתדלתי לקדש שמיי, אפילו בימי השואה שבהם עלה לי הדבר במסירות נפש. עתה לעת זקנה הזדמן לפני ניסיון קשה, ואני מתפלל לפני ה' שאעמוד בו בהצלחה, לבל יתחלל שם שמיי על ידי חלילה דווקא בשנותי המאוחרות'.

"משום מה, דברי שנאמרו בספונטניות, מבלי שהתכוונתי לכך מראש, הסעירו את ליבם של קבוצת העיתונאים הנוכחים. כמה מהם טפחו על כתפי ואמרו לי כי אני יכול להירגע. שכן כבר עתה הם ראו כי מרבית הטענות שהושמעו כנגד המצווה אינן נכונות, בראותם את הסטריליות המדוקדקת שעליה אני מקפיד טרם קיום הברית, אשר לאחריה כמעט ואין סיכוי לפגיעה בבריאות הילד.

"דבריהם הרגיעו מעט את רוחי הסוערת. התחלתי בעריכת הברית כאשר העיתונאים עוקבים בדריכות אחר מעשי. משסיימתי הם מחאו לי כפיים, והחמיאו לי כי מעולם לא ראו אומנות שכזו, כאשר כולה נעשית על פי כללי הרפואה בזהירות הנדרשת, וכי מעתה ברור להם כי אכן אין ממש בטענות שהעלו כנגד קיום המצווה כתיקנה, ואין זו אלא אנטישמיות בהתגלמותה.

"כמה ימים לאחר מכן, התפרסמה כתבה באורך שלושה עמודים מעל גבי ה'ניו יורק טיימס', שבה פרשו העיתונאים בפרוט ובאריכות, את התרשמותם החיובית מהאופן שבו מקפידה המסורת היהודית על עריכת ברית המילה בזהירות הגדולה ביותר, באופן שימעט עד למינימום את צער התינוק, ושלא יגרם ממנו כל נזק לבריאותו.

"הכתבה הייתה כה מוצלחת עד שהיו שטענו שהזמנה על ידי, דבר שכאמור לא היה לו כל שחר. בתחילה היה מדובר שהיא תמוקם בעמוד השער, אולם אירוע דרמטי שהתרחש באותו היום, גרם לה להדחק בעמודים הפנימיים, אבל המסר שהובע ממנה חלחל, ויתכן מאד שתרם לביטול החוק".

כאמור רבי אברהם זצ"ל נלב"ע בשיבה טובה ובשם טוב, לאחר שנדבק מנגיף קורונה. היות שלא זכה להותיר אחריו צאצאים, מתבקש הציבור ללמוד לעילוי נשמתו הטהורה של רבי אברהם בן רבי יום טוב זצ"ל.
(מפי אחד מידידיו).

(עלון 'וכל מאמינים' פרשת תזריע מצורע תש"פ)

2. את הסיפור המדהים הבא, שמעתי לפני שנים, מידיד נעורי, הרה"צ רבי חיים מיכאל ביברפלד שליט"א, הרב דטשורטקוב - לונדון. הסיפור נסוב אודות אביו היקר, שזכיתי שאב"ח, להכירו ולהיות מקורב על ידו בצעירותי, הלא הוא הרה"ג רבי פינחס ביברפלד זצ"ל, לפני בתל אביב, ובסוף ימיו, רבה של מינכן. הסיפור הוא מתקופת מינכן.

ביקשתי מידידי שיעלה את הדברים על הכתב.

מוצ"ש מושלג במינכן. ראשית חודש שבט, שנת תשמ"ו.

השעה 12:30 אחר חצות. הטלפון מצלצל. הרמתי. על הקו רופא גוי מבי"ח האוניברסיטאי. "יש כאן יהודי הנוטה ל... ואולי אפשר שהרב יבוא לומר איזו תפילה ברגעיו האחרונים". אמרתי לאבא זצ"ל, שהשעה מאוחרת, הרחובות המושלגים מסוכנים לנסיעה, ואין זה בכלל תפקידו של הרב...

אבא התעלם מעצתי, וביקשני להסיעו מיד לבית החולים, מרחק כחצי שעה נסיעה!

כשהגענו לשם התברר שמדובר בבי"ח בין 12 קומות, ולנו אין שום ידע באיזו מחלקה ובאיזה קומה האיש נמצא... ה' עזר ואחרי מאמצים הגענו למחלקה הנכונה - היחידה לטיפול נמרץ.

הרופא קיבל את פנינו בכניסה ליחידה, באומרו שמצב החולה קשה מאוד, הוא מחוסר הכרה, כל הפרמטרים מראים כי סופו קרוב ואין תקנה למצבו, ולכן הזעיקו את הרב. (לגוי במצב זה, הם מזמינים, להבדיל, את הכומר...).

אבא ביקש להיכנס אל החולה, מאחורי הילון. הרופא התלווה אליו ואני נשארתי בחוץ. אבא אמר פרק תהילים. לפתע נשמע קול דובר אידיש מאחורי הילון: "כבוד הרב, מה אתה עושה פה עכשיו?"

אבא היה נדהם לרגע. הוא הרי לא יכול היה לומר לו את הסיבה האמיתית לשמה הוא בא... ולא התכוון בכלל שהאיש ידבר. אבל התעשת מיד, ואמר משהו על כך שהזדמן לבית החולים במקרה... הם המשיכו לדבר כמה דקות.

אבא נפרד מהחולה שהתעורר לתחיה, ויצא מהתא. הרופא היה חיזור כסיד ואמר: "ראינו הרגע שינוי פתאומי לטובה. אין לי הסבר לכך. סליחה שהטרחתי את כבוד הרב לבוא בשעה כה מאוחרת".

כשיצאנו שאלתי את אבא: "ידעתי מכבר את צדקותך אבא, אבל עד כדי להחיות מתים?! - -" אבא השיב:

"האיש הזה, הוא פליט שואה בודד. בשעות אלו, כשכל מה שהוא ראה סביב, זה את הרופאים והאחיות הנכרים בבי"ח, הוא הלך ו'נסגר', וזה היה הטעם להתדרדרות הפיזית במצבו. מתוך הערפול המוחלט בו היה, הוא ראה או שמע אותי. עצם נוכחות יהודי, ועוד רב שהוא מכיר ליד מיטתו, הפיחה בו רוח חיים חדשה".

וראה זה פלא: בשביעי של פסח באותה שנה, ניגש אדם שלא היכרתי לרב, וברכו ב'גוט יום טוב'. הכרתי את הקול מאז... היהודי שלנו התאושש לחלוטין ב"ה!

באה"ר, חיים מיכאל לונדון.

שמעתם סיפור? אתם יודעים להיכן זה הולך עכשיו? למקבילות הכי מדהימות שיש

רב-החובל הודיע, כי מאימת המלחמה הוא חייב לחזור לביתו, ועל כן הוא מבקש להתפנות מיד מן האוניה. חג היום, וסבא בוודאי לא ייכשל באיסור מוקצה, ולא יוותר על קוצו של יו"ד אף במחיר של הפסד וירידה לטמיון של כל עמלו. אנשים שהגיעו עמו מתריעים בפניו כי המקום שוקק פעילות, וכי אסור להשאיר כאן כל חבילה. אבל סבא בדעה צלולה, מביט בפעם האחרונה על מזוודותיו ונפרד מהן לעולמים...

הרה"ג ר' יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על עמידה בניסיונות

"וְלֹא לָךְ אֶל אֶרֶץ הַמִּצְרָיִם" (בראשית כ"ב, ב')

בעוד הספינה עושה את דרכה מארצות הברית לישראל, נודע כי פרצה מלחמת העולם השנייה.

סבא, הרב החסיד רבי זלמן גרוסמן זצ"ל, שלא ראה את משפחתו זה חמש שנים, כבר חיכה בצפייה דרוכה לדרוך על אדמת ארץ הקודש. מה התאכזב סבא לשמוע מפי רב-החובל, שסכנה מרחפת על האוניה, ויש לשנות את כיוון מסלול ההפלגה, כדי לא להיפגע מספינות מלחמה המפליגות באזור.

ישב סבא על המזוודות ועיניו מלאו דמעות. הוא מסר עצמו יפה-יפה למען עניי ארץ ישראל בהקימו את הארגון הקדוש 'עזרת חולים', שמתפקידו היה לכלכל את רפואתם של עניי ארץ ישראל. בימים ההם לא היו קופות חולים, ועניי ירושלים היו מתדפקים על דלתותיו של סבא, מקבלים מרשם (רצפט), עמו היו רצים לרופא ולרוקח, וסבא היה משלם על הטיפול או התרופה.

במסגרת זו צבר הארגון חובות כבדים, והיה על סבא לצאת לארצות הברית לגייס תרומות. חמש שנים תמימות עשה סבא רחוק מביתו ומילדיו. אבא זצ"ל, ראש הישיבה, לא היה יכול לשכוח את אותן חמש שנים קשות.

יושב סבא בספינה ולבו דווי. כבר חשב להיות בארץ הקודש, והנה משמים מאריכים את דרכו, ומי יודע מה ילד יום. זה חמש שנים לא בא דבר מאכל חלבי או בשרי לפיו, בהיותו מקפיד בניכר להיזהר מכל חשש כשרות וספק קל שבקלים.

בוקר ראש השנה ת"ש. ספינת הנוסעים עוגנת בנמל חיפה. שמחה וצהלה בין כל הנוסעים - ואימה ויראה בפני סבא זצ"ל. כל כולו אימת הדין. בעוד כולם ממהרים לצאת מהספינה ולגרור את חבילותיהם, מברר סבא מה המרחק מהנמל עד שכונת הדר הכרמל - שם, ידע, בבית הכנסת של קרלין, ישמע תקיעת שופר ויתפלל את תפילות היום.

רב-החובל הודיע כי מאימת המלחמה הוא חייב לחזור לביתו, ועל כן הוא מבקש להתפנות מיד מן האוניה. ערבים מקומיים באו לפרוק

את מטעני הספינה, וסבא מצא עצמו עומד ליד מזוודותיו בלב הנמל השוקק והסואן.

חג היום, ובוודאי לא ייכשל באיסור מוקצה. את מיטלטליו הוא לא יטלטל ולא יזיז - יהיה מה שיהיה. כל כספו, שיגעועמל לאסוף ולקבץ, מונח כאן למרגלותיו, ורק באמצעותו יחזיר את חובותיו הכבדים של הארגון וישלם את חובותיה של אשתו הרבנית, שכלכלה את ביתה וילדיה במשך חמש השנים האחרונות.

אך לא איש כסבא יוותר על קוצו של יו"ד, אף במחיר של הפסד וירידה לטמיון של כל עמלו. אנשים שהגיעו עמו מתריעים בפניו כי המקום שוקק פעילות, וכי אסור להשאיר כאן כל חבילה. אבל סבא, במאור פנים ובדעה צלולה, מביט בפעם האחרונה על מזוודותיו ונפרד מהן לעולמים.

במשך כשעה תמימה שירך סבא את רגליו עד לשכונת הדר הכרמל, ונכנס בסערה לבית הכנסת של קרלין. בשמחה ובהפתעה קיבלו המתפללים את סבא, שהופיע עליהם כמלאך ממרומים, ובלי לברר הרבה מינהו מיד לשליח ציבור.

סבא, שמאז ומקדם היה שליח הציבור בימים הנוראים, בבית

אני רואה קבוצת זקנים יושבת בבית קפה. אני עובר על פניהם, ואז אחד מהם צועק לעברי - "חרדי?!... יא - חמור!". ספגתי הרבה כינויי גנאי, לאורך השנים על היותי חרדי: 'פרזיט', 'משתמט', 'טפיל' ועוד פניני לשון כיוצא בזה, ולכולם כבר התרגלתי. אבל 'חמור'?

הרה"ג ר' חיים זאיד שליט"א על מה הקב"ה מבקש מאיתנו

"וְהֶאֱלָקִים נֶסְחָה אֶת אֲבָרָהֶם" (בראשית כ"ב, א')

לפני כמה שנים הלכתי לתומי ברחובה של עיר חילונית, בדרך לשיחה במדרשה למתחזקות. בדרך, באחת הסמטאות, אני רואה קבוצת זקנים יושבת בבית קפה. אני עובר על פניהם, ואז אחד מהם צועק לעברי:

"חרדי?!... יא - חמור!"

בום.

ספגתי הרבה כינויי גנאי, לאורך השנים על היותי חרדי: 'פרזיט', 'משתמט', 'טפיל' ועוד פניני לשון כיוצא בזה, ולכולם כבר התרגלתי. אבל 'חמור'?

אני? חמור?! הרי העולם כולו עומד על התורה והמצוות שלנו, שומרי התורה והמצוות. תבל וכל יושבי בה קיימים רק בזכותנו ובשבילנו! אני חמור?

אבל אתם יודעים מה?

לאחר מחשבה, הגעתי למסקנה שזה נכון. אני, וכל מי שחרד לדבר ד', באמת חמור.

מה קרה?

פשוט נזכרתי בסבא-רבא שלי...

תימן, מתישהו בעבר הרחוק.

סבא-רבא שלי, מורי יצחק הלוי, היה סוחר במקצועו. יום יום היה יוצא מכפר מגוריו לאחר תפילת ופת שחרית, רכוב על חמורו הכחוש, לעבר העיירות והכפרים שבסביבה, ומוכר לתושבים מאשר באמתחתו.

שאלו פעם את אחד מגדולי - הדורות בזמן מלחמת העולם השנייה, האם הוא מפחד ממלחמה. "לא!" ענה הרב בביטחון, אך מיד המשיך: "אני מפחד ממי שגזר שתהיה מלחמה..."

אז נכון. כולנו חכמים, כולנו נבונים, וכולנו יודעים את הכל על המגיפה. איך היא נוצרה, מהם התסמינים שלה, מה אמר פלוני ומה הוסיף אלמוני. אפילו את כל הספקולציות עליה כולנו יודעים, מספרים מנתחים ולועסים...

אבל רגע, מה עם מי שגזר שתהיה מגיפה?

בואו נקרא יחד את פסק ההלכה של הרמב"ם (תענית א א): "מצוות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות, על כל צרה שלא תבוא על הציבור. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם - וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו: 'דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, וצרה זו נקרה נקרי' (על דרך המקרה קרתה)', הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים - ותוסיף הצרה (-תתווסף על הצרה) צרות אחרות".

הרמב"ם מגלה לנו, שכל צרה שבאה על כלל ישראל, היא בעצם בקשה שהקב"ה משגר אלינו, וזועק: 'חזרו בתשובה!' אבל זה הרבה יותר מזה.

המדריך-תנחומא אומר כך:

"אלא אמר הקדוש ברוך הוא, אף על פי שאני הולך (מבית המקדש ומחריב אותו), יעשו תשובה - ואני חוזר. לכך כתיב: 'אלך אשובה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני, בצר להם יִשְׁחַרְּנִי'. ומתוך צרה הבאה עליהם יעשו תשובה - ואני חוזר".

הרי שהזמן הזה הוא הזדמנות. הזמן הזה בו באה אלינו צרה על ישראל, הוא הזדמנות לבוא הגאולה!

ובכלל, הדור הזה כולו הוא הזדמנות, הדור שלנו, כידוע הוא הדור האחרון. 5780 שנה מתוך ה-6000 שנה מקסימום, בהן העולם יכול להתקיים - כבר עברו!

טוב, זהו. עד כאן המילים המחייבות. המפחידות קצת...

עכשיו בואו נוריד את זה אלינו. מה בעצם הקב"ה רוצה ממני?

כדרכנו, נפתח בסיפור.

אנו שומרי התורה והמצוות, אנו הדבקים בד' אלוקינו, ומאמינים בו בכל לב ונפש. למרות הכל - אנו נביא את המשיח.
 על גבינו - גב שנשאר כפוף על הגמרא לשיעורי תורה למרות כל הקשיים;
 על גבינו - גב שהפנה עורף בעקשנות לניסיונות העצומים שדחקו בנו;
 על גבינו - גב שעמד בגבורה במקלות של תאוה שהלקו בו;
 על גבינו שלנו, בא יבוא!
 כן. הקב"ה מבקש מאיתנו באמצעות הקורונה, לחזור בתשובה!
 נכון, זה קצת מפחיד, אבל זה גם מרגש: הקב"ה מאמין בנו! הוא מאמין שאנחנו יכולים להביא את הגאולה השלימה!
 הוא מאמין שאם רק נתקרב אליו עוד טיפה, אם רק נתאמץ קצת יותר לעשות את רצונו - נוכל להיות החמור של המשיח, נוכל להביא אותו סוף-סוף!
 דורות על גבי דורות של תנאים, אמוראים, ראשונים, אחרונים, גדולי-הדורות כולם... התאמצו והתייגעו להביא את המשיח - ולא הצליחו!
 ואנחנו, אנחנו יכולים!
 אנחנו נביא אותו, ולא משנה כמה אנחנו קטנים.
 הקב"ה לא רוצה שנקרא כל יום 'פיטום הקטורת' עם כוונות האר"י הרש"ש. אפילו שזה חשוב. הקב"ה לא רוצה שנצום שלושה ימים ושלושה לילות, וניחד ייחודים נשגבים. אפילו שגם זה חשוב מאוד.
 הקב"ה רוצה שנעשה את הדברים הקטנים-קטנים שאנחנו יכולים לעשות!
 הוא רוצה שנתאפק קצת יותר, כשהילדים צועקים ומשתוללים בבית. כן. גם להם קשה בבידוד הזה. זה גם הזמן לחזק את הקשר שלנו איתם. להכיר אותם, לאהוב אותם. הוא רוצה שנתדל קצת יותר לשמור על שלום בית נעים ושלו, גם בימים לחוצים וטרופים אלה.
 הוא רוצה שנקפיד קצת יותר על תפילות בכוונה. בכוונה פשוטה, מכל הלב. שנקפיד קצת יותר על לימוד תורה, אולי גם קצת לימוד עם הילדים, בשמחה וברוגע.
 הדברים הקטנים האלה - אוי, כמה שהם גדולים!
 הרי הם יכולים להביא את המשיח!
 התקופה הזו קצת מלחיצה, המגיפה הזו קצת מפחידה... אבל מי שיש עיניים בראשו, יודע:
 יותר מהכל, הימים הללו מרגשים.
 הקב"ה מאמין בנו, מאמין שאנחנו יכולים להביא את המשיח, את הגאולה, את בית המקדש... עכשיו!
 בואו נאמין גם אנחנו בעצמינו! - - -

[מתוך עלון 'אור השבת' / א' באייר תש"פ / גליון מס' 427]

בערב היה חוזר לביתו, באמתחת ריקה ובכיסים מלאים, סועד את ליבו ומשים פעמיו אל בית הכנסת, למנחה וערבית וכמה שעות מענגות של לימוד תורה מחייה. כך במשך שנים על גבי שנים, שבוע אחרי שבוע. יום אחרי יום.
 יום-שישי אחד קרה המעשה. מורי יצחק שרך את רגליו במשענולי שבילים אין סופיים, מפותלים ומייגעים, בואכה עירת מגוריו, לאחר יום עבודה נוסף. השמש הכתה בעוז ממעל, ומורי יצחק קינח את מצחו הנוסף פעם אחר פעם, בניסיון נואש למגר את הזיעה.
 לאט לאט, כמעט כמו אטיותו המרגישה של החמור, הלכה השמש ונטתה לשקוע. החום אמנם כבר פחת, אבל הזיעה שנטפה ממצחו של מורי יצחק רק התגברה, מוסיפה לנזול פלגים-פלגים: הרי עוד מעט שבת!
 עוד מעט שבת, הדרך עוד רבה, והחמור פוסע לו בקצב איטי להחריד.
 כך נקפו להן הדקות, וכאילו להכעיס, החמור ממשיך בקצב שלו. המכות הנמרצות בגבו לא הועילו הרבה. והרי עוד מעט, עוד מעט שבת...
 ובדיוק בנקודה הזאת הגיע לשימוש המוח-היהודי.
 עם פרוס השבת את כנפיה על הכפר השלו, כשמכל עבר התכנסו הכל אל בית הכנסת, פוסעים מעדנות בבגדי שבת הדורים, כשפאותיהם מתבדרות ברוח הערב הקלילה; נשמע לפתע ממבואות - הכפר קול ריצה חפוזה, בלולה בנעירות חמור בלתי מרוצות בעליל...
 אלה שהעיפו מבט לאחור, אל השביל המוביל אל הכפר, פערו פה בהפתעה, נעצרים בתדהמה על מקומם, אבל עד מהרה פרצו בצחוק גדול.
 מורי יצחק מיודענו הקדים את שקיעת החמה בדקות בודדות...
 קוראים יקרים,
 מה מוסר ההשכל?
 שלפעמים, כשהמטרה חשובה כל כך, ראוי אפילו לסחוב את החמור על הידיים בשבילה!
 ובכן, שם בבית קפה, אל מול אותם זקנים עמי ארצות, סופרי אוטובוסים, הבנת:
 אני, החרד לדבר ד', אני חמור. חמור בהחלט. "יששכר חמור גרם" (בראשית מט יד-טו), "סובל עול תורה כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד" (רש"י). "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה", ובכל זאת - "ויט שכמו לסבול" עול תורה!
 אני חמור ש'סובל עול תורה' בשמחה, ומשתדל לקיים את רצון ד' כל הזמן ובכל הכוח.
 אני חמור, וראוי לי לסחוב את עצמי בגאווה גדולה.
 שאתבייש? שאתבייש?
 והלא בעבודת ד' שלי אני סוחב ומביא את הגאולה השלימה...
 הרי אני - - - אני החמור של המשיח!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פעם הייתי בחו"ל לצורך דבר מצוה, והפגישו אותי שם עם סוחר נכבד. הוא ישב במשרדו מרווח על כורסתו, ואמר לי: "שמעתי שאתה עוסק בחינוך, אולי תוכל לומר לי את כל תורת החינוך במילה אחת... אין לי סבלנות. אני רוצה לשמוע, אבל רק במילה אחת!". בתחילה חשבתי שאולי אני שומע טוב...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"כִּי יִדְעֶתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו" (בראשית י"ה, י"ט)

רש"י מפרש את הפסוק: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'" - "כי ידעתיו - לשון חיבה... שהמחשב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו. ולמה ידעתיו, למען אשר יצוה, לפי שהוא מצווה את בניו עלי לשמור דרכי".

בפסוק זה מתגלה לנו חידוש עצום, אשר מן הראוי להתבונן בו היטב. כאשר הקב"ה אומר מדוע ראוי אברהם לדעת את העומד להתרחש, הוא אינו תולה את הדבר בהיות אברהם ראש המאמינים, או בהיותו טוב ומיטיב ובעל חסד. מעלה אחרת יש לו, ורק בה הדבר תלוי: "שהוא מצווה את בניו עלי לשמור דרכי"! חידוש זה מרעיש הוא, מבהיל את הרעיון. הרי בפסוקים אלו מוזכרות כל הבטחות ה' לאברהם: "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום, ונברכו בו כל גויי הארץ... למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו". וכל אלה תלויים בזכות אחת - מפני שחינך את זרעו לשמור את דרך ה'!

כשעוסקים בעצם החינוך, יש לדעת שאין הוא מתקבל ומשפיע כראוי אלא בדרך של חיבה. הורה או מחנך המפעיל על הילדים באופן קבוע לחץ וכפיה כדי להשיג את דרישותיו, ואינו משקיע מאמץ לחנכם בחיבה ונעימות, יצא שכרו בהפסדו.

אב שמכריח את בנו להתפלל או ללמוד, ואינו משתדל ליצור מסביב אווירה נעימה - הנזק שהוא מחולל גדול בהרבה מהתועלת. יתכן שברגע זה הילד ילמד יותר או ישב בבית הכנסת יותר, אך לטווח הארוך - דרך זו ממאיסה עליו את הרוחניות!

עדיין מונח בזכרוני כיצד היה אבי מורי שליט"א מחנכנו להתפלל: בנעימות, ברוך, בלי שום לחץ. "צדיק, עכשיו שמונה עשרה..." או שדפק על גבינו קלות בקצות אצבעותיו, בסבר פנים רגועות. אם ילד משחק קצת בחוץ ומתפלל קצת באווירה טובה - כשיגדל לא תהיה לו בעיה למצוא טעם בתפילה. אך מי שבילדותו ננזף ונלחץ באופן קבוע להתפלל בכפיה, יקשה עליו מאד להתחבר באמת לעבודת התפילה.

במסכת סוכה (לג, א) מצאנו דבר מופלא: ידוע שבכל ההדסים צומחים שלשה עלים בכל שורה, אך ישנו הדס הקרוי 'אסא

מצראה' - הדס הגדל על המיצר בצד השדה, אשר מצמיח בכל שורה שבע עלים - יותר מפי שניים מכל הדס אחר! ומה באמת הסיבה שאסא מצראה מגדל כה הרבה עלים? אחד מביאוריו של רש"י על המקום הוא: "מתוך שיש לו מקום פנוי, הוא משבח ומצליח".

גמרא זו היא דוגמא נפלאה להבדל שבין גידול מתוך לחץ לגידול בריא. אם ילד מרגיש משוחרר, יודע שלא לוחצים אותו וגדל באווירה נעימה - הוא יכול להצמיח הרבה יותר מילד אחר שיש לו בדיקו אותן תכונות, אלא שהוא גדל באווירה לחוצה!

את תחושת האהבה הזאת לחניכים, נטע אבי מורי שליט"א לא רק בבני הבית אלא גם באלפי תלמידיו, שחשו את עוצמת האהבה הזאת שנים רבות אחר כך. אציין דוגמא אחת שתלמד על הכלל כולו: הגאון רבי בנימין קורלנסקי זצ"ל, מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים, למד אצל אבי מורי שליט"א במשך שלוש שנים, והזכיר תמיד את התועלת הרבה שקיבל בהן לכל חייו.

בימי חוליו טרח רבי בנימין לבוא לביתו של אבי שליט"א, לבקש שיעתיר בעדו בתפילה, ויברכהו בבריאות שלימה, בהטעימו: "הלא למדתי אצלכם, והראתם לנו אותות אהבה מיוחדים, ברכה שבאה מתוך אהבה יש לה ערך מיוחד, וראויה שתתקיים".

כשיצא מהבית התבטא: "לנוכח מצבי הקשה, חיפשתי אדם שבאמת יהיה לו איכפת ממצבי. ידעתי שכאן אמצא את

מבוקשי... הוא אכן ברכני בכל ליביו".

הרה"ג יהושע שראבני שליט"א, מרבני ישיבת 'קול תורה', סיפר אודות דרכו החינוכית של אביו הגאון רבי ראובן שראבני זצ"ל, מראשי ישיבת 'יקרי ירושלים':

"אבא היה מדבר רבות על ערכה של תורה, אך מעולם לא דרש מבניו לשבת וללמוד. הוא תמיד הדגיש את צדדי אהבתו אלינו, ורק אחר כך היה מחנך. פעם אמר: אב שאינו מראה לבנו אותות של אהבה וקירוב - אין לו שום זכות לדרוש ממנו מאומה!".

"אבא היה רגיל לומר: כשאבא מגיע הביתה ורואה את בחור הישיבה שלו בבית, אסור לו לשאול אותו מה הוא עושה כאן בשעה כזו. עליו לומר לו שהוא שמח מאד לראותו, ושבואו הוא ממש הפתעה נעימה עבורו. רק לאחר קבלת פנים לבבית, יש למצוא שעת כושר כדי לברר מה בדיוק אירע, ולהעמידו על מקומו הנכון!"

כמובן, התנאי הראשון לחינוך באווירה נעימה הוא סבלנות. אדם חסר סבלנות לעולם לא יוכל להצליח בחינוך ילדים! יש צורך בסבלנות כדי לשמוע את הילדים, כדי להבין אותם, כדי להשפיע עליהם כראוי.

פעם הייתי בחוץ לארץ לצורך דבר מצוה, ובין השאר הפגישו אותי שם עם אדם סוחר נכבד. הוא ישב במשרדו מרווח על כורסתו, ואמר לי: "שמעתי שאתה עוסק בחינוך, אולי תוכל לומר לי את כל תורת החינוך במילה אחת"... בתחילה חשבתי שאולי איני שומע טוב. "אתה באמת רוצה שאומר לך את כל תורת החינוך במילה אחת? זה בלתי אפשרי!", אמרתי. הוא נפנף בידו בקוצר רוח: "אין לי סבלנות. אני רוצה לשמוע, אבל רק במילה אחת!"

ראיתי עם מי יש לי עסק, ואמרתי לו כך: "אבי מורי שליט"א, הוא מראשוני המחנכים בארץ הקודש, ועסק בחינוך עשרות שנים. ממנו שמעתי תמיד, כי המילה הראשונה והאחרונה בחינוך היא 'סבלנות'. ואם אותה אין לך - נותרת בלא כלום..."

כיון ששמע מילים אלו יוצאות מפי, הפטיר כמעט ביאוש: "אם כך, לנו באמריקה אין את זה..."

סיפור זה לא הובא רק כמעשיה נאה בעלמא. זהו כלל אמיתי וחשוב: אם להורה או למלמד אין סבלנות לילדים, אין מקום כלל לדבר על חינוך! רק אם יש סבלנות, ניתן לבנות בית שיש בו אווירה נעימה, וכשהילד גדל בצורה חיובית ורגועה, אז ניתן להתחיל לחנכו.

אחד המלמדים הידועים בירושלים, היה הרה"צ רבי לייב קורלנסקי זצ"ל. בפעמים הראשונות שנפגשתי עימו כמלמד דרדקי, היה הדבר תמוה בעיני. משום שלא נראה שהיתה לו הכשרה מיוחדת או הבנה יוצאת דופן בנפש האדם. אך המציאות הוכיחה שהוא הצליח בתפקידו מעל ומעבר למשוער, ועם השנים תפס את מקומו כמלמד מוצלח במיוחד ובעל שם.

בעיני ראיתי מעשה שהיה, כאשר ילד אחד מקרובי משפחתי

"אבא היה רגיל לומר: כשאבא מגיע הביתה ורואה את בחור הישיבה שלו בבית, אסור לו לשאול אותו מה הוא עושה כאן בשעה כזו. עליו לומר לו שהוא שמח מאד לראותו, ושבואו הוא ממש הפתעה נעימה עבורו"

התקשה בקריאה. הוא ידע אמנם את צורת האותיות, אך לא הצליח בשום אופן לצרף אותיות למילים. אביו התייעץ עם הרה"צ רבי ליפא זילברמן זצ"ל, המחנך הידוע מקמניץ, והוא שלחו אל רבי לייב קורלנסקי. בתוך שבוע בלבד הצליח רבי לייב במקום בו נכשלו כל קודמיו, והילד למד לקרוא!

רק אח"כ נודע לי סוד הצלחתו. אחד מבניו סיפר לי שפעם הוא עצמו שאל את רבי לייב, כיצד הוא מצליח בחינוך, וזה השיב לו כך: "הדבר פשוט מאד. אני מקפיד להגיע לתלמוד תורה עשר דקות לפני הזמן, יושב בחדר ושותה משהו, אומר תהלים או לומד קצת. על כל פנים, כך אני מתנתק מהלחץ של הרחוב והבית, ומגיע לכיתה עם סבלנות. וכשיש סבלנות - ישנה סייעתא דשמיא למצוא פתרונות..."

הרה"ג יצחק רוזנגרטן שליט"א, שהיה מנאמני ביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, סיפר לי מעשה שהוא היה נוכח. באחד הימים ראה הרב שטיינמן אבא שהתיישב ללמוד עם בנו הקטן, אך כיון שהיה לחוץ מאד בזמן ומוקף בכמה טרדות, נהג כלפיו במעט קוצר רוח.

הרב שטיינמן שהיה עד לנעשה, ניגש ואמר לו: "דע שאינך חייב ללמוד עם בנך..." כששאלו הרב רוזנגרטן לפרש דבריו, השיבו מרן: "הש"ך בחושן משפט (סימן שפב) אומר, שאב חייב למול את בנו בעצמו, אך הוא יכול לקיים המצוה על ידי שליח. אך כותב הש"ך שאם האב יודע למול ויכול לקיים את המצוה - אינו רשאי למנות אחר כשליח למול את בנו. גם המצוה ללמוד עם בנו היא רק באב שיודע, וכעת נמצא הוא במצב כמי שאינו יודע!"

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

יום אחד פקעה סבלנותו של אותו איטלקי והחליט כי לא עוד... הוא ניגש לכושי ראשון - גבר אלים שפגש עלי דרך, חפן לידו חבילת שטרות כמעוות קדימה ומסר בידו פתק עליו רשם את כתובת המכבסה והורה לו להעלותה באש כליל תקטר - לשרוף את החנות ואת כל אשר בה. הלה כמובן שש ושמה על המציאה להיות חוטא ונשכר, לשרוף וגם לקבל כמה דולרים, תיכנן את צעדיו ללילה הבא...

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בראי הפרשה

”וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַפֶּיַת הַכּוֹן בְּסַנּוּרִים” (בראשית י"ט, י"א)

איש חסיד היה ור' יעקב שמו, מהגר חוסר כל מגליציה שהגיע ל'גאלדינע מדינה' - ארץ הזהב של אמריקה, אי שם בראשית שנות התר"פ בכדי לנסות שם את מזלו, אולי תאיר לו פנים.

לימים פתח מכבסה בעיר מנהטן שאכלסה בימים ההם את הריכוז היהודי הגדול ביותר באמריקה. ואכן בסייטא דשמיא האירה לו ההצלחה פנים מסבירות, הביקוש היה גדול ועממה תפחה פרנסתו. אך, הצלחתו לא סתרה את דעתו ולא סר מדרכי אבותיו ומלבושו החסידי כמלא נימה, דבר גדול כשלעצמו באותם הימים באמריקה ההיא.

חלפו מספר שנים, והנה ביום בהיר מגלה ר' יעקב לחרדתו כי מעבר לכביש מול חנותו הקים גוי איטלקי לא פחות ולא יותר אלא מכבסה... גדולה חדישה ורחבה פי כמה משלו, ומלבד זאת אף הוסיף בה שירותים חדשים - שלא היו קיימים אצלו. דבר שהעמידה בסכנה את מפעלו של ר' יעקב.

גוי מרושע זה בעל המכבסה המתחרה, ידוע היה לשימצה בקרב כל תושבי העיר, ככל אחיו האיטלקים שמפורסמים היו כאכזרים וכמסוכנים וכראשי כנופיות הפשע של האיזור כולו. על כן הוכפלה דאגתו של ר' יעקב, שמלבד המורא מקיפוח הפרנסה חשש אף על נפשו וחיוו, כי הללו לא יבחלו בכלום בכדי להשיג את מטרם.

ואכן מיום ליום התדלדלה ופחתה התנועה בחנותו של ר' יעקב, כאשר לקוחותיו רובם ככולם עוברים לצידו השני של הרחוב אל המכבסה החדישה והמשוכללת, כשר' יעקב רואה זאת בעיניי כלות ובוכיות.

והנה סובבה ההשגחה העליונה והגיע שם לארה"ב משולח מקערסטיר שבהונגריה - דבר נדיר בימים ההם. הלה שחיפש אכסניא מהודרת שבעליה מחמירים בקלה כבחמורה בחר להתארח אצל ר' יעקב. וכשאן שמע את צרת מארחו חיזקו בדברי אמונה והוסיף כי ללא ספק תועיל בעסק זה ברכת קדשו של הצדיק הקדוש רבי ישע'לה אב"ד עירו קרעסטיר, ובכוחו לסדר העניינים בכי טוב,

אמטי להכי מוכן הוא - השד"ר - להיות שליח להולכה להזכיר אותו בפני רבי ישע'לה בחזרתו לביתו, ובמהרה כל קרני רשעים אגדע... חזקה על שליח שעושה שליחותו, וכך הוי. מיד בשובו אל עירו נכנס אל הקודש פנימה ותינה בפני הרה"ק רבי ישע'לה את צרתו של ר' יעקב שמטה לחמו נשבר. רבי ישע'לה העריף על ר' יעקב ברכות לרוב, ואף טרח למענו וכתב לו קמיע מיוחדת אותו ביקש מהשד"ר שימסור לידיו של ר' יעקב בנסיעתו הבאה.

עברה תקופה קצרה והשליח נסע שוב לאמריקה. בחרדת קודש קיים שליחותו ומסר לר' יעקב את הקמיע שנכתבה עבורו ע"י ר' ישע'לה בצירוף הברכות המרובות שבירכו הרבי. שמחתו של ר' יעקב שהושבתה מזה זמן רב התעוררה שוב וגדלה לשמי רום, הוא הרגיש שהנה בוודאי ישועתו קרובה.

בינתיים גברה שנאתו של האיטלקי המתחרה שלא ידעה גבולות. בהידור רב קיים את ה'הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב' ולכן השקיע ראשו ורובו להצר דרכיו וצעדיו עוד ועוד וחרש בליבו רק רע כל היום. יום אחד פקעה סבלנותו של אותו גוי רשע והחליט כי לא יותר, הוא ניגש לכושי ראשון - גבר אלים שפגש עלי דרך, חפן לידו חבילת שטרות כמעוות קדימה ומסר בידו פתק עליה רשם את כתובת המכבסה והורה לו להעלותה באש כליל תקטר - לשרוף את

כל פעולת האדם - לעצמו

מעבר למוסר השכל העיקרי בגנות ובעונש של משיג גבול, אף ללמדנו בא את הפתגם המפורסם והידוע 'כל מה שהאדם עושה - לעצמו הוא עושה'. ומקורו בתרגום אונקלוס עה"פ (דברים לב ה) שיחת לו לא בניו מומם, וכן הוא ברש"י שם. וכדברי רש"י עוד עה"פ (שמות יח יא) כי בדבר אשר זדו עליהם. בקדירה שבישלו - בה נתבשלו.

הוא זה שאחז"ל 'בדרך שאדם רוצה לילך מולכין אותו', הן לטוב והן למוטב. וכאשר האדם רוצה לעשות חלילה רע - מסייעין בידו, ומוליכין אותו לעשות הרע - אך לעצמו! וביאור הדברים. כיוון שהכל לפי בחירה, לכן אין הקב"ה מבטל בחירתו, אלא נותן לו לעשות את זדונו לו לעצמו. כפי שמצינו אצל פרעה הרשע שרדף לתוך הים להזיק ושם היה קבורתו ומפלתו. כך בהמן עשה לו עץ ונתלה בעצמו עליו - ופור המן נהפך לפורנו. כך מסית ה' את מחשבת הרע אשר חשב להזיד ולהרשיע עליו בעצמו.

ודבר זה יש להמזו בהא שאמרו חז"ל (ב"ק כז:): היכי דאיכא פסידא כו"ע לא פליגי דעביד איניש דינא לנפשיה. י"ל דהכי קאמר היכי דאיכא פסידא היינו שרוצה לעשות חלילה הפסד לאחר, כו"ע לא פליגי דעביד האדם אותו דין לעצמו ממש.

בתולדות יעקב יוסף (סוף דברים מאמרי 'שמעתי ממורי') מביא משל נורא בעניין זה ששמע בעצמו מפי הבעש"ט הקדוש:

היו היה מלך שנהג מדי פעם לצאת מארמונו להסתובב בעיר לראות את שלום הנתונים כך גם להסתובב בין העניים להעניק ולתת להם מתנת ידו מטבעות מספר כדי חיותם. בין אותם העניים היה עני אחד שבמקום להודות ולהוקיר את המלך היה עונה ומשיב תמיד למלך 'כל מה שאדם עושה בין טוב ובין רע הכל עושה לעצמו' וחרה למלך על שאינו מחזיק לו טובה אלא משיב לו כך ללא שום הכרת הטוב והודאה. באחד מביקוריו גמר המלך אומר ללמדו לקח עבור כפיות טובות וציווה למשרתים להכין תרנגול מפוטם ולצלוחו כדבעי אך להרעילו בסם המוות, ונתן המלך לאותו עני את התרנגול. גם הפעם השיב למלך 'כל מה שאדם עושה בין טוב ובין רע הכל עושה לעצמו', המלך בשמוע את דברו צחק בקרבו לאמר עוד מעט ויראה מי עשה עבור מי. העני לקח בשמחה את התרנגול לביתו שהיה בקצה העיר סמוך ליער והצניעו לאוכלו בבוא העת.

והנה כעבור זמן קצר נשמעו נקישות על פתח בקתת העני, שם עמד בן המלך ומשרתיו כשהוא עייף ויגע מצידת חיות ביער הסמוך וביקש מהעני להחיותו נפש כי רעב הוא מאוד. ויותר העני על העוף אותו כה חשק והוציאו עבור בן המלך להחיותו. ונתנו לבן המלך לאכול, כשאך רצה לאכול אמרו לו משרתיו כי יש לבדוק תחילה אם מאכל מתוקן הוא, כשגילו כי סם המוות בתוכו הביאו בפני המלך את אותו עני לחרוץ משפטו כי אחת דתו להמית, אך העני צעק למלך הלוא ממך הוא ומידך נתנו לך, ואז הודה המלך לומר צדקת ממני ואכן 'כל מה שאדם עושה בין טוב ובין רע הכל עושה לעצמו' ופוטרו לשלום.

ומסיים התולדות. ומיניה ילמוד האדם 'המוסר היוצא מזה'.

החנות ואת כל אשר בה. ולכשיבצע זממו ושליחותו יקבל השאר. הלה שכמובן שש ושמח על המציאה להיות חוטא ונשכר - להזיד ולהרשיע גם לשרוף ועוד גם לקבל עבורו כמה דולרים, תיכנן את צעדיו ללילה הבא.

באישון ליל פסע הכושי הגברתן מעדנות כשבידו האחת ה'מראה מקום' ובידו השנית חומרי בעירה לרוב. הוא הגיעה לשכונה המבוקשת והחל תר אחר הכתובת המופיעה ע"ג הכתב. הסתובב מהכא להתם ומהתם להכא פישפש מישש וחיפש אך לא מצא, אין בכל האזור רמז לא לכתובת המצורפת ולא למכבסה המבוקשת. משראה כי כלתה אליו השעה עזב בלית ברירה את המקום והחליט לנסות שוב למחרת.

בצהרי יום המחרת הלך 'לתומו' ברחובות השכונה וחיפש לאור השמש את הכתובת. גם כאן נחל אכזבה כואבת והוא לא מצא אפי' לא זכר לדבר. בלית ברירה העמיד פני תם ושאל לאחד מהולכי הרגל היכן יש מכבסה, הלה שגם לא חיבב יהודים החווה לאלתר אל כיוונו של בית מסחרו החדש של האיטלקי. הכושי צעד לכיוונו שמח וטוב לב, בחן את המבנה מכל צדדיו לבל יצטרך לחפשו שוב באפילת הלילה.

ויהי בחצי הלילה, בלב בוטח יצא הלה מצויד כדבעי בכל המצרכים הנדרשים וצעד לכיוונו של החנות אותה ראה ביום, והנה היא לקראתו. בקלילות הוציא את חומרי הבעירה עשה מה שעשה ולא עברו דקות ספורות עד שעלו הלהבות ודמו לכבשן האש באור כשדים, תוך דקות ספורות בער מפעלו של האיטלקי כולו ויהי המקום למאכולת אש. כשבטוח היה כי סיים את מלאכתו פנה לחמוק מזווית הרחוב אך לביש מזלו הגיח בדיוק אז שוטר למולו וכשהבין את המתרחש אזקו באזיקים והביאו לתחנת המשטרה.

החקירה נוהלה ביעילות רבה ומהר מאוד נשבר הכושי וסיפר שזה לא הוא אלא האיטלקי שדחף לידו חופן שטרות בכדי להצית את המכבסה (אך הלא נכונה...). עוד באותו לילה מצא גם האיטלקי את עצמו תחת מנעול ובריה בבית האסירים, עד למשפטו שם הודה הלה את המיוחס לו, ולא זו בלבד שמצאו השניים את עצמם שנים ארוכות תחת סורג ובריה, אלא אף המכבסה הייתה לערימת אפר דק עד עפר לא נותר מאומה, מה שכמובן החזיר את כל הלקוחות לחנותו של ר' יעקב, ולר' יעקב הייתה אורה ושמחה.

גם לאחר המעשה שמר ר' יעקב על הקמיע ולא העיז לפתוחו. ביום ג' אייר ה' תרפ"ה רפו עמודי עולם בפטירתו של הרה"ק ר' ישעיה ב"ר משה מקערסטיר ז"ע, בתום ימי האבל העז ר' יעקב לפתוח את הקמיע שכתב הצדיק עבורו, כשפתחו הסתנוור כשמצא גוויל ועליו פסוק אחד הכתוב בפרשתן:

'ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנוורים מקטן ועד גדול וילאו למצוא הפתח'.

ויהי לפלא. הגוי הכושי לא רק שהוכה בסנוורים והשמיד את חנותו של משלחו בעצמו אלא אף הספיק להכניס אותם בעצמם לבית האסורים. וכאשר זמם לעשות - עשה לו לעצמו, ביקש להשמיד ונשמד מהרה, ואויב בעצמו ניתן תחת נפשו.

לו רק ישים האדם אל לבו הדבר הזה, אזי ישתנה אצלו כל הבין אדם לחבירו, וירדוף אחר חבירו לברכו בכל מילי דמיטב מעומק ליבו ונפשו.

תורה משפט אחת לכם

ומודעה רבה לאורייתא. שלא רק בעניינים שבין אדם לחבירו הדברים אמורים, אלא בראש ובראשונה בדברים של בין אדם למקום, שבעת שמקיים האדם את העשה טוב' ששומר ומקיים את התורה והמצוות כדבעי, גורם בהם טובה וברכה על עצמו, וחלילה להיפך אם לא נזהר 'בסור מרע' כי אז גורם רעה לעצמו, וכמעמד הברכה והקללה בהר גריזים ובהר עיבל (דברים כו יא).

וזה לשון הרמב"ם (מדע פ"ה ה"ד) נמצא זה החוטא הפסיד על עצמו, ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על מה שעשה לנפשו וגמל לה רעה. הוא שכתוב (איכה ג לט) מה יתאונן אדם חי, גבר על חטאיו, ע"כ.

ומידה טובה מרובה - המטיב כביכול עם הבריות או עם הקב"ה בקיום מצוות במסירות, נהפך הטובה אליו וזוכה לשפע רב. וכדברי הרמ"ק בתומר דבורה (ה"ב אשר נשבעת לאבותינו) וז"ל: כמו שיהיה האדם מתנהג למטה כך יזכה לפתוח לו מידה עליונה מלמעלה, ממש כפי מה שיתנהג כך משפיע מלמעלה, ע"כ. וכן פירש הבעש"ט הק' הפסוק 'ה' צלך' - ה' הוא כביכול צילו של האדם כשם שצל האדם משתנה לפי תנועתו כך הנגת הבורא עם האדם תלויה בהתנהגותו עם מיטב עם הבריות מיטיב עמו ה'.

וכמעשה שהיה:

באחת הפעמים בעת ששב הרב מפוניבז' הרה"ג יוסף שלמה כהנמן זצ"ל מחוץ לארץ לאחר מסע גיוס כספים לשיבתו הרמה, נעמד על בימת ההיכל והחל למסור דברי חיזוק לבחורים. תוך כדי שיחתו הוציא מכיסו צ'ק הראה אותו לבחורים ואמר להם בואו ואגלה לכם סודו של צ'ק זה שקיבלתי עתה בעת נסיעתי לחו"ל.

הסתובבתי בפראנקפורט כתתי את רגלי בין נדיבי העם לצורך הישיבה, אך גם ס"ת שבהיכל צריך מזל ורובם ככולם השיבי את פני ריקם, ואני אנא אני בא... גם בביתנו"ד נחלתי אכזבה דומה עד שריחם עלי ראש הקהל דשם ואמר לי 'אין זה כבוד התורה שהרב יכתת רגלו בצורה משפילה שכזו, לכן אזמין לכ"ת פגישה אצל אחד מעשירי הקהילה למען ירים לו תרומתו הרמה' ומהלכה למעשה הלך הלה והזמין שעת ביקור אצל אחד העשירים הגדולים. העשיר שחפץ היה להנות בממונו את הישיבה תכנן לצאת מן העיר למחרת ברכבת בשעה שמונה בבוקר, לכן ביקש שיועיל הרב בטובו לפוגשו בתחנת הרכבת ברבע לשמונה ויתן בס"ד לטובת הישיבה. והסכמתו. אך, למחרת בבוקר, מספר הפוניביזער רב, התעוררתי באיחור כלשהו ועשיתי חשבון כי אם אלך להתפלל בציבור לא אספיק להגיע בשעה המיועדת לתחנת הרכבת. ולכן חשבתי לעצמי אולי למען טובת הכלל לצורכי רבים ולימוד התורה מוטב שאתפלל הפעם ביחידות, ובכך אספיק להגיע שם בזמן.

באישון ליל פסע הכושי הגברתן מעדנות כשבידו האחת ה'מראה מקום' ובידו השנית חומרי בעירה לרוב. הוא הגיעה לשכונה המבוקשת והחל תר אחר הכתובת המופיעה ע"ג הכתב. הסתובב מהכא להתם ומהתם להכא פישפש מישיש וחיפש אך לא מצא

אך מיד אמרתי לעצמי הרי עוד לא נולד האדם שהפסיד משמוע בקול ה' וכמאחז"ל (דברים רבה ד ה) 'אין אדם שומע לי ומפסיד' א"כ לא שייך שאפסיד אם אתפלל בציבור, אלך לביהמ"ד ויהי מה. וכך עשיתי!

משסיימתי להתפלל בציבור היה כבר השעה שמונה וחצי ולא היה כבר שום הגיון ללכת לתחנת הרכבת, אך הלוא אמרתי לליבי 'אין אדם שומע לי ומפסיד' א"כ הרי זה מחובת ההשתדלות אלך בכל זאת, הלכתי והגעתי שם בשעה שמונה וארבעים, כשעה לאחר השעה היעודה, ונעמדתי שם.

לא עוברים דקות ספורות והנה העשיר בכבודו ובעצמו מגיע במרוצה מתנשף כולו והחל מתנצל בפני שאמחול לו על האיחור כיוון שהוא [כמוני] התעורר באיחור רב ולכן הגיע רק עתה לתפוס את הרכבת של השעה תשע. ותוך כדי דיבור כמתנצל הוציא צ'ק מכיסו ורשם סכום כפול ומכופל כמה שהיה בדעתו לתת, כפיצוי לאיחור. והרי הוא לפניכם - הצ'ק - מספיק הוא לכל הישיבה וכוללי האברכים גם יחד לחצי שנה לפחות... אין אדם שומע לי ומפסיד! והוסיף הרב לומר, אדרבה, לו הייתי מורה היתר לעצמי ומתפלל ביחידות והייתי מגיע בזמן כי אז אין ספק שלא היה עולה בדעתי להמתין אלא הייתי הולך משם במחשבה כי וודאי נסע הלה ועלה על הרכבת כשלא הבחנתי. והייתי חוזר ריקם.

הוא זה שאמרנו ש"י עשה טוב' בין אדם למקום גורם האדם טוב לעצמו. וזהו שאמר המלך החכם (קהלת ח ה) 'שומר מצווה לא ידע דבר רע'.

כמה יפה מליצתן של הני צינתרא דדהבא מקורם מקור חיים"ה הרה"ק מרן הבאר מים חיים והגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין ז"ע על דברי המשנה 'שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות' היינו שהאדם אינו יודע כמה יש לו להודות לה' על זה שאנו זוכים לעשות מצוות כי תוצאותיהן תוצאות חיים שגורם בעשייתן טוב על עצמו.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים לפרשתן)

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

"אין גשם?" - תמה ה'חזון איש' - "אל דאגה עוד יהיה הרבה גשם..." פסק, והתחלנו להתפלל... "עודנו באמצע תפילת מנחה" - המשיך רבי חיים לספר - "החלו לרדת גשמי זלעפות. לאחר מנחה נכנסתי לחדרו ואמרתי לו: 'איזה מופת אירע פה...' והחזון איש חיך..."

הרב ישראל ליוש

ביום ט"ו במר חשוון חל יום היא"צ של הגאון האדיר רבי אברהם ישעיה קרליץ זללה"ה, ה"ה מנא ה'חזון איש' ע"ה. ה'חזון איש' נולד ביום י"א במר חשוון תרל"ט בעיירה קוסובה, לאביו רב העיירה, הגאון רבי שמריהו יוסף זצ"ל. שלושה אחים היו לו, הבכור רבי מאיר היה רבה של 'לחוביק', וכשעלה לארץ יום וייסד את 'ועד הישיבות'. האח השני היה רבי יצחק, והוא מילא את מקום אביו ב'קוסובה', והאח הצעיר רבי משה היה דומ"ץ ב'וילנא'. ה'חזון איש' לא רצה מעולם לשאת משרה תורנית רשמית, ומעודו שקד על התורה, אף שסבל רבות ממחלות ומכאובים רבים. בשנת תרס"ו נשא לאשה את מרת 'בתיה' בת רבי מרדכי ביי ב'כווידאן', לאחר שהסכימה ליטול על עצמה את עול פרנסת הבית מבלי שתורתו תהיה אמצעי לפרנסתם. לאחר מכן עבר ל'מינסק' ול'סטיופץ' ובשנת תר"פ עבר ל'וילנא', שם קשר קשרים אמיצים עם הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל. בשנת תרצ"ג עלה לארץ ישראל והשתקע ב'בני ברק' ומשם זרח אורו לכל רחבי תבל, כאשר קבע מסמרות רבים בהלכה ובהעמדת עולם התורה והאדרת בני הישיבות הממיתים עצמם באהלה של תורה. נטמן בבית החיים בבני ברק וציונו הקדוש הפך לסלע הדמעות עליו פורקים עם ישראל צרותיהם ומבקשים משליח הצבור שיעתיר עבורם לפני כסא הכבוד.

השיב לו ה'חזון איש' שבקוסובה היה דרשן שדרש ואמר: איך אנו היינו מגיבים לו הקב"ה היה מודיע לנו שהוא הולך להפוך את סדום...! הרי היינו מרוצים מאוד ואומרים שכבר לפני עשר שנים היו צריכים לעשות כן לרשעים הללו, ואילו אברהם אבינו שומע בשורה זו מהקב"ה, והחל מתווכח עמו... האף תספה צדיק עם רשע...? אולי יש חמישים... אולי יחסרון החמישים חמשה התשחית בחמישה את כל העיר...? **רואים מכאן שהקב"ה רוצה שיתווכחו עמו.** לפי הבנת הדלה, ה'חזון איש' למד מתפילת אברהם אבינו על אנשי סדום, שיש צורת תפילה שהיא כוויכוח עם הקב"ה, ובוויכוח בוודאי מבטאים את הענין האישי ולא את צער השכינה...

אולי יש חמישים צדיקים פתוך העיר... (בראשית י"ח, כ"ד)

"התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וככל שישים האדם מבטחו בו ית' כן יעלה וכן יצליח" - כך כתב ה'חזון איש' באגרותיו (א ב), ואכן ידע מרן זללה"ה לתפוס במטה זה. תפילותיו היו בהתרגשות גדולה מאוד ובהתלהבות בוערת. היה מתפלל ממש כמונה מעות, ובשעת התפילה היה מתרומם ומתנשא לעולמות נשגבים, ולא היה מרגיש

הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל שוחח עם מרן ה'חזון איש' זללה"ה על דברי הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל בספרו 'רוח חיים' עמ"ס אבות (פ"ג מ"ב) שאדם המתפלל על צרותיו, צריך להתפלל אף על צער השכינה, ושאל רבי חיים גריינמן: מה יעשה מי שאינו בדרגה כזו שיכולים לכלול בתפילתם את צער השכינה?

כלל מהנעשה סביבו, כל עצמותיו היו אומרות תפילה ושעות רבות היה עומד על רגליו ושופך שיחו לפני קונו.

פעם נתעוררה שאלה דחופה בענין פיקוח נפש, עד שהזקקו לשאול את ה'חזון איש' באמצע התפילה. הגאון רבי שמריהו גריינמן זצ"ל נגש לשאול אותו, ואף ששאל כמה פעמים, החזו"א לא שמע, עד שהיה צריך לנענע אותו כדי שישים לבו לשאלתו.

פעם אמר לתלמידו הגאון רבי שרגא פייבל שטיינברג זצ"ל שיגיעתו בתפילה עולה על יגיעתו בסוגיות החמורות שבש"ס, ואכן רבים העידו שאחר התפילה היה מותש מאוד מעמלו הרב בעת התפילה, ובתפילת מנחה אחר 'קדושה' התיישב חסר אונים וצנח על הכסא, כשראשו מונח על כתפו.

"הלימוד והתפילה קשורים זה בזה" - כתב החזו"א באגרותיו (א ב) - "עמל הלימוד עוזר לאור התפילה, והתפילה עוזרת את הלימוד, תפילה בבחינת 'קבע' מרחיקה את הלימוד, והלימוד בעצלתיים מונע תפילה" כך כתב וכך עשה... כפי שסיפר הגאון רבי אברהם יעקב קווינט זצ"ל שהיה לומד עם ה'חזון איש' ועם אחיו הבכור רבי מאיר קרליץ בקוסובה, כאשר היו בני שש עשרה ושמונה עשרה... "למדנו גמרא וראשונים בעיון, שש שעות ברציפות, דבר יום ביומו, וכל אימת שנתקלנו במבוי סתום, היינו לוקחים שלושתנו ספרי תהילים, וכל אחד היה פורש לקרן זוית ושופך צקון לחשו לפני האלוקים, בלב נשבר ובדמעות שלישי, שיחון אותנו ויתן בלבנו בינה להבין ולהשכיל בדברי תורה.

"אחרי התפילה, בעיניים אדומות מבכי שבנו אל הגמרות והתחלנו לחרוש הסוגיא מחדש, 'הפוך בה והפוך בה' עד שהקב"ה גילה לנו האמת המכוסה בין השיטין..."

באהבת הבריות של ה'חזון איש' ידע להשתמש במטה עוז - זה התפילה, להיטיב עם הזולת ולהמתיק את צערן. כך היה כאשר לילה אחד כאשר כבר שכב על יצועו, ולפתע הוא שומע קול בכי בוקע מאחורי חלון ביתו, מאוד נכמרו רחמיו לשמע קול הבכי, והוא הזדרז לצאת מהבית ולברר מה ארע? מיהו הבוכה וזקוק לעזרה? והנה לפניו משפחה שלמה עומדים ובוכים, "אבינו חולה אנוש" - ספרו בני המשפחה - "ואף הרופאים אובדי עצות... צריך לעורר רחמי שמיים... למי יכולנו לנסוע באמצע הלילה?... חשבנו שהרב בוודאי לא יקפיד..."

מיד שאל ה'חזון איש' את שם החולה ושם אמו, והרגיע מאוד את בני המשפחה. הוא נסך בהם תקווה ואמונה שהחולה יבריא, למרות ייאושם של הרופאים, ולא הסתפק בכך, אחר שהם הלכו, הוא לא פרש לישון אלא העתיר והתפלל לרפואת החולה.

כך גם היה כאשר באו לשאול את פיו איך להתנהג עם חולה הקרובה לגסיסה המוטלת על ערש דוי בירושלים, והיא רכשה לעצמה חלקת קבר מחוץ לעיר, האם מותר להוציאה במצבה הנוכחי מירושלים

כדי שתיקבר בחלקה שקנתה?

הוא לא ענה להם על שאלתם, אבל דרש וחקר לשם החולה ושם אמה, והתפלל לרפואתה.

ואמנם אחז במטה התפילה ושם מבטחו בו ית', כלשונו הק', אך פעם ארע שהתפלל על בן חולה של אחד ממקורביו, ובאמצע הפסיק את התפילה, האב נחרד ומיהר לבית החולים, ואכן מצא כי באותורגע שהחזון איש הפסיק את התפילה כבר נפטר הבן...

חורף אחד לא ירדו גשמים, ובד"ץ 'העדה החרדית' כבר תיקן לומר תפילה על עצירת גשמים. והנה שלחו את מרן שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א לעבור לפני התיבה לתפילת מנחה בביתו של ה'חזון איש'.

"שאלתי את ה'חזון איש" - סיפר רבי חיים - "האם לומר תפילה על עצירת גשמים?"

"מדוע?" - שאל ה'חזון איש', "כך אמרו הבד"ץ" - השבתי, "ומדוע הם אמרו?" - הוסיף החזו"א להתעניין, ועניתי: "כי אין גשם..." "אין גשם?" - תמה ה'חזון איש' - "אל דאגה עוד יהיה הרבה גשם..." פסק, והתחלנו להתפלל...

"עודנו באמצע תפילת מנחה" - "המשיך רבי חיים לספר - "החלו לרדת גשמי זלעפות. לאחר מנחה נכנסתי לחדרו ואמרתי לו: 'איזה מופת אירע פה...' והחזון איש חייך..."

כאשר ספרו מעשה זה למרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן זצ"ל, ציין על כך את דברי הגמרא (כתובות ה א) עה"פ 'השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע', מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד? הרקיע, ומאי ניהו? מטר!

כאשר היתה אחותו פעשא מרים (לימים אשת מרן ה'קהילות יעקב' זצ"ל) כבת שנתיים, חלתה מאוד והרופאים נואשו מחייה, היא אבדה את הכרתה ושכבה ללא רוח חיים.

אנשי ה'חברא קדישא' חשבו שיצאה נשמתה והשכיבו אותה על הארץ, הדליקו נרות ליד ראשה וקראו פרקי תהילים כנהוג. כל אותו העת, אחיה מרן ה'חזון איש' לא הפסיק להתפלל לרפואתה, הוא שפך דמעות כמים לפני רופא כל בשר ולא אמר נואש. שערי דמעות לא ננעלו והתפילות הגיעו לפני כסא הכבוד ולפתע הילדה התעוררה לפליאת כל הנוכחים. עברו כמה ימים והנה שבה הילדה לאיתנה בריאה ושלמה.

החזון איש אמר אז: "זו לא אותה פעשא מרים כמקודם..."

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹקִים נִסְּהוּ אֶת אַבְרָהָם (בראשית כ"ב, א')

בספר 'אמונה ובטחון' (פ"ד אות ט') כתב מרן ה'חזון איש' זללה"ה, שאסור לאדם לחפש נסיונות, כדי להתרגל בתיקון המידות. אדרבה

"ניסיתי להתנגד לכל הכבוד הזה ולטרחת המרובה שטרחו עבורי, אלא שאז אמר לי ה'חזון איש': 'ממתי יש לאתרוג זכות לומר מה יעשה איתו בעל הבית...?', כשכוונתו שהרי האורח הוא כאתרוג, חפצא של מצוה, ואינו יכול לחוות דעה מה יעשה בו מקיים המצוה...

מהסיפורים הבאים נוכל ללמוד בבחינת 'מעשה רב' כמה הלכות בדיני 'הכנסת אורחים':

הגאון רבי שרגא פייבל איידלמן זצ"ל התארח פעם אצל ה'חזון איש'. כשהגיע זמן תפילה, שלחו החזו"א להתפלל, וציין שהוא עצמו פטור מתפילה מחמת חולי.

"אם כן" - אמר לו ר' שרגא פייבל - "אינני רוצה להטריח את הרב, לא אתאכסן כאן עוד..."

אמר לו ה'חזון איש': "אמנם פטור אני מתפילה, אבל מהכנסת אורחים אינני פטור...!"

לאחר הפגישה המפורסמת עם ראש הממשלה דאז, בענין גיוס בנות, שאל הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שהסתובב בבית בזמן הפגישה, את ה'חזון איש', כיצד התייחס לראש הממשלה? השיבו ה'חזון איש': "הלא ראית נתתי לו סטירה וליטוף, סטירה וליטוף, סטירה כי הגיעה לו. וליטוף כי הרי הוא אורח שלי ואיני יכול להשאירו פגוע לחלוטין..."

פעם ארע שהמנין למנחה גדולה בבית מרן ה'חזון איש' התאסף בקושי רב. כאשר הגיע העשירי, נגש אליו גיסו הגאון רבי שמואל גריינמן זצ"ל ושאל אותו כדת מה לעשות: "הזמנתי אורח לביתי לשעה זו, האם להישאר לתפילה, או ללכת הביתה לקבלו?" ענה לו החזו"א: "מי שדבוק במידת האמת, אין זו אצלו בגדר שאלה..."

פעם ביקר אצל מרן ה'חזון איש' אורח מתל אביב שמאוד היה מקפיד על כבוד עצמו. לאחר הביקור הורה ה'חזון איש' לאחד מבני ביתו שילווח את האורח עד תל אביב. כשנשאל מה ראה כל כך לכבד איש זה, השיב: "הרי זה בבחינת 'די מחסורו אשר יחסר לו...'"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

חובות המוסריות שלא להיכנס למקום שעלול לבוא לידי נסיון, כמו שאדם נזהר שלא לעמוד במקום סכנה, ואם בסכנת הגוף כן, כ"ש בסכנת הנפש, וכמו שאין נכנסים לעסק בספק השקול של רווח והפסד, בזמן שההפסד הפסד עולם, אף שהרווח רווח עולם.

וכן הניזר אינו רשאי להיכנס לכרם לעורר תאוותו לענבים האסורים עליו, כדי לכופ יצרו ולהשתלם במדה המתוקנה במבחן התאוה, וכמו שאמרו: 'סחור סחור אמרינן לניזרא לכרמא לא תקרב'.

ואדרבה הקירוב עצמו למקום התורפה, היא עבירה, כמו שאמרו בגמ' (סנהדרין קז א) 'לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון', ר"ל אפי' בשביל להתרגל לנסיונות ולעלות בעבודתו ית'.

לאור הדברים הנזכרים, מובא בספר 'מעשה איש' בשם אחד מהתלמידים, שה'חזון איש' התנגד לאלו המפרשים שנסיונו של אברהם אבינו בעקידת יצחק, היה כדי להתלמד ולהתרגל לעמוד כנגד רגשי הרחמנות. ואמר שאדרבה הניסיון היה שאע"פ שהיו לו כל ההרגשים של אהבה ורחמנות, עם כל אלו יעקוד את בנו לשם קרבן, משום ציווי ה"ת בלבד, ולא שיתרגל לעקור רגשי הרחמנות.

וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבֹדְךָ (בראשית י"ה, ג')

אמר רב יהודה אמר רב: 'גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה' (שבת קכז א)

בספר 'עולמם של גדולים' מסופר שפעם הגיע הגאון רבי יצחק לוי זצ"ל לשוחח עם מרן ה'חזון איש' זי"ע. כשהגיע זמן תפילת מנחה, שאל אותו החזו"א האם הוא כבר התפלל? ומשנענה בשלילה, אמר החזו"א: "אם כן אפשר ללכת להתפלל..."

אמר על כך ר' ברוך יצחק: 'זה אחד מההנהגות בדברי חולין של ה'חזון איש' שראו בהם שורש ואחיזה בהלכה, שהרי לו הייתי עונה לחזו"א שכבר התפללתי, היה לו דין של 'מכניס אורחים' והיה עוסק במצוה ופטור מן המצוה, וגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה'.

הגאון רבי חיים ברים זצ"ל מספר על הכנסת אורחים מיוחדת לה זכה ממרן ה'חזון איש' זצ"ל וגיסו בעל ה'קהילות יעקב' זצ"ל. 'היה זה בשעת לילה כאשר כבר לא היה באפשרותי לחזור לירושלים, החזו"א, הסטייפלער ורעייתו, אחות החזו"א, טרחו בעצמם בהכנת מקום לינה עבורי, הסטייפלער ורעייתו סחבו את המזרון וכלי המיטה, והחזו"א הלך לפנייהם והראה להם היכן להניח המזרון, ואף הכין לי ספל לנטילת ידיים והניחו ליד מיטתי...'.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הוא אמר לחזו"א: "החבר'ה שלך גנבו את בני", השיב לו החזו"א: "כשגונבים ילד הולכים למשטרה!". אמר לו האב: "יודע אני לעשות דברים חמורים יותר מהמשטרה". אמר לו החזו"א: "אז תעשה!"...

אין תפילה ששבה ריקם, אין תפילה שמוציא יהודי מפיו שלא תפעל את פעולתה!

הרב בנימין בירנצווייג

"ואברהם היו יהיה לגוי גדול" (י"ח, י"ה)

אביו של הבחור החילוני, בראותו שבנו נשטט ממנו ועומד להיות דתי, חרה לו מאד, והיות שבילדותו למד ביחד עם מרן החזו"א זצ"ל בחיידר, לכן בא אליו וטען: "החבר'ה שלך גנבו את בני!", השיב לו החזו"א: "כשגונבים ילד הולכים למשטרה!". אמר לו האב: "יודע אני לעשות דברים חמורים יותר מהמשטרה!". אמר לו החזו"א: "אז תעשה!". אמר האב בכעס ובחמת זעם: "אבריימל (כך היה כינוי שמו של החזו"א בחיידר), אתה יודע כמה דמעות שפך אבא עלי שאשאר דתי וזה לא עזר לו? גם לכם זה לא יעזור!". ואז קפץ מרן החזו"א ואמר: "דמעות אינן הולכות לריק, אם זה לא עזר לכן זה יעזור לנכד!!".

לאחר זמן התארכ בעל התשובה עם בחורה כדוגמתו, והזמין את החזו"א לחתונה. אמר לו מרן שיזמין גם את אביו ויכבדו, וכמדומה שבסופו של דבר גם האב חזר בתשובה.

זה מה שכתב מרן החזו"א באגרות: "התפילה היא מטה עוז בידי כל אדם", אין תפילה ששבה ריקם, אין מילה של תחינה ובקשה שיוציא יהודי מפיו, שלא תפעל את פעולתה, אם היום אם מחר, אם בשנה זו אם לאחר שנים רבות, אם אצל המתפלל אם אצל זרעו אחריו, דבר זה צריך להיות חדור בתודעתו של כל יהודי.

בספר 'טובך יביעו' (ח"ב עמוד רפז) מובא מעשה נפלא: בירושלים פעל גדולות ונצורות תלמיד חכם מזכה הרבים, ושמו הרב ברוך היימן, הוא סיפר כי בשעתו כיהן יהודי בשם 'זלמן ארן' כשר חינוך בממשלתו של בן גוריון, ונמנה על מעריציו הגדולים. לאתו שר חינוך, למרות שלא היה שומר מצוות, היתה אישה

הקב"ה אומר לאברהם את אשר קורה בסדום, ואת כוונתו להפוך את סדום בעקבות מעשיהם הרעים של בני סדום. הקב"ה רצה שאברהם יתפלל עליהם ויעורר רחמים. והנה מתואר בהמשך הפסוקים, איך שאברהם מנסה לסגור עליהם: "אולי ימצאו שם עשרה צדיקים ונשאת למקום בעבורם".

תמיהה גדולה מתבקשת ועולה: הרי הקב"ה ידע שאין שם עשרה צדיקים, וא"כ לא תועיל כלל תפילתו של אברהם, ומדוע בקש מאברהם להתפלל?

באור נפלא ביאר הגאון ר' ראובן קרלנשטיין בספרו 'יחי ראובן': הקב"ה אומר לאברהם: "המכסה אני מאברהם" ומיד בפסוק הבא "ואברהם היו יהיה לגוי גדול". מה זה נכנס כאן?

אלא, שבאה התורה ללמדנו, שפעמים רבות אדם מתפלל ותפילתו לא עוזרת למה שהוא רצה וביקש, אבל צריך לדעת שכל תפילה עוזרת, ואם לא עזרה לשעתה - הרי עוזרת לעתיד, ואף פעם איננו יודעים היכן תפעל כל תפילה ותפילה.

לכן אמרה התורה: אכן תפילתו של אברהם לא תועיל למנוע הפיכת סדום, אבל היא תועיל לברכת אברהם לדורות שזרעו יהיה גוי גדול. אנשים מתפללים, רוצים לראות מיד את הישועה, ואם לא רואים מתייאשים!!! יש לדעת שתפילה אמיתית מהלב מתקבלת ופועלת, ואם לא עכשיו אז לעתיד לבנינו וצאצאינו, וה' יודע מה טוב ומתי כדאי שתפעל תפילה של כל יהודי.

בספר 'מעשה איש' מסופר: סיפר מר יעקב מזרחי בשם אביו, שהיה פעם בחור מיישיבה בב"ב שהלך לצבא, ובהיותו שם התחבר לבחור חילוני מאחד הקיבוצים. פעם קיבלו שניהם חופש לשבת, בסיסם היה במרכז הארץ, ואמר הבחור הדתי לחברו החילוני: "מדוע תיסע כל כך רחוק עד הצפון? תבוא ותשבות אצלי!", והלה הסכים.

בשבת בבוקר אמר הבחור הדתי לחברו הקיבוצניק: "אני הולך להתפלל, בוא עמי להתפלל!", השיב לו חברו: "אמנם איני יודע מה זו תפילה, אבל אם אתה מבקש ממני אלך עמך!". בפעם הבאה הגיע שוב לשבות אצלו, והוא כבר מעצמו אמר שברצונו להתפלל, ולאט לאט החל לחזור בתשובה.

מדי יום נהג ה'חזון איש' זצ"ל לצאת לטיול קצר במצוות רופאיו. מי שזכה ללוותו לעתים, היה הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל - אז בחור צעיר, ששעת הטיול הזו היתה עבורו הזדמנות פז לשמש תלמידי חכמים. פעם אחת, בעת הטיול, בחר הרב פלמן לשטוח בפני ה'חזון איש' התלבטות אישית, שהוא לא מצליח להכריע בה...

לימוד תורה בשיחת חולין

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"יִירָא אֱלֹהֵי ד'..." (בראשית י"ח, א')

בראש רשימת הדאגות המטרידות את כולנו, נמצא אותו מלך זקן וכסיל, 'ידידנו' מהרגע בו פקחנו את עינינו בעולם הזה, הלא הוא היצר הרע. הוא מלווה אותנו בנאמנות קיצונית, שותף שלנו בכל החלטה, אומר את דברו בכל סוגיא ועניין, מנסה להשפיע כמידת יכולתו. אנחנו יודעים ומוודעים לכך שהוא אויב רע ומר שלנו, ובכל זאת - מתקשים להתמודד אתו, מה עוד שהוא שוכן בתוככי ליבנו פנימה, 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע, 365 יום בשנה...

כל בוקר מחדש, הוא קם במרץ נעורים, ורשימת פיתוייו הולכת ומתארכת. לאחר לתפילה, להתפלל בדילוגים, לא להתרכז, לומר מילה רעה למישהו, להיכשל בלשון הרע או במראה אסור. זו 'חבילת הבסיס', שהוא פותח בפנינו על הבוקר. לאורך כל היום הוא ממשיך להיות איתנו באופן רציף, מציק, מעצבן, מרגיז ומכעיס. בכל רגע נתון הוא מציב פיתיון או רעיון או נסיון, מנסה להכשיל, לשבור, לגרום לנו לחטוא. והיצר הזה, בסופו של דבר הוא מלאך. אנו, בני אנוש, נדרשים לעמוד מולו בחזית נצחית ארוכה, לא להרים ידיים ולא להישבר. בכל רגע ורגע להדוף אותו, לאטום אוזניים מלהקשיב לו, לסרב לו בעקשנות. זה לא קל, יש לו 'טיעונים' ושכנועים לרוב, ועם הכל עלינו להתמודד וגם לנצח. האם יש סגולה שיכולה לסייע לנו? האם יש דרך חיים, שאימוצה יקל עלינו במשימה הזו? האם יש מנהג, שאם נסגל אותו לעצמנו - נוכל להתמודד מול היצר בצורה טובה יותר?!

התשובה היא שכן, ובאופן מפתיע - הדרך הזו לא קשורה בדווקא למלחמת היצר. פרשת השבוע שלנו פותחת בכך שבורא עולם הגיע לבקר את אברהם אבינו - לקיים מצות ביקור חולים, והגמרא במסכת נדרים דף מ' מגלה, שמצות ביקור חולים הינה שכפ"ץ מיוחד במינו, שמציל מן היצר הרע. כלומר, אדם שמבקר חולים, מי שפועל לחזק חולים, לסייע להם, לתמוך בהם, להיות להם לחברה - זוכה בשמירה עליונה, להגן עליו מפני היצר הרע!

בנוסף, באותו מקום מגלים חז"ל עוד שני אוצרות יקרי ערך, שהופכים לנחלתו של מבקר חולים: הראשון, שמצות ביקור חולים מגינה מן הייסורים. כלומר, הרי בעולמנו אנו יודעים על מחלות קשות ונוראות,

ייסורים שלא ניתן לתאר, הפוקדים את בני האדם, בתי החולים מלאים באנשים נאנחים וכואבים. ביקור חולים - זו מצוה בה כביכול האדם חווה את ייסוריו של חברו, ולכן הוא פטור מלחוות את הייסורים שלו עצמו - כך שהוא ניצל מן הייסורים!

והשני, שמצות ביקור חולים פותחת לאדם את השער לזכות בחברים טובים ובידידים קרובים. והרי כמה מאמץ אנשים משקיעים כדי לזכות בחברים נאמנים, כמה אנשים מוכנים לטרוח כדי לדעת שיש להם ידידי אמת. והנה, מצות ביקור חולים פותחת את הפתח, מעניקה את המפתח: המבקר חולים זוכה בחברים וידידים טובים - כך מבטיחים לנו חז"ל. הלא מי לא רוצה להיות חבר של מישהו שיבקר אותו בעת צרה, שידאג לו ביום פקודה, שיתמוך בו בשעת מצוקה...

שלושה אוצרות יקרי ערך, המכילים כמעט את כל השאיפות של בני האדם באשר הם, טמונים במצוות ביקור חולים. הזכות להינצל מן היצר הרע ולזכות בחיי רוחניות נעלים, הזכות להינצל מן הייסורים ולזכות בחיים רגועים ושלוים, והזכות להיות בחברה טובה, בקרב ידידים נאמנים. שלושת האוצרות הללו הם בהישג ידנו, באימוץ המצוה היקרה של ביקור חולים.

אז נכון, לא תמיד זה קל. המחזה של אדם מוכר המוטל בחוסר אונים - הוא לא נעים. המראה של יד חלש ורפוי - אינו מעודד. להיכנס ולשהות בחבר אדם שאינו חש בטוב, לשמוע את אנחותיו, להגיש לו כוס תה, להריח את ריח התרופות ולפעמים אף לראות מחזות מרעיד

לב - כל אלה אינן חוויות שאנו שואפים לחוותן.

ובכל זאת, ואולי בגלל זאת, זה כל כך כדאי ומשפיע עלינו שפע כה גדול. אולי לכן, בורא עולם משלם במזומן בשפע כה רב למבקרי החולים. ולכן, אם הזדמן לנו חולה מוכר יותר או פחות, בן משפחה סיעודי או שכן לבניין שעבר אירוע ל"ע, ידיד מבית הכנסת או מהעבודה שנעדר לפתע, או אפילו חולה לא מוכר שאנו יודעים שהוא מאושפז בבית החולים - הבה נתייצב, נושיט יד, נבקר בנימוס ונציע עזרה. הבה נחוש את כאבו של החולה ונעשה כל מה שנוכל כדי להקל עליו. כך עשה בורא עולם לאברהם אבינו, ואף אנו נאמץ את הדרך הזו לבקר חולים בכל לב ובכל הזדמנות, ונזכה לכל האוצרות הניתנים למבקרי החולים בשפע רב!

המילים האחרונות קודם הפטירה...

מדי שבת בשבתו, נהג הרב בועז בדיחי שליט"א, מנהל תלמוד תורה בית אבות פוניבו' בבני ברק, להקדיש כמה שעות לביקור חולים המאושפזים בבית החולים 'לניאדו' בנתניה. את רובם ככולם כלל לא הכיר, אך לא זה מה שימנע ממנו לבוא לבקרם, לעודד את רוחם, ולחזק את ליבם. לימים, בשל אילוצים שונים, פסק ממנהגו זה וחדל מלבקר את החולים בבית החולים.

תקופה קצרה חלפה, וביום מן הימים צצו ברגליו בעיות לא מוכרות. לפתע פתאום הופיעו בהן דלקות ומחלות, וכל מחלה או דלקת שריפא בעזרת תרופות וטיפולים - הביאה בכנפיה את הבאה בתור. באופן פלאי, פעם אחר פעם לקה הרב בועז ברגליו, עד שלעתים לא יכול היה ללכת כלל. בינו לבין עצמו תמה מה קרה לפתע, הלא מאז ומעולם רגליו היו בריאות והוא רץ כצבי, והנה לפתע פתאום מחלה רודפת מחלה ודלקת רודפת דלקת, רגליו כאילו בגדו בו.

הוא יושב עם עצמו ומהרהר בדבר, ולפתע נזכר: הלא היתה לו מצוה בה עסק בהתמדה, והיא ביקור חולים. רגליו היו מזוימות במעבר בין המחלקות השונות, הוא נהג להסתובב בין החולים ולשמח את ליבם. רק מאז פסק ממנהגו זה - החלו כל הצרות ברגליו, כאשר מחלה רודפת מחלה וכל ריפוי לא מצליח להשיבו למצב תקין ובריא!

על אתר, קיבל הרב בועז על עצמו לשוב למנהגו, והחליט בהחלטה נחרצת לשוב ולבקר חולים מדי שבת בשבתו. והנה כי כן, כבר למחרת השבת הראשונה בה שב למצות ביקור חולים ופקד את מיטות החולים המאושפזים - נעלמו מחלות ודלקות הרגליים כלא היו, והוא שב לצעוד בבריאות בדרכים ישראל, מקפיד מדי שבוע לבקר את החולים!

באחת השבתות, נכנס הרב בדיחי למחלקה הפנימית, שם אושפז באותה עת מר שמעוני ז"ל - אביו של מנהל המחלקה, פרופסור צבי שמעוני. מר שמעוני כבר היה מבוגר מאוד, ושכב במיטה כמשותק - לאחר שלושה אירועים מוחיים שהשביתו אותו כמעט לחלוטין.

הרב בדיחי נכנס לחדרו, וכמי שחפץ לקיים את המצוה בשלמות, התעניין אצל בנו - מנהל המחלקה - ששהה לצד מיטת אביו, אם יש שיר שאביו אוהב במיוחד. הבן נענה ואמר כי בימים מקדם אביו אהב את השיר 'שייבנה בית המקדש', אולם אין לדעת אם הוא עדיין זוכר את המילים ואת הלחן, וקשה לדעת אם הוא מסוגל לשמוע או להאזין לנעימה... הרב בדיחי לא שת לבו לכל אלה, ומיד החל לשורר בקול גדול

את הנעימה 'שייבנה בית המקדש', בניגון המוכר והאהוב...

פעם אחר פעם שורר את השיר, ולפתע - החולה החל לנוע, ממש לזוז במיטתו! הרב בדיחי התעודד עד מאוד, הנה כי כן - ניכר כי תווי השיר מצאו מסילות ללבו של החולה, והוא ביקש ממר שמעוני לאותת בראשו אם הוא מכיר את השיר. להפתעת כולם, החולה פשוט נענע בראשו, מאשר כי השיר מוכר והוא נהנה לשומעו!

הרב בדיחי הוסיף לשיר בקול רם, ולפתע אמר: 'אם אתה מכיר את השיר - אנא הצטרף לשירה!' הנוכחים כולם עמדו המומים לנוכח הבקשה, הן ידעו אל נכון כי מצבו של מר שמעוני אינו מאפשר לו לנוע, וכיצד יצטרף וישיר?!

אולם, למרבה ההפתעה, ותוך כדי שגבות כל הנוכחים מזדקפות בתמיהה, החולה פשוט החל לפזם בשקט, לשיר את הנעימה יחד עם הרב בדיחי! - פרופסור שמעוני, בני המשפחה והרופאים עמדו מסיבי מופתעים, הן עד אז לא נראה היה הוא יכול לדבר או להגיב, ולפתע פתאום השיר פשוט מחיה את נפשו, לא רק שהוא מגיב - הוא אפילו מצטרף, מזמזם את השיר האהוב עליו!

לא יאומן כי יוספר: אדם אחד, שבמסירות ואיכפתיות נוגעות ללב החל לפזם ולשיר באוזני החולה - החזיר את החולה לחיים!

כעבור דקות ארוכות הם סיימו לשיר, ואז - לראשונה מזה זמן רב - מר שמעוני הצליח להוציא מפיו צמד מילים, ואמר לרב בדיחי: 'יישר כח!' - שתי מילים שהעידו כי החולה פשוט חזר לחיים, הוא הצליח להבין, להאזין, לשיר ולדבר - הכל בעקבות ביקור אחד שכלל דאגה כנה ורצון לשמח את לב החולה!

כעבור תקופה קצרה הלך מר שמעוני לעולמו, ובנו, הפרופסור שמעוני, סיפר בהלווייתו כי צמד המילים הללו 'יישר כח', אלו הן המילים האחרונות שאביו אמר עלי חלו, שכן הוא היה כה חלש - עד שלא יכול היה לדבר. ובכל זאת, השירה העריבה לאוזניו, הדאגה הכנה למענו, ביקור החולים המסור הזה - פשוט השיבו אותו לחיים, העניקו לו כח להגיב, לחייך, ואפילו לדבר!

זהו שאמרו חז"ל, שהמבקר את החולה גורם לו שיחיה. לא פעם, ביקור חולים הוא נוסחת קסם יקרה ואהובה, שפשוט יכולה להשיב אדם לחיים, לנסוך בו כוחות מיוחדים. כי החולה - במעמדו ובמצבו, בחולשתו ובתחושתו - מרגיש שאינו יכול עוד, והמבקר אותו - מעניק לו חיים כפשוטו, נותן לו את האפשרות לחיות, לנשום, לחייך!

הבה נסתער על כל הזדמנות לבקר חולים. בין אם מדובר בידיד אישי שנפל למשכב, בשכן מבוגר שאושפז, בקרוב משפחה שהפך לסיעודי, ואפילו - באנשים זרים המאושפזים בבתי החולים, וכמהים שמישהו יבוא לשמח אותם, יאמר להם מילה טובה, ידרוש בשלומם. ביקור חולים מעניק חיים לחולה, ומעניק גם לנו שפע של אוצרות שמימיים ברוכים!

לימוד תורה בשיחת חולין...

מדי יום ביומו נהג ה'חזון איש' זצ"ל לצאת לטיול קצר, לשאוף אוויר צח. הוא עשה זאת במצוות רופאיו, ולמותר לציין שגם בעת הטיול, נהג לשוחח בדברי תורה עם בן לווייתו. מי שזכה ללוותו לעתים, היה הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל - אז בחור צעיר, ששעת הטיול הזו היתה עבורו

הזדמנות פז לשמש תלמידי חכמים וליהנות מאוצרותיהם בעת ובעונה אחת...

פעם אחת, בעת הטיול, בחר הרב פלמן לשטוח בפני ה'חזון איש' התלבטות אישית, שהוא לא מצליח להכריע בה. הוא סיפר, כי בבית הוריו - הגאון רבי שמואל פלמן זצ"ל, רב שכונת 'היכל מאיר' בתל אביב, מתגוררת סבתו, אמו של אביו. הסבתא כבר לא היתה צעירה וסבלה ממיחוסים שונים, ולפיכך התגורר בבית בנה, שם בנה, כלתה ונכדיה סעדו אותה תדיר.

מטבע הדברים, נוצר קשר חזק וקרוב מאוד בין הסבתא לנכדיה, וקשר זה המשיך גם כאשר הסבתא אולצה להתאשפז בבית החולים לתקופות ממושכות, עקב מחלות שונות שפקדו אותה. בני משפחתה ביקרו אותה בתכיפות, שהו לצד מיטתה במסירות, וסעדו אותה בכל ליבם. גם מיוזענו - הבחור בן ציון, נהג לבקר את הסבתא בבית החולים, וביקוריו היו עבודה כמשיבי נפש, החיו את נפשה.

הסבתא כל כך נהנתה מביקוריו של הנכד, עד שביקשה ממנו לבוא לבקר עוד ועוד, ולהשתהות בביקורו זמן ממושך. מנגד, הרב פלמן היה אז - כאמור - בחור צעיר, השוקד על התורה בישיבה לילות כימים, והתקשה להעביר את זמנו היקר בבית החולים, תוך שיחות חולין ו'סיפורי סבתא'... נכון, אין ספק כי הוא שש ושמח לקיים מצוות ביקור חולים ולכבד את סבתו, אולם לא ידע עד כמה מוטלת עליו חובה זו, שעה שישנם גם בני משפחה אחרים שיכולים לשהות בקרבתה...

ככל הספק הזה, פרש הבחור בן ציון לפני ה'חזון איש', מבקש את עצתו. ה'חזון איש' לא הסתפק בשמיעת פרטים אלה בלבד, והתעניין לפרטי פרטים למה הסבתא מעדיפה את נוכחותו של נכדה זה בדווקא, עד כמה הוא משמח את ליבה יותר מנכדים אחרים, ועד כמה בני משפחה נוספים שותפים למצוה החשובה לבקר את הסבתא ולשהות בצילה. כשהתמונה במלואה נפרשה לפניו, החל ה'חזון איש' מהרהר בדבר דקות ארוכות, ואז השיב תשובה מדהימה:

'לך לבקר את סבתך, ותשהה לצידה ככל רצונה, ביקורים רבים ותכופים, למשך זמן ממושך. ודע לך, שבשהותך לצידה אינך מקיים רק מצות ביקור חולים, כי אם בנוסף - גם מצות תלמוד תורה!'

עיניו של הבחור התעגלו בתדהמה, הן לתשובה כזו לא ציפה. הוא ציפה שה'חזון איש' יבחר להכריע בין מצות לימוד התורה המוטלת עליו, לבין מצות ביקור חולים - המוטלת עליו גם היא. אבל שביקור חולים יכלול בתוכו תלמוד תורה - הכיצד?! - תמה בכל לב, וגם שאל את ה'חזון איש' לפשר העניין...

ה'חזון איש' חייך, ניכר עליו שכמו ידע ששאלה זו בוא תבוא, ואז השיב תשובה מרוממת: 'דע לך בני יקירי. יודעני בך שאתה מתמיד ועמל בתורה, אולם תפקידו של היהודי הוא לא רק ללמוד תורה ולעסוק בה, אלא להתחבר אליה באמת, להכניסה אל תוך תוכו, להפוך ל'ספר תורה' מהלך. זה לא קל, כי האדם גשמי והתורה רוחנית, והחיבור ביניהם הוא כמעט בלתי אפשרי...'

הרב פלמן עשה אוזנו כאפרכסת, הוא חש שה'חזון איש' מגלה עכשיו את סוד החיבור לתורה, וזו העת להטות אוזן ולא להחמיץ אף מילה: 'הדרך היחידה ליצור חיבור בין אדם לתורה, היא לעדן את הנפש, לזכך אותה,

לרומם את עצמך למדרגה שתהיה ראוי לחיבור לתורה. בלימוד התורה בלבד אין די, יש להתרומם ולהתעלות, להתעדן ולהפוך לנפש אצילית - הראויה לחיבור לתורה.

ואת זאת' - הוסיף ה'חזון איש' ואמר, 'ניתן לעשות רק על ידי עשיית חסד, הקדשת זמן וכוחות אישיים למען הזולת. אינני אומר לך לסגור את הגמרא וללכת לעשות חסד, אולם עתה, משהזדמנה לך הזדמנות לעשות חסד אמיתי, להשקיע זמן יקר בעשיית חסד - לבקר את סבתך החולה, הרי אם תבקר אותה ככל שתחפוץ, אם תקדיש לה זמן ככל שתרצה, אם תשהה לצידה ככל שתבקש - בכך תקנה את העדינות הראויה, תהפוך לכלי ראוי לחיבור לתורה הרוחנית.

לפיכך, אני מדגיש בפניך' - הוסיף ה'חזון איש' בקולו החוצב, 'שבביקוריך אצל סבתך אינך רק מקיים מצוות חסד וביקור חולים, אתה הופך את עצמך לראוי לעסוק בתורה ולהתחבר אליה. הרי בכל כוס שתיה שאתה מגיש לה, בכל שיחה עמה, בכל רגע שאתה שוהה במחיצתה והיא נהנית ממנו - נפשך מזדככת, נשמתך מתעלה, אתה הופך לראוי והגון להיות מחובר לתורה. זהו חלק בלתי נפרד ממצוות לימוד תורה - להפוך את עצמך לראוי לקשר ולחיבור עם התורה!'

אלו הדברים אשר השיב ה'חזון איש', ולימים סיפר אותם הרב פלמן למגיד המישרים הנודע הרה"ג רבי מנחם שטיין שליט"א, ויש בהם מסר נוקב:

לעתים, אנשים עלולים לחשוב שביקור חולים הוא ערך נעלה, אולם לא על חשבון משימות חשובות ונחוצות אחרות. בהחלט, זה מעשה חסד ראוי, אולם הוא דורש זמן רב, ואולי אפשר להספיק בזמן הזה להתעלות באופנים אחרים. ואילו ה'חזון איש' פותח בפנינו צוהר, מכריז ואומר:

לא ולא, יהודי יקר! מצות ביקור חולים אינה נושאת בחובה רק את העזרה לחולה, רק את החסד עבדו. יש בה נוסחת קסם שמעדת את הליכות האדם, שמרוממת את כל כולו, שהופכת אותו לראוי ומחובר יותר לעולמות הרוחניים הנעלים. אם יש לך שעת כושר לבקר חולה - יש לך הזדמנות פז למקפצה רבת עוצמה, לזכך את נפשך, לפתוח בפניך עולמות רוחניים, להתעלות ולהתרומם באופן נעלה ביותר!

ביקור חולים הוא לא רק חסד, הוא מפתח לעליה רוחנית טמירה ואדירה, ובד בבד - פותח הוא שערי שמים להציל מן היצר הרע, למנוע ייסורים ומחלות, להעניק לכולנו חברים וידידים טובים, לשפר את איכות חיינו לאין ערוך. הבה נקדיש זמן לבקר חולים, לחזק את ליבם ולעודד את רוחם - זה מה שירומם את ליבנו ונפשנו!

המקום לפעול ישועות...

בימינו אנו, כשכל כך הרבה יהודים מתמודדים עם קשיים ובעיות שונות, הכל מבקשים לשאת תפילה במקום מסוגל. יש הנוסעים למקומות קדושים או לקברי צדיקים, ולפנינו גילוי מיוחד על מקום מסוגל לתפילה, תגלית שחשף ה'חפץ חיים' זצ"ל, וכך נהג גם בעצמו:

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מביא, כי כאשר ה'חפץ חיים' זצ"ל הלך לבקר חולה, נהג לעתים לעמוד ולהתפלל בחדרו של החולה. כשנשאל על כך הסביר בפשטות: 'הלא חז"ל גילו כי השכינה עומדת למעלה ממראשותיו של חולה. אין לך מקום תפילה מסוגל יותר מזה,

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

המשך מעמוד 7 | הגאון הרב אברהם צבי מרגלית שליט"א

פנה. התכבד, רק שוב לעולם התחתון והשב הגולה לבעליה. תחזיר את הבול ואת הפרח...
על החפץ חיים מסופר, שבסוף השנה, בערב ראש השנה, עשה חשבון נפשו, ומצא שיש עשר דקות שאינו יודע מה עשה בהן... פרץ בבכי תמרורים, והתחטא לפני בוראו שימחל לו על אותן דקות עלומות... מושגים של ענקי עולם, המקיימים בעצמם את דברי חז"ל "בואו חשבון'- בואו ונחשב חשבונות של עולם". מבינים את עוצמת מעשי של אדם והשפעותיהם בעולם הזה ובעולמות העליונים.

המשתתף בברית מילה, מוחלין לו כל עוונותיו

מקובל בפי הבריות, שמי שמשותף בברית מילה, מוחלין לו על כל עוונותיו. ומה המקור לכך, אומרים שכך כתוב במדרש. ה'בני יששכר' מביא שישנו מדרש כזה, אך לא ראוהו עיניו. יש אומרים שרבי שלמה מקרלין, מחבר השיר 'קה אכסוף', הוא שהביא את המדרש.
כך או כך, אומרים שהמדרש אומר, שכאשר הקב"ה גזר על אליהו שישתתף בכל ברית מילה, טען לפניו: 'הלא ברוך ה' כל עם ישראל, גם הרחוקים ביותר, עורכים במסירות נפש ברית מילה לבניהם, כיצד אוכל להשתתף בברית מילה של חוטאים ופושעים? איני יכול לסבול את ריח החטא!'. אמר לו הקב"ה: 'מבטיחך אני, שבכל ברית מילה שתהיה בה, אמחל לעוונותיהם של כל המשתתפים'. על פי זה אומר העולם, שהמשתתף בברית מילה, מוחלים לו על כל עוונותיו.
אך רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל סבר שאין הדבר כך. היאך יתכן שאדם יהיה חוטא ופושע, וכך, עם כל בגדיו הצואים יכנס לברית

מילה, והופ... תוך דקה- הופך לנקי וצח? הלא אפילו ביום הכיפורים, עליו נאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל עוונותיכם", אומרים חז"ל שזהו דווקא אם עשה תשובה! לפיכך אומר, שהדבר מועיל רק ביחד עם תשובה. אדם שעבר הרהורי תשובה, תועיל לו ההשתתפות בברית ותסייע לו לשוב בתשובה שלמה, וכך יתמרקו עוונותיו.
נשאלת השאלה: אם כך, מה הועילה הבטחתו של הקב"ה לאלוהו? הרי למרבה הצער, לא כל המשתתפים בברית המילה אפופים בהרהורי תשובה. על כך עונה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך: לכל חטא, מעבר להשפעות הרבות על האדם ודרגתו הרוחנית, יש ריח נורא, אשר הצדיקים אינם מסוגלים לעמוד בו. הלא על המשיח כתוב "והריחו ביראת ה'" (ישעיהו יג א), והגמרא (סנהדרין צג ב) אומרת "דמורח ודאין", שהוא ידון את בני האדם על פי הריח. עולה אם כן, שירא שמים מדיף ריח נעים ונפלא, וחוטא מדיף ריח נורא ודוחה. הבטיח הקב"ה לאלוהו, שאותו ריח חטא לא יהיה בברית מילה.
יתכן, אם כן, שחוטא משתתף בברית מילה, זו הזדמנות עבורו לשוב בתשובה, שהרי 'מפלס' החטא ירד במעט, אין הוא מדיף ריח רע... איך שלא יהיה, מוסכם ומקובל שכך אומר המדרש.
שאלוהו למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א על כך, ואמר שלא קיים מדרש כזה. מה שכן ידוע ומצוי תחת ידיו, הם דברי התוספות (פסחים קיד א), שהמשתתף בסעודת מצווה של ברית מילה, ניצול מדינה של גיהנום".

(מתוך 'מפיק מרגליות')

המשך מעמוד 9 | הרב יהושע לייבזון

תחשוב טוב, יהיה טוב

מספר לי יהודי חסידי מב"ב:
בראש השנה שמתי לב שחברי פלוני, לא בא למניין החצרות שלנו. התקשרתי אליו בצום גדליה לשאול מה קורה. לא ענה לי. אחה"צ חזר אלי. בקושי יכול היה לדבר אתי. אמר לי שהוא חולה קורונה. פיתחתי עמו שיחה שהתנהלה כדלהלן.
"ר' דואג (שם בדוי), אתה מכיר את הווארט 'טראכט גוט וועט זיין גוט' (תחשוב טוב יהיה טוב)?"
- מכיר.

"אז תתחיל לחשוב טוב".

ראיתי שזה לא משפיע מספיק. עברתי לשלב הבא:

"אם לחשוב טוב מועיל, אז ק'ו שבאמירה - שהיא יותר ממחשבה - זה יעבוד. 'זאגט גוט וועט זיין גוט'. מה ענית לי מקודם, כששאלתי

מה שלומך?"

- "אז איך בין מורא'דיג שוואך" (שאני מאד חלש).

"עכשיו תשנה את המשפט. תענה לי שאתה אביסאלע שוואך (קצת חלש)".

הוא עשה כדברי. עברתי לשלב הבא:

"אם לחשוב טוב ולדבר טוב, עושה טוב, אזי לעשות טוב ק'ו בן בנו של ק'ו שיעשה טוב. 'מאכט גוט, וועט זיין גוט' (עשה טוב, יהיה טוב). אם כן, קום ר' דואג מהמיטה, לך תשטוף פנים, תאכל טוב, תשתה טוב וכו'".

ר' דואג עשה ב"ה כדברי. כעבור יום כבר הרגיש יותר טוב. ב'שמחת תורה' כבר רקד על רגליו...

כיום שניהם הולכים יחד לבתי אנשים חולים, לעודדם, לחזקם, לתמכם ולהקימם, ככל הכתוב ב'רשות לחתן בראשית'...

סתיו מתוך מדורים המודיע ב' חשון תשפא

בשנת תשי"ד עבר 'מלון העצמאות' שבכיכר העצמאות בנתניה, לבעלותם של הורי. המלון בהנהלה החדשה נפתח בנישואיו של גיסי הראב"ד רבי משה שטרנבוך שליט"א. שנה לאחר מכן נערכה במלון חתונתו של גיסו, הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק שליט"א. מרן הגרי"ז מבריסק וכל משפחתו התארחו במלון מהחופה ועד תום חגיגות ה'שבע ברכות', שאף הן נערכו במלון.

זכורני שבשבת קודש, כאשר הרב מבריסק זצ"ל שם לב שכל הרחוב הראשי מלא באנשים הצועדים לעבר החוף, הוא התבטא בכאב, ואמר כי בנתניה מרגישים שהיום שבת לפי הנהירה לים... כך נראתה נתניה של אותם הימים, רחמנא ליצלן. ואילו נתניה של היום, גם אם לא נדבר על 'קרית צאנז', היא מקום שיש בו מרכזי תורה רבים, ומתקיימים בו שיעורי תורה למאות אנשים ונשים מידי ערב.

ההבדל בין נתניה של אז לנתניה של היום, הוא כרחוק שמים מארץ. והמהפך הזה נזקף לזכות אלו שלא פחדו, והמשיכו ללכת ברחובות כשכל מהותם צועקת: "יש בעל בית! יש אדון לעולם! לא תצליחו למגר אותנו לעולם!".

במשך כל השנים מנסים הסטרא אחרא ושלוחיה למחוק כל זכר ליהדות. ההשכלה איימה למחוק אותנו. היטלר ניסה למחוק אותנו. בן גוריון הבטיח שעד שנת תשל"ו לא יישאר בארץ אף יהודי שומר תורה ומצוות... כשראו שבעלי התשובה מתרבים, וחששו מהתגבשותו של רוב חרדי בארץ, הביאו הנה מיליון רוסים גויים ומיליון עובדים זרים, וקראו לזה 'איזון'... אך הבטחת הקב"ה: "כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא) עומדת לנו לדורי דורות. ואף שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, פשוטו כמשמעו. הקב"ה מצילנו מידם!

לפני כחמישים שנה סיפר לי הגר"ח קניבסקי שליט"א, שמרן ה'חזון איש' אמר לו את הדברים הבאים: "יש חבל ארוך, שבצידו האחד אוהז בן גוריון, ובצידו השני אוהז אנוכי. בן גוריון מנסה למשוך את כל עם ישראל אליו, ואני מנסה למשוך את כל עם ישראל אלי, פעם הוא גובר, ופעם אני גובר..."

אך בסופו של דבר ניצח ה'חזון איש! ומהו התנאי לניצחון? מסירות נפש! אותה מסירות שעמדה לאברהם אבינו והביאה אותנו לנצח את נמרוד הגדול!

מסירות הנפש של אברהם אבינו, של חנניה, מישאל ועזריה, ושל עם ישראל לדורותיו, היא שהנחילה להם את הניצחון לדורות!

(מתוך הספר 'אריה שאג')

"יש בעל בית לעולם! לא תצליחו להטות אותנו מדרך האמת לעולם!".

ילדים אלו הם ששלחמו בסיטרא אחרא והכריזו קבל עם ועולם: "יש אדון לעולם, ואנחנו נמשיך בדרכנו ללא חת!". ילדים אלו הם מתלמידי של אברהם אבינו ע"ה. ועליהם אומר הכתוב: "והכהנים הלויים בני צדוק, אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי, המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאום ה'" (יחזקאל מד, טו). הילדים הללו היו החלוצים האמיתיים שהניחו את היסודות של היהדות החרדית בישוב החדש בארץ הקודש. ילדים אלו היו החיילים האמיתיים של צד הקדושה.

להשפיע על הסביבה בדוגמה אישית

בקיבוץ 'גבעת חיים' התגורר שוחט בעל הדרת פנים, שזקנו הלבן ירד על פי מידותיו. כשילדיו גדלו ביקש השוחט להקנות להם חינוך תורני, וחשש מהשפעתה הרעה של סביבת מגוריו. מה עושים? פנה השוחט למרן ה'חזון איש' זצ"ל, והציג בפניו את הענין, כשהוא שואל האם עליו לעזוב את 'גבעת חיים'.

אמר לו ה'חזון איש': "אל תעזוב! אין לך מושג כמה חשובה הנוכחות שלך שם, עד כמה היא משפיעה לטובה על אנשי המקום!". "ומה יהיה עם חינוך הילדים שלי?", תהה השוחט, "הרי ההשפעה היא הדדית, מי ערב לי שאנשי המקום לא ישפיעו על ילדי לרעה?". אמר לו ה'חזון איש': "אני ערב לך!"

ואכן זכה אותו שוחט שכל ילדיו זכו לגדול יראים ושלמים!

אחי, רבי טוביה שכטר זצ"ל, התגורר בנתניה משנת תש"ג עד שנת תש"י. כאשר ביקש להעתיק את מגוריו לעיר בני ברק לצורך חינוך ילדיו, לא התיר לו מרן ה'חזון איש' לעזוב את נתניה, משום שטען שצריכים לראות אנשים כמוהו בעיר. רק כאשר הבטיח שידאג לחינוך תורני לילדי העיר, התיר לו ה'חזון איש' לעזוב את נתניה.

באותן שנים נהגתי להתארח אצל אחי בנתניה, בימי חול המועד פסח וסוכות. וכך ארע שבמשך תקופה ארוכה הייתי הילד היחיד בנתניה, שהסתובב שבועיים בשנה עם בגד ישיבתי ופאות ארוכות. הרגשתי שחזותי החרדית משפיעה על הסביבה.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ומפקירים למענה את כל הדירה, וכשבעל הבית היה צריך להכין שיעור, הוא עשה זאת ב... מטבח.

הרופא תיאר כיצד ישב האדם הנכבד ההוא עם עשרות ספרים, והכין את שיעורו בין הסירים במטבח.

היה זה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שכיבד בצורה מופלאה את חמותו הרבנית דיסקין ע"ה, ונתן בכך דוגמה למופת כיצד מתנהגים עם החמות.

הרה"ג רבי אברהם פולק, ראש ישיבת 'קרלין סטולין', הוסיף לספר, שאחד הת"ח ברמת אלחנן סיפר לו, שיום אחד התקשר מרן הגר"ג אדלשטיין לכמה ממקורביו, וסיפר להם בשמחה-רבתי ש'ברוך השם. הצלחתי הבוקר לגרום לחמותי לאכול לבן'...

(מתוך 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

היתה זו משימה לא קלה, על אחת כמה וכמה לאדם מבוגר כמו הרב צ'יקנובסקי.

זו דוגמה להליכה בדרכיו של השם יתברך, ומה הוא מיטיב עם בריותיו, כך גם אנחנו. האנשים שראו את הרב צ'יקנובסקי ברחוב, הבינו שהוא עושה כאן מעשה-חסד שאין לשער ואין לתאר. והיתה זו 'דרך ישרה, תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם'.

וקטע נוסף שגם ממנו נלמד על מידת ההטבה:

לפני שנים רבות בא אלי רופא, וסיפר בהתפעלות רבה על ביקור שערך בבית פלוני, וראה שם הנהגה למופת של חתן לשווייגער שלו. הרופא תיאר בפני כיצד החתן ורעייתו, עושים חסד עם השווייגער

מדקדק עם צדיקים תדיר, בגלל שידע כי הם לא ייטו לימין ושמאל, ועל כן בוחן ומנסה אותם, לא בשבילו, כי יודע את התגברותם על יצרם, אלא בגין להרים את קרנם שעמדו בניסיון".

ניסיון, אמרו צדיקים, הוא מלשון הכתוב **נס להתנוסס**. הניסיון מרים ומגביה את האדם שצולח אותו, למדרגות גבוהות ונעלות יותר. כי את אשר יאהב ה' יזיח.

במוצאי שבת, לאחר שלושה ימים עמוסים של תפילה, חשבון הנפש והתרוממות הרוח, פנה בעל האכסניה, רבי בערל, לסבא והציע לו לרדת עמו לנמל חיפה.

בטוחים היו כי לא נותר כל זכר למזוודות. מה שלא נטלו העוברים והשבים, ודאי פיזרו חיות השדה. באישון ליל הגיעו השניים אל הרציף, התבוננו כה וכה, ולהפתעתם גילו את המזוודות נחות בהשקט ובטח. יד אדם לא נגעה בהן, כמו הונחו זה עתה על הרציף. ידע סבא כי יהודי שצולח את הניסיון, יישמר וינצר בעולם הזה וגם לעולם הבא.

(מתוך הספר 'אור השבת')

המדרש 'קרלין' בירושלים, נודע כבעל תפילה שלבו נשבר. הוא ניגש לפני התיבה וביכה בקולו מתחילתה ועד סופה.

כך עברו היומיים של ראש השנה, ולאחריו באה מיד שבת קודש. סבא התאכסן אצל החסיד הנגיד רבי בערל פרידמן, והיה שש ושמח על שעמד בניסיון הקשה שנקרה בדרכו בעצם יום ראש השנה.

בפרשתנו, פרשת וירא, מופיע הניסיון הגדול והקשה ביותר, שהיה אי פעם בעם ישראל: ניסיון העקידה. שאל פעם חסיד את רבו: "וכי למה זה מתפעלים כל כך ממסירות נפשו של אברהם אבינו? וכי מי היה נוהג אחרת, אילו היה נגלה אליו הקב"ה ומבקש ממנו כזאת?"

"זאת ועוד; האם לא היו יהודים שמסרו נפשם במהלך הדורות על קדושת השם, אף מבלי שהצטוו על כך? ומה גדולתו של אברהם אבינו?" נענה הרבי ואמר: "כל יהודי בן בנו של אברהם אבינו הוא, ובדין שיוכל לכבוש את יצרו ולגבור על ניסיונותיו. בזכות עמידתו האיתנה בניסיון, העביר אברהם והנחיל לכל צאצאיו בדורות הבאים כוחות מיוחדים, למסור את הנפש ולעמוד בניסיונות".

ומהו הניסיון? ידועים דברי הזוהר הקדוש (פרשת תולדות): "הקב"ה

הרוממה של החזו"א, והתפעלותו המיוחדת ממנו. שמעה זאת אשתו של שר החינוך ואמרה לעצמה, שאם בן גוריון, שהוא האיש הנערץ ביותר על בעלי, מעריץ את דמותו של החזו"א ורואה בו אישיות מיוחדת ובלתי מצויה, א"כ מדוע שאתפלל בהדלקת נרות על בני שיהיו כמו בן גוריון? אתפלל שיהיו כמו החזו"א. וכך עשתה. מאותה שבת, בכל הדלקת נרות, היתה מתפללת בדמעות על בניה שיהיו כמו החזו"א.

"אני", מספר הרב ברוך היימן, "נכדו של שר החינוך זלמן ארן, ותפילותיה של סבתי פעלו את פעולתן אף לאחר שנים רבות, וקרבוני לתורה ולמצוות ואף נתנו בידי את כח ההצלחה".

מסורתית שהקפידה על הדלקת נרות בכל ערב שבת, ובשעת הדלקת נרות הייתה מתפללת על בניה שיהיו מוצלחים כמו..... בן גוריון. שהוא היה הדמות הנערצת על בעלה, שר החינוך, שסיפר תמיד על 'כוחו וגדולתו' של האיש.

לימים, לאחר שנפגש בן גוריון עם מרן החזו"א, לפגישה ההיסטורית בעניין גיוס בני הישיבות, חזר בן גוריון מהפגישה, וסיפר לחברו הטוב שר החינוך זלמן ארן, את התפעלותו מהחזון איש. הוא סיפר לשר החינוך שפגש בחזו"א, איש רוח בדמות של מלאך, דמות בעלת שיעור קומה והנהגה מיוחדת.

כשבא שר החינוך לביתו, סיפר את מה ששמע מבן גוריון על דמותו

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ היכן קוברים 'מת מצוה'?
- ◆ האם צאצאי המת מלווים את מיטתו?
- ◆ האם מותר להסיע מת ברכב ביום טוב?

מהלכות קבורת המת

- אסור מדאורייתא להלין את המת בלילות החול ללא קבורה. אבל אם מלינו לכבודו, אין איסור בדבר. וכן אם ציוה לקוברו בקברי אבותיו ומשום כך נצרכים להלינו, מצוה לקיים את דבריו.
- הדוחה את הקבורה מהיום ללילה מבטל את מצנת 'ביום ההוא', אבל אינו עובר על איסור 'לא תלין' אלא לאחר עלות השחר.
- מת שנמצא מוטל במקום כלשהו ולא ידוע מי הוא - מצוה על כל אדם לעסוק בקבורתו; והוא המכונה בכל מקום 'מת מצוה'. ומעיקר הדין, "מת מצוה קונה מקומו", דהיינו, שמת הנמצא מוטל בשדה, קוברים אותו במקומו, ואף אם המקום הוא פרטי, אין בעל המקום רשאי למנוע זאת. אולם, למעשה, מסיבות שונות, נהגו לקוברו דווקא בבית הקברות.
- דרכם של ישראל מימות עולם, לקבור את ה'נפלים'. ונחלקו הפוסקים אם זהו מנהג בעלמא, או שיש חובה לקוברם, אם משום מצנת קבורה, ואם כדי למנוע מכשול בטומאת מת.
- תינוק שמת בטרם נימול, מלים אותו לפני קבורתו; ואף כשמדובר ב'נפל'; כדי להסיר ממנו את חרפת הערלה המאוסה, וכדי שבקומו בתחיית המתים יכירוהו כבן ישראל.
- אסור לאכול סעודת 'קבע' לפני קבורת המת. ובשעת הדחק, ניתן להקל ולסעוד לאחר שהביאו את המת לשטח בית הקברות.
- מנהג ישראל מימי קדם, לערום ערימת עפר על גבי הקבר לאחר הקבורה, לכבוד המת, כדי שלא יעברו על הקבר וידרכו על גביו.
- המנהג בכמה מקומות בארץ ישראל, שצאצאי המת אינם

מלווים אותו כלל; ויש שכתב שבמקומות שלא נהגו כן, חובה על הבנים ללוות את אביהם.

קבורת המת ביום טוב

- לדעת השולחן ערוך, מותר לעשות ביום טוב שני של ראש השנה, או ב'יום טוב שני של גלויות', כל מלאכה לצורך קבורת המת; למעט מלאכות האסורות אף בחול המועד לצורך קבורת המת. ולדעת הרמ"א, מותר לעשות את המלאכות רק על ידי גוי. ויש אומרים, שלפיכך, בזמננו, שניתן להניח את המת בחדר קירור, ואין חשש לבזיונו, יתכן שאין לקוברו עד למוצאי יום טוב שני.
- יציאה אל מחוץ ל'תחום' לצורך קבורת המת, אסורה ביום טוב ראשון; ונחלקו הפוסקים אם האיסור הוא רק לאלו המלווים את המת לכבודו בלבד, או גם לנושאי מיטת המת. וביום טוב שני של ראש השנה, או ביום טוב שני בחוץ לארץ, מותר ללוות את המת אל מחוץ ל'תחום'. והיוצאים ביום טוב בהיתר אל מחוץ ל'תחום', לצורך קבורת המת והלווייתו, התירו להם חכמים אף לשוב לביתם; אך יתכן שההיתר הוא רק כשאין באזור בית הקברות יישוב יהודי שבו יכולים המלווים לשהות עד למוצאי היום, ולאכול ולשתות בו.
- מת שאינו אמור להיקבר ביום טוב, אסור לעשות לצורכו אפילו מלאכה דרבנן, ואפילו על ידי גוי; למעט טלטולו, שמותר בהגבלות שונות.
- מת הנקבר ביום טוב, ואין אפשרות לנושאו רגלית, ויש חשש לבזיונו, מותר להסיעו ברכב הנהוג בידי גוי, ומותר לאנשי ה'חברה קדישא' להצטרף לנסיעה. וביום טוב שני, לדעת השולחן ערוך, מותר להסיעו אף על ידי ישראל; ולדעת הרמ"א - רק כשאין אפשרות לעשות זאת על ידי גוי.

סיפורי צדיקים

גליון 438
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

וירא אליו ה' באלוני ממרא (י"ח - א')

שלושה אוהבים היה לו לאברהם אבינו, ענר אשכול וממרא. וכיוון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול, הלך לקחת מהם עצה. הלך אצל ענר, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, אמר לו ענר, בעל מום רוצה אתה לעשותך, שיהיו קרוביהם של המלכים שהרגת באים והורגים אותך, ואין אתה יכול לברוח מפניהם? הניחו והלך לו אצל אשכול, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, אמר לו אשכול, אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך הרבה דם ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך לו אצל ממרא, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, מה אתה מיעצני? אמר לו ממרא, בדבר הזה אתה מבקש עצה? הלא הוא שהצילך מכבשן האש ועשה לך כל הנסים והציל רמ"ח אברים שבה, ומקצת איבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצוותו. אמר הקדוש ברוך הוא אתה שנתת עצה שימול, איני נגלה אליו אלא בתחומך.

(עפ"י תנחומא וירא ג)

פרשת השבוע

ותצחק שרה בקרבה י"ח - י"ב

מסופר על הרה"ק רבי רפאל מבראשד זיע"א, שכאשר נודמן לעיר ששם היתה גרה בתו של הרה"ק רבי שמואל מקמינקא זיע"א שלא זכתה לבנים, ניגשה אליו וביקשה שיברכה בצאצאים. השיב לה רבי רפאל, השמחה, סגולה היא לבנים. כשסיפרה את הדבר לאביה הצדיק, אמר לה דבר זה למד רבי רפאל מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים. בתורה נאמר 'ותצחק שרה' ולאחר מכן נולד יצחק. בנביאים נאמר 'רני עקרה' ובכתובים /נאמר 'אם הבנים שמחה'. אם כך, הגיבה הבת, תמוה הדבר, אם שרה צחקה לשם הסגולה שבדבר, מדוע התרעם עליה הקב"ה בשל כך? השיב רבי שמואל, לסגולה צריכים רק כאשר צדיק מבטיח דבר מה. אך כשהקב"ה בכבודו ובעצמו מבטיח, כשם שהבטיח לשרה, אז אין צורך בסגולות. ולכן התרעם עליה הקב"ה.

יוקח נא מעט מים (י"ח - ד')

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מסלנט זע"א, שבימי ביקורו בקובנה, כשהתארח אצל תלמידו הגביר המפורסם ר' יעקב כרפט, היה מצמצם מאד בשפיכת המים על ידיו, כשנטל ידיו לסעודה, עד כדי רביעית מים בצמצום. משהרגיש בזה בעל הבית, פנה אליו בשאלה, רבי, מדוע אין מעלת כבוד תורתו מהדר גם בביתו, ליטול ידיו בשפע כמנהגו בביתו תמיד? וכמו שאמרו חכמנו ז"ל בתלמוד (שבת סב) אמר רב חסדא אני נטלתי ידי מלא חפנים מים, ונתנו לי מן השמים מלא חפנים נחת ועושר, השיבו רבי ישראל, ראה ראיתי את המשרתת היהודיה טורחת ומביאה את המים ממרחק במעלה ההר, והיא קורסת וכורעת תחת כובד משאה כשהיא נושאת את המוט על כתפה, ואין זה מן הנכון להדר במצוות על חשבון אחרים ויגיעתם וטירחתם.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:23 ת"א: 5:24 ר"ת: 5:58

זמני כניסת השבת
פרשת וירא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:10 ת"א: 4:24

מי היה 'יחזקאל בחור'

בשיפולי חלקת הנביאים שבהר הזיתים בעיה"ק ירושלים ת"ו, קבועה מצבה ועליה נכתב: "פ"נ הרב החסיד המפואר, פיזר נתן לאביונים, רבי יחזקאל ראדינער זצ"ל (הנקרא בעיה"ק בשם 'יחזקאל בחור'), ביום ט"ו בשבט תרצ"ד, תנצב"ה".

בנוסח סתום זה מקופל סיפור אנושי כואב ומרתק, המחבר את עוניה של ירושלים בימים ההם עם יהדות הגולה בחוץ לארץ. וזה דבר המעשה:

אפרים נחמן ראדינער נמנה בבחרותו עם תלמידיו של הגאון הקדוש רבי ישראל מסלנט זיע"א בקובנה. יום אחד ביקר בישיבה, איש עסקים חרושתן גדול מאמריקה, אשר חשק בו לחתן. כך התגלגל בחור הישיבה אפרים נחמן לארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. הוא שלח ידיו בעסקים וראה בהם ברכה רבה, עד שנעשה עשיר מופלג בזכות עצמו.

חלפו הימים ואפרים נחמן חלה מאוד, עד שהרופאים לא מצאו מזור למחלתו. הוא החליט לחלות את פני ארץ הקודש ולשטוח תפילה ליד שריד בית מקדשנו, אולי ירחם. ביקורו בארץ נמשך תקופה מסוימת, שבמהלכה נתוודע לכמה מגדולי ירושלים. ביניהם הגאון הקדוש רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א והגאון הקדוש רבי עקיבא יוסף שלזינגר זיע"א.

כעבור תקופה קצרה אירע הנס – מחלתו של אפרים נחמן נעלמה כלא הייתה והוא שב לביתו שמעבר לים. בימי ביקורו בארץ וגם אחריו תרם אפרים נחמן הון עתק למען יהודי ירושלים. בין היתר שילם שמונה עשר אלף רובל לרכישת הקרקע שעליה הוקם כעבור זמן בית היתומים 'דיסקין'.

עברו שנים רבות, אפרים נחמן הזקין והלך לעולמו, והניח בן יחיד בשם יחזקאל. בתחילה דבק יחזקאל ראדינער בדרכי אביו. הוא הלך בדרך התורה והמצוות,

וגם הוסיף לשלוח צדקה ביד נדיבה לתושבי ירושלים. המפנה אירע זמן מה לאחר נישואיו. הוא נשא צעירה ממשפחה שנטשה את דרך היהדות. והחל אף הוא לגלוש במורד הדרך. אט אט השיל מעליו את בגדיו ה'מיושנים' והחל לנהוג בנימוסי המקום. הוא עבר לגור בסביבה חדשה, שלא הכירתו קודם, נטש את חבריו ואת בית הכנסת שבו התפלל, ושמר על קשר קלוש בלבד עם מורשת אביו. גם את תרומותיו הרבות לתושבי עיה"ק ירושלים חדלו.

שנת תרע"ד, מועד פרוץ מלחמת העולם הראשונה, היתה קשה ביותר לתושבי ירושלים. הקשר עם העולם הרחב נפסק ועמו גם כספי התמיכה בעניי העיר. ראשי ה'כוללים' השונים חברו יחדיו והקימו בית תבשיל מרכזי שנקרא 'בית לחם ותה', אולם הקושי הכספי הרב שבהחזקת בית תבשיל זה איים על קיומה של היוזמה. החלו גבאי הצדקה לחטט ברשימותיהם הישנות, אולי ידלו מהן שם או שניים שיבואו לעזרתם.

פתאום נפלו עיניו של אחד הגבאים על שמו של יחזקאל ראדינער מיודענו. "מה קרה לו לנדיב בן נדיב זה, שחדל לפתע להרים תרומות למען עניי עיר הקודש?" תמחה הגבאים. לאיש מהם לא היתה תשובה.

ישבו וניסחו מכתב נרגש, ובו פירטו את מצוקות יהודי העיר ומחסורם עד כדי פת לחם. כשסיימו לכתוב, רץ אחד הגבאים, ר' שלמה ראטה. אל ביתו של רבי עקיבא יוסף שלעזינגער (ביודעם על הקשר העז של אבי המכותב, אפרים נחמן ז"ל, עמו) והחתיים גם אותו על המכתב. לאחר מכן יצא ר' שלמה לביירות שבלבנון, ושם השיג תמורת תשלום הגון נוסע נכרי שהסכים להעביר בימים הקשים ההם את המכתב ליעדו.

מכתבם של גבאי הצדקה מירושלים הגיע לביתו של יחזקאל ראדינער בבוקר יום שבת קודש. באותם ימים כבר לא שמר שבת. בדיוק כשהונח המכתב על שולחנו, עמדו אשתו וילדיו לצאת להצגת תיאטרון.

משל ונמשל

כל מטרת הבריאה היא – לעשות

משל לכפרי אחד שהגיע בפעם הראשונה בחייו לבקר בעיר הגדולה, מארחו ביקש להראות לו את נפלאות הכרך הגדול, על כן לקח אותו לביקור בבית חרושת לאריגים. הביט הכפרי משתאה במכונה הגדולה והעצומה האורגת בדים במהירות הבזק ועינו לא שבעה מהפלא שנגלה לעיניו. דבר כזה – הודה הכפרי בפה מלא – טרם ראיתי, אולם כיצד יודעת המכונה לארוג, ועוד במהירות כזאת? בוא וראה – משך אותו מארחו אל מאחורי המכונה – כך פועלת מכונת האריגה, הביט הכפרי וראה גלגלים בגדלים שונים ומשונים, היו שם גלגלי שיניים שהניעו גלגלים אחרים קטנים מהם, היו שם גלגלים שסובבו רצועות במהירות רבה, הכל זו, נע ומסתובב. לאחר כמה ימים שב הכפרי אל ביתו וכינס את ידידיו לספר להם את אשר ראה בעיר הגדולה. והפלא הגדול ביותר – סיפר הכפרי בהתרגשות – היה מכונה עצומה ובה גלגלים מסתובבים! נו! תמהו בני הכפר, ומה בכך שהם מסתובבים? כפריים הייתם וכפריים תשארו! חרץ האיש את משפטם, האם אינכם מבינים? הגלגלים מסתובבים ומסובבים גלגלים אחרים! הביטו בו בני הכפר בתמיהה. כאשר ראה כי בני כפרו אינם יורדים לסוף דעתו, החליט לעשות מעשה, מיהר האיש והזמין מכונת אריגה אל הכפר. ואכן כעבור זמן הגיעה המכונה והוצבה אחר כבוד באולם המרכזי שבכפר. אז הפעיל האיש את המכונה והראה לכל בני הכפר את הגלגלים המסתובבים בה. חוטי אריגה לא הכניס במכונה, אלא בכל בוקר היה מפעיל אותה ומביט בה במשך שעות ארוכות בלא לדעת שבעה, ועם שקיעת החמה כיבה את המכונה ושב לביתו עייף מעמל יומו.

הנמשל: ממש כאותו כפרי תמים, כך גם אותם אנשים שאינם משכילים להביט בבריאה ולהבין את עיקר מטרתה. השמש והירח וכל צבא השמים מסתובבים בסדר מופתי החוזר על עצמו בכל יום, חודש ושנה. אדם החושב בלבו שכל מטרתם של צבא השמים הוא להסתובב על צירם, הרי הוא כאותו כפרי! כל מטרת הבריאה היא "לעשות"! על היהודי להתבונן בבריאה הנפלאה שברא הקב"ה ולהבין מתוך כך כי יש בורא ומכווין לעולם שנתן לנו תורה ומצוות וציוה עלינו לקיימם. וזה הפירוש "מכל מלאכתו אשר ברא אלקים" – "לעשות".

(הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א)

הוא נטל את המעטפה החתומה והחל לפותחה. כשהבחין בשמות השולחים, חלף בגופו רעד. הוא הניח את המעטפה הפתוחה למחצה ולא המשיך בפתיחתה.

השעות הבאות, עד צאת השבת, עברו על יחזקאל במריטת עצבים ומתוך סערת נפש פנימית. עם צאת השבת מיהר להשלים את פתיחת המעטפה. הוא אחז במכתב הקטן והחל לקרוא: "למעלת כבוד הרבני, פיזר נתן לאביונים, רבי יחזקאל שליט"א, בן מיודענו הרב החסיד המפואר וכו' מנאמני ירושלים, רבי אפרים נחמן ראדינער זצ"ל"...

די היה בשורות אלה לזעזע את יחזקאל עד עמקי נשמתו. הוא נעל את דלת חדרו, צנח בכבדות על כורסתו וכעבור רגע פרץ זרם דמעות מעיניו. שעה ארוכה נמשכה קריאת המכתב הקצר, כשכל שורה נוספת סוחטת ממנו סדרת אנחות כבדות ופרץ חדש של דמעות. כשהגיע לשמות החתומים מטה, לא עמדו לו כוחותיו. "אוי, כמה שמעתי מאבא ז"ל את שמותיהם של נקיי דעת אלה".

כעבור חודשים אחדים הגיע לירושלים איש בודד וגלמוד, ובידו צרור כסף גדול. את מרבית הכסף העביר לידי הגאון רבי עקיבא יוסף שלעזינגער, שנתבקש לשמור בלבו את סודו האישי. בכסף הזה התפרנסו משפחות עניות רבות בעיר. הוא עצמו השתכן במרתף דל ועלוב. משום מה דבק בו הכינוי 'יחזקאל בחור', וכך הכירוהו מרבית יהודי ירושלים עד יום מותו.

רק קומץ קטן של מקורבי הגאון הקדוש רבי עקיבא יוסף שלעזינגער ידע את סודו של הנפטר ואת סיפור חזרתו המופלאה בתשובה שלימה, חזרה שנגרמה על ידי מכתב קטן ובו תיאור תלאותיו של היישוב היהודי הקטן בירושלים.

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל עד הרגע האחרון

היה זה ברגעי חייו האחרונים של הרה"ק רבי צבי אלימלך ה"בני יששכר" מדינוב זיע"א. סביבו עמדו תלמידיו וחסידיו וקראו פרקי תהילים בלב חרד. פתאום קרא הצדיק הוציאו כל איש מעליי. כל הנוכחים מיהרו לצאת החוצה. ואז נשמע בשנית קולו של הצדיק, הכניסו אליי את ר' שמואל סוחר הצמר. כשכנס האיש שאלו הצדיק, מה רצונך בני? השיב הסוחר יש לי שאלה במסחר, קניתי כמות רבה של צמר ומחירו ירד, מה אעשה? חייך הצדיק קלות והשיב, המתן עד סוף הקיץ ואז תמכור אותו ביוקר. לאחר הסתלקותו סיפרו החסידים בהערצה את הסיפור על סוחר הצמר שנקרא. הצדיק בשעותיו האחרונות, הם היו בטוחים שהאיש צדיק נסתר ועמו חלק הצדיק סודות טמירים. למשמע הדברים, חייך בנו של הצדיק, הרה"ק רבי דוד זיע"א ואמר לחסידים: לא הכרתם את אבא, לא סודות ולא דברים נסתרים יש כאן, אלא אהבת ישראל גדולה, אבא חי את דאגותיהם של כל אחד ואחד מחסידי, וביקש להשיאו עצה בטרם יעזוב את העולם.

לברוח ממוחלוקת כמו מאש

סיפר הגה"צ רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א: יום אחד התבררו תושבי שכונת שערי חסד בשורה משמחת, שחתנו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל שעלה לארץ הקודש, החליט לקבוע משכנו בשכונה. הדבר עורר התרגשות גדולה, וכולם קיבלו את פניו בכבוד גדול והעמידו לרשותו דירה מרוהטת כראוי. והנה לאחר פרק זמן קצר של מספר חדשים, נדהמו תושבי השכונה לגלות כי רבי אהרן נעלם מהשכונה בניסיונות מסתוריות, לאחר

היעדרות של שבוע מבית הכנסת, דפקו על דלת ביתו ומשלא נענו, פתחו את הדלת והנה הבית ריק מכל דבר, ניסו לברר אצל השכנים שמא יודע משהו היכן רבי אהרן, ונענו בשלילה. הכריזו בבית הכנסת האם יש משהו מהציבור שיוודע אפוא רבי אהרן? אז ניגש אחד המתפללים יהודי זקן, וסיפר כמשיח לפי תומו כי ראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע, עם כל מטלטליו בעגלה לבין יפו. הדבר הכה בתדהמה את ראשי הציבור: מה אירע לרבי אהרן שהביא אותו לעזוב את השכונה ועוד בצורה מסתורית כל כך? החליטו לשלוח משלחת ליפו לברר אצל רבי אהרן פשר הענין, ולנסות לשכנע אותו לחזור להתגורר בשכונה. כאשר הגיעה המשלחת אל רבי אהרן, קיבלם בחביבות ובסבר פנים יפות, לאחר מכן המשיך ואמר להם: כנראה אתם מתפלאים מדוע עזבתי לפתע את השכונה? אסביר לכם: כאשר באתי להיפרד מחותני ה"חפץ חיים" קודם נסיעתי לארץ ישראל, שאלתי בעצתו היכן הוא ממליץ לי להתגורר בארץ הקודש? בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו. השיב לי חותני: לא כל כך חשוב היכן תתגורר, אך דבר אחד תבטיח לי בתקיעת כף, שתברח במהירות ממקום מחלוקת, והיה אם נקלעת למקום כזה, עזוב אותו מיד. ואני הבטחתי זאת לחותני בתקיעת כף. והנה לאחרונה התעורר דין ודברים בבית הכנסת שבשכונתכם בנוגע למשרת הגבאות, ואז נתקפתי לפתע בחרדה עצומה: הרי אינני יכול להמשיך לגור כאן, כדי לא להיכשל ח"ו בעוון החמור של העובר על הבטחה הנעשית בתקיעת כף. לכן נאלצתי לעזוב את המקום בבהילות ובמהירות.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ' מרחשון

הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ב"ר יעקב יוסף (תרי"ב)

רבי גדליהו מזאלקווא ב"ר בנימין זאב וואלף (תקל"ז)

יום ראשון כ"א מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אוולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם - ת"ד)

יום שני כ"ב מרחשון

הרה"ק רבי דוד שלמה מסיראקא ב"ר ירחמיאל (ערבי נחל - תקע"ה)

הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב (ראש הברזל - תקע"ט)

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע (תרפ"ז)

יום שלישי כ"ג מרחשון

הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב מזאלקאווא (תלמיד המגיד - תקל"ז)

הרה"ק רבי יהוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי (תרע"ב)

יום רביעי כ"ד מרחשון

הרה"ק רבי גדליה משה מזוויעהל ב"ר שלמה (תש"י)

יום חמישי כ"ה מרחשון

הרה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו (תורת יקותיאל) ב"ר יקותיאל זיסקינד (תקס"ד)

הרה"ק רבי נתפלי מליזענסק ב"ר אלעזר (תקצ"ט)

הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא ב"ר ישכר דוב מבעלזא (תש"י)

יום שישי כ"ו מרחשון

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
פר"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הדר"ס על המעדים.

דיני עניית אמן (י"א)

(א) כשישראל עונין יהא שמייה רבא, הקב"ה זוכר את בניו השרויים בצער בין האומות, ומתנחם על גלותן. (ברכות ג.)

(ב) על ידי שעונים אמן יהא שמייה רבא בכל הכח, יכולים להעלות על ידי זה נשמות הנידחות המתגלגלים בכל אבן ואילן ועץ, ובמעיינות המים, לאלפים נשמות, ומצטערים בגודל צער בלי שיעור חקר, ויש יכולת לפעמים לאלו הנשמות שיתדבקו בכח של אמן יהא שמייה רבא, וקופצין ועולין מבין החיצונים, ונתעלין לקדושה. (שומר אמונים, מאמר פתחו שערים, פרק ח')

לע"נ
הר"ר יעקב שלום ויזל ז"ל
ב"ר מאיר הלוי ויזל ז"ל
תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת וירא - דגמא אישית

"יִקַּח נָא מַעַט מַיִם" (בראשית יח, ד)

ניגש אליו מרן החזון אי"ש ואמר לו: "לימדת היום את הבן שני דברים: א. שצריך להתפלל ב. שמותר לאבד את העשתונות ולכעוס.

שצריך להתפלל- אמרת לו. שמותר לכעוס ולהכות- הראית לו. איזה משני המסרים אתה חושב שהבן הפנים?"

חז"ל לימדו אותנו כלל ידוע: גדול שימושה יותר מלימודה...

אומר רבינו מרן החת"ם סופר: "וְשִׁנְנָתָם לְבִנְיָךְ" (דברים ו, ז) - אם אתה רוצה ללמד את הילדים שלך איך ללמוד תורה? עליך ליישם "וְדַבַּרְתָּ בָּם" (דברים ו, ז) - תלמד בעצמך.

ועל ידי כך, שהם רואים דוגמה אישית, כיצד אבא שלהם לומד תורה, הם כבר ילמדו זאת בצורה הטובה ביותר!

אחד החסידים הגיע לאדמו"ר ואמר לו: "רביה, לבן שלי יש נשמה גבוהה. הוא עוד לא בן שלוש. באתי אתמול הביתה וראיתי את הקטן שלי כורך חוטים על היד כמו תפילין. יש לו ממש נשמה גבוהה!"

אמר לו האדמו"ר: "אם יש לבן שלך נשמה גבוהה- אני לא יודע. אבל מה שבטוח הוא שכדאי שתפסיק להתפלל שחרית בבית".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שנת אמת

17: 56	17: 22	16: 11	י"ג
17: 52	17: 19	16: 27	י"ד
17: 52	17: 19	16: 27	י"ה
17: 56	17: 22	16: 30	י"ז

אומר רש"י הקדוש: "על ידי שליח. והקב"ה שילם לבניו על ידי שליח, שנאמר: "וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע" (במדבר כ, יא).

כביכול יש כאן טענה על אברהם אבינו. מכיוון שהוא לא הביא את המים בעצמו, אלא דווקא על ידי שליח, לכן גם עם ישראל כשהיו במדבר קיבלו את המים על ידי שליח- משה רבינו. והתוצאה מכך היתה הרת אסון- מי מריבה.

ואילו את הלחם אברהם אבינו הביא בעצמו, וכנגד זה עם ישראל קיבלו במדבר לחם מן השמיים- מן.

משה רבינו לא זכה להיכנס לארץ ישראל, חורבן שני בתי המקדש, הגלות הנוראה... והכל כתוצאה מהעובדה שאברהם אבינו ביקש להביא מים על ידי שליח ולא בעצמו.

איך יתכן דבר כזה?! מה הבעיה בכך שהוא ביקש מישמעאל להביא לאורחים מים, וכי אסור להרגיל את המשפחה בעשיית חסד? מה הטענה כלפי אברהם אבינו?

מסביר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: "ודאי שמצווה לחנך את בני הבית לחסד. אבל הדוגמה האישית- זה החינוך הטוב ביותר!"

פעם אחת מרן החזון אי"ש ראה אב שהביא את בנו להתפלל בבית הכנסת. הילד לא רצה כל כך להתפלל והתחיל לשחק.

האבא העיר לילד, אבל הבן המשיך לשחק ולא רצה להתפלל. האב שלא ראה בעין יפה את מעשה בנו- התרגז, כעס עליו ואף סטר לילד.

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה אושרית בת נשמה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קנכס בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ז'

כאשר גוי הניח סיר על כירה חשמלית הנדלקת לאחר מכן ע"י שעון שבת האם יש בכך בישולי גויים?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: !

כאשר גוי מניח את הסיר על גבי כירה חשמלית, שאינה דלוקה, ולאחר זמן נדלקת הכירה על ידי שעון, יש מי שמחמיר בזה משום בישולי גויים. **מקורות:** ספר 'בין ישראל לעמים' (פ"ז סל"ה). וכן בשו"ת 'בנין אב' ח"ו (סימן מ"ה) העלה להחמיר בעניין בישול וכ"כ בשו"ת 'דברי דוד' ח"ד (סימן טו). עיין עוד מה שנכתב בהלכות פת עכו"ם. לעניין הדלקת התנור ע"י מכשיר הטלפון, בשו"ת 'עמא דבר' ח"ב (סימן לא) העלה להחמיר, באופן שהיהודי לא נמצא פיזית במקום.

אולם המיקל יש לו על מה שיסמוך. **מקורות:** מכיוון שבשעת נתינת הסיר הגוי לא עושה שום פעולת בישול, ולאחר מכן, ההדלקה מכוחו של היהודי שכיוון את השעון מותר. ודמי למ"ש בשו"ת 'ביע אומר' ח"י (חאו"ח סימן נו) שמותר ביום שבת להניח תבשיל לח כשהוא מבושל ע"ג כירה שעתידה להידלק מאוחר יותר, מכיוון שכרגע בשעת ההנחה אין במעשיו ולא כלום. הוא הדין, כאשר הגוי נותן את הסיר על גבי כירה כבויה אין במעשיו ולא כלום. שוב ראיתי בספר 'ישא יוסף' להגרי"י אפרתי (חי"ד סימן ט) בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאפשר להקל על ידי שעון שבת, אבל ודאי לא לאורך זמן.

סתם כלים של גויים בחזקת אינם בני יומם. ולכן אם טעה היהודי ובישל בקדירה של גוי, המאכל מותר בדיעבד. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קכב ס"ו). והוא עפ"י התוספות ע"ז (לח ע"ב) מטעם ספק ספיקא להיתר, שמא לא השתמש בו היום, ואם תמצי לומר שהשתמש, שמא השימוש היה בדבר שהוא פוגם או בדבר שאין בו טעם.

אבל אם ידע הישראלי, שאסור לבשל בסיר של גוי ועבר במזיד ובישל בו, התבשיל עבורו אסור, מכיוון שקנסהו חכמים, שעבר על דבריהם. ומכל מקום, לאחרים מותר. **מקורות:** זבחי צדק (סימן קכב אות טו).

מותר לקנות לכתחילה מגוי דבר, שאין בו משום בישולי גויים, אף שבישלו אותו הגויים בכליהם. **הערה:** מכיוון שכבר נעשה על ידי הגוי דינו בדיעבד. כן העלה הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ז (עמוד פא).

המחשבה על הזולת

הגאון רבי חיים דב סילבר זצ"ל כתב לחתנו רבי נתן כהן זצ"ל מה ששמע מהגאון הרב מרדכי לנדינסקי זצ"ל (בנו של רבי משה ראש ישיבת ראדוין) שאמר: מרן ה'חפץ חיים' היה רגיל לומר, שאם בא אדם לבקש ממך טובה, עליך לחשוב שלושה דברים:

א. אתה האדם היחיד שהוא מבקש ממנו. ב. אתה האדם היחיד שיכול לעזור לו. ג. יתכן, שלא תהיה לך הזדמנות אחרת לעשות עבורו את הטובה הזאת. (מאיר עיני ישראל)

ישועה מפלאה

את המעשה הבא, סיפר מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א. סיפור זה יכול ללמדנו על כוחה של אמונת חכמים: היה זה בשבוע פרשת וירא בשנת ה'תש"ס כששהיתי במדינת צרפת. הגיעה אלי אישה אחת ובפניה ניכר הצער. היא סיפרה, שלקתה במחלה הנוראה בצורה ממאירה מאוד רח"ל. היא סיפרה בקול בוכים בדמעות שלישי, על כך שעדיין לא זכתה לחתן את ילדיה, והנה היא כעת בסכנת מוות.

הבכיות של אותה אישה נגעו מאוד לליבי. מכיוון שהיה זה בדיוק בערב ליל ההילולא של סבי, הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א, בערב ט"ו מר-חשון, אמרתי לה: "לכי עכשיו לביתך וזכות הצדיק תגן בעדך. מחר ביום ההילולא תבואי לבשר לנו בעז"ה בשורות טובות".

אותה אישה הלכה מיד לביתה. למחרת לאחר תפילת ערבית, נערכה הילולא לכבוד מרן הגאון רבי אליעזר מנחם מן שך זיע"א. אותה אישה הגיעה לבית הכנסת, ובמעמד אלפים מבני ישראל, בנוכחות הרב הגאון רבי יששכר ברגמן שליט"א (נכדו של מרן הרב שך זצ"ל), הודיעה האישה, שהרופאים אינם מבינים מה קרה.

היא סיפרה, כי ביקרה היום בבית הרפואה כדי לבצע בדיקות אולטרא-סאונד ובדיקות דם כדי להתעדכן במצבה הבריאותי. אולם הרופאים ראו להפתעתם וכמובן, אינם יכולים להסביר זאת, כי המחלה נעלמה. שום סכנה לא נשקפת יותר לחייה והיא בריאה לחלוטין.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבד לויאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

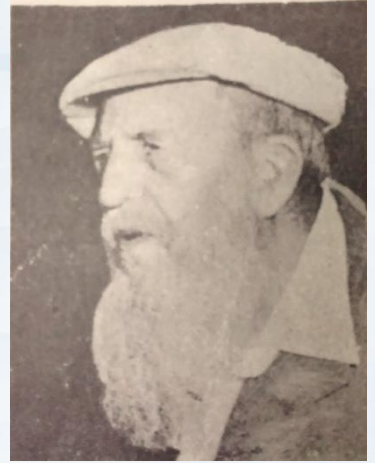
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אָם ראַשוֹנִים כְּמִלְאָכִים - חֲכָם מְנַשֶּׁה חֲבֵה זצ"ל

חכם מנשה חבה - נולד בשנת ה'תרמ"ב (1881) בכיפיל (כפר ליד בגדד שבו נמצא ציונו של הנביא יחזקאל. משפחתו היתה אחראית על החזקת הקבר וסיוע לעולים לפקוד את קבר הנביא). בילדותו למד תורה אצל רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים ורבו הגאון ר' עבדאללה סומך. לצורך מחייתו פתח חנות בדים. לנגד עיניו היתה הציפיה לרגע שבו יוכל לעלות לארץ הקודש. בשנת ה'תרפ"א (1921) עלה לארץ עם אחיו, לאחר ששיחד בכסף רב אנשים שמכירים דרכים העוקפות את בבל. הוא עזב את רכושו בבגדד ולאחר ששוודדים ניסו לתקוף אותם התחיל הכל מחדש. תחילה התיישב במושבה 'מגדיאל' ולאחר מכן עבר לירושלים. מכיוון שלא רצה ליהנות מכתרה של תורה, פתח חנות מכולת ליד הכותל, כדי שיוכל לפקוד את הכותל. בכל לילה קם בחצות כדי לקרוא תיקון חצות- תיקון רחל ותיקון לאה. בכל ליל שישי היה יוצא לשער יפו, לוקח אוטובוס ונוסע לקבר רחל. שם שהה כל הלילה ועשה תיקונים ובבוקר פתח את החנות. בערב שבת שר שירי שבת ואמר דברי תורה כאילו שהוא לא היה ער כל הלילה הקודם.

שימש גם כחזן ופייטן ללא כל תשלום. שימח אלוקים ואדם. השתתף בחתונות למרות שלא הכיר את האנשים ואמר: "לשמח חתן וכלה זו מצווה גדולה, והרי נאמר: המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים". היה פוקד את ציונו של התנא האלוקי רשב"י הקדוש מספר פעמים בשנה. היה בא אליו המקובל הגדול הרב מוצפי עם משאית, ואוסף אותו לציון הקדוש. **מלומד בניסים. איש אמת. סייע לזולת ועשה חסד עם הרבים. הירבה בצדקות. סגפן. החמיר על עצמו בעניינים רבים. ענוותן מופלא. בעל זיכרון פנומנלי.** היה בקשר עם הצדיקים הגאונים ר' יוסף והושע שרבני, ר' אפרים כהן, ר' יצחק כדורי, ר' חוגי עבודי, ר' סעדיה מניר, ר' יהודה צדקה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), ר' צדקה חוצין, הרב בן ציון אבא שאול (גר בשכנות). **ידע את מועד פטירתו** (ראה להלן). נפטר ב-כ"ו חשוון ה'תשכ"ה (1964). חי כ-83 שנים. ציונו בהר-המנוחות.

אביו: ר' אברהם. **אימו:** מרת רחמה נחמה. **נשותיו:** מרת סרח (זיווג ראשון), מרת לולו (זיווג שני). **מרבותיו:** הגאונים רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים (ה'בן איש חי'), חכם ר' עבדאללה סומך (רבו של ה'בן איש חי'). **חברותא:** בעירק- הגאונים רבי עבדאללה סומך, רבי דוד פאפו. בארץ- המקובל רבי יהודה פתיה. **מתלמידיו:** הרשל"צ המקובל ר' מרדכי אליהו, בנו ר' משה חן.

ילדיו (זיווג ראשון): מרת חביבה, ר' אפרים, מרת שמחה, מרת חנה. **ילדיו (זיווג שני):** ר' יחזקאל, ר' אהרון, מרת הלן, מרת נעמי, ר' עזרא, ר' משה, מרת נחמה, ר' דוד. **מספריו:** **ימפי אבי-** סיפורים מאת רבינו (נכתב על ידי בנו ר' משה חן).

באחד מביקוריו בתל-אביב ראה ילד תימני יתום (בשם יצחק בן שלום), שהשלטונות הבריטים רצו למסור אותו לנצרות ל"ע. הצדיק שילם עבורו כופר ולקח אותו מיד. הוא התחייב בפניהם לגדל אותו כמו הילד שלו. כשהגיע לביתו, הצהיר בפני כולם: "זה אח שלכם". בבית היו ילדים רבים והוא הצטרף למשפחה וחי כאחד הבנים. בנוסף הצדיק עשה לו בר-מצווה ודאג לכל מה שצריך ובסוף אף חיתן אותו.

האחר ר' אפרים מספר על נס שאירע לו כשהיה בארץ: לפני פסח אבא לקח אותי לשוק של טול-כרם כדי לקנות תנור לאפיית מצות. אבא רכב על החמור ואני שהייתי צעיר, הלכתי ברגל אחריו. עברנו את נאבי טאלי והיגענו למיפתח. שם עצרנו למנוחה קלה ולאחר מכן המשכנו עד לתחנת הרכבת של טול-כרם. כשהגענו לשוק, אבא אמר לי: "שב כאן עם החמור עד שאחזור". לאחר שעזב, התנפלו עלי ערבים וידו בי אבנים. פניתי למשטרה והשוטר אמר לי: "כאן טול-כרם. למה יהודים מגיעים לכאן? אני לא יכול לעזור לך. אני מציע לך שתחזור בדרך ממנה באת!".

התחלתי לדאוג לאבא. לאחר מכן אבא הגיע ואמר: "בוא איתי, יש כאן ערבי שיש לו תנור טוב". הלכנו אחרי הערבי. יצאנו מהשוק והתרחקנו הרבה עד שהגענו לביתו. הוא נכנס לחצר ביתו ואנחנו אחריו. הוא הכניס אותנו לבית, נעל את הדלת ואמר: "חכו כאן כמה רגעים ואני חוזר". הערבי עלה למעלה והחל להתלחש עם ערבי אחר. **אנחנו שומעים שהם מחדדים סכינים כדי לרדת ולשחוט אותנו.** אבא הבין שנכנסנו לצרה גדולה והתחיל להתפלל ולבקש רחמים מהשמיים, מהאבות ומהתנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי. **לפתע נפתחה דלת הכניסה. אישה רעולת פנים נכנסה פנימה ומיד נעלמה מול עינינו כלא היתה!** אבא החזיק בי ולחש: "בוא נברח מהר".

יצאנו לחצר, לקחנו את החמור ומיד ברחנו כל עוד נפשנו בנו. אחרי הרכבת צעקו לעברינו שלושה ערבים: "יהודים, יש לכם גפרורים?". אבא אמר לי: "אל תענה דבר ורק תקרא אחרי 'שמע ישראל'. הערבים צעקו לעברינו ואבא אמר: "אל תענה דבר". **אנחנו המשכנו וראינו בחוש כי היתה לנו קפיצת דרך רצינית. לפתע מצאנו את עצמנו בקלקליה. הדרך שבהלך ארכה לנו שש שעות, בחזור ארכה רק שעה אחת! אין זאת כי אם אותה אישה אשר פתחה לנו את הדלת היתה רחל אימנו ע"ה שבשעת סכנה הצילה אותנו.** אבא היה משתטח על קברה בכל ליל שישי, עם ציבור מתפללים. וכשחזר בבוקר, היה פותח את חנות המכולת כרגיל. בסעודת ליל שבת, למרות העייפות וחוסר השינה אבא היה מאוד עירני, שר שירים ואמר דברי תורה על השולחן, כאילו לא חסר שינה כלל.

יפר בנו ר' משה- בתקופה מסוימת אבא גר אצלנו. בוקר אחד אבא אמר לי: "אני מבקש שהיום לא תלך לעבודה". שאלתי: "למה?" הוא ענה: "היום בשעה שלוש אני הולך". "לאן אתה הולך?" - "אני הולך לעולם האמת, ואני מבקש ממך לקרוא לכל האחים שלך ולהודיע להם שהיום בשעה שלוש אני הולך". לאחר כשעה, שאל: "הודעת להם?". אבא המשיך לדרוש זאת. לבסוף לא היתה לי ברירה. צלצלתי לאחותי הגדולה ואמרתי לה: "לא יודע מה יש לאבא היום". סיפרתי לה מה קרה. היא לקחה אוטובוס מ'הוד השרון' ולאחר מספר שעות היא הגיעה לירושלים. הוא כל כך שמח לראות אותה. לאחר זמן מה אבא ביקש ממני ללכת לקרוא לחכם אהרון (שהיה רב של ביה"כ שאבא התפלל בו).

כאשר חכם אהרון הגיע, אבא אמר לו: "קח את הלירה הזאת ותן ל'סגי נהור' שיושב ליד הדלת בבית הכנסת. כל חודש אני נותן לו לירה והחודש לא הספקתי". אמר לו חכם אהרון: "תבוא ל'מנחה' ותיתן לו". אבא עשה תנועה: "לא אבוא יותר. בשעה שלוש אני הולך". **בשעה שלוש בדיוק הוא היטה את ראשו לצד הפנימי.** אחותי לא הבינה מדוע אנחנו קוראים ל'ר כהן, הרופא הכמעט יחיד שהיה אז, שבא מיד והכריז: "אין מה לבדוק". "ד"ר תבדוק", התעקשתי. "מדוע אינך בודק?" הוא ענה: "אם היה צורך, לא הייתי בודק את חכם חבה?". **מאותו רגע הבנו שאבא נמצא בעולם האמת. זה אחד הדברים שבכל פעם שאני מספר אני מתרגש.**

שְׁמִיעָה לְצַדִּיק וְיִשׁוּעָה מִפְּלָאָה

"מהבוקר עד הערב אני עסוק בחנות. אני מוודא שהסחורה נמצאת בחנות, ולא חסר שום דבר. כאשר חסר משהו, אני דואג להזמין וכמובן מטפל בלקוחות, כדי שיהיו מרוצים וירצו לחזור לחנות".

מן המשך להקשות: "ובשעת הערב, מה אתה עושה?" - "בבית-הכנסת אחרי תפילת ערבית יש אצלנו כולל, ואני לומד עם אחד האברכים", השיב.

"אם כן", אמר לו רבינו, "טוס לאמריקה לשבוע ותגייס כספים לכולל". הוא יצא החוצה ולא הבין. הוא אדם פשוט, ומה לו ולאסוף כספים לכולל? ובכלל, הוא לא הבין איך טיסה לחו"ל וגיוס כספים עבור הכולל יסייעו לו בבעיה המשפטית עם אותו אדם, שאינו הגון?

הוא שב לאשדוד ובדרך החליט, שאם זה מה שרבינו אמר, כך הוא יעשה באמונה תמימה. תוך כדי מחשבה הוא נזכר, שיש לו חברים בארה"ב, שהפרוטה מצויה בכיסם. הוא החליט לפנות אליהם ולהתרים אותם עבור הכולל.

הוא קם וטס לארצות הברית, וכמובן הצטייד מראש במכתב מראש הכולל שהוא מייצג אותו. הוא ניסה להתרים, אבל הוא הצליח להתרים מעט מאוד כסף.

הוא חזר די מאוכזב לארץ. לאחר תקופה קצרה הוא קיבל שוב הזמנה לבית המשפט. הפעם התביעה היתה מיוצגת על ידי עו"ד ידוע, שרק כדי לשכור עו"ד מתחרה, שייצג אותו מול אותו פרקליט מפורסם – יהיה עליו לשלם כסף רב.

הגיע זמן המשפט. העו"ד המפורסם 'תפר לו תיק כבד', הפך את היוצרות, ולפי הגרסה שלו – דווקא הצדיק הוא זה שמתנהג באלימות – כביכול - כלפי הסוחרים האחרים וסוחט אותם כספית. ממש עלילת שווא!

הפרקליט דאג להביא עדים, והם העידו על יום מסוים, שבו הם ראו, כיצד הוא הרים ידיים ונהג באלימות רבה כלפי סוחרים אחרים בקניון וסחט אותם.

כששמע את עדותם, חיך גדול עלה על פניו. התאריך, שהם העידו, שהוא נהג בו באלימות כביכול, היה בזמן שהוא שהה בחו"ל לצורך התרמה לכולל.

היהודי פנה לשופט ואמר, שניתן לבדוק במחשבי משרד הפנים, כי בשבוע הזה הוא כלל לא היה בארץ, אלא היה בארצות הברית. רק עתה הבין כמה גדולה היתה עצתו של הצדיק.

טענתו נבדקה והעדים נמצאו מעידים עדות שקר. כמובן, שהוא יצא זכאי, והם נקנסו בצורה קשה מאוד על סחיטה במרמה והבאת עדי שקר.

כאשר אברהם אבינו מתבקש להעלות את בנו יצחק לעולה, הוא לא שואל שום שאלה. הרי בורא עולם הבטיח לו: "כִּי בְּיָצֵחְךָ יִקְרָא לְךָ זָרַע" (בראשית כא, יב). אם הוא יקריב את בנו, כיצד תתקיים ההבטחה?

ועוד - הרי אברהם אבינו קירב תחת כנפי השכינה אנשים רבים, שהיו מקריבים מזרעם למלך. (פולחן אלילי בו מקריבים קורבן אדם). אברהם אבינו גער בהם בשל מעשה זה. כיצד יתכן שהוא עצמו ילך ויעשה מעשה מעין זה? הרי האנשים האלו יעזבו אותו!

אולם אברהם אבינו מקיים את הציווי בורא עולם, ללא קושיות וללא תהיות ומתוך תמימות. כפי שהוא צִוָּה לעשות.

להלן סיפור המעובד מתוך 'עברי אנוכי' ויש בו כדי ללמדנו, כי מי שמתיעץ עם גדולי ישראל, שומע לעצתם ומקיים אותה מתוך אמונה פשוטה, גם כאשר אינו מבין את תשובתם - ירוויח ובגדול.

סיפר הרה"ג רבי יחיאל מאיר צוקר: סיפר יהודי תושב הדרום, איש פשוט, שפעם הוא היה זקוק לעצה והכרעה בנושא חשוב. הוא שאל את אחד האברכים, עם מי הוא יכול להתייעץ בשאלות כבדות משקל.

אותו אברך יעץ לו לפנות אל מרן הגאון הרב ר' אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל. הוא אכן עשה כך. מאז, בכל פעם שהיתה לו שאלה או שביקש לקבל ברכה, הוא היה נוסע לבני-ברק ונכנס לרבינו.

ברשותו של אותו אדם היו מספר חנויות. כשנפתח מרכז מסחרי במקום מסוים, הוא השכיר חנות גדולה והכניס בה מוצרים רבים.

באחד הימים ניגש אליו שְׁכֵנֹו לחנות ואמר לו, שמכיוון שלפעמים נעלמות סחורות מהחנויות, ומדי פעם גם פורצת שריפה, כדאי לשלם לו שכר חודשי, והוא ידאג שלא יאונה לחנות כל רע...

בתמימותו הרבה לא קלט את המסר, וענה, שאין לו צורך בכך. לאחר זמן התברר לו, שאותו שכן נמנה על קבוצה של עבריינים, שדורשים דמי חסות מבעלי החנויות בקניון.

מכיוון שסירב לשלם, התחיל אותו שכן להציק לו בדרכים שונות בכל מיני הלשנות ותביעות והתחיל ממש להמאס עליו את הרצון לנהל את החנות.

כדרכו נכנס אותו יהודי לרבינו מרן שטיינמן זצ"ל, סיפר לו את כל מה שהוא עובר וביקש מהצדיק עצה. מרן שאל אותו: "מה אתה עושה כל היום?"

לע"נ	תנצב"ה
הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אביבה בת איירין ע"ה	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	דוד יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
סלים בן פרחיה ז"ל	יצחק יצחק בן רחל ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל
הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
עמירם בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
נעמי בת כותון ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	נעימה בת גורג'ה ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	חי יזיז בן קלרה ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
לטיף בן פרחיה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
יהודה בן סעידה ז"ל	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה	גורג'ה בת נעימה ע"ה
ולד יחיא בן יוסף ז"ל	
יצחק בן ברק דב ז"ל	
שרה בת נרקיס ע"ה	
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	
ר' שאול בן סילביה זצ"ל	
שני בת אסתר ע"ה	
מסודי בת חביבה ע"ה	
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	
יוסף בר סעדה ז"ל	
שלום בן אסתר ז"ל	
מרים בת שרה ע"ה	
אביבה לוי ע"ה	
כל נשמות עם ישראל	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

וירא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת וירא

- א להנאתך ולטובתך - כל קושי אינו אלא טובה גמורה עבורו
- ב לא אשקר באמונתי - עמידה בנסיונות בענייני האמונה השלימה
- ה נס להתנוסס - גודל חיבתו של הקב"ה לאותם העומדים בנסיונות
- ט ועמד בכולן - כמה עצות לעמוד איתן ב'עשרה נסיונות' כל אחד בשלו
- יב לכל אשר יקראוהו באמת - כוחה של תפילה מעומקא דליבא
- יג לעשות צדקה - להיות טוב ומיטיב לבריות
- טו ויטע אשל - סגולת הכנסת אורחים לכל העניינים ובפרט לזש"ק

פרשת וירא

אדרבה דייקא על ידה נתקיימה ההבטחה, כי עד אז לא היה יצחק ראוי להוליד כי נשמתו הייתה מצד נוקבא ובעת העקידה נכנסה בו נשמה חדשה מסטרא דדוכרא ובוה נעשה ראוי להוליד (ונשמתו הקודמת נכנסה לתוך האיל, ע"כ נחשב שחיטת האיל כשחיטת יצחק, מדרש תלפיות י' - יצחק).

ומעתה יתבאר היטב לשון הכתוב 'לך לך אל ארץ המוריה', שהלא בריש הפרשה הקודמת כתיב 'לך לך מארצך', ופירש"י 'לך לך - להנאתך ולטובתך', ולפי"ז צריך לפרש גם כאן בפרשת העקידה 'לך לך אל ארץ המוריה - להנאתך ולטובתך', ומהי להנאתך ולטובתך כשהוא הולך לעלות על המוקד את בנו יחידו הנולד לו בהיותו כבן מאה שנים. אלא ביאורו, שטובה והנאה גדולה היתה לו במעשה העקידה, כי רק ע"י זכה שיתקיים בו ההבטחה 'כי ביצחק יקרא לך זרע'.

ולא עוד, אלא שכתב הרמב"ן (פסוק טז) שבזכות העקידה יזכו בני ישראל לביאת הגואל בהגיע סוף וקץ לגלותם, אף אם לא יהיו ראויים לכך כלל ועיקר. וכלשונו, והנה הובטח שלא יגרום שום חטא שיכלה זרעו, או שיפול ביד אויביו ולא יקום. והנה זו הבטחה שלימה בגאולה העתידה לנו, עכ"ל.

ולמדנו מכאן - שממקום הקושי והנסיון דייקא מושם יבואו לו לאדם כל טובתו והנאתו לדורות עולם אף בשעה שלא יהיה ראוי לכך. ובשעת הקושי לא ירים את ידיו לומר נואש, אלא יאמין בתקווה טובה, שאין זה בזה אלא פתח של אורה, וכל הקורות עמו בחייו" הכל הוא 'להנאתך ולטובתך' בלבד.

להנאתך ולטובתך - כל קושי אינו אלא טובה גמורה עבורו בפרשתן (כב א-ב), 'והאלוקים ניסה את אברהם... קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק... והעלהו שם לעולה'. וכבר הקשו המפרשים מדוע נסיון העקידה מתייחס לאברהם, ולא ליצחק שהסכים לפשוט צווארו לשחיטה כקרבן 'עולה'. עוד הקשה הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (ר"ה ויהי) מדוע לא נכתב בפירוש בתורה מעשה ד'אור כשדים' בו השליך אברהם אבינו את עצמו לשריפה על קדושת שמו הגדול.

ומבאר, כי בעיני האבות הקדושים לא היה קושי ונסיון כלל למסור הנפש והגוף למיתה, כי נדמה להם דבר זה - לפשוט את גופם (ולהתעלות בבחינת נפש רוח ונשמה) לאדם הפושט את לבושו ללבוש בגד אחר, לכן לא הוזכר כלל בתורה הנסיון ד'אור כשדים', גם לא מסירות נפשו של יצחק אבינו ע"ה, כי פשוט היה שימסרו נפשם ללא כל 'נסיון'. אמנם לאברהם אבינו נחשב העקידה כ'נסיון' עד שהוצרך הבורא להתחנן לפניו 'בבקשה ממך עמוד לי בזה הנסיון' (תנחומא, רש"י כב א), כי עלו אז בדעתו סתירות ותמיהות, מצד אחד הבטיחו הבורא 'כי ביצחק יקרא לך זרע', והיאך בא עתה ומצווהו 'והעלהו שם לעולה'. ברם, אברהם אבינו הלך בתמימות אחרי ציווי הבורא, ולכן כ"כ חשובה עמידתו בנסיון זה שעד היום אנו אוכלין שכרה (רש"י כב ו ולכן שמה 'מאכלת').

אמנם לאמיתו של דבר, לא די שה'עקידה' לא היתה סתירה להבטחת 'כי ביצחק יקרא לך זרע' אלא

א. כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (בפרשתו, שנת תר"פ) על הפסוק (יט יד) 'ויהי כמצחק בעיני חתניו, וז"ל, ויש לתמוה הרי היו רואים בעיניהם פלא גדול שכל העיר מנער ועד זקן הוכו בסנורים ונלאו למצוא הפתח שהיו סמוכים אליו ועומדים על גביו, ועכ"פ הי' צריך להתעורר חשש בלבם, אולי יוכל עוד כהנה וכהנה ולמה הי' עוד לצחוק בעיניהם. ונראה שגם זה הי' ממכת הסנורים, כמו שבגשמיות נלאו למצוא הפתח והיו רואין ולא רואין, כן נמי בפנימיות הענין היו רואין את הפלא ולא היו יכולין לשים אליו לב. וזה לימוד לאדם שיש כמה זמנים וכמה עניינים, אשר באם ישים אליהם לב היה רואה מפלאות תמים דעים השגחתו הפרטית והשכר והעונש, אבל כאשר האדם בזדון לבו הלך חשכים אז נעשה מוכה בסנורים עד שרואה ואינו רואה. ובזמנינו אלה יכול כל אדם לראות פלאות משינוי העתים המו גוים מטו ממלכות, וההשגחה הפרטית מרחפת על פרט ופרט באופן מופלא, וצריך כל אדם להיות נשמר ממכת סנורים. עכ"ל.

ב. והוא על דרך שהעירני ת"ח אחד, שמצינו בכתוב בפרשת נח (ז טז) 'ויסגור ה' בעדו', ובתרגום 'ואגין ה' עלוהי', הרי לך כי פעמים נראה לאדם שהקב"ה סגר בעדו מכל צד ואופן, וח"ו חשך עליו עולמו, אך אדרבה, ב'תרגום'

היה חולה השרה הקב"ה שכינתו עליו, וזהו שאמר שמע אלוקים אל קול הנער, ומדוע 'באשר הוא שם', והכוונה לשכינה הק' שהיא היתה שם, ועל כן נתקבלה התפילה שהיתה במקום ההוא יותר מתפילתה של הגר שלא היתה שם כ"כ השראת השכינה¹.

לא אשקר באמונתי – עמידה בנסיונות בענייני האמונה השלימה איתא מהרה"ק הרמ"מ מווישעפסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתן ד"ה כללא דמילתא) כי עיקר 'עשרה נסיונות' היו לנסותו בענין האמונה, כי בכל אלו היה נראה לו כשינוי רצון אצל השי"ת, מתחילה - 'לך לך מארצך' וכאשר הגיע לשם 'ויהי רעב בארץ' והוכרח לעזוב אותה, כמו כן, כאשר 'וירד אברם מצרימה' מיד 'ותוקח האשה בית פרעה'... ועל דרך זה, בתחילה נאמר לו 'כי ביצחק יקרא לך זרע' ולבסוף 'והעלהו שם לעולה', אך הוא התחזק בלבבו באמונה פשוטה בבוראיו שלא להרהר אחר מידותיו כלל, ומשם נתעלה לרום מדרגותיו.

ובמידה זו נשתבחו האבות הקדושים, וכדאיתא בגמ' (סנהדרין קיא.) 'אמר לו הקב"ה (למשה), חבל

דבר נפלא כתב הגאון רבי בצלאל שמערן זצ"ל (בהקדמה לספרו שו"ת בצל החכמה) בביאור דרשת חז"ל (ברכות יז:) על הפסוק (תהלים מז ט) 'לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ', אל תקרי שמות אלא שמות, כי באו להודיענו כוונת הכתוב לכו ראו וחזו מפעלות ה' בכל אשר עשה שהיא רק לטובתנו ולהנאתנו, וגם אם נראה לעין בשר כי הרי זה שממה ואכדון, אך אין זה אלא לטובה, ואל תקרי שמות, כי באמת אין זה 'שמות' כלל אלא הבריות נתנו שמות וקראו למצב כזה שמות לקוצר דעתם ובינתם, כי אינם יכולים להשיג את הטובה הצפונה באותם מפעלות השם.

ודייקא במצב כזה אז 'וירא אליו ה' בקירבה יתירה, נוראות ביאר הגאון רבי יצחק (בן הגה"ק רבי חיים) מוואלאזין (בספרו 'פה קדוש') את הכתוב בפרשתן (כא יז) 'כי שמע אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם', וכלומר, שתפילת ישמעאל נתקבלה יותר משל הגר, ופעם הדבר כי איתא בחז"ל (שבת יב:) 'שכינה למעלה מראשותיו של חולה שנאמר (תהלים מא ד) ה' יסעדנו על ערש דוי', ונמצא שבאותה שעה שישמעאל

הדבר יתגלה לו שהקב"ה 'מגין' עליו, ולא סוגר עליו ומחשיך חלילה (כידוע שהתרגום אינו מפרש 'לשון' המקרא, כי אם את תוכן הענין).

ג. וכבר כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' (נת"ש מכתבי קודש, מכתב רכ, ובהערה שם) וז"ל. בהיותי ל"ע בבית החולים בעיתים הקשים ביותר, חייתי ממאמר חז"ל שאמרו 'הקב"ה מראשותיו של חולה', והרגשתי כי 'כותל המערב' שאמרו חז"ל (שמור' פרשה ב, ב; מדרש שוח"ט תהלים יא) שלא זזה שכינה ממנו הרי בחי' זו לי מראשותי, וזה נתן לי כח להתגבר על כל המצבים.

ודע, כתב המהר"ל זי"ע (גור אריה, ויחי ד"ה שהשכינה) שלא דווקא ב'חולה' הדברים אמורים, אלא כל מי שתשש כוחו ונשבר לבו כחולה, הקב"ה שורה עליו, כי כל הטעם ששכינה למעלה מראשותיו של חולה - כי 'את דכא ושפל רוח אשכון', ואין לך דכא כחולה, ואם כן, ה'חכם' יביא על עצמו את השכינה, אף בלא חולי ל"ע - על ידי 'שברון לב'. וכעין זה היה אומר הרה"ק מרוזין זי"ע - 'ייסורי הנפש הינם כייסורי הגוף ויותר מהם, וגם אצלם 'שכינה למעלה מראשותיו של חולה'.

ומעתה יתבונן כל 'חולה' וכל מי שעוברים עליו ייסורים בגוף ובנפש רח"ל כי המקום אשר הוא עומד עליו אדמת קודש הוא, ו'זה שער השמים', ומשם דייקא מתקבלים התפילות 'באשר הוא שם'...

ד. כיו"ב ביאר גם הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (חלק ד' פ"ב אות ז), וז"ל. אברהם אבינו, מה שזכה הוא ויצחק ויעקב אין הפה יכול לדבר - ואין מחשבת אדם בעולם משיג, ואפי' מלאכי עליון אינם משיגים מעלתם... ובכ"ז, בהעקידה לא נצח את היצה"ר כ"א ע"י תמימות גדולה ואמונה פשוטה. 'וירא את המקום' - ר"ל מה שהשי"ת הנקרא 'מקום' הבטיחו על זרע יצחק שהוא יעקב הנאמר בו 'ויפגע במקום' (להלן כח יא), דבר זה ראה וסילק זאת ממחשבתו למרחוק, לאמר - בער אני ולא אדע כי אין נברא יכול להשיג מחשבת בוראו ית"ש, עכ"ל, ביאור דבריו, כי בהליכתו להר המוריה ראה ברוח קדשו את יעקב בן בנו יצחק, וכמרומו באומרו 'מקום', ותמה עד מאד, כיצד יקרה כדבר הזה, והרי הנני הולך לשחוט את יצחק כיצד יצא ממנו בנו יעקב, אכן אברהם סילק מחשבה זו למרחוק, בהתחזקותו באמונה תמימה 'בער אנכי ולא אדע' ואין לי אלא לעשות רצון אבי שבשמים.

באר הפרשה - פרשת וירא

ג

על דבריו ולא משתכחין, הרי כמה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב בא-ל-ש-ד-י, ולא הרהרו על מדותי, ומעשה אבות סימן לבנים לילך בדרכי אבות ולהחזיק ב'עמוד האמונה', בלא להרהר אחרי מידותיו של הקב"ה כלל וכלל, ואף אם אין בידינו להבין דרכי

המקום ב"ה, אך עלינו להאמין כי כל הנהגתו של הקב"ה היא 'למדתך ולהנאתך'. וההולך בתום ישכון בטח במרגוע ובשלווה, כי יודע שגורלו מופקד תמיד בידי הקב"ה המנהל עולמו, והוא המכלכל צעדיו, ותמיד מטיב עמו בכל עת ובכל שעה.

ולמדנו עוד מדבריו על מעלת האמונה הפשוטה, כי אברהם אבינו אל אף כל מדרגותיו העצומות והנשגבות מכל מקום לא עמד בנסיון לנצח את היצר הרע אלא על ידי אמונה פשוטה בתמימות.

ה. פעם ביקש יהודי מחו"ל את הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע שישלח עמו דברי חיזוק לבני קהלתו, (והיה זה בחול המועד הסוכות, לאחר שרקדו וזמרו ניגוני שמחה והתפזרו כל הקהל ורק הוא נשאר שם בביתו של החזו"א, שאלו לרצונו, השיב האיש, כי תושבי חוץ לארץ מבקשים 'חיזוק'), נענה לו החזו"א ואמר, כתיב בנח (ו ט) 'תמים היה בדורותיו', וכלומר שלכל דור יש את הצדקות והחיזוק שלו, בדורנו, החיזוק הוא החזוק באמונה (עיי'מעשה איש' ח"ה קכז).

ו. סיפר הגרא"י הכהן קוק שליט"א ראש ישיבת 'מאור התלמוד' בעיר רחובות, לפני שנים רבות ישבנו שבעה על אחינו זצ"ל, רעייתו הרבנית ושנים מילדיהם הרכים ע"ה שנספו בתאונת דרכים מחרידה, באותה שעה הגיע הגרא"מ שך זצ"ל לנחמנו, ואלו היו דבריו, 'נישט מהרהר זיין אחר מידותיו של הקב"ה איז נישט קיין פרומקייט, ס'איז א קלוגשאפט' - לא להרהר אחר מידותיו של הקב"ה אין זו צדקות אלא חכמה ופקחות, כי סוף דבר רואים תמיד שהכל נעשה לטובת האדם. והוכיח, ממה שאירע בשנות ה'מלחמה', שבתחילה כבשה מדינת רוס' את ארץ ליטא וחלק ממדינת פולין, ולאחר הכיבוש הם הגלו רבים מאחינו בני ישראל לסיביר. באותה שעה היה 'ברור' לכל, שאלו שנשארו הם ה'מאושרים' שנשארו בחיים, ואילו אותם הגולים סופם שיבואו לידי מיתה ל"ע, והכל התאבלו עליהם כאילו הרגו אותם, אבל, כשנגמרה המלחמה התברר, כי דייקא מאלה שהוגלו לסיביר נשארו הרבה בחיים, ואילו היהודים שנשארו במקומם נהרגו ל"ע ע"י הדייטש'ן (הגרמנים) ימ"ש מיד כשכבשו אותם חבלי ארץ. והרי להדיא, שאין ביד בן אנוש להעריך בראייתו הקצרה ובשכלו המוגבל מהו טוב עבורו.

ז. לאחר המלחמה הנוראה פגש 'המשגיח' הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל באחד ממכריו מלפני המלחמה, וקרא בשמו כשהוא שואל לשלומו, ענהו הלה שכבר סר מן הדרך רח"ל 'איך בין נישט דער זעלבער' - כבר אינני אותו פלוני... כמי שאומר שהפנה עורף לכל עברו ולכל ה'יהדות', ושינה שמו ומעשיו לרעה רח"ל. החזיר לו רבי גד'ל במילים נוקבות בכדי לשבר אוטם לבבו 'וכי מי לימד אותך לדבר בשפה כזו, האם אותו רשע ימ"ש'... והיתה כוונתו לעוררו שזו היתה כוונת צורר היהודים שלא יזכר שם ישראל עוד... פרץ הלה בבכי ואמר, הרי אבדתי את אבי ואמי וכל בני משפחתי, כיצד אפשר להבין וכיצד אפשר להמשיך... המתין לו רבי גד'ל ונתן לו לשפוך כל מועקת לבבו, לאחמ"כ החל להרעיף עליו דברי נחומים והתחזקות, ובתוך הדברים אמר לו, וכי הינך מבין כיצד יתכן שידבר אדם בווארשא שבפולין וישמעו את קולו באמעריקע, ואעפ"כ הינך משתמש בו... הרי שאין צריך להבין הכל... ואם כן בידך לעבוד את אלוקי אביך אף אם אינך מבין דרכי הנהגתו.

לאחר שנים רבות הלך רבי גד'ל ברחובות תל אביב, והנה נוסע בכביש איש שומר תורה ומצוות כשהוא רוכב על אופנוע (motorcycle) עם 'סירה' (מין מושב שהיה מחובר אל האופנוע מצידו), וקרא לעברו, רבי גד'ל עלה אל ה'סירה', אלא שלא ידע רבי גד'ל כיצד נכנסים ומתיישבים שם, אמר לו הרוכב, וכי את הכל אתה מבין... וכי הינך מבין כיצד יתכן שידבר אדם בווארשא שבפולין וישמעו את קולו באמעריקע... מיד הכיר בו רבי גד'ל כי זה 'אותו האיש' שדיבר עמו אחרי המלחמה, וסיפר לו האיש כי דבריו הציטו בו את אש הקודש בלבבו, ומכוחם חזר לדרך התורה והמצוות (הובא בספר במחיצת רבי גד'ל עמ' קמו).

ח. מעשה היה באיש יהודי שהיה דחוק מאוד בפרנסתו ולא הצליח להביא טרף לביתו, בצר לו ניגש אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבינו, חוס ורחם נא עלי, ויגלה לי ברוח הקודש את ה'מספר' העומד לעלות בגורל בזמן הקרוב, ואלך ואקנה כרטיס לוטו ואמלא בו אותם מספרים, ואזכה בסכום הגדול ויבוא סף וקץ לכל צרותיי, נענה לו החזו"א, וכי נדמה לך כי מן השמים נגזר ש'המספר' יעלה בגורל... לא כן הדבר, אלא משמים נגזר על האדם שיזכה בגורל, ואם לא נגזר עליך שתזכה - אזי אותם מספרים לא יעלו ולא יורידו...

ט. מעשה היה אצל הגאון רבי מרדכי פאגערמאנסקי זצ"ל אשר פעם יצא מחוץ לעיר בלוויית מוהל מפורסם מהעיר מינסק (שהביאו החרדים לדבר ה' למול כמה תינוקות בעירו - קובנא), בעודם מהלכים תעו בדרכם (שכחו לרדת מהרכבת בתחנה

באר הפרשה - פרשת וירא

הנצרכת, וממילא כבר הוכרחו להמשיך עמה עד סוף דרכה, ושם היה המעשה) והגיעו למקום שאינם מכירים, נענה רבי מרדכי ואמר, התורה כתבה (בפרשתו כא יד) 'ותלך ותתע במדבר באר שבע', וברש"י, 'חזרה לגילולי בית אביה'. ולכאורה צ"ב, היכן מרומז בקרא שחזרה לעבוד עבודת אלילים, אלא, זהמאמין בה' לעולם אינו 'תועה', כי יודע הוא שכל מקום אשר תדרוך כף רגלו בו 'שם הוא המקום שהוא צריך להיות בזה הרגע', ולכן כשמצינו שהפסוק אומר עליה ש'תעתה' בדרכה, סימן הדבר שאבדה אמונתה שהיתה לה בבית אברהם, ו'חזרה לגילולי בית אביה', כי המאמין אינו תועה (כע"ז מתאמרא בשם הרה"ק מקאצק זי"ע). ויהי בגמרו את דבריו, הופיע לנגדם יהודי המחפש אחר 'מוהל' שימול את בנו הנולד לו למזל טוב, אז ראו עין בעין שאין יהודי תועה... אלא הקב"ה סיבבו והביאו לכאן בשליחותו היעודה לו (נכתב ע"י תלמידו בקונטרס 'גדולת מרדכי' שבסו"ס שיח יוסף עמ' כ').

עוד יסופר בעניין זה, כי להגה"ק בעל ה'חמדת שלמה' זי"ע (מגדולי הדור לפני כמאתיים שנה) היתה בת יחידה, בהגיעה לפירקה שלח ה'חמדת שלמה' כמה מחשובי תלמידיו לחפש עבורה את זיווגה ההגון לה, ואף נתן בידם 'כתב הרשאה' להביא את השידוך לידי גמר ולחתום בשמו על שטר תנאים, ויהי בהגיעם אל אחת העיירות בערש"ק מצאו בבית המדרש דשם בחור עילוי גדול ומתמיד עצום, במשך כל השבת שוחחו עמו בסוגיות עמוקות שבש"ס, ויראו כי אכן בחור זה ראוי להיות חתנא דבי נשיאה של רבם. מיד במוצאי מנוחה באו התלמידים לפני אבי המדובר והציעו לו את דבר השידוך, האב הסכים מיד לכך, ונגמר הדבר בכי טוב וחתמו ביניהם על שטר תנאים, ויהי בנסעם בדרך הרגיש בעל העגלה בשמחתם כי רבה, וישאלם לשמחה מה זו עושה, אמרו לו התלמידים שלקחו חתן לבתו של רבם הגדול את הבחור אשר שהו עמו כל השבת, העגלון הביע את פליאתו באמרו וכי בחור זה לקחתם לחתן, הרי גיבן הוא וגוו כפוף כאגמון, אך הם טענו לעומתו ששקר עונה בהם, שהרי הם שהו עמו שעות ארוכות ולא שמו לב לכך, אמר להם העגלון, אין זה פלא, כי שקועים הייתם בדברי תורה בעומק הסוגיות לכן לא הבחנתם כלל במום זה, וכך המשיכו בדרכם לביתם,

בעברם סמוך לעיר לובלין נכנסו אותם גאונים אל תוככי העיר אל הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע, משנכנסו אל הקודש פנימה נענה החווה ואמר להם, הנה מצאנו בספר שמואל (ש"א ט) על קיש בן אביאל אביו של שאול המלך, 'ותאבדנה האתונות לקיש אבי שאול, ויאמר קיש אל שאול בנו קח נא איתך את אחד מהנערים וקום לך בקש את האתונות', ומשחיפשו שלשה ימים ולא מצאו את האתונות אמר, 'הנה נא איש אלוקים בעיר הזאת והאיש נכבד, נלכה שם אולי יגיד לנו את דרכנו אשר הלכנו עליה', ולכאורה צריך ביאור, מאחר שכבר הלכו שלושת ימים ולא מצאו, היה להם לומר, 'יגיד לנו את הדרך אשר נלך בה', בלשון עתיד - בכדי שנוכל למצוא את האתונות, ולא בלשון עבר 'יגיד לנו את דרכנו אשר הלכנו עליה'. אלא ביאר ה'חווה' שלפעמים עושה האדם את דרכו לתור דבר מה, ולאחר מכן נוכח הוא לדעת שכל הילוכו היה להבל ולריק כיון שלא מצא מאומה, עליו להתבונן אז 'יגיד לנו את דרכנו אשר הלכנו' - כי בוודאי כל זה בהשגחה פרטית שנלך בדרך זו - למטרה אחרת שאינה ידועה לנו, ואכן אצל שאול נתגלה לבסוף שהקב"ה סיבב כל זאת בכדי שיגיע אל שמואל הנביא וימשחוהו למלך ישראל, כך אמר להם הרה"ק מלובלין ולאחר מכן פטרם לשלום,

השלוחים הגיעו אל בית רבם, ובשמחה רבה שתו 'לחיים' והודיעוהו על החתן כליל המעלות אשר זימן ה' לידם, אך העגלון נכנס אל הרבנית וסיפר לה דברים כהויתן על החתן בעל המום, מיד נכנסה הרבנית וקבלה בפני בעלה על כך והוסיפה לומר שברצונה לבטל את השידוך, הרב שהכיר היטב את תלמידיו השקועים בלימודם ואינם יודעים ומבינים לא מיניה ולא מקצתיה מהמתרחש סביבותם, ידע שיש דברים בגו ושלח שלוחים אחרים לברר את הדבר לעומק, ואכן נתאמתו דברי העגלון, וביטלו את קשר השידוכין, (מותר היה לעשות כן על פי ההלכה, הואיל והשידוך נגמר על ידי שליח, ויכול לומר להם תיקוני שדרתיך ולא לעוותי), כעת נסעו השליחים בשנית אל הרה"ק מלובלין ושאלתם בפיהם, 'יגיד לנו את דרכנו אשר הלכנו עליה', מדוע היה עלינו להיטלטל בדרכים כשהשידוך לבסוף לא יצא לפועל, ענה להם 'החווה', סיבת הדבר היה כדי שתישארו כאן ותהיו נמנים בין תלמידי הקדושים, וכך הוה... (גירסה זו הובאה ב'שאל אביך ויגדך' להגאון רבי שלום שברון זצ"ל).

י. ביאור נפלא ביארו בספה"ק (מובא גם בסידור הגר"א, בברכת מודים) במה שאנו אומרים בברכת הוודאה 'מודים אנחנו לך... על נפלאותיך וטובותיך שבכל עת', כי 'נפלאות' הוא מלשון 'מכוסה' (כמו 'כי ילא ממך דבר', דברים יז ח), היינו כשאין האדם רואה כלל את הטובה שבהנהגת הבורא עמו, כי הכל מכוסה ונסתר ממנו, ועל זה הוא נותן הודאה בפני עצמה בברכת 'מודים' להודות ולהלל את הבורא יתב"ש על הטובה הטמונה בהנהגתו עמו.

והיינו כי על ידי העמידה בנסיונות עולה ומתעלה בדרגא יתירה על מלאכי השרת.

כיו"ב כתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש פר' לך בסופו, ליקוטים) וז"ל. מה שנכתב בתורה מעשי אבות ולא נכתב מה עשה מיכאל המלאך ושאר המלאכים, רק, שהאבות הקדושים המשיכו התורה ע"י שבירת טבעם הגשמית - שעשו כל דבר היפך טבעם הגשמית^ב ונעשה מזה תורה, למשל אברהם שבר טבע הגשמי שלו, והעלה בנו יחידו ונעשה מזה תורה, עכ"ל^א.

והנה איתא במדרש (יל"ש רמז עג, וכע"ז בתנחומא ג) על הפסוק שבריש פרשתן 'וירא אליו ה' באלוני ממרא' בזה"ל, למה נקרא שמו ממרא, שהמרה פנים באברהם, בשעה שאמר לו הקב"ה למול הלך ונמלך בשלושה אוהביו, אמר ליה ענר כבר בן מאה שנה

נס להתנוסס - גודל חיבתו של הקב"ה לאותם העומדים בנסיונות

בפרשתן (כב א), 'והאלוקים ניסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני, ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וגו', כתב הרמב"ן ('האמונה והבטחון פ"ו) לא נשתבח אברהם אבינו על מה שקיים את כל התורה (יומא כה:), כי רבים קיימו את המצוות כולן ולא נתעלו במדרגות כמוהו, אלא כל זאת היה בזכות עמידתו בגבורה בעשרה נסיונות^א, וכמו שאמרו במשנה (אבות ה ג) 'עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולן - להודיע כמה חיבתו...

וכך כתב ה'ספורנו' בפסוק (כב יב), 'כי אתה ידעת... ולא חשכת את בנך את יחידך ממני, וז"ל, 'ידעתי אני המלאך שברין יגדילך הא-ל על מלאכיו, כאמרם ז"ל (סנהדרין צג.) גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת'.

ומעניין לעניין באותו עניין, כבר מילתנו אמורה כי האיש המודה להשי"ת על החסד אשר עושה עמו הרי הוא פותח בזה שערי רחמים, וממשיך עליו ישועות עד בלי די. וכך כתב ה'ספורנו' בפרשתן (יה ט) לבאר הטעם ששאלו המלאכים את אברהם 'איה שרה אשתך', וז"ל, כי כונת השליחות היתה לבשר את שרה שתשמח ותודה כדי שיהיה העיבור יותר שלם, עכ"ל. ומבואר בדבריו להדיא שעל ידי שתודה שרה על בשורת הבן יתעורר חסד עליון שיהיה יצחק בריא ושלם יותר.

ובדרך זה ביאר ה'מצודות דוד' בלשון הפסוק (תהילים צ יד) 'שבענו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו' - 'ונרננה, בהודות והלל. ונשמחה, כי תשוב להיטיב לנו בעבור רוב ההודאה וההלל, וכן יהיה הולך וחוזר חלילה כל הימים', כלומר, שאנו מבקשים מהקב"ה שבענו בבוקר חסדך, ונודה ונהלל עליהם, ועי"ז נשמחה בכל ימינו כי הקב"ה ישוב להשפיע עלינו עוד מחסדיו, ונחזור להודות ושוב יטיב עמנו הקב"ה, כך חוזר הדבר כל ימינו לעולם.

וכבר כתב רבינו בחיי (לב י) לבאר מה שאמר יעקב 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וגו', הצילני נא מיד אחי מיד עשו', כי בטרם יפתח פיו בתפילה צריך להתבונן בריבוי חסדי ה' עליו אף שאין 'מגיע' לו מן הדין, 'ואחר שיתבונן בכל זה ישאל צרכיו, וכן אמר יעקב הצילני נא'.

יא. הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ביאר בכתוב בריש פרשתן (יה א) 'וירא אליו ה'', וברש"י 'לבקר את החולה', כי כך אמר הקב"ה, ראיתי כיצד אברהם אבינו עומד בנסיונות ב'ימים הטובים', עתה אלך ואראנו כיצד הוא עובד אותי כשהוא ב'חליו', בימים הקשים... ולדרכנו ייאמר עוד, שהקב"ה מתגלה אל האדם דייקא 'לבקר את החולה', כשהוא מוקף בצרות מכל עבר, והוא מתגבר על כל הקשיים, או אז הקב"ה בא לבקרו.

יב. וכבר אמרו צדיקים, מאין ידע אברהם אבינו ש'מצוה' יש לו בשחיטת האיל, אלא, בראותו שהאיל נאחז בסכר, וקשה עליו לקחתו לשחטו, ודבר שבא בקושי אינו מן היצו"ר ובוודאי הוא מהיצר טוב ומונח שם מצוה. כיו"ב איתא מהגר"א (ביאור הגר"א, רות א יח) 'ותרא כי מתאמצת', אחר שראתה שקשתה עליה ההליכה אעפ"י שצעירה היא, מיד ידעה כי ביאתה עמה מצד הקדושה היא, ולכן מערים היצר קשיים כדי שלא תלך ולא תבוא, וחזיקה אותה כדי שתבוא עמה.

יג. ואף במעשיו של אברהם גופיה מצינו חשיבות מיוחדת למצוותיו שנעשו מתוך יגיעה... כמו שביאר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה), מדוע ייחדה התורה פרשה שלימה על 'הכנסת האורחים' למלאכי מרום והרי הללו לא אכלו ולא שתו ולא נהנו כלל מכל מה שערך לפניהם, ומאידך, את 'מפעל הכנסת אורחים' שעשה מדי יום ביומו, להאכיל ולהשקות, להלין וללוות את כל אורחיו הרבים, כל אלה מרומזים רק בתיבה אחת בתורה (כא לג) ויטע אש"ל שהוא ר"ת א'כילה ש'תיה ל'וויה. אלא הביאור כי התורה משבחת ומפארת דיקא את מה שעלה לו

באר הפרשה - פרשת וירא

וזהו העבודה המעולה והמשובחת^{טו} (עיי"ש שמבאר שאמר לו ממרא, וכי מחפש אתה שיתרבה שברך כי 'לפום צערא אנרא', והלא כבר קבלת שבר הרבה שעמד לך בכבשן האש וברעבון ובמלכים, ואם כן ראוי לך לעבדו שלא על מנת לקבל פרס, ואין לך לחזור אחר צדדי הנסיון, אלא עשה את המצוה כמו שנאמר לך).

בדברים הללו כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תרע"א), שלכאורה יש לתמוה מהו הנסיון שבעקידת יצחק, הרי ידע שגם אם לא ישחטנו בידו של הקב"ה ליטול נשמתו בכל רגע, נמצא שכלל לא היתה בחירה בידו שלא לשחטו. אלא, עיקר הנסיון היה האם יקבל גזירת 'והעלהו לעולה' בשמחה, האם יהא שש ושמה בנסיון וירויץ כגיבור עלי אורח, או שיעשה זאת 'בעל כרחו', ואכן, אברהם אבינו 'עמד בכולן והלך לחר המוריה בשמחה ובצהלה, והוכיח את שמחתו בהא גופא שזירו עצמו - 'וישכם אברהם בבוקר'. ומסיים שם, כל 'קיומנו' כהיום הוא בזכות השמחה, שהרי אמרו חז"ל (שבת ל:): 'אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה', ואילו לא היה בשמחה לא היה מקבל את הנבואה שאמר לו המלאך 'אל תשלח ירך אל הנער ואל תעש לו מאומה', והיה שוחט את יצחק ולא היה יוצא ממנו כלל בני ישראל^{טז}.

ומעשי אבות סימן לבנים, 'להודיע חיבתו' של כל אחד ואחד העומד בגבורה כנגד יצרו כ'עשרה נסיונות'

אתה, ואתה הולך ומצער עצמך, אמר לו אשכול מה אתה הולך ומסיים עצמך בין שונאיך, אמר לו ממרא, ולא עמד לך אלוך ברכשן האש ברעבון ובמלכים, והדבר הזה שהוא אומר לך למול אין אתה שומע לו, אמר לו הקב"ה אתה נתת לו עצה, חיך איני נגלה עליו אלא בפלטין שלך, עכ"ל. וכבר נתקשו המפרשים היעלה על הדעת שהסתפק אברהם אבינו האם לקיים ציווי הבורא עד שהוצרך 'ליטול עצה על המילה', והרי 'קיים אברהם את כל התורה קודם שניתנה אף שלא נצטווה', וכי עתה שנצטווה יהא אצלו פקפוק וספק כלשהו אם למול את עצמו.

ומבאר בעל ה'תרומת הכרי' (פתח השער אות א), כי זה הכלל העבודה עם 'גייעה' חשובה פי כמה וכמה מעבודה הבאה בנקל ללא כל 'מניעות' והפרעות^{יז}, והנה, בכל אותם המצוות שקיים אברהם אבינו כשעדיין לא היה 'מצווה ועושה' הרי היה בידו 'ברירה' - לבחור האם לעשותם אם לאו, כי לא היה מחויב בדבר, ואעפ"כ התגבר לעשותם 'והיה אצלו עבודה גדולה'. עתה, כשנצטווה על המילה 'לא מצא בעצמו שום צד לבלתי עשותה' שהרי נצטווה עליה, ונתאוזה אברהם אבינו שגם מצוה זו תהא אצלו בקושי ובעמידה בנסיון, אלא שלא היה לו שום נסיון בדבר, על כן נתחכם לילך אצל שלושת אוהביו בכדי שהם יסיתוהו שלא למול את עצמו, ואז יתגבר בארי לעשות רצונו ית',

בהרבה טירחה ועמל, שהרי אותו היום שבאו אליו המלאכים יום שלישי למילתו היה, ועלו לו הדברים בקושי רב, וזאת היא תפארתו.

יד. צא ולמד, מדרכו של עולם, אחר שנדבק ב'נגיף' יש בקרבו 'נוגדנים' (Antibodies), כי אחר שהוכרח גופו לריב ולהתגבר נוצרו בו כוחות מנגדים, כך הוא גם ברוחניות, מי שנולד עם תכונות קשות והוא מתגבר עליהם, הרי הוא קונה קנין נצח 'רוממות' הרבה יותר ממי שהכל אצלו חלק ופשוט.

טו. פשיטא ואין צריך לומר שלא לאנשים כערכנו להביא עלינו בידיים את ה'נסיונות', ואדרבה, הרבה יש לשפוך לב כמים בבקשתנו (בברכות השחר) 'אל תביאנו לא לידי נסיון', אלא, שאם כבר נקלע לידינו נסיון כלשהו - נזכור היטב מעלת הנסיונות ועד כמה ניתן להתרומם על ידם.

טז. ובעניין השמחה, כתיב בפרשתן (יה כח) 'אולי יחסרון חמישים הצדיקים חמשה התשחית בחמשה את כל העיר, ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה', אימרה נאה אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, כי תיבת חמשה היא אותיות שמחה, וכך שאל אברהם אבינו אולי יהא שם חמישים צדיקים, אלא שיחסר להם מידת השמחה - חמשה, וכי תשחית עבור חסרון השמחה, ענה הקב"ה לא אשחית אפילו אם אמצא רק ארבעים, אך בתנאי ש-וחמשה, שארבעים אלו יהיו שרויים בשמחה.

אחד מחסידי הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע בשם רבי לייבוש האמער ז"ל אשר התגורר בעיר צאנז, שאל את רבו איזהו ה'יום טוב' המוכשר ביותר שישלח את בניו לראשונה ל'באבוב' לחזות בעבודת הקודש. השיב לו ה'קדושת ציון' שישלחם ל'שמחת תורה', כי הגם שבראש השנה וביום הכיפורים עומדים רוב היום בתפילה, אך

חשוב בעקידה ממש"י, ועל זה מסיים הכתוב 'בקרניו' שהוא מלשון הארה וכמו 'כי קרן עור פניו' (שמות לד לה) ^ט, שהעומד בנסיון 'תהל אורו עד כסא הכבוד'.

ובל כך רבתה מעלת הזובח את 'רצונו' ועובד את בוראו כנגד טבעו ומוזנו, שאפילו בהאי עלמא ישלם לו ה' במפעלו 'מידה כנגד מידה' - לשנות עבורו את הטבע להטיב לו, כדכתב הרה"ק ה'כתב סופר'

של כל חר וחר בדיליה. וכבר הביא הרה"ק ה'אור לשמים' זי"ע (חוקת ד"ה עלי באר) בשם הרה"ק ה'חווה מלובלין' זי"ע בביאור הכתוב (פסוק יג) 'והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו', שהראהו הקב"ה לאברהם 'איל אחר' - שיש עוד 'איל' (עקידה) מלבד איל (עקידה) זה, והוא כאשר האדם 'נאחו בסבך' היצר, המסבכו ומושכו אחר תאוותיו והוא נלחם בגבורה כנגד הצר הצורר", ומשבר רצונותיו וטבעיו מפני רצון השי"ת, הרי זה

בשמחת תורה ששים ושמים כל עיצומו של יום, ועבודת ה' בשמחה היא הנחקקת ביותר בלב הילד הרוך, ורושם הקדושה תיקלט בקרבו לנצח, על כן עדיף להביאם תחילה בשמח"ת...

יז. בפרשתו (יח א), 'וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום', ופירש רש"י, 'הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים'. הקשה הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע (גנזי ישראל, תרס"ב), מה צורך היה בעשיית דבר מחוץ לטבע ולהביא מלאכים בדמות אנשים, והרי היה יכול הקב"ה [להשיב חמה ולנרתיקה ולבטל את חום היום ו]להביא אנשים ממש, ועל דרך זה יש להקשות, כי לכאורה נראה שהיה כאן 'גניבת דעתו' של אברהם, שהוא הרבה לטרוח עבור האורחים, וכמו שנכתב בתורה באריכות כל פרטי המעשה, ובאמת אין כאן אורחים כלל אלא מלאכים הם שאינם אוכלים ואינם שותים...

ומבאר, כי הקב"ה רצה ללמדו בעת הזאת אחר שנימול כי מעתה 'פנים חדשות' באו לכאן, עד עתה הוא היה בגדר 'בן נח' שלהם אין הקב"ה מצרף מחשבה להיות כמעשה, ומעתה 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה' (קידושין מ), וכלומר, גם ההשתוקקות והרצון לעשות מעשה טוב, ובפרט כאשר עשה פעולות אלא שלא הצליח לפעול בזה פעולת טוב - כל זה נחשב לו כמעשה ממש. על כן, אברהם אבינו חשב שאין ערך אלא למעשה המצוה בפועל ממש (שהרי כן היה נחשב לו עד עתה שנחשב כבן נח), על כן הצטער מאוד בראותו שאין אורחים ונבצר ממנו קיום הכנסת אורחים בפועל. לזה הראה לו הקב"ה עד כמה חשוב לפניו מחשבה טובה ורצון והשתוקקות לעשיית מצוה, ואדרבה הגעגועים למצוה והחשק לעשייתה חשובים יותר, ולזה שלח אליו ג' מלאכים, להראותו שמאותם המחשבות נבראו אלו המלאכים, ועל ידי שכל אותם שלשה ימים שהיה אברהם עסוק במילתו ולא הכניס אורחים בער בקרבו הרצון לקיים המצוה - נבראו ג' מלאכים, ואותם שלח אליו להראות לו חשיבות הרצון והתשוקה לעשות רצונו ית'. נמצא שלא הייתה כאן כל 'גניבת דעת', אלא אדרבה למדו לו בזה 'אורחות חיים' שהכל לפי הרצון והתשוקה להיות טוב.

הוסיף הרה"ק מטשורטקוב זי"ע (תרפ"ב) לדייק בלשון הכתוב שנאמר אחר העקידה (כב טז) 'יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך', ולכאורה איזה 'עשייה' היה כאן, והרי בסופו של דבר לא שחט את יצחק, אלא שהיה ברצונו הטוב לשחטו, וממילא נחשב כאילו היה מעשה בפועל. ובזה ביאר בדברי הגמ' (ברכות ו.) 'חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה', כי 'הכתוב' היינו לשון הכתוב בעקידה 'יען אשר עשית'.

ומכאן חיזוק גדול לכל אותם ה'נאחזים בסבך בקרנם' ונאבקים עם היצר הרע, כי עיקר הנחת רוח של הקב"ה הוא מעצם המלחמה ולא מהתוצאה, כי 'המעשה' אינו ביד האדם אלא ביד הקב"ה, וכמו אותה 'הכנסת אורחים' של אברהם שלא היה בזה שום דבר 'למעשה', ומכל מקום האריכה התורה כ"כ בכל פרט ופרט...

יח. יש שביאר עפ"י דבריו את נוסח התפילה (ברכת זכרונות מוסף דר"ה) 'ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור', שהכוונה היא ועקידת יצחק לזרעו היום, ר"ל אותה בחי' עקידת יצחק הנעשית היום על ידי זרעו המוסרים ומבטלים רצונותיהם ותשוקותיהם אל הקב"ה, ברחמים תזכור.

יט. סיפר הגה"צ רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שלאחר פטירתו של הרה"ק ה'חווה מלובלין' זי"ע בא אחד מעשירי העם אל הרבנית לקנות ממנה 'קאפל' (כיפה) של החווה, הרבנית ביקשה תמורת הכיפה סך אלפיים גילדען (דינרי זהב),

באר הפרשה - פרשת וירא

בעניינינו, כאשר ישבר טבעו למען שמו יתברך, יזכה לישועות וניסי ניסים למעלה מעלה מדרך הטבע².

בדברים הללו כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (פר' נח יד), ובוזא מבאר, דהנה אצל אברהם אבינו מצינו שעשה לו הבורא ניסים למעלה מדרך הטבע, וכגון הצלתו מ'אור כשדים', ומה שנהפך העפר שבידו לחיצים ובליסטראות בזרקו העפר על שונאיו (סנהדרין קטז). ואילו הצלת נח 'איש צדיק' הייתה רק על פי דרך הטבע - שהוצרך לבנות תיבת עצי גופר שתוכל עמוד נגד המבול ולא נעשה לו נס שינצל מן המבול. ללא 'תיבה' וכיוצא בזה, ומה נשתנה דינו של זה מזה. אלא, כי הקב"ה נוהג עם כל אחד מ'מידה כנגד מידה', ולכן, נח שעבד את ה' בכל כוחו - אבל בדרך

זי"ע (וירא ד"ה עוד נ"ל ע"ד צחות) על הכתוב (יה ט) 'ויאמרו אליו איה שרה אשתך, ויאמר, הנה היא באוהל', כי בראות המלאכים את ה'שפע' הרב שהוגש לפניהם בבית אברהם - ג' לשונות בחרדל וכו', אמרו לו איה שרה אשתך לבטח איננה בבית, שהרי 'אשה עיניה צרה באורחים' (ב"מ פה.), ומכיוון שאיננה בבית היית יכול להגיש לנו הרבה כפי רצונך... ויאמר להם אברהם, לא כדבריתכם, אלא הנה היא באוהל והיא אשר הכינה את כל השפע הרב, כי שיברה את טבעה, שלא להיות 'עיניה צרה באורחים', אלא מכנסת היא את האורחים כראוי - בדרך הצדיקים שמשנים טבעם, אמרו המלאכים אם כן, ראויה היא שישלם לה ה' מידה כנגד מידה וישנה בעבורה את הטבע שתלד בן, ואז בישרו 'שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך'. ומכאן, כל אחד ואחד

העשיר 'סבר וקיבל' ומיהר לביתו להביא את הממון, לבינתיים כיבסה הרבנית את הכיפה - מתוך מחשבה כי לגודל הסכום ראוי ומתאים שיקבל העשיר כיפה נאה וראויה... מששב העשיר אל הרבנית ומצא את הכיפה לאחר הליבון נענה ואמר, לא על כיפה זו נדברנו, אמרה הרבנית היא היא הכיפה אלא שכיבסתי אותה, נענה העשיר וקרא בהתרגשות, 'את הזיעה הספוגה בכיפה אני צריך', ודייקא על זה הייתי מוכן לשפוך הון רב, כי היא המעלה את שווי וערך הכיפה ל-2000 גילדען טבין ותקילין.

כעין זה נענה אנו בהתרגשות לאמר, כי כביכול אין הקב"ה נוצר מאתנו למעשים נאים... רק את היגיעה ואת הזיעה של מצווה הוא צריך - בהתגברות והתאמצות נגד היצר ונסיונותיו, כי זה כל האדם לעמוד בקשרי המלחמה. כן מספרים שהרה"ק רבי אהרן מבצלזא זי"ע בעודו בחו"ל לא נתן לכבס טליתו ורק משעקר וקבע מושבו בארה"ק נתן רשות לכבסה. כי בחו"ל נהוג לקבור את המת בטליתו על כן רצה להיטמן בטליתו הספוגה (בזיעתו ו)תפילותיו, ורק בארה"ק שממילא אין קוברים עם הטלית לא שמר על הזיעה שתשאר בטליתו.

עוד יסופר בזה, כי הנה רבים מבני ירושלים של מעלה היו מהדרים לפאר סוכתם בתליית 'שושנים' (רויזן) שהיו בעצמם מכינים מתוך יגיעה עצומה - בחיתוך עשרות חתיכות נייר קטנים צבעונים ושזורים אותם זו בזו באומנות מיוחדת, שמעתי מהגה"ח רבי ישעיה אשר ברנשטיין שליט"א שאביו הגה"ח רבי יעקב חנניה זצ"ל שלח פעם 'שושנה' כזה להרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע, לאחר זמן כשהיה הרה"ק בארה"ק נכנס אליו רי"ח, נענה אליו הרה"ק, דעו נא, כי הרבה 'צאהל' (מס) שלמתי על הרויז (במעבר הגבולות), תמה רי"ח, ומה ראו שומרי הגבולות לקחת מס גבוה על חיבורי ניירות שאין בהם כל ערך, אמר לו, הרה"ק, "די צאהל איז לויט די הארעוואניע", כלומר, גובה הערך לתשלום המס, נקבע כפי מידת היגיעה הנדרשת לייצר חפץ זה. אף אנו נאמר לכל איש ישראל באשר הוא, דע לך, אל ישבר לבך מגודל היצר הנוכח בקרבך, ולנוכח היגיעה הנדרשת ממך על כל דבר קטן כגדול, כי כל הערך אינו נמדד אלא אך ורק לפי היגיעה ולא לפי ענין אחר.

כ. ובוזא יש לבאר עוד בדברי חז"ל (בר"ר נא ה) על הפסוק (יט כט) 'ויזכור אלוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפיכה', והובא ברש"י, 'מהו זכירתו של אברהם על לוט, נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם... ולא גילה הדבר, לפיכך חס הקב"ה עליו'. ולכאורה יפלא, מדוע דייקא זכות זו עמדה לו, שלא היה מושחת ורשע ולא גילה אודות שרה, והרי מן הנראה כי זכות גדולה יותר היה לו במה שקיים 'הכנסת אורחים' במלאכים ומסר נפשו עליהם, ולא התיירא מהאנשים אשר פתח הבית, אמנם לפי האמור לעיל יתבאר שפיר, כי מה שהכניס את האורחים לביתו לא היה לו אלא מאחר ש'מבית אברהם למד להיות מחזר אחר אורחים' (רש"י יט א), והייתה מצווה זו כמי שבאה לו בירושה, ומוכן מאליה שיקיימנה שהרי ב'אוור' כזה גדל (משא"כ שמירתו על מוצא פיו עלתה לו ביגיעה עצומה), מצווה כזו אין בה כל כך כוח כמצווה שעולה לאדם ביגיעה, ורק קנין נפש זה הגן בעדו.

שהלך אברהם אבינו להר המוריה הסתלק ממנו דרגותיו הקדושות בבחירות האמונה ובדבקות בבורא ית"ש עד שראה את הקב"ה 'מרחוק', ולא הרגיש שום קירבת אלוקים לי טוב^כ.

מעתה עלינו לדעת כיצד נוכל לעמוד בנסיון לאחר הירידה מכל המדרגות, אלא אין עצה ואין תבונה רק כמו שכתב האמרי יוסף בשם הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע לפרש מה שאמרו (בר"ר סח ו) 'יציאת צדיק עושה רושם', שמי שמשקיע בזמנים הטובים ומכין עצמו להיות איש מלחמה אזי גם בשעה שניטלים ממנו מדרגותיו והוא בבחי' 'יציאת צדיק' - שיצא ממנו השגותיו, עדיין עושה רושם - שנשאר בו רישומא דקדושה אשר בכוחה יוכל לנצח ולעמוד כראוי בשעת הניסיון.

הן הן הדברים אשר דיבר בקדשו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נועם אלימלך אמור ד"ה בע"א) על הכתוב בפרשת אמור (ויקרא כא א), 'אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם', וברש"י, 'אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים', ופירש זול"ק, 'להזהיר גדולים פירוש בשעה שהם בגדלות על הקטנים שישארו בקדושתם אף שיהיו בקטנות, עכ"ל. פירוש שצריך להמשיך ולהאיר מהזמנים הנעלים 'והגדולים' בעת שמתעסק בתורה ותפילה גם על הזמנים החשוכים והירודים, כי על ידי זה יוכל עמוד בנסיון גם בשעת ההסתר.

ובך צריך כל אחד להשקיע בזמנים הטובים ולהכין לעצמו 'צידה לדרך', על ידי שיחשוב תמיד מחשבות

טבע העולם כדכתיב (ו ט) 'את האלוקים התהלך נח' (אלוקים בנימטריא הטבע), על כן גם נס הצלתו לא הייתה כי אם בדרך הטבע. מה שאין כן אברהם אבינו ששיבר את טבעו, ועבד את בוראו למעלה מדרך הטבע, שהיה מכריז אמונתו בה' - והיו כל בני העולם מעבר אחד והוא מעבר אחר, לכן גם הנהגת ה' עמו הייתה למעלה מדרך הטבע^{כא}.

ועמד בכולן - כמה עצות לעמוד איתן ב'עשרה נסיונות' כל אחד בשלו

הנה רבים הקשו מה הרבותא באברהם אבינו שהסכים לעקוד את יצחק בנו על גבי המזבח, והלא הקב"ה בכבודו ובעצמו נגלה אליו וביקש זאת ממנו, ומיהו שלא ישמע לקול השי"ת המדבר אליו, וביאר הבעש"ט הק' זי"ע, שבשעת הניסיון מסלקים מהאדם את כל מדרגותיו וכל השגותיו הנעלות והקדושות, והרי הוא שרוי בחשכות המוחין, כי אם יהיו לו 'הארות' והשגות אזי פשיטא שיעשה רצונו ית' ואין זה נסיון כלל, ובשעה שהלך אברהם אבינו אל הר המוריה כביכול 'התרחק' ממנו הקב"ה ולא היתה לו בהירות ההשגה כאשר היתה באמנה איתו, ואף על פי כן כבש רחמיו לעשות רצונו ית'.

בדרך זה ביאר הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל ד"ה ויקרא) בלשון הכתוב (פסוק ד) 'וירא את המקום מרחוק', שרומז על ה'מקום' ב"ה - הקב"ה שהוא מקומו של עולם (בר"ר סח ט), וכלומר, שבשעה

כא. מוסיף ה'באר מים חיים' לומר 'ואפילו בדורותינו, כמה העין רואה בחוש ניסים שנעשו לגדולי ישראל ולצדיקי אמת, שנתהפך הטבע בפניהם, וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' ושם ה' נקרא עליהם, שמהוה לנגדם התהוות חדשות, ומשדד כל מערכת השמים ומזלות הרקיע בשבילם, והכל עבור כי עז צדקתם ואמיתתם בדרך ה' שלא בטבע... והקב"ה מיחד שמו על אדם הזה' עכ"ל. ולדידן ייאמר, כל חד לפום דרגא דיליה, יעבוד את ה' בכל לבו נפשו ומאד, יתגבר על טבעו ויראה פלאות.

בזו הדרך ביאר המהר"ל זי"ע (דרך החיים עמ"ס אבות ה ג) שתיתב 'נסיון' נגזרת מתיתב 'נס', כי כמו ש'נס' פירושו למעלה מן הטבע כך אי אפשר לאדם לעמוד בנסיון אלא בעבודה ויגיעה למעלה מדרך הטבע. ומהא טעמא המתגבר על יצרו ונסיונותיו יזכה לנס (ספר חסידים קצו).

כב. ומרומז כן בדברי ה'תרגום יונתן' (כב י) שבעת הנסיון היו עיניו של אברהם מביטות בעיני יצחק ועיני יצחק במלאכי מרום - ואילו אברהם לא ראה את המלאכים, ומדוע יצחק ראה ואברהם לא ראה... כי יצחק כבר היה עקוד (כפות) בידי וברגליו, ומצידו כבר נגמר הנסיון, שכבר לא היה בידי עשות מאומה על כן ראה את המלאכים, אבל גבי אברהם שעדיין הנסיון לפניו - שהייתה בידו הבחירה האם לשחוט את בנו יחידו, במצב כזה אי אפשר לראות מלאכים, כי בראיית המלאכים כבר איננו נחשב כנסיון כלל. ולדידן ייאמר, זהו מהותו של נסיון, שמאבדים כל ההשגות ועתה רוצים לראות אם תתגבר... אז יעלה חשיבותו בשמים פי כמה וכמה.

רצון המקום. עוד יחשוב האדם, באם באה לידו איזה עבירה או איזה מצוה, יחשוב אולי השם יתברך מנסה אותי עתה אם אעבור או אקיים, כדרך שניסה את אברהם אבינו. ובודאי אילו ידע האדם שהקב"ה מנסה אותו עתה, היה נזהר מאוד, על כן יחשוב האדם תמיד בבוא איזה ענין לידו, כי כן היא מדתו של הקב"ה, שולח איזה ענין לאדם כדי לנסותו. ואשרי אדם שה' אלוקיו תמיד במחשבתו, עב"לכ"י.

גם מצינו בדברי הרמח"ל (ד"ע ח"ד"ה ולהיות), וו"ל. 'זאת היא התרופה היותר גדולה וחזקה שתוכל להמציא נגד היצר, והיא קלה, ופעולתה גדולה, ופריה רב, שיעמוד האדם בכל יום לפחות שעה אחת פנוי משאר כל

חיוזק וקבלות טובות, באמונה ובטחון ובכל הענינים, בפרט בדברים אשר כבר הורגל שיש לו בהם 'נסינות', וכך בבוא העת כשיבוא לידי נסיון יהא בידו להתגבר עליהם^{כ"ג}.

עוד עצה מצינו בדברי רבותינו שיוכיר לעצמו בעת הקושי כי אין זה אלא נסיון משמיא ובוה יקל עליו לעמוד בקשרי המלחמה, וכפי שכתב השל"ה (וירא דרך חיים תוכחת מוסר אות מב), מפרשת העקידה ילמוד אדם מוסר וימסור נפשו על קדושת השם יתברך, ומכל שכן שימסור אבר מאבריו או שבירת איזה תאוה, כגון לעמוד בהשכמה לתורה ולתפלה, או לשבור שאר תענוגים, וכן שיחה בטלה וכיוצא בזה, יבטל רצונו מפני

כג. זכורני מימי חורפי, שאחד מאחי שליט"א החל לשמש כ'בעל קורא' בבית מדרשינו, ולאחר זמן מה הודיע שברצונו להפסיק, משנשאל לפשר הדבר נענה - 'מה אעשה, בהגיעי לקורא בספר איני רואה שם לא נקודות ולא טעמי המקרא' (כאומר, בשעת מעשה הכל נשכח ופורח מזכרוני)... ולזה נדמה האדם בעת הנסיון, כי בשעת מעשה אינו רואה שום 'סימן'... ומשם גם נלמד את העצה לכך, דבאמת כל 'בעל קורא' יעמוד ויחזור היטב היטב על ה'טעמים' עד שיחקקו היטב בזכרונו שאף כשלא ימצא בספר את הנקודות והטעמים לא יאבדו עשתונותיו, כיו"ב אם יחקק האדם במוחו ולבו קודם שיבוא לידי נסיון, יוכל עמוד בניסיון בתוקף ובגבורה, והכל על מקומו יבוא בשלום. וכן ביארו במה שנאמר גבי 'מרדכי הצדיק' שלא כרע ולא השתחוה להמן - 'ויהי כאמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם' (אסתר ג ד) והנה ה'כתיב' הוא 'ויהי באמרם אליו יום ויום' וה'קרי' הוא 'כאמרם', וכלומר, שמרדכי הצדיק שינן לעצמו מעיקרא 'לא אכרע... לא אכרע...' עד שבהגיע עת נסיון - ויהי באמרם אליו (בשעת מעשה) שעליו לכרוע למרדכי נשאר איתן על עמדו כאמרם - כמו ששינן לעצמו בכל יום ויום עד עתה.

באחד מביקורי קודש של הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע בארה"ק, ביקר יחד עם כמה מחסידיו ביקב המפורסם של משפחת שור (שמעתי מנכד למש' שור), כל קהל הקודש שהיו שם היו 'מבינים' על המשקאות, כי כן דרכם בכל עת 'שבת אחים' לשתות 'לחיים' - להוציא בזה את הנשמה ממאסר הגוף, אלא שזקינו של 'בעל המספר' היה 'יחיד מומחה' לטעום בלשונו אפילו רק טיפה אחת ומיד לומר כמה חוזק חריפות המשקה, וכן עשה לעיני הרבי, והנה רואים החסידים לפני הרבי בוערים כלפידים, לאחר שהות מה פנה אליהם ואמר - התדעו מדוע הוא יודע ומכיר יותר מכולכם, והרי גם אתם רגילים ב'משקה', 'ווילל איר טרינקט, אבער ער חזר'ט' (כי אתם 'שותים' אך הוא חוזר ושותה שוב ושוב) ומשנן את טעמי המשקאות. דבריו הקדושים אמורים לדורות עולם בכל ענייני העבודה, שתמיד עלינו לחזור שוב ושוב על 'יסודות' העבודה, אמונה, בטחון ושאר העניינים, ורק כך נוכל לעמוד ולהתקיים בעת ניסיון. כד. וההסבר, כי היודע שבשעה זאת מנסים ובוחרים אותו מן השמים, שוב לא יקשה לו להתגבר על כל הקושי. מעשה באחד שהיה מראשי משמר הצבא בארץ מגוריו, וכל סודות הצבא גלויים היו בפניו, באחד הימים עצר בדרכו טרעמ"פ (היט"ש), ומשעלה על הרכב ש'הסכים' לקחתו, ראה שיושבים שם שנים מהמדינה היריבה עם מדינתו, והבין על פי ה'הלוך ילך' שלהם שכל רצונם הוא לאסרו אצלם, וכך להוציא מפיו את הסודות השמורים עמו, אך כבר לא היה באפשרותו לברוח. כך הוה, מיד לקחוהו לביתם והחזיקוהו תחת מסגר ובריח, והחלו לבדקו ולחקרו בחקירות ודרישות... אמנם בתחילה עמד כצור חלמיש שלא לגלות כלום, ועל אף שהשונאים הכוהו וייסרוהו רבות לא הגיד להם מאומה מגנזי מדינתו, עד שפעם אחת איימו עליו שבפעם הבאה אם לא יפתח פיו לגלות ולחשוף את סודות הצבא יכוהו בפטישים על ראשו, כשמוע האיש כי כן, נשבר בקרבו וגמר אומר למלאות רצון השונאים ויהי מה, אך השניים לא נזהרו דיים ובצאתם מחדרו אשר היה אסור בו, שכחו לסגור הדלת כראוי, ובזאת שמע הלה את דיבורם ביניהם, ושמע ששפתם כשפתו ולא כשפת ארץ השונאים, או אז הבין ששניים אלו אינם נמנים כלל על עדת השונאים, אלא אדרבה הם נשלחו מטעם הממונים בארצו להעמידו על כור המבחן ולראות עד כמה

המחשבות, לחשוב רק על הענין הזה, ויבקש בלבו מה ויעלה בשכלו מה טוב לאדם כל ימי חייו, לעשות כן עשו הראשונים אבות העולם שכל כך חשק ה' בהם'... גם הוא, עב"ל"ה.

כח סבלו בשמירת הסודות, כי רצו להעלותו במדרגה שאז ייחשפו בפניו סודות עלומים יותר, ולפני גילויים כאלו יש להוסיף בבדיקה על בדיקתם שעשו לו בעבר, מכיוון שכך ננסכו בו כוחות מחודשים והחליט בדעתו 'יעבור עלי מה', אני את פי לא אפתח לגלות הסודות אף לא ברמיזה...

הבה נתבונן, וכי מה נשתנה עתה מקדם, אלא בעצם הידיעה שידע שכל ההסתרה והקושי שעוברים עליו - אינו אלא נסיון שמנסים אותו כעת, נותנת לו כוחות עצומים לעמוד כנגד כל הקשיים שבהתגברות שהרי לא נשתנה מאומה מעמדו בבית הסוהר - אלא שנודע לו שהוא עומד עתה ב'כור המבחן' ועת נסיון היום לו, ואלו דברי השל"ה שיחשוב בעת נסיון אולי מנסה אותי הקב"ה כמו שניסה את אברהם בעת העקידה.

כה. עוד עלינו ללמוד דרכי המלחמה מפרשה זו, דאיתא בגמ' (סנהדרין פט:) שהשטן ניסה להסית את אברהם בכל מיני טענות ומענות שלא יעמוד בנסיון, וכיון שראה שאינו שומע לו אמר לו השטן לאברהם, כך שמעתי מאחורי הפרגוד 'השה לעולה' ואין יצחק לעולה, אמר לו כך עונשו של בדאי שאפילו אמר אמת אין שומעין לו, ומעשה אבות סימן לבנים, שבשעה שמנסה השטן הוא היצר הרע להסיח ולהדיח אזי אין לבוא עימו ב'משא ומתן' אלא לא יכנס עימו בדברים כלל, ויאמר לו לא באל"ף רבתי - כך עונשו של בדאי, שרק באופן זה יוכל לעמוד בפניו ולנצחו, אך אם יתחיל להתדיין עימו ולענות לו נמצא שהוא כפוחת לו פתח וסופו ליפול ולשמוע אליו ח"ו, כי כך היא דרכו של יצר - כל עוד שלא תתן לו דריסת רגל בקרבך לא ישלוט בשום פנים ואופן, אבל אם אך תהיה לו דריסת הרגל כל שהוא יעלה בידו לקלקל את הכל, ומשום הכי 'אין עצה ואין תבונה' אלא לעמוד בכל תוקף כחומה בצורה, כדי שלא ימצא בתוך תחומו שום פתח פתוח (כ'כלים' הידועים לא תולדותיהן ולא תולדות תולדותיהן, או אביזרייהן).

ויתבאר עוד בדרך משל למי שהלך ברחובה של עיר באמצע ימי החורף, כשהצינה שולטת היטב בעצמותיו, והנה הוא רואה את חברו לנגדו מלובש במעיל העשוי מפרווה (fur) וחם לו מכף רגל ועד ראש, חשקה נפשו לקנות גם לעצמו מעיל נכבד כזה, לכן שאל את חברו מנין לך המעיל, השיב הלה, פרווה זו עשויה מעורו של הדוב, אם תחפוץ בה, לך אל הצייד, תן לו מאה דולר והוא יצא אל היער ויצוד את הדוב, יפשיטנו מעורו והרי שלך לפניך... התכרכמו פניו ואמר מה אעשה שאין הפרוטה מצויה בידי, ועל אחת כמה וכמה ש'שטר' זה רחוק ממני כרחוק מזרח ממערב, אמר לו חברו, אם כן איפוא, תשמש אתה כ'צייד' בעצמך, צא אל היער כשכלי זיין בידך, הפל תפילה לפני בורא עולם שיזמין לך דוב ראוי לשמו, תכוון היטב את הקשת ו...

שמע לקולו, והלך אל היער שוכן מחוץ לעירו, נשא תפילה לחרישית 'ועוד הם מדברים' והנה דוב לנגדו, כיוון את הקשת לבל יחטיא את המטרה וכמעט שכבר ירה בו, והנה פתח הדוב את פיו באמרו, מה לך להרגני וכי שכחת מה שכתוב בתורה 'שופך דם האדם באדם דמו ישפך', השיב לו 'הצייד', וכי 'אדם' הינך... החזיר לו הדוב, והלא אף אתה אינך בן אדם... וכי כך עושה אדם מהוגן שהורג חיות בחינם. נענה לו הצייד, הודה על האמת אילו לא היה 'חרב' בידי וכי לא היית טורף אותי חיים, אם כן בדין הוא שאהרוג אותך. ויען הדוב, אני יש סיבה נכונה בידי - כי רעב אנכי, השיב לו הצייד אף לי יש 'תירוץ' הגון להרגך כי הקור מכה בי עד לשד עצמותי וזקוק אני לעורך. אמר הדוב, הבה נסכם את הדברים, אתה זקוק לעור כדי להתחמם ואילו אני רעב... אם כן איפוא מן הראוי 'להתיישב' ולדון בכובד ראש אולי נמצא איזה פתרון לסבך בו אנו נתונים, איזה פשרה הגונה שתשביע רצון שנינו... ואכן 'התיישבו' זה ליד זה, ובאותו רגע שלא היה כלי הצייד מכוון, קפץ הדוב ובלע את הצייד ראשו על כרעיו ועל קרבו... ויקרא הצייד ממעמקים... וכי כך היא שורת הדין, ולזה 'פשרה' תיקרא... נהם כנגדו הדוב, מה לך נזעק והלא משאלות שנינו התגשמו ברגע אחד, אני כבר שבע, וגם אתה אינך סובל מהקור אלא 'עטוף' אתה בחמימות מעיי ובטני...

פשיטא, שמה גרם לצייד להיות 'ניצוד' על ידי הדוב - אותה שטות שהיתה לו בתחילה לענות לדוב ששאלו למה תהרגני, ואילו היה מעט שכל בקדקודו היה יודע כי עם דוב אין נכנסים למשא ומתן... אלא הורגים אותו 'וחסל'... וכך על דרך זה ממש ייאמר לדידן, עם אותו מלך זקן וכסיל אין נכנסים לוויכוח, אין מנסים לשכנע אותו ולא להתפשר עמו אפילו כמלוא נימה, כי 'זומם רשע לצדיק ומבקש המיתו', אלא תיכף ומיד משתמטים הימנו ובורחים מן העבירה כמטחוי קשת...

בזה"ל, 'באשר הוא שם, בזכות עצמו, יפה תפילת החולה לעצמו יותר מכל'. וכן הביא רש"י 'מכאן שיפה תפלת החולה מתפלת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל'.

הוסיפו בעלי המוסר, כי לכאורה היה מקום לומר שתפילת אחרים עליו תתקבל יותר, כיון שהחולה אפוף בכאבים ומוטרד בייסורים ושקוע בצער ואין בידו כ"כ להתפלל בכוונה שלימה בלא היסח הדעת. וביארו בעלי המוסר שאעפ"כ עדיפה תפילת החולה על עצמו מאחר שמתפלל הוא באמת יותר מאחרים, ו'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת'.

זאת ועוד, שהרי ישמעאל היה רשע גמור ובעל עבירה, שכבר עבר על ג' החמורות (עיי' רש"י כא ט) וגם יצא לתרבות רעה (שם יד), ומכל מקום שמע אלוקים לקול הנער, ולא לקול תפילת הגר שהיו נאים מעשיה בקמורת' (רש"י כה א), אלא ללמדנו, כי אין כל נפק"מ מיהו המתפלל, אלא ככל שהתפילה תבוא יותר מעומק הלב יותר במהרה תתקבל לרצון, ואף אם יצאה מפי מי שאינו ראוי כ"כ, ומאחר שתפילת החולה היא 'באמת' ומעומקא דליבא על כן מתקבלת היא יותר^כ.

לכל אשר יקראוהו באמת – כוחה של תפילה מעומקא דליבא בפרשתן (יה יב), 'ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה', כתב ה'ספורנו', 'ותצחק' כי חשבה שהוא ברכת המלאך, וכברכת נביא כעין ברכת אלישע שבירך את השונמית (מלכים ב' ד טז), ולכן צחקה, כי ענין הלידה אצלה הוא ממש כ'תחית המתים', וזה א"א אפילו על ידי ברכת מלאך אלוקים, דשינוי טבע גדול כזה אפשר רק על ידי מצוות (ציווי) הא-ל פרטית או בתפילה משנת חן מאתו. ללמדנו כוחה של תפילה שהיא גדולה יותר מברכתו של מלאך^כ.

בפרשתן (כא יז), 'וישמע אלוקים את קול הנער ויקרא מלאך אלוקים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם'. וכבר דקדקו חז"ל בלשון הכתוב, שהלא גם הגר אמו בכתה והתפללה על ישמעאל, וכדכתיב מקודם (פסוק טז) 'ותשא את קולה ותבך', ומכל מקום מבואר להדיא 'כי שמע אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם', והרי שתפילתו של ישמעאל נתקבלה יותר מתפילת הגר. וטעמא דמילתא ביארו חז"ל (בר"ר נג יד)

ועדיין עלינו להביא אותו חידוש נפלא שלמד הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ממה שנאמר אצל אברהם 'ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה בית אל מים והעי מקדם', שלכאורה יש לתמוה לשם מה הוצרכה התורה לציין את 'סביבות' מקומו של אברהם, שהיה בית אל מים והעי מקדם, ומאי נפקא מינה בדבר, אלא ללמדנו כי אין די בכך ש'הבית' יהא שמור ונקי מכל סיג ופגם, אלא צריך לעיין היטב בכל 'הסביבה' שאף היא נקיה מכל רע, ושאף כל 'סובביו' יהיו יראי ה', ולזה נאמר על אברהם שבטרם קבע אהלו בדק היטב לשכניו, האם המקום שבו בית אל לעי כשר וראוי לדור בו... והדברים שייכים הרבה לענין חינוך הילדים ליראת שמים טהורה, ודי בזה.

כו. וממילא לא ימנע עצמו מלבקש רחמים אפילו במקום שנראה שכבר 'כלו כל הקיצין', ואין שום סיכוי בדרך הטבע, שהרי בכחה של תפילה להביא עד 'תחיית המתים'... וכך כתב ה'ספורנו' (פסוק כב) על הא דכתיב 'ויפנו משם האנשים וילכו סדומה ואברהם עודנו עומד לפי ה', וז"ל, אף על פי שהמלאכים אשר שלח להשחית כבר הגיעו לסדום, מכל מקום אברהם עודנו עומד לבקש רחמים וללמד זכות כאמרם ז"ל (ברכות י) אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, עכ"ל.

כז. מעשה באחד שנכנס אל הרה"ק מגוסטינין זי"ע והזכיר לפניו על איזה צרה ששיחרה לפתחו, שאלו הרה"ק האם הוא מתפלל לישועתו, השיב לו הלה שהרי לצורך כך בא אל הרבי - שיתפלל בעדו, וכדאיתא בגמ' (ב"ב קטז) 'כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים', נענה הרה"ק ואמר, כך יש לפרש את דברי הגמ', א. מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם, ב. הוא עצמו יבקש עליו רחמים.

וכבר מצינו בפירוש דברי הגמ' ב'מאירי' (ד"ה לעולם) וז"ל, 'לעולם יהא לבו של אדם בטוח, שהתפילה כשהיא נעשית כתיקנה מבטלת את הגזירה, ומי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו או אחד ממיני הצרות ילך אצל חכם וילמוד הימנו דרכי התפילות ויבקש רחמים. עכ"ל. והיינו שאין לך חביב אצל הקב"ה יותר מתפילת האדם על עצמו הבוקעת מקירות לבו בביטחון לתשועת הבורא, אלא שיש לו לילך לצדיק ללמוד הימנו 'דרכי התפילה'.

כח. וכן מצינו עוד בפרשתן, שביקש אברהם אבינו על הצלת סדום ושאר הערים הסמוכים ולא נענה, לעומתו, כשביקש לוט 'אמלטה נא שמה הלא מצער היא ותחי נפשי' (יט כ) מיד נענה המלאך ואמר לו (פסוק כא) 'הנה נשאתי פניך

ומקרא מלא דיבר הכתוב (משלי יז כג) 'שחד מחיק רשע יקח להטות ארחות משפט', ופירש רש"י בזה"ל, הקב"ה מקבל דברי הכנעה ופיוס מחיק הרשעים כלומר בסתר בינו לבינם, להטות ארחות משפט - להפוך דינו מרעה לטובה. עכ"ל.

לעשות צדקה - להיות טוב ומיטיב לבריות

כתב רבינו יונה בפרשתן (בפירושו עה"ת) דבפרשה זו למדנו חשיבות ענין ה'נדיבות' ומתן שכרה ל'א.

ואם הדברים אמורים ב'שמעאל' קל וחומר בן בנו של קל וחומר לתפילתו של בן ישראל שוודאי מתקבלת היא ברחמים ובאהבה לפני ארון כל"ט. וכך כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (פרשת ויחי ד"ה א"י מלת) וז"ל, כל אדם צריך להתחזק בלבו אמונה זאת שבוודאי אין הקב"ה מואם בשום תפילת עמו ישראל, ואף שהוא נקרא 'הגדול הגבור והנורא' ולו דומיה תהילה, אעפ"כ יקר בעיניו דבורים של עמו ישראל, אפילו ממי שהוא ח"ו בדיוטא התחתונה, אעפ"כ מניע מזה תענוג להבורא יתברך וכו'.

גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת', וכל המתבונן עומד ותמה כיצד הועילו תפילותיו של לוט יותר משל אברהם אבינו. יש שפירשו שלוט התפלל על חייו כפשוטו, בלא חשבונות וזכויות וטענות, אלא התפלל בשפה פשוטה מעמקי לבנו, רבש"ע ותחי נפשי - הבה לי חיים, על כן תפילתו התקבלה מיד, לעומתו אברהם אבינו התפלל על הצלת אחרים מתוך טענות ש'חלילה לך מלהמית צדיק עם רשע', ו'אולי יש חמישים צדיקים' וכו'. ואף שפשיטא שאין לנו שמץ ונגיעה קלה באברהם אבינו, אך ללמדנו על כוחה של תפילה הבאה ממעמקי הלב בפשטות ובתמימות.

ידוע מה שסיפר הרה"ק ה'צמח צדק' מליובאוויטש זי"ע על איש תם וישר, שהיה דר בכפר אחד סביבות ירושלים, הלה לא קרא ולא שנה מימיו, ואף את 'סדר התפילה' לא ידע, וכך הייתה דרכו, שבכל שבוע היה נכנס לירושלים למכור פירות וירקות מתנובת שדהו, ואז היה נכנס אל הרב דמתא שירשום לו על הנייר את סדר התפילה לכל השבוע הבעל"ט. פעם אחת בא אל הרב בחודש חשון, וביקש מאתו שירשום לו סדר התפילות לכמה שבועות - היות והדרכים עומדות להתקלקל ברפש וטיט על ידי הגשמים העתידים לירד, ויעש הרב כבקשתו.

ויהי בשבוע השני נזדמן לו לעלות לירושלים, והנה הוא רואה שכל חנויות היהודים נעולות על מסגר ובריה, נחרד בליבו שמא טעה במנין הימים ושבת היום, אך משראה אנשים המהלכים בטלית ותפילין שבה אליו רוחו שלא התבלבל בחשבון הימים. ניגש אליהם לשאול מה יום מיומיים, מדוע שבתו בעלי החנויות ממלאכתם. השיבו לו שהיום תענית ציבור הוא, ולכן הכל בטלים ממלאכתם. הצטער היהודי על שאכל כי לא ידע שהיום הוא יום תענית, ולא עוד אלא שלא התפלל תפילת יום התענית. מיהר אל הרב ופרץ בבכי - היתכן להכשילני בחמורות כגון דא, לאכול ביום תענית ציבור. השיב לו הרב, אין תענית זו מהתעניות הקבועות, אלא כך גזרו בי"ד עקב עצירת גשמים, וקראו עצרה וצום לתפילה ולתחנונים ממי שמפתח של גשמים בידו. חזר ותמה, וכי מפני כך צריך לגזור תענית וצום, החזיר לו הרב בשאלה, וכי מה יש לעשות לפי דעתך, השיב הלה, בהיעצר הגשם מעל אדמתך, אצא השדה, ואקרא לאבינו שבשמים, ומיד מתחילים הגשמים לירד. אמר לו הרב, אם כן עשה נא אף למענינו כן, נשא הכפרי עיניו למרום ואמר אבא רחימאי, בניך צריכים לגשם, וכי אפשר שיגועו בניך ברעב חלילה... ומיד נתקדו השמים בעבים והחל מטר לירד להשקות נפש כל חי.

הוסיפו על כך בשם בנו של ה'צמח צדק' הרה"ק המהר"ש זי"ע, שאין משיבים ריקם את תפילת התמים, משום שאינו מבין 'חסדישע פשעטלאך', אלא מדבר אל הקב"ה כבן המתחטא אל אביו, ובקשה כזאת בדין הוא שתתקבל. כט. ובזה ביארו מדוע עוטפים את הטלית בעת הברכה כעטיפת הישמעאלים (טור א"ח ח בשם הגאונים), כי פעמים הרבה יבוא היצר לאדם בגשתו לתפילתו ויאמר לו הרי חוטא ופושע אתה כזאת וכזאת עשית - כיצד תעז להראות פניך לפני ה' ולהתפלל לפניו, לזה מזכירים לו לאדם את עטיפת הישמעאלים, כי כשם שנתקבלה תפילתו של ישמעאל 'באשר הוא שם' כך תתקבל גם תפילתך ולא יביטו בשמים על מעשיך שבעבר, ומעתה לך נא עמוד נא התייצב נא והאלוקים ישמע לקול שוועתך וימלא כל משאלות לבך לטובה ולברכה.

ל. וכן הוכיחו ממה שנאמר (תהלים כב כה) 'כי לא בזה ולא שיקץ ענות עני וכו' ובשוועו אליו שמע', והא פשיטא שאין הכתוב מדבר ב'עני' בממון או בדעת, שהרי לא היה אפילו הוה אמינא שהקב"ה יבזה אותו מחמת כן...

אלא בעל כרחך שמדובר ב'עני' במעשיו, שאכן ראוי לבזותו ולשקצו, אך אף על פי כן בשוועו אליו שמע... לא. כתיב (ירמיה לא יד-טו), 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו', כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך וגו', וידוע מה שאמרו חז"ל שבשעת חורבן הבית הגיעו כל האבות

סנהדרין (דף קט), וכגון שהיו נותנים לאורח מיטה שאינה כפי מידותיו, ואם היה ארוך יותר היו אותם רשעים חותכים את רגליו שיתאימו למיטה עליו הוא שוכב, ואם היתה המיטה קצרה מדי היו מותחים את גופו לאורך המיטה עד שכל אבריו מתפרקים. ואעפ"כ לא נזכר בנביא שנחתם גזר דינם רק על 'ייד עני ואביון לא החזיקה', ככתוב (יהוהאל פו מט) 'הנה זה היה עוון סדום אחותך... ייד עני ואביון לא החזיקה', וכל כך רע הדבר בעיני ה' עד שהפך את העיר - עונש שלא מצינו בזאת זולתי בסדום (רק בנינוה אילו לא היו שבים בתשובה)²¹.

ולהיפך, עד כמה מאוסה הכילות ועונשה. דהנה כתיב (יה יח-ב) 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו את דרך ה' לעשות צדקה²² לי, ובזכות הצדקה נתעלה להיות 'ואברהם היה יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, והיינו שנהפך להיות מקור הברכה. לאידך, (פסוק ב) 'ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד', ואינם שומעים 'זעקת הרל', ומתאכזרים שלא לגמול חסד וצדקה עם הבריות. ולא עוד אלא ש'חכמים המה להרע' - עשו רשעותם ב'חכמה' (לומדיש'ע רוצחים) כמובא בסוף מסכת

והאימהות הק' לבכות על צער בניהם, וכל אחד הזכיר זכותו, ומעתה צריך להתבונן מדוע דייקא לרחל נאמר מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה. אלא, שמצינו ברחל שמנעה אחרים מלבכות, שהרי 'עיני לאה רכות' - שהיתה בוכה ומצירה שלא תפול בחלקו של עשו, עד שגילתה לה רחל את הסימנים בכדי שתוכל להיכנס לחופה ולהינשא ליעקב, ומי שמוחה דמעת אחרים, הקב"ה נוהג עמו באותה מידה ומוחה את דמעתו...

לב. דבר נורא שמענו מאת האברך המופלג הרה"ג רבי מנדל פרלמוטער זצ"ל, שהנה אמרו חז"ל (אבות ה ט) 'עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות... ויש אומרים אילו של אברהם אבינו' - הוא האיל אשר נשחט תמורת יצחק אבינו בעת העקידה. ותמוה הדבר, כי לא נראה שיש בזה אחד מיסודות האמונה או מדברים ההכרחיים לקיום העולם (כשאר דברים הנזכרים במשנה, כגון 'פי הבאר' שבא להציל ולהשקות ס' ריבוא מבני ישראל במדבר), מדוע היה צורך למהר ולברוא את האיל, וכי לא סגי להזמין אותו בכוא העת. אלא ביאורו, שהרי איל זה בא להציל את יצחק משחיטה, ולהציל יהודי מצער ומכל שטאך (דקירה) הרי זה מיסודות קיום הבריאה... ויש למהר להכין את הצלתו, וללמדנו, עד כמה צריך לטרוח ולשנות סדרי בראשית' למען הצלת יהודי מכל צער וצוקה.

מסופר כי אצל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע נאספו במשך השנים הרבה 'קוויטלעך' (פתקאות) של אנשים שהעלו על גבי 'הכתב והמכתב' את צרותיהם השונות ובקשו ממנו שיעתיר בעדם, ואת כולם שמר במקום מיוחד, משנתרבו באופן מוגזם רצו בני הבית לסלקם ולהשליכם אל האשפה, ולא נתנם החזו"א, באמרו כיצד היאך אפשר להשליך דף שנכתב בדם הלב של יהודי ברוב מועקתו...

ידוע שכשהיה החזו"א יוצא מביתו להשתתף בשמחה וכיו"ב היו ניגשים אליו רבים לשפוך בפניו ליבם, וככה היו מלווים אותו עד שנכנס לתוך הרכב שהסיע אותו, ואמר ל'נהג' שאת כברת הדרך הראשונה יסע לאיטו, ואל ימהר, שלא יחשבו חלילה שהוא רוצה 'לברוח' מצרותיהם...

לג. אמרו בעלי המוסר לבאר מדוע מצינו שהפך את סדום ועמורה ללא התראה בטרם ההפיכה, ואילו בנינוה כתיב ששלח את יונה הנביא להתרות בהם 'עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת'. אלא משל למי שנתמנה להיות פקיד ב'בנק', והיה הלה מקבל את כל באי הבנק בסבר פנים יפות, אך דא עקא, שלא מצא את ידיו ורגליו בחכמת החשבון, והיה מזכה את החייב ומחייב את הפטור, כשמוע המנהל כי כן הוא מיהר לשלחו עד מהרה. למחרת היום הביא פקיד חדש שהיה בקיא נפלא בתכונות החשבון, אלא שחסרון היה לו, שהתנהג ברוגזה ובקפידה אל באי הבנק, ניגש אליו המנהל והזהירו שיתנהג בשובה ונחת אל קהל הפונים אליו. עתה ישאל הרואה מאי בין הראשון לשני, הרי שניהם לא נהגו כהוגן, ומדוע זה רק הוזהר לשנות הנהגתו, וזה מצא עצמו בבית ללא כל הזהרות מוקדמות, אלא, כי כל הרוצה לעבוד בבנק, מחויב לדעת את ה'יסוד' - הבנה בענייני ממון, שהרי שם הוא מקום מסחר המעות, ממילא אם יש לו ידיעה טובות בענייני ממון, עדיין אפשר לסבול שאר חסרונות שיש לו, אבל אם הוא חסר את ה'יסוד', אף אם בשאר עניינים יש לו מעלות, מה לו ולבנק...

כיו"ב, מיסוד קיום העולם שיהא האדם בעל חסד ומידות טובות כמו"ש (תהלים פט ג) 'עולם חסד יבנה', ע"כ, אם יש בו מידות טובות עדיין אפשר לסבול את שאר חסרונותיו, משא"כ אם את היסוד אין לו מה יועילו כל שאר מעלותיו.

סדום שהיו מונעים אותה (את הצדקה והחסד) ולקח נקמת העניים'.

ויטע אשל - סגולת הכנסת אורחים לכל העניים ובפרט לזש"ק

פרשה זו יפה נדרשת בענין 'הכנסת אורחים', בתחילת הפרשה באריכות בפסוקי התורה ובמדרשים, וכן בהמשך (כא לז) 'ויטע אשל בבאר שבע', ובמסכת סוטה (י). נחלקו התנאים מה נטע אברהם - הצד השווה שביניהם שהתעסק רבות במעשה ובמחשבה היאך להשיב לאורחיו^{לד}. ואכן, גדולה היא מצוות הכנסת אורחים^{לה} עד שאמרו חז"ל (שבת קכז) גדולה הכנסת אורחים^{לו} יותר מקבלת פני השכינה^{לי}.

ביו"ב כתב רבינו בחיי (יה פ) לבאר מדוע החמיר הבורא עם אנשי סדום להענישם בעונש כל כך נורא כהפיכת העיר, על אף שעדיין לא ניתנה תורה, ומבאר, 'אבל נגמר דינם - בעוון שהיו מואסין את הצדקה, ולא היו משגיחים על ענייהם ועל רעיהם שהיו מוטלין ברעב... ואנשי סדום היו מואסין בה (בצדקה) והיו אכזרים בתכלית, ואף על פי שלא ניתנה תורה עדיין, הנה הצדקה מן המצוות המושכלות (היינו ממצוות 'שכליות'), ודבר מתועב הוא שיראה אדם את מינו (אדם אחר) מוטל ברעב, והוא עשיר ושבע מכל טוב ואינו מרחם עליו להשיב את נפשו. על אחת כמה וכמה מתועב מי שאינו מרחם על בני אומתו הדרים עמו בעיר אחת, ועל כן איבדן השי"ת לאנשי

ומעתה יבואר שפיר, כי אנשי סדום היו רעים וחטאים בענין זה שלא גמלו חסד איש את רעהו, ואדרבה הרעו איש לזולתו, ע"כ נחסר להם ביסוד העולם, א"כ אין להם זכות קיום בעולם. משא"כ אנשי נינוה אף שחטאו בחטאים רבים להשי"ת (עיי' במפרשי תנ"ך תחילת ספר יונה), דומים הם לחסרונות שיש לפקיד השני, שנחסר לו הרבה ממעלות הנצרכות לאדם, אבל לא ביסוד עבודתו.

וכך אמר הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע לפרש בלשון התפילה (ברכת יוצר אור) 'המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים', כי אימתי הקב"ה מאיר לארץ, בזמן שהדרים עליה נוהגים ברחמים זה לזה... (הובא בהג"ה פר' קדושים).

לד. פעם סיפר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע לפני חבורת החסידים בשבח צדיק אחד מיוצאי תימן, והפליג את מעשיו הטובים שבעת מלחמת העולם דאג להאכיל מאות יהודים פליטי חרב שברחו מבתייהם מחמת המציק, העיר אחד מן היושבים והוסיף, שאותו צדיק היתה לו קביעות ללמוד סתרי תורה עם אחד מגדולי המקובלים, נענה הרה"ק 'מה אתה סח - הרי אנו מדברים ממה שהיה מאכיל יהודים...'. כלומר, שמעלה זו חשובה וגבוהה יותר מלימוד סתרי תורה, כי ידעו והבינו אותם קדושי עליון שאין לך דבר גדול יותר מלהאכיל ולהשקות יהודים רעבים וצמאים. ובמדה כנגד מדה יזכו גומלי חסדים, שהקב"ה ישקה את צמאי חסדו בכל הישועות והרפואות, וכן ביארו דבריהם (סנהדרין קג): 'גדולה לגימה שמרחקת את הקרובים, ומקרבת את הרחוקים, ומעלמת עינים מן הרשעים', ופירש"י, מעלמת מעיני המקום שלא להביט ברשעו לשלם לו כדרכו הרעה, אלא עושה כאילו אינו רואה במעשיו, ולכאורה נראה שהדברים סותרים את דברי הגמרא (ב"ק נ) 'כל האומר הקב"ה ותרן הוא, יותרו חייו', אך באמת לא קשיא, כי בודאי אין כאן וותרנות ואין שום דבר נעלם מעיניו יתב"ש, אלא שהנוהג עצמו בחסד וברחמים לרעהו מבלי לדקדק מה טיבם מעורר בזה שגם הקב"ה יתנהג עמו במדה זו ברחמים וחסדים, ויזכה לכפרה על פשעיו מצד שורת הדין, דבמדה שאדם מודד מודדין לו.

לה. ידועה זהירותו של הגה"ק המהרי"ל דיסקין זי"ע במצוות 'הכנסת אורחים' לצד התמדתו העצומה בעסק התורה הק'. פעם ניגש המהרי"ל באמצע לימודו לזקן אחד שהיה סמוך על שולחנו, והפריד לו את החלק הקשה מהרך של הלחם... לאחר מכן שאלוהו בני הבית, כיצד הבחין הרב מתוך לימודו בעמקות נפלאה שזקן זה נצרך לעזרה, ויענם המהרי"ל, הנה מצינו בפרשת וירא שהקב"ה נגלה אל אברהם אבינו והנה רואה אברהם כי 'שלושה ערביים' מתקרבים, ביקש מהקב"ה הניצב עליו - אל נא תעבור מעל עבדך, וירא וירץ לקראתם, וכל הרואה יתמה, כיצד ראה אברהם כי ג' ערביים לפניו והרי הוא עומד עתה בגילוי שכינה' בפועל ממש... אלא כי כן כלל הדברים, במה שהאדם שקוע ומונח ראשו ורובו יראהו אף מתוך עמידתו בגילוי שכינה, אף אתם אל תתמהו כיצד הבחנתי מתוך לימודי בצרכי הזקן (דרש מרדכי).

לו. דבר נפלא כתב הגה"ק ה'בן איש חי' בדרשותיו 'ורצה שלוש סאים, כדי שיהיה מהם שארית הרבה ויאכלו אח"כ מהם הוא ובני ביתו, שנחשב זה לשיווין של סעודת מצוה שיש בהם מצוה באכילתם, עכ"ל. ור"ל,

כתב ה'רבינו בחיי' על הפסוק (כא ל) 'וישע אשל', במסורה יש ב' 'וישע' בספר זה, הכא, ואידך (ב) (ה) 'וישע ה' אלוקים גן בעדן מקדם', ללמדך שכל המחזיק במצוות 'אבסניה' (הכנסת אורחים) יורש גן עדן. מי שענה לאברהם ליצחק בנו הוא יעננו ביום קראנו, וישלח לנו במהרה רפואות וישועות לנו וכל ישראל בב"א.

ומלבר חשיבותה של מצות הכנסת אורחים, נקשרו בה ג"כ הרבה סגולות טובות, לרפואות^{לח} וישועות בכל העניינים^{לט}, גם מסוגלת היא מאד להיפקד בפקודת ישועה ורחמים ב'זרע של קיימא', וכמו שאמרו במדרש (תנחומא כי תצא ב) 'ויש מצות שמתן שכרה בנים כמו שרה שאירחה את האורחים, ושונמית על שקבלה את אלישע' (מלכים ב' פ"ד)².

שכשמכניס אורחים לביתו כל הסעודה מתקדשת ומתעלה להיות 'סעודת מצוה', עד שיש מצוה באכילת ה'שיריים'... לז. בדרך צחות פירשו, כי הנה מקבילים אנו את פני השכינה פעם אחת בחודש דים), ולכן גדולה הכנסת אורחים - שלא יאמר אדם אלמלא לא זכו בני ישראל להכניס אורחים פעם אחת בחודש 'דים', אלא גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, לומר שזה נצרך לנו הרבה יותר מפעם אחת בחודש.

אך עם כל מעלתה שהיא יותר מקבלת פני שכינה, יש לו לעשותה תוך שמירת כל גדרי הקדושה, והרי לך שכששאלו המלאכים 'איה שרה אשתך', אמר להם אברהם 'עד כאן'... עם כל מעלת הכנסת אורחים, לא תבוא שרה הנה, אלא 'הנה היא באוהל', גם שינה הנהגתו ואף לצורך חסד נמנע מלדבר עמהם על עניני האשה מחוסר צניעות.

לח. בימי ילדותו של הגאון הנודע רבי חיים הלוי סאלאוויטשיק זצ"ל מבריסק חלה מאוד, וכבר נואשו כל הרופאים משלומו, באותו זמן הגיע הרה"ק מקאברין זי"ע לבריסק, ונכנס לבקר בבית זקינו של הילד, החסיד רבי איטשע עפרון ז"ל (חותנו של הבית הלוי), מיד פתח בזעקה, צרה גדולה יש לי בתוך ביתי, נכדי היקר חיימ'קה חולה אנוש, נענה הרה"ק ואמר, נלך לבקר את החולה. כאשר נכנסו אל החדר, פתח הרה"ק מקאברין זי"ע ואמר, שהנה נאמר (בפרשת יח ח) 'והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו', ולכאורה היה צריך לנקוט בלשון עבר - והוא עמד עליהם, ומדוע כתיב בלשון הווה, אלא ללמדנו, כי בכל פעם שיהודי מקיים מצוות הכנסת אורחים מגיע לשם אברהם אבינו 'עמוד החסד', ולכן נאמר 'עומד', כי הוא עומד תמיד להשתתף בהכנסת אורחים... והנה אמרו חז"ל (ב"ב טז): 'אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא', ומאחר שאתה מקיים בי הכנסת אורחים, ואף אברהם אבינו נמצא כאן בבית, ממילא ודאי תבוא הרפואה לילד החולה, ואכן כך הוי' (הובא בספר מחשבת נחום מהגה"צ רבי מנחם נחום מקאנטיקוויבא-חיפה זצ"ל עמ' רלט, בהוספה, שהמחבר הנ"ל חזר על עובדא זו בפני הגר"ח מבריסק ונענה לו שאף הוא יודע ממעשה זה כפי שקבלו מאביו).

מעין זה מסופר עוד, שהרה"ק מקאברין זי"ע נקלע לביתו של הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע בעת שבתו היתה חולנית, והזכירה אביה לטובה אצל הרה"ק מקאברין, ואמר לחולנית, הרי אביך מקיים עתה מצות הכנסת אורחים, ואותה ה'אבן טובה' תלויה על צוארו, הסתכלי על אביך ותתרפאי (מזקנים אתבונן עמו' יג). לט. הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע דקדק בלשון הכתוב (יח ה) 'ואקחה פת לחם', שלכאורה היה צריך לומר 'זאתנה פת לחם', שכן אברהם אבינו נתן לחם ל'אורחים' ולא לקח... אלא שכבר אמרו חז"ל (ויק"ר לד ח) 'יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני - העני עושה עם בעל הבית', ונמצא שכש'אדם 'נותן' לחם לעני הרי באמת אינו אלא 'לוקח' מקח טוב לעצמו, על כן שפיר אמר אברהם 'ואקחה'.

מ. הרה"ק בעל התניא זי"ע המתין על זרע של קיימא כ"ד שנים מעת נישואיו, וכאשר בא להזכיר עצמו אצל רבו הרה"ק ה'מגיד' ממעזריטש זי"ע יעץ לו לקיים מצוות הכנסת אורחים כסגולה, ורמז לה בפסוק (תהילים קיט ט) 'במה יזכה נער את ארחו' במה יזכה האדם לנער, על ידי את ארחו, שיכניס אורחים לביתו, להאכילם, להשקותם ולמלאות כל סיפוקם בסבר פנים יפות. וסיפר לו שגם אביו של הבעש"ט נושע בדרך זאת. יש שרמזוהו בכתוב (מז כג) 'הא לכם זרע' - 'הא' נוטריקון הכנסת אורחים, שעל ידי קיומה בהידור רב יהיה לכם זרע, דורות ישרים מבורכים. יש שהוסיפו שמסגולת הכנסת אורחים להינצל מצער הלידה, כי 'בעצב תלדי בנים' (ג טז) ר"ת עיניה צרה באורחים. וזו שגוברת על טבעה ומכנסת אורחים בעין יפה הרי יצאה מכלל 'עצב', וממילא אינה בכלל הקללה.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת וירא תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

והוא ישב פתח האהל כחם היום (יח, א) כתב רש"י, "פתח האוהל – לראות אם יש עובר ושב".

מה הביטוי של "עובר ושב"?

אומר האדמו"ר הק' רבי אברהם יעקב מסאדיגורא: העניינים מצאו את דרכם בעצמם לאוהלו של אברהם אבינו, אבל היו כאלה שרצו להיכנס אך התיישו, לכן הם התקרבו לאהל והתרחקו ממנו, וחוזר חלילה, והיו "עובר ושב"... אברהם אבינו המתין לראות היש עובר ושב, וכאשר מצא עניינים כאלו, היה רץ ומזמינם להיכנס.

בספר "אדיר במלוכה" מסופר על טביעת העין שהיתה לרבי הקדוש רבי יצחק מבוהוש זצ"ל והבנתו בנפש האדם:

ביתו היה פתוח לרווחה לכל רעב ונצרך. פעם אחת הגיע יהודי שנראה כגביר ובפיו היתה בקשה שונה מבקשות הצדקה והעזרה השגרתיות – הוא אמר כי הוא גביר גדול המקבל הרבה מאוד דברי דואר, אך ילדי השכנים מחטטים בתיבות הדואר והוא חושש שמא דברי דואר נעלמים לו, ולכן הוא מבקש להפנות את המכתבים למעונו של הרבי.

הסכים הרבי בחפץ לב לסייע לו בכך, וכך בכל יום היה מופיע בשעת הצהריים לשאול אם הגיעו דברי דואר עבורו.

משחלפו הימים ואפילו דבר דואר אחד לא הגיע עבורו, פנתה הרבנית אל הרבי וסיפרה על הגביר המגיע לשווא יום אחר יום לביתם.

"כך?" שאל הרבי, "כנראה שהוא רעב ורוצה לאכול אלא שמתבייש הוא".

"אם הוא מתבייש", סברה הרבנית, "ודאי יתבייש גם כשאציע לו אוכל..."

חיך הרבי ואמר: "כשיבוא מחר אמרי לו כי הדור עדיין לא הגיע, תציעי לו להמתין מעט, ובינתיים תגישי לו משהו לאכול..."

הרבנית עשתה כדברי הרב, ומאותו יום ואילך כאשר היה מגיע אותו אדם לברר פרטים אודות מה שנשלח לו בדואר, ענתה שעדיין לא הגיע, ובנתיים הושיבה אותו על יד השולחן והגישה לו ארוחה חמה. הלה היה אוכל לשובע נפשו, ולאחר מנוחה קלה, הלך לדרכו...

הנה כי כן, מצוות הכנסת אורחים צריכה להיעשות ברגישות רבה, תוך שימת לב לכל פרט שהוא ייטיב עם תחושותיו של האורח. (ומתוק האור)

והוא ישב

וברש"י ביקש לעמוד א"ל הקב"ה שב ואתה סימן לבניך שעתידי אני להתייצב בעדת הדיינים בו

יש לפרש דה"ק שאברהם אבינו חשב בלבו שהוא הוא האדון והבעל הבית ולכן יש לו לעמוד ולסבב אצל האורחים והודיעו הקב"ה שהוא הוא הבעל הבית ואאע"ה ישב במקומו, וזהו סימן לדיינים שלא ידמו בנפשותם שהם הם הבעה"ב ויכולין לדון כפי רוחם שיש דין ודיין והקב"ה הוא הבעל הבית על הכל (א"ש פנחס)

יקח נא מעט מים (יח, ד)

כתב רש"י: ע"י שליח.

יש להבין, ג' פרים שחט אברהם אבינו בשביל שיהיה לכל אחד לשון של בקר, וכשמגיע אל המים אומר "יקח נא מעט מים"? למה לא לתת להם הרבה מים? מתרץ רבי ישראל מסלנט זצ"ל עם יסוד מוסר, אי אפשר להיות צדיק על חשבון השני! אי אפשר להדר בהכנסת אורחים כשזה על חשבון השני, לכן כיון שאת המים הביא השליח, אמר אברהם אבינו יוקח נא "מעט מים".

ראוי לצרף כאן סיפור (אותו סיפר הרב אליהו דיסקין) על החפץ חיים, המלמד הן על "גדולה הכנסת אורחים" והן על היסוד הנ"ל שלא להדר על חשבון השני:

בחור אחד עבר בדרכו בראדין, היה זה ביום שישי, שעות ספורות לפני כניסת השבת. באין לו מכיר בעיר זו, פנה אל ביתו של החפץ חיים, שקבלו בסבר פנים יפות. כשראה החפץ חיים שהבחור נראה עייף מאוד ותשוש מהדרך, הציע לו מטה לישון. הבחור שבאמת היה מאוד עייף נענה להזמנה ונשכב לישון. כשהתעורר הבחור, אמר לו החפץ חיים, שכבר סיימו להתפלל בבית הכנסת, והוא מחכה שהבחור יתפלל ולאחמ"כ יסעודו את סעודת השבת. לאחר הסעודה רצה הבחור ללכת לישון, וראה שהשינה ממנו והלאה ואינו מצליח

להירדם. הלך להסתכל מהחלון וראה שכבר עלות השחר. נחרד הבחור להיווכח שהחפץ חיים חיכה לו כל כך הרבה זמן עד שיתעורר.

לאחר התפילה בבוקר, ניגש אל הרבנית, ושאל אותה מה היה אתמול בלילה, סיפרה לו הרבנית, שכשהגיע החפץ חיים מהתפילה, וראה שהבחור עדיין ישן, לא הרשה להעירו משנתו, ואמר לבני הבית, שהם יאכלו, ובנו יעשה להם קידוש, ואחרי הסעודה, שיערכו מחדש את השולחן כאלו שלא אכלו עדיין, והוא יחכה לאורח. כשסיימו את הסעודה וראו שהבחור עדיין לא התעורר ערכו באמת את השולחן מחדש, ואמר להם החפץ חיים שילכו לישון והוא יעיר אותם כשהבחור יתעורר. ואכן כשהבחור התעורר קמו כל בני הבית והצטרפו אליו לסעודה, כדי שלא ירגיש אי נעימות לאכול לבד, ועל שעייב את החפץ חיים כל כך הרבה זמן מלאכול.

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו (יח, ה)

אדם שעושה סעודה ומזמין את רעיו לשמוח אתו, מן הנימוס הוא שכשמגיעים האורחים מזמינם לשבת ולאכול. אבל אם פונה אליהם בהגיעם ואומר להם "תשבו, תאכלו, ותלכו" הרי שהם יבינו שאינו רוצה שיתעכבו ונותן טעם לפגם בכל ההרגשה שלהם.

אם כן, שואל בספר "אוצר הרעיון והמחשבה", מדוע פונה אברהם אבינו - שאין לנו מכניס אורחים גדול ממנו - אל האורחים ואומר להם: "ואחר תעברו"?

ומתרץ בדרך צחות כך:

הנה אברהם אבינו נעשה לו נס שהקב"ה הוציא חמה מנרתיקה, כדי שלא יבואו אורחים, והרי אין בעל הנס מכיר בניסו, ישב אברהם אבינו וחשב מה קורה כאן שכבר שלשה ימים ששום אורח לא רוצה להגיע? אולי יש איזה פגם בהכנסת אורחים שלי, שבגלל זה אנשים מרגישים כאן שלא בנח? חשב וחשב, והגיע למסקנה שאולי העובדה שכדרכו תמיד היה פונה אל האנשים בגמר הסעודה ומחייב אותם לברך ולהודות למי שהעולם שלו, לבורא עולם, אולי זה הסיבה שאנשים לא רוצים להגיע, כי הם לא תמיד רוצים להתעכב כדי לברך. לכן כשראה את המלאכים אמר להם: "וסעדו לבכם ואחר תעברו" אין לכם מה לחשוש שתעכבו בסיום האוכל אלא מיד תוכלו ללכת...

(אוצר הרעיון והמחשבה)

ויאמר מהרי"ש שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות (יח ו)

בגמרא בבא מציעא (פז, א) "כתיב קמח וכתיב סלת אמר רבי יצחק מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים". ופירש רש"י שההוכחה היא ממה שאברהם אמר קמח ושרה אמרה סלת. כל המפרשים מתקשים, מהיכן הראי" שצרה עיניה באורחים, הרי סולת הוא יותר חשוב מקמח, ואם הביאה סולת לכאורה אין עיניה צרה באורחים?

תירץ בדרך צחות בספר "אוצר הרעיון והמחשבה" שהנה כשעושים סעודה, יש בזה שתי סוגים, יש "סעודה" ויש "שולחן מתוק", אם רוצים שהסועדים יאכלו סעודה שלימה עם מנה ראשונה ומנה מרכזית מגישים בתחילה לחם או לחמניות שיטלו ידיהם לסעודה. אבל אם זה רק "שולחן מתוק", נותנים על השולחן "מציות" או "לחמניות מזונות" וכו' ואז זה מנה אחת בלבד.

והנה מקמח עושים לחם, אבל מסולת עושים מיני מתיקה. וזה ההוכחה, שאברהם רצה שתביא קמח כי האורחים צריכים להתחיל עכשיו סעודה עם לשונות בקר וחרדל וכו', אבל שרה הביאה סולת, שבייניו שזה רק "שולחן מתוק"...

(אוצר הרעיון והמחשבה)

אמרו חז"ל ("ב"מ פז ע"א) הוא אמר קמח והיא אמרה סולת מכאן שהאשה עיניה צרה באורחים. הקושיא מפורסמת שהרי אדרבה מן הפסוק הראיה להיפך שהיא אמרה סולת שהיא יותר ביוקר מקמח א"כ מכאן ראייה שאין האשה עיניה צרה באורחים.

פירש הבעש"ט הק', ע"פ משל, פעם אחת קרא האריה לגוריו ואמר להם דעו לכם בני אתם הגיבורים של העולם, ואין לכם ממה לפחד כלל. כל הבריות פוחדים מכם. יום אחד יצאו הגורים לטייל בעולם, הגיעו לארמון חרב והיו בו הרבה ציורים, באחד מהם שמשון הגיבור הורג אריה ומשסעו כשסע הגדי, רצו האריות ברוב כהלה אל אביהם ואמרו לו: איך אמרת שאנחנו הגיבורים בעולם והרי ראינו בציור גדול איך שאדם משסע אריה. ענה להם אביהם,

אדרבה מזה ראייה לדברי, אילו היה זה דבר טבעי שאדם ישע ארי לא היו עושים מזה תמונות גדולות כ"כ לראוה, אבל משום היות הדבר פעם אחת ויחידה ואינו מזדמן בכל יום עשו מזה תמונה גדולה לראוה. וזהו שאמרו חז"ל, התורה מפרסמת נדיבות לבה של שרה שהוא אמר קמח והיא אמרה סולת מכאן ראייה ששרה אמנו היתה יוצאת דופן ואשה אחרת עיניה צרה באורחים. (אהל אברהם, וכעין זה כתב היעב"ץ)

בספר א"ש פנחס להגאון ר"פ הירשפרונג זצ"ל כתב: ואני ביארתי באופן נאה עפ"י מש"כ התוס' בשבת קי"ז ע"ב ד"ה הציל וז"ל אומר ר"י כשאפו ביי"ט של פסח מצות מסולת נקיה שיש לו די לצורך י"ט אין אופין אחריהן פת של הדראה אלא מתחילה יעשה של הדראה ואחרי כן יעשה הנקיה עכ"ל והנה מעשה דהמלאכים היה ביו"ט פסח טען אברהם שצריכין לאפות מקודם מקמח בכדי שיוכלו לאפות אח"כ מסולת כמ"ש התוס', אבל שרה שהיתה עיניה צרה באורחים אמרה שמקודם צריכין לאפות מן הסולת ואח"כ לא יכלו לאפות מן הקמח ועוד אמרתי דמה"ט אשה עיניה צרה באורחים לפי שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש (ברכות י"ע"ב) ולכן יודעת שלאיש כזה אין מגיע לו יותר ממה שנתנה לו שאינו נקי וצדיק כמו שבעלה מדמה, משא"כ האיש שאינו מכיר בהאורחין מכבד את כולן כצדיקים גמורים. (אש פנחס)

מופלא הוא פירושם של "בעלי התוספות" על התורה לפסוק זה, וזה לשונם:
"מהרי"ש שלם סאים" - מכאן שהנשים עצלניות: "קמח סולת לוישי ועשי עוגות" - מכאן ששרה עינה צרה. מדקאמר לה אברהם שלם סאים קמח אמרה לו וכי אעשה לחם שחור כמו שעושים מקמח. א"ל סלת עשי כמו פת נקיה: "לפי פירושם, נסתר הפירוש הנ"ל] (טעם הצבי)

בספר אהבת וסגולת ישראל הביא לפרש בדרך צחות, למה אשה עיניה צרה באורחים, עפ"י הגמ' אוקירו נשייכו שביל שתתעשרו. שהאשה אינה חפיצה שבעלה ירבה בגמ"ח שכן צדקה היא סגולה לעשירות, "עשר בשביל שתתעשר", וכך, כשירצה הבעל להתעשר יוכרח להשתמש עם הסגולה האחרת ולכבדה בשביל שיתעשר...

ואדוני זקן. (יח, יב)
לא מצאנו שקראה אותו אדוני כ"א בפעם הזאת, והנה רמב"ן כ' אברהם לא הודיע לה מה שנאמר מאת השי"ת שתלד בן ואת בריתי אקים את יצחק וכל הפרשה, נמצא לא נודע לה שהוחלף שמה לשרה, ושמעה כל היום שהוא קורא אותה בשם חדש שרה והלא דבר הוא, ע"כ חשבה כי עד עכשיו קרא לה שרי ר"ל שר שלי כי הוא טפל לה ברוה"ק כפירוש"י [כ"א י"ב], אבל עכשיו נכנס אאע"ה לברית מילה והיא לא נכנסה חשבה שהיא טפלה לו ע"כ קרא שמה שרה סתם ולא שרי שר שלי כי הוא אדון לה בנבואה ולא היא לו ע"כ אמרה ואדוני זקן, ויען כי אין האמת כן כי לעולם הי' אברהם טפל לה ברוה"ק ואינו אדון לה ע"כ לא אמר הקב"ה כלשונה ואדוני זקן שלא להוציא שקר מפי עליון חלילה אלא אמר ואני זקנתי שהוא אמת שאמרה על עצמה אחרי בלותי וגו' וכ"כ רמב"ן שבכלל זה ואני זקנתי.

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואברהם הולך עמם לשלחם
ראיתי בספר 'מגלה צפונות' לבעל ה'שבט מוסר' זצוק"ל, עה"פ בפרשה 'ואברהם הולך עמם לשלחם', לא כתוב 'וישלח אותם אברהם', אלא הלך עם המלאכים לשלחם, ותוך כדי דיבור נכנס ענין סדום 'וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה'. וצ"ע וכי כבר שלח אותם אברהם או לא?

וכן צריך להבין סמיכות הפסוקים 'המכסה אני מאברהם' - ואברהם היו יהיה לגוי גדול, וכבר נתבאר ברש"י ב' דרכים בזה.

וביאר כי חלק ממצות הכנסת אורחים הוא ללוותו בצאתו לדרך, ומבואר בגמ' שהמלוה צריך לומר לו 'לך לשלום'. או י"ל 'לך לחיים ולשלום'. ומכיון שהקב"ה הבטיח לאאע"ה שכל ברכותיו יתקיימו בשלימות, שאמר לו 'הברכות נתונות לך', לכן אילו היה אומר אאע"ה למלאכים 'לכו לשלום', לא היו יכולים להפוך את סדום, כיון שיצא מפי הצדיק שילכו לשלום ולא לתהפוכות.

ומכיון שכבר נגזרה גזרה על סדום, וכבר נשלח המלאך להפוך את סדום, כבר נמסרו הפתקין וכבר נשלחו השליחים לדרכם, [כבר היה ר"ה, יוה"כ, הו"ר ושמחת תורה] לכן כיון שראה הקב"ה 'ואברהם הולך עמם לשלחם', ביקש הקב"ה לעכב את אאע"ה שלא יצא מפיו במצות לוי' 'לכו לשלום', שאז יתקיים ברכת הצדיק ועי"ז לא יוכלו להפוך את סדום, לכן תיכף ומיד הפסיקו

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

ואנכי עפר ואפר. (יח, כז)
השפיל עצמו בשני הקצוות, דעפר מעולם לא היה בו צורה חשובה רק יכול לקבל צורה חשובה דיכולין לזרוע בו ויגדל כל הצמחים או לעשות ממנו כלי חשוב. ואפר מקודם היה בו צורה רק שעתה אינו יכול לעשות ממנו מאומה דאינו בר גיבול וגם אינו מגדל צמחים. וזהו שאמר על עצמו דמעולם לא היה דבר חשוב וגם אינו עומד להיות יוצא ממנו דבר חשוב. וזהו שאמרו במסכת חולין (דף י"ח) דבשכר שאמר אברהם יוצא ממנו דבר חשוב. ועפר סוטה באפר פרה. דאפר פרה הוא לטהר להטמא מכאן ולהבא. ועפר סוטה הוא לברר שהיתה מקודם טהורה עד עתה. ושניהם הם מדה כנגד מדה:

וביאר ע"פ הקדמת הכת"ס שפסוק אחד לפני העקדה כתוב 'ויטע אשל בבאר שבני', כלומר שהיה מכניס אורח באופן מופלג להטיב עם הבריות, לולא היו מגלים לנו שאברהם אבינו היה איש החסד בשלימות מופלגת, היה חסר במעלת עקדת יצחק, כיון שלמדנו על מדת טובו ורחמנותו, ויושב פתח האלה כחום היום, אחר הדברים האלה יש להתפעל הרבה יותר ממעשה העקדה. והוסיף רבי פינחס הכהן שמרומז בזה"ק שבאותו הסכין שלקח אברהם אבינו אל העקדה, בו בסכין היה שוחט את הבהמות לאורחים הרבים, סכין זה היה מלא וגדוש במצות גמילות חסדים והכנסת אורחים. לא רק שמספרים לנו שאברהם היה איש חסד לפני העקדה, אלא שמביא לפני הקב"ה אותו הסכין שהוא מלא חסדים כרצונו ית', עתה כשמתבקש לעשות בו גבורה, הרי הוא עושה בשמחה. שזהו סימן לעבד ה' בשלימות שאינו מחליט שהוא בטבעו איש כזה, ועושה עבודתו רק לפי טבעו, כי עובד ה' אין לו שום נפק"מ בין חסד לגבורה.

(הגרמ"י רייזמן ה' וירא תש"פ)

והאלקים ניסה את אברהם

כבר נודע מה שהקשו בספה"ק מדוע נחשב נסיון העקדה לאברהם ולא ליצחק. ונזכר ג' ביאורים מדברי רבוה"ק:

א. כתב בקדושת לוי על פרקי אבות בשבוע שחל בפרשת מטו"מ, דהיות ויצחק אבינו ע"ה עבד את השי"ת במדת הגבורה, ממילא אין זה נסיון כלפי נפשו. משא"כ אאע"ה כל עבודתו היה להיות מרכבה למדת החסד, ולכן היה לו נסיון קשה כהנה וכהנה לעקוד בגבורה את יצחק. והוסיף הכת"ס 'ויהי אחר הדברים האלה' אחר הוא סמוך למה שקדם לזה, 'ויטע אשל' בבאר שבע' ופרש"י אין פירות להכין לסעודה, וי"א פונדק ואכסניה וכו' כל מיני מאכל, ויקרא שם בשם ה' אל עולם, אאע"ה היה מכניס אורח הגדול ביותר בעולם, בסודם נאסר להניס אורח, והוא כבר יותר מעשרים שנה מכניס אורחים במדת החסד. אזי נתעורר מדת הדין האם יוכל אאע"ה לעבוד את השי"ת ולעורר בנפשו מדת הגבורה לעקוד את בנו. וזה שאמר לו הקב"ה לאחר הנסיון 'עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה', עד הנה ידעתך כאברהם אוהבי, ומעתה ידעתך גם כירא אלקים. וביאר הקדושת לוי 'אבי, ויאמר הנני בני', כלומר ששאלו יצחק, והלא אתה אבא מרכבה למדת החסד, ואמר לו לבנו, כיון שהקב"ה צוה עלי כך, הנני בני, הרי כולל עצמי במדת הגבורה. כי גם בעל חסד גדול, צריך לגעור על מי שמדבר באמצע קדיש. הכל כפי רצונו יתברך.

ב. כתב המחצית השקל בס' תקצ"א סק"ז על המג"א, שכשעלה לנהל על מבועי הוראה בעיר קעלן, זו היתה הדרשה הראשונה ששם ה' בפיו הק', שלכאור' זכות העקדה היא ליצחק? אלא שאאע"ה היה לו נסיון ארוך ביותר, שאילו היה שוחט את בנו, היה חוזר לביתו הריק מילדים, יום יום, לילה לילה, מי יודע כמה שנים היה צריך לחיות כעריירי, זה הרבה יותר קשה מלפשוט הצואר ולהשחט על קידוש ה', וברגע כמימרא כבר עולה למקום עליון וגבוה ביותר שאין לנו שום השגה בה. הרי שנסיונו של אאע"ה הוא פי אלף מנסיונו של יצחק. וכ"כ הבית הלוי. והוסיף המחצה"ש בדרך צחות לפרש 'ויהי אחר הדברים האלה והאלקים ניסה', עיקר הנסיון היה מתחיל אחר העקדה. כך ידע אאע"ה שהנה ישחוט את בנו יחידו, בפרט לדרוש השביעי דדרשת הר"ן שביקש ממנו הקב"ה שיותר על הבטחת 'כה יהיה זרעך', והיה לו בחירה לוותר על הבטחת כלל ישראל או לא... הרי חשב שישב אל שרה לביתו, ויחיו ערייריים כמה עשרות שנים. היה להם יצחק שהיה יכול להאיר את העולם ברוחני ובגשמי, והנה שחטוהו ברגע אחד.

ולכן זכותו של אברהם אבינו הוא בעיקר על העקדה, אע"פ שהוא עצמו נכנס לאור כשדים, כי נסיון שהוא לרגע אחד אינו במעלה כלל לעומת נסיון מתמשך לזמן רב. כמו שכלל ישראל לדורותיהם עקדו עצמם על קידוש השם, בימי בעלי התוספות, במסע הצלב הראשון והשני והשלישי. וכמבואר בסליחות כ' סיון. הרבה יותר קשה הוא להתנסות בנסיון מתמשך.

ג. הרה"ק רבי יחיאל מיכל מאוסטרובצא ביאר [וכ"כ הערוגות הבושם בקצרה] שבנוסח הוידי אומרים 'אבל אנחנו ואבותינו חטאנו', וקשה מה לנו להזכיר עונות אבותינו עם עונותנו? אלא שזהו חלק מהוידי שעות אבותינו נגרמו להם בגלל שאנו היינו כלולים בהם. כמו שהזכרנו דברי החת"ס טעם שהיה צריך לעקוד את יצחק, משום חלק העשיו שבו, כי מצד יעקב שבו אין צריך לעקוד אותו. לכן אנו מתודים מה שגרמנו לאבותנו לחטוא בהיותנו כלולים בהם. וא"כ נמצא שהמעשים טובים שאדם עושה הוא בהשתתפות הדורות היוצאים אחריהם. ועפ"ז יובן מעלת אברהם בעקדה יותר מיצחק, כי אברהם כבר הוליד את בנו יצחק, והוא נשאר לבדו כביכול. משא"כ יצחק רץ להשחט על קידוש השם כי עדיין היו כלולים בו כל נשמות ישראל שעדיין לא נולדו ממנו באותה שעה ע"י יעקב בנו. ועדיין כל ישראל כלולים במחו של יצחק. וזהו 'והאלקים ניסה את אברהם', כלומר, כאדם פרטי לבד, ולכן אומרים 'לזרעו היום תזכור', שזה עיקר זכותו של אברהם אבינו שהיה לבדו. וזה שאמר רש"י 'עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמר ה' אברהם בראשונה', וקשה שהרי היו נסיונות קשים מאד לפני כן, לך לך מארצך וכו'. ופירש רבינו יחיאל כי בנסיונות הראשונות עדיין היו כל הצדיקים כלולים בו, ממילא אין זה מעלה גדולה כ"כ, אך עתה שכבר הוליד את יצחק, כבר יצאו ממוחו כל נשמות צדיקי ישראל,

ומנסים אותו לבדו, נסה את אברהם בפני עצמו. ויאמר הנני, הנני כאדם פרטי מוכן ומזומן לעקוד את בני לכבודך, בלי סיוע הדורות הבאים.

(הגרמ"י רייזמן שיעורי תפילה - פרשת העקדה תשע"ח)

מאוצרות המגידים

והאלקים ניסה את אברהם

בפרשיות אלו אנו עוסקים באבות הקדושים חז"ל דימו אותם לסוסים הרצים בין בצעי המים. הם מסרו את נפשם לכבוד השם יתברך בלי הפסק עם כל הכוחות עמדו בכל הנסיונות ולא נרתעו משום דבר.

אברהם אבינו בין 99 זקן וחולה. לכל הדעות הוא פטור ממצוות הכנסת אורחים אבל בליבו פנימה בווערת התשווקה לעשות חסדים. הוא שולח את אליעזר לחפש אורחים, אליעזר הולך לחפש ולא מוצא. אומר אברהם אבינו "אין אמונה בעבדים". והולך לחפש בעצמו. האם אליעזר שיקר? לא! הוא אמר את האמת! באמת לא היו עורכים שהסתובבו ברחוב בשעה כזו שהחמה יצאה מנרתיקה. אלא מאי? אליעזר הלך לחפש אורחים ובלבו חשב: אם יש - יש, אם אין - אין. לא מעבר לזה. אבל אברהם אבינו שיצא לחפש ולא מצא - פרץ בבכי! ריבונו של עולם! אני לא מסוגל בלי אורחים! וכשבוכים - מקבלים. זה הכלל, כך מובא בספר חסידים: אם בוכים על רוחניות, על שטייגן, על רצון להתעלות בתורה ויראת שמיים - מקבלים! הרב דסלר זצ"ל אומר שהמקור לכך הוא פסוק מפורש: "קרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" אם מבקשים באמת - השם נותן.

הקדוש ברוך הוא שולח לו שלושה אורחים, ומה הוא מכין להם לאכול? הוא שוחט עבורם שלושה פרים כדי שכל ערבי יקבל לשון. אינני יודע מי מכס ראה פעם שחיטה של פרה, אני ראיתי פעם אחת. ותאמינו לי שזה סיפור שלם... אברהם אבינו היה סגפן. הוא בעצמו לא אכל לשון, אלא הסתפק בלחם ובמים, אבל מאיזה שהוא מקום הוא ידע שלשון זה טעים במיוחד, לכן כל ערבי צריך לקבל מהמאכל הטעים. שלושה ערבים - שלושה פרים - שלוש לשונות. מה הוא עשה עם יתר הפר? אינני יודע. משקלו של פר הוא 500 קילו... אבל את הכנסת האורחים צריך לעשות בשלימות.

חז"ל אומרים שבשכר הסעודה שנתן אברהם לאורחיו זכו בני ישראל לקבל במשך 40 שנה שליו, מן, באר וענני כבוד! מיליוני יהודים נהנו במשך עשרות שנים מהמצווה שקיים אברהם אבינו. ולא רק במדבר, גם בירושלים וגם לעתיד לבוא הם יהיו בזכותה.

מהו סודה של אותה סעודה? הרי אברהם אבינו הכניס כל חייו אורחים!

אלא, בסעודה זו מסר אברהם את נפשו בצורה מיוחדת, הוא כשאדם מוסר את נפשו - זה שווה נצח.

לפעמים אדם לא מרגיש טוב. כואב לו הראש והוא שוכב במיטה. קשה לו לקום לתפילה, או לבוא לסדר, ואף על פי כן הוא מתאמץ וקם. ההתאמצות הזאת שווה הרבה מאוד! השל"ה הקדוש (סוף פרשת וירא) מפליג במעלתו של מי שמזדרז וקם בבוקר "לעת הקור". הוא אומר על כך שהדבר נחשב לו "מעין עקידה". את הכוחות להצליח בניסיון זה קיבלנו מאבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב.

בסוריה לפני 200 שנה היה מנהג בקהילה היהודית, שלפני תפילת שחרית - בשעת בוקר מוקדמת מאוד - התקיים בבית הכנסת שיעור תורה בהשתתפות רבים מבני הקהילה. ראיתי בספר "קול יהודה" של רבי יהודה צדקה זצ"ל, ציטוט רבי יעקב פתאיה זצ"ל, מחכמי חאלב, שכתב: "מעיד אני עלי שמים וארץ שבימים ההם - אף אחד לא מת צעיר". לא התקפות לב, לא לחץ דם גבוה, לא סוכרת! מסירות הנפש לקום מידי בוקר ולבוא לבית הכנסת לתורה ולתפילה - שמרה עליהם מכל מרעין בישין.

באמת לא צריך להגיע עד לחכמי חאלב. די אם נזכר במרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שחי עמנו. אני, בתור ילד ירושלמי, זוכר את ההתמדה העצומה שלו. אפשר היה להיכנס לבית הכנסת "אוהל שרה", לקפוץ לידו על הספסלים והשולחנות, לעשות רעש חזק - והוא לא שמע והמשיך ללמוד באותה התמדה. מגיל 30 הוא היה קם מידי יום בשעה 2:00 ולומד. זאת למרות שמטבעו סובל מחולשה. כך המשיך עד גיל 102.

האם שמתם לב באיזו שעה קבעו אותו סימן שאלה בשעה 2:00! באותה שעה בא היה קם כל בוקר ללמוד! הוא התחיל למסור את השיעור הראשון שלו למעלה, בדיק באותה שעה שהיה מתחיל את לימודו כאן בעולם הזה! נפלא מאוד!

בכל שמחת תורה היו הריקודים בבית מדרשו בהתעוררות עצומה, בלהט אש קודש. גם לעת זקנותו ממש, כשכבר היה קשה לו לרקוד, הוא בקושי רקד, אבל השמחה שלו הקרינה על השמחה הגדולה שהמשיכה ביתר שאת וביתר עוז. אש התורה שיקדה בקרבו הורגשה בחלל האוויר. בשנה האחרונה דיברו על כך שהשנה הוא לא יגיע להקפות כיוון שאינו חש בטוב. המתפללים היו בצער, אבל הבינו... סוף סוף הוא עבר את גיל 100... כבר קרוב ל 9 שנים שהוא נזקק להליכון, רגלו שבורה ואין לו כוח...

מה גדולה הייתה ההפתעה לראותו מגיע להקפות! ברגע האחרון הוא החליט לעשות מאמצים ולהגיע לשמחה לכבוד התורה! אין לתאר את השמחה שהייתה בבית המדרש באותם הקפות... אינני יודע אם הוא רקד או לא, אבל

דבר אחד אני יודע: כוח לרקוד לא היה לו, ובכל אופן לא התעצל להגיע במסירות נפש, לנסוע לשמוח בשמחת התורה.

כל שנה, בשמחת תורה, אני חושב לעצמי איך אפשר להתעצל ולא לרקוד עם כל הברען וההתלהבות? איך אפשר לחשוב 'כבר רקדתי מספיק ואין לי כוח לרקוד עוד?' אם הרב אלישיב לא התעצל בגיל 102, כשמצבו הבריאותי היה כפי שהיה מי יכול להתעצל?

על כל פנים, לאחר ההקפות הוא עלה הביתה. מרוב חולשה מהמאמץ - התעלף! העירו אותו, והוא עשה קידוש ואכל את סעודת החג. למרות זאת במוצאי החג הוא קם בשעה שתיים, כהרגלו, לסדר לימודו הקבוע! אתמול הוא נטה למות, אחרי ההקפות התעלף, ובאישון לילה - קם ללמוד!

פעם אחת הרבניית מבחינה שהוא קם בשעה 12:00 בלילה. היא שאלה אותו מדוע הקדים לקום. התשובה הייתה מדהימה: "אתמול היה בבית הדין דין תורה מורכב באבן העזר. הדין התמשך שעות ארוכות עד לבירור ההלכה לעומקה עד תומה. בשל כך החסרתי שעתים של לימוד גמרא. עלי להשלים אותם..."

תשע שנים לפני פטירתו הוא עבר את הניתוח המסוכן הידוע. טרם כניסתו לניתוח הוא הביא בחשבון שיתכן מאוד שלא יקום ממנו לחיים, הוא מסר צוואה לבני ביתו. בניסי ניסים, ובתפילות רבים, הוא קם מהניתוח וחזר לביתו. בני משפחתו ביקשו לשמוע מפיו מה מבקש לומר זקן בן 93 שעמד בפתח שערי מוות ויצא? אני הייתי מצפה שהוא יבקש לנוח מעט... הוא אמר: "הקדוש ברוך הוא נתן לי מתנת חיים לא בשביל לישון. לישון אפשר גם בקבר. הוא נתן לי חיים כדי שאקום, כל בוקר, מה את מוקדם יותר ללמוד..."

כל אימת שהרגיש שהוא יכול לקום מוקדם וללמוד - הוא קם, למרות שהרופאים המליצו לו להרבות במנוחה. הרופא יכול להמליץ, אולם אם הרגיש שיש לו כוחות - לקום - מוריד מעליו את השמיכה וקם.

אינני מבקש מאף אחד לקום ב 2:00 בלילה, גם לא בשלוש, או ארבע, או חמש. אני מבקש שבשעה שצריך לקום - לקום! לא להמשיך לעסוק ב"שער הגלגולים" מתחת לשמיכה... מה יתן לך ומה יוסיף לך לישון עוד חצי שעה? הרי זו רמייה! זה לא יוסיף כלום! סתם עצלות...

אימי עליה השלום סיפרה לי שבצעירותה, כאשר ירושלים התפשטה בגבולות העיר העתיקה בסך הכל לעוד שתי שכונות: מאה שערים ובית ישראל - היה פייטן שהיה עובר בשעה 4:00 לפנות בוקר בשכונות ומפזם: יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. צאן קדשים קומו לעבודת הבורא! תוך חמש דקות היו כולם בדרך לבית הכנסת.

לבני הקטן היה פעם טיול, והיה עליו לקום בשש בבוקר. מרוב התרגשות הוא נרדם רק בשעה 1:00 בלילה. הייתי בטוח שהוא לא יקום ב 6, הערתי אותו, הוא קפץ מיד מהמיטה, התלבש ורץ לחיידר. אמרתי לעצמי: עכשיו אני מבין איך הרב אלישיב הצליח לקום כל בוקר בשעה כה מוקדמת. היה לו טיול עם אביו ורבא. עם רבינא ורב אשי. כל יום טיול. לטיול קמים עם כל המרץ, הכוחות והחשק.

דוגמת נוספת מהדור שלנו למסירות נפש לתורה, היא רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר.

במשך שבעים שנות חייו הוא היה חולה בפרקינסון בצורה חמורה ביותר. בקושי רב נסחב ברגליו, גופו מעוות וחלש, נורא נוראות. אולם למרות החולשה הזאת היה לומד בהתמדה עצומה, מגיע בכוחות על אנושיים ומוסר את השיעורים בישיבה. על כתיפיו הוא החזיק ישיבה עם 5000 תלמידים, ועם אלפי אברכים שקיבלו ממנו מלגה חודשית. לצורך החזקת אימפריה הזאת של תורה, היה עליו לנסוע מפעם לפעם לחוץ לארץ לגייס כספים. הוא עשה זאת עם גופו הדיוני, החלוש והשבור, בלי לחפש הנחות.

לפני כמה שנים ניגש אליו יהודי חסידי וביקש: "יש הרבה מאוד בחורים ואברכים חסידיים שרוצים ללמוד בסגנון לימוד ליטאי, ומחפשים מסגרת שכוזו. אולי ראש הישיבה מסכים לפתוח מסגרת כזאת, בתוך ישיבת מיר, ל 300 400 חסידים". פירוש הבקשה הזאת היא לפתוח עוד ישיבה שלמה! עוד כולל שלם! עוד הוצאה חודשית עצומה! והרי אין לו כסף מיותר... והרי לא קל להחזיק את מה שכבר יש... אף על פי כן רבי נתן צבי הסכים! הוא יתאמץ עוד למען התורה ולומדיה!

פעם אחת, בלי כוחות, נסע לאמריקה לגיוס כספים לישיבה. הוא הגיע לביתו של גביר, והמעלית הייתה מקולקלת. הוא טיפס כמה קומות ברגל ודפק על דלת ביתו. כשראה אותו הגביר, והבין את גודל המאמץ של רבי נתן צבי נתן לו מיליון דולר! הוא ראה בן אדם שבקושי חי מוסר נפש בצורה מופלאה שכזאת - זה פתח לו את הלב...

כשאנו נוכחים לראות בעיינינו דמויות הוד שכאילו מה כבר יכולים אנו להצטדק ולומר? שאין לנו כוח? "אני חומה - זו תורה!" (פסחים פז, א). צריכים להיות חזקים! לא לאפשר לכל רוח מצויה להחליש אותנו!

אפשר לראות יהודים באמריקה, ולא רק באמריקה אלא גם כאן בארץ, שקמים כל בוקר בשעה מוקדמת, עובדים כל היום קשה, בכבישים ובעסקים, אבל כשמגיע הלילה כולם מגיעים לשיעור!

אין כוח? תתגבר כארי! מהיכן לוקחים את הכוחות? מאברהם אבינו! הוא הכניס בגנים שלנו כוחות של מסירות נפש! אין מצב שאין כוח! באש ובמים! מגיעה זמן תפילה 6:30 / שבע - קום! יש לך כוח! "מעין עקידה" לשון השל"ה הקדוש, ואברהם אבינו נסך בנו את הכוחות לעמוד גם בניסיון כזה.

סיפר לי מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שלפני עשרות שנים היה לו חברותא בכולל חזון איש למשך כל שעות הבוקר. בצהריים הוא היה ניגש לנוח לזמן-מה, ובשעה 4:00 היה מתחיל הסדר השני בכולל. היות ושעון מעורר לא היה לו - כל יום, בשעה 3:45 היה מגיע זבוב, מזומזם לו באוזן ומעיר אותו! כל יום זבוב אחר, אבל באופן קבוע מגיע זבוב!

"הפחץ חיים" זצ"ל מסר שיעור בוילנא. מקורביו לחשו באוזנו כי עליו לסיים את השיעור כמה דקות מוקדם יותר, משום שהרכבת לראדין עומדת להגיע, ובמשך היום נוסעות רק שתי רכבות. "הפחץ חיים" לא התייחס, והמשיך לומר את השיעור.

כשסיים, שאלו אותו מקורביו: "מה נעשה? הרכבת כבר עברה!" השיב: "ניסע ברכבת הבאה". אמרו לו: "הרכבת הבאה תבוא רק בעוד כמה שעות". אמר להם: "ניגש לתחנה ונראה מה יהיה."

בהגיעם לתחנה, כעבור דקה או שתיים, הגיעה רכבת ריקה, והם עלו עליה! למחרת התפרסם מכתב התנצלות מהנהלת הרכבת, שהרכבת הזו הייתה אמורה לנסוע בכיוון ההפוך, ובעקבות טעות מצערת של הנהג הוא התבלבל ונסע בכיוון הנגדי... לא טעות ולא התבלבל! "הפחץ חיים" היה צריך לנסוע... סיפרתי את הסיפור הזה לרבי חיים קנייבסקי, והוא כלל לא התפעל. בעיניו זה לא היה בכלל "סיפור". הוא אמר לי: "מה החידוש. פשוט שזה כך. מי ששומר על הזמנים שומרים עליו".

הלכתי לספר את הסיפור לרבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א, שאמר לי: "בוא תשמע סיפור חזק יותר, והוא יהיה 'תניא נמי הכי' לסיפור שלך":

בישיבת פוניבז' למד בחור, כבר לא חי, קראו לו רבי משה גרטנר זצ"ל. הוא היה מגיע לשיחה של המשגיח באופן קבוע כל יום רביעי. הוא היה בחור אמריקאי יתום מאבא. יום אחד, ברוך השם, הוא התארס, וביקש מהכלה שיעשו את החתונה ביום חמישי. למה? המשגיח אומר שיחה ביום רביעי, והוא רוצה להספיק להיות בשיחה לפני החתונה, ובשבוע הבא - בסוף השבוע ברכות - יוכל גם להיות בשיחה. כל כך היו חשובות לו השיחות. הכלה הסכימה ברצון, וקבעו חתונה ליום חמישי.

יום אחד הוא מקבל מכתב מאמא שלו בו היא מודיעה לו: "משה! אני מגיעה לחתונה ביום רביעי בלילה. המטוס ינחת בשעה 19:00". בדיוק אז המשגיח מדבר.

ניגש למשגיח ואמר: "רבי, שמונה שנים אני בישיבה, ולא הפסדתי אף פעם את השיחה. מה לעשות?". אמר לו המשגיח: "עליך לצאת ללוד לקבל את פניה. זה כיבוד אם והיא גם אלמנה. ועדיין יכול אתה לבקש מה' שתבוא לשיחה".

הבחור תמה: מה פירושו? אני אסע ללוד. אבוא לשם בשבע. ואגיד יהי רצון שאני אגיע לשיחה? אם אני נמצא בלוד בשבע אני לא יכול להיות בישיבה באותה שעה... על כרחך שהמשגיח התכוון שאסע בחמש, ואתפלל שהמטוס יקדים לנחות.

בשעה ארבע וחצי הוא לקח מונית, הגיע ללוד, ואמר: "יהי רצון שהמטוס יבוא".

בשעה 5:00 נחת המטוס!

הבחור שאל את אמא שלו: "מה קרה?",

והיא סיפרה: בשעה 3:00 הודיע הטייס ברמקול שהמטוס אמור לנחות ב-7. הוא נוסע כל שעה בערך אלף קילומטר, הוי אומר מרחק של ארבעת אלפים קילומטר ב 4 שעות. לפתע החלו לנשב רוחות חזקות בכיוון הנסיעה, שהאיצו אותה, ובמקום שיטוס אלף קילומטר בשעה, הוא טס 2000 קילומטר בשעה! והבחור הגיע לשיחה בשופי...

המשגיח ראה אותו והתפלא: מה אתה עושה פה? הרי אמרתי לך כיבוד אם? נענה הבחור והשיב: "המשגיח גם אמר לי להתפלל. התפללתי והגעתי..."

המשגיח אמר שיחה שלימה על שני נושאים: על כוחה של תפילה, ועל כוחה של קביעות! לבחור הייתה קביעות לבוא לשיחה - הוא התפלל וקיבל.

אני מבקש לומר: שימו לב מה קרה פה? רוח כזו באה פעם בחמישים שנה. הייתה פעם רוח כזו שנשבה באמריקה וגרמה לנזקים של 22 מיליארד דולר! מתו בה מאוד אנשים! וכאן הקדוש ברוך הוא הביא רוח שלא גרמה לשום נזק אלא רק כדי של מוישה גרטנר יגיע לשיחה של המשגיח. הוא הראה שיש בורא לעולם! הוא הפך את העולם, שינה סדרי בראשית, בשביל משה גרטנר.

רבי חיים קנייבסקי צודק במה שאמר על "הפחץ חיים". זה פשוט ככה. למי שמקפיד על הזמן יש סיעתא דשמיא מיוחדת. תניא נמי הכי משה גרטנר. הקדוש ברוך הוא מראה לנו שככה העולם עובד. הקדוש ברוך הוא מציב קשיים הוא מבקש לראות כיצד אנו מתגברים עליהם.

אברהם אבינו הולך לעקידה ופתאום יצר הרע נערם לעומתו כמו שלולית ענקית של מים. הוא ממשיך ללכת בתוך המים, אך המים מגיעים לו עד

הגרון... מה עושים? מרימים ידיים? אומרים ניסיתי, אבל אי אפשר? לא ולא! אברהם צועק "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש". הקשיים לא גורמים לו רפיון. אדרבא! בגלל הקשיים הוא עושה יותר שטייגן! הוא מוסר את הנפש וכך הוא מתרומם למעלה למעלה.

כשהוא חוזר מהעקידה הוא שומע שהשטן בא לשרה, ואמר לה שיצחק כמעט נעקד. כששמעה זאת קיבלה דום לב ונפטרה. "תראה מה יצא לך מהעקידה?" פונים אליו שלוחי השטן "בגללה אשתך מתה". הם מנסים בכל כוחם לטשטש לו את הראייה. את האמונה. לגרום לו לרפיון ולחלישות הדעת.

ומה עושה אברהם? נותנת דפיקה על השולחן, "רבותי! תדעו לכם, 'שני חיי שרה' אלו שנות החיים שנכתבו לה! נקצב לה משמים לחיות 127 שנה, שבדיוק הסתיימו עכשיו. הקדוש ברוך הוא גלגל בכוונה תחילה שפטיירתה תהיה בעקבות העקידה כדי להעמיד אותי בניסיון, לבחון אותי אם קשיים לא גורמים לי לסגת אחורה.

אברהם עשה שטייגן! הוא לא קיבל את הגירסה כאילו היא מתה כתוצאה מהעקידה, אלא הכריז קבל עם ועדה שהכל מאת השם! אברהם עושה עוד שטייגן. עוד אמונה. עוד דרגה גבוהה. עוד עמידה בניסיון.

וישכם אברהם בבוקר!
מאיתנו מבקשים לקום בבוקר בזריזות לתפילה. מעירים אותך - למה אתה ממשיך לישון? מה יוצא לך מזה? תחת זאת תגיע מוקדם לבית המדרש, ואם תספיק ללמוד משהו לפני התפילה מה טוב. כמה ישועות, ניסים ונפלאות נזכה לראות אם נתארגן לקום מוקדם, ולהגיע רבע שעה לפני התפילה, נקבע חברותא ללמוד משנה ברורה, או משניות. שערי שמיים יפתחו!

רבינו יונה כותב על מי שמגיע מוקדם לתפילה שהוא "דיד השם". זאת ועוד, הבן איש חי מגלה לנו, כי מי שבא בזריזות לתפילה מובטח לו שכמו שהוא היה זריז, כך יזרוז ממלאכי השרת את תפילתו ויכניסו אותה עד כיסא הכבוד. המרחק מכאן עד כיסא הכבוד הוא מיליארדי קילומטרים, אבל אם אתה רץ את המרחק שבין הבית לבית הכנסת הם יריצו את תפילתך עד כיסא הכבוד. מידה כנגד מידה. כדאי מאוד. הבה נאזור כוח ונפתח 'כולל בוקר': לימוד של רבע שעה לפני התפילה לא משנה מה - משנה, גמרא או הלכה. בזכות זה מובטחים לנו הרבה דברים טובים.

לפני כמה שנים היה בליל הסדר הפיגוע במלון בנתניה. נהרגו בערך 30 איש. באותו פסח לא יצא אף אחד מהבית. הייתי אצל הרב אלישיב ושאלתי אותו: "רבי! על מה צריכים לדבר בדרשות?" והוא השיב לי: "תדבר על כך שיש לתת כבוד לקדוש ברוך הוא". שאלתי אותו "מה נקרא לתת כבוד לקדוש ברוך הוא?" "לבוא בזמן לתפילה", השיב.

נתאר לעצמינו תפילה בשעה 7:00. כולם באים ב 6:45, אומרים ברכות, קורבנות, מגיע 7:00, כולם מוכנים לפתוח ביחד בתפילה... איזה כבוד שמים יש בזה! והקדוש ברוך הוא מבטיח "כי מכבדי אכבד" (שמואל א).

היה אדם אחד שאביו נפטר בגיל צעיר. כשהוא הגיע לגיל של אביו תקף אותו פחד שיקרה לו כפי שקרה לאביו. הוא בא לסטייפלר זצ"ל, שאמר לו: תבוא בזמן לתפילה מתחילה ועד סוף, ותזכה לחיים ארוכים, כמו שמוכא בגמרא (ברכות ח, א) שבני בבל היו חיים 300 שנה. מדוע? כי היו באים בזמן לתפילה שנאמר (משלי ח) "אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי כי מוצאי מצא חיים".

הבן איש חי מביא שלרבי יוחנן, שהיה מחכמי ארץ ישראל, וחיבר את התלמוד הירושלמי, היו עשרה בנינים שנפטרו. הוא פחד שגם בנו האחד-עשר ימות, והוא שאל מה לעשות איתו כדי שיחיה? אמרו לו שישלח אותו לבבל, כי הם באים בזמן לתפילה ומשום כך זוכים לחיים ארוכים. ואכן, רבי יוחנן נפד מבנו ושלח אותו בבבל.

נסיים בסיפור שמופיע ב"אור זרוע": בעיירה שבה היה גר, היה יהודי פשוט שהיה מגיע מידי בוקר בזמן לתפילה מתחילה ועד סוף. היהודי הזה נפטר, ויומיים אחרי פטירתו, כשפתח השמש את דלת בית הכנסת, ראה מול עיניו את אותו יהודי שנפטר. הוא רעד כולו: "מה קורה פה? האם אתה פלוני שנפטר לפני יומיים?".

"כן", השיב, ומיהר להרגיע אותו: "אל תפחד! אני כבר בגן עדן, ובאתי משם".

השמש התפלל ושאל: "מאי משמע שאתה כבר בגן עדן, והלא יחידי סגולה שבכל דור זוכים להיכנס מיד לגן עדן, ואותך היכירו בתור יהודי פשוט?".

"אכן כן", ענה היהודי, "אולם אתה בוודאי זוכר שהייתי מגיע כל בוקר מוקדם לתפילה, ומתפלל את כל התפילה מתחילה ועד סוף כמונה מעות. כל מילה של תפילה, כל ברוך הוא וברוך שמו, כל אמן, הם יהלומים שהגיעו עד כיסא הכבוד, והם פתחו לי את השערים לגן עדן".

ויאמר בי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך (כב, טז)

יש המקשים, מה בעצם היתה הגדלות המיוחדת של אברהם אבינו במעשה העקידה? נכונותו לשחוט את בנו? וכי מה יכול היה לעשות, הרי הקב"ה צוה עליו "קח נא את בנך... והעלהו לעולה", האם יכול היה שלא לשחוטו?

סוד הענין טמון כאן בפסוק, וכך דרשו חז"ל במדרש (ויק"ר כט, ט)
"בי נשבעתי נאם ה'", מה צורך היה לשבועה? ר' ביב בר אבא בשם ר' יוחנן אמר: עמד אברהם בתפילה ותחנונים לפני הקב"ה ואמר לפניו: 'רבש"ע, גלוי וידוע לפניך, בשעה שאמרת לי 'קח נא את בנך את יחידך' היה בליבי מה להשיבך, והיה בליבי מה לאמר: אתמול אמרת לי 'כי יצחק יקרא לך זרע', ועכשיו אתה אומר לי 'והעלהו שם לעולה'? אלא כשם שהיה לי מה להשיבך וכבשתי את יצרי ולא השבותיך כחרש לא אשמע וכלאם לא יפתח פיו - כך כשיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים, תהא מזכיר להם עקידת יצחק אביהם, ועמוד מכסא דין לכסא רחמים".

אנחנו מוכנים לעשות הרבה דברים, אבל לפחות להגיב איזו תגובה. אני מוכן שחברי יעשה לי הכל, אבל לפחות שידע שהוא לא נהג עמי בצדק, מה, גם זה אסור לי?!

כשצוהו הקב"ה על העקידה, יכול היה אברהם לומר: "רבש"ע אני מוכן, אבל רק תסביר לי דבר-מה, רק שאלה אחת קטנה: הרי הבטחתי שממני ייבנה עם ישראל? אבל אברהם לא הגיב, לא שאל שאלות, וביקש שבשכר זה גם הקב"ה לא יגיב כשעם ישראל יעשו עבירות. לבקש מהקב"ה שימחל - זה הוא לא היה יכול. כיצד ניתן למחול על עבירות?! רק זאת הוא ביקש: אני סגרת את פי - גם אתה, רבש"ע, אל תעשה כלום, כביכול.

וזה לא היה הנסיון הראשון שלו. בפרשה הקודמת הקב"ה מצווה עליו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". היה זה דבר קשה מאוד עבור אברהם אבינו. אברהם בנה את ביתו בחרן. הוא עמל קשות להחזיר את כל אנשי המקום בתשובה, עוד עבודה רבה היתה לפניו, והנה הקב"ה אומר לו "לך לך"! ומבטיח לו שיהיה לו שפע וכל טוב במקום החדש. ומה עושה אברהם? לא שואל שאלות, אלא מיד "וילך אברהם כאשר דבר אליו אלוקים", הוא משליך מאחוריו את הכל והולך!

ועדיין אין זה הכל. סוף סוף הוא מגיע לארץ כנען, והנה בפעם הראשונה בהסטוריה האנושית נהיה רעב בעולם. אין מה לאכול. הרי הוא היה יכול לבוא בתלונה ולומר: "רבש"ע אמרת לי לך לך אל הארץ אשר אראך, ויהיו לך ברכה והצלחה וכל טוב, ועתה, כשהגעתי לכאן - אין לי מה לאכול. זה דבר שלא היה לפני כן, פעם ראשונה שאין מה לאכול. ומה עם ההבטחה שהבטחת לי רבש"ע? אבל הוא לא אמר מילה!

ועל זה אנו חיים עד היום, על השתיקה הרועשת של אבותינו הקדושים! (תפארת שמשון)

כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט (יח, יט)

שוויה של פרוסת לחם במדבר

אברהם היה מקבל עוברים ושבים משהיו אוכלין ושותין הוה א"ל ברוך א"ל מה נימא אמר ברוך אל עליון שאכלנו משלו. אם קבל עליו וברך הוה אוכל ושותי ואזיל ואם לאו הוה א"ל הב מה דעלך והוה א"ל מה אית לך עלי א"ל חד קשיטה דחמר בעשרה פולרין וחדא ליטרא דקופר בעשרה פולרין וחד עיגול דפיתא בעשרה פולרין מאן ייב לך חמרא במדברא מאן ייב לך קופר במדברא מאן ייב לך פיתא במדברא מאן ייב לך עיגולא במדברא מן דהוה חמי ההיא עקתא דהוה עקי ליה הוה אמר ברוך אל עליון שאכלנו משלו" (ילקוט שמעוני רמז פב)

המדרש מתאר את האופן שבו היה אברהם מחנך את באי ביתו לקיים את מצוות ד'. תחילה כיבד את אורחיו באוכל ובשתיה, וכאשר הודו לו הפנה אותם להודות למי שהאוכל שלו, ולימד אותם כיצד לעשות זאת. מי שסירב לברך - "נאלץ" לעשות זאת... כיצד?

נהפכה, וביום שמינו את לוט כשופט, דוקא אז נהפכה? לכאורה, עם שופט צדק כלוט, היו להם סיכויים לשפר את דרכם!
אקדים לתשובה ספור מעשה, ובי היה מעשה.

כשהשתלטו הרוסים על ליטא אסרו על קיום הישיבות, סגרו את תלמודי התורה, אטמו את המקוואות, אבל לא יכלו לאסור את האנשים, כבודדים, לקיים מצוות דתם. ובנובהרדוק, הן יודעים אתם, חנכונו לאור: "לא יבשו מפני המלעיגים עליו בעבודת השם", גירא בעיני השטן! הלכתי אפוא בחוצות העיר כשציציותי בחוץ.

והשטן הגיע. שוטר עצרני: "מה החוטים האלו?!"
"בגד של יהודים", אני עונה. "יש ברוסיה חופש דת!"
עיניו ירקו ברקים: "חופש דת בבית. ללכת כך ברחבו זו התגרות, פרסומת לדת. פעילות אנטי מהפכנית", צמד מלים שעורר חלחלה באותם ימים. "את התעודות!"

הרי לך. הייתי פליט מפולין, חסר תעודות. זו היתה עברה פלילית, שעלולה לסבך בצרות צרורות!

"בוא אתי, במשטרה יחקרו". וימצאו שאני בן ישיבה ואיני עובד, "טפיל" לפי הגדרתם, עברה נוספת. אך מה באפשרות לעשות, כאשר אבדתי אבדתי. אנו הולכים, וכולם סוטים מדרכנו כאילו היינו מצורעים. איש אינו רוצה בקשרים, לא עם שוטר ולא עם אסיר.

תוך כדי הליכה אני שולף מהכיס שני רובלים, ומושיט לו.
"טוב ויפה", הוא מסנן בארסיות. "פרופוגנדה, פרסומת חוצות לדת, וחסר מסמכים, ומנסה לשחד שוטר בעת מלוי תפקידו. תמשיך כך, לקבור את עצמך!" ומחיש את צעדיו לעבר תחנת המשטרה. כשנגיע לשם אני אבוד, הדברים יצאו מכלל שליטה.

"טוב", אני עונה. "תגיד אתה, כמה?"
"חמישה, לא פחות".

למולי הטוב, היה לי. החמישיה החליפה ידיים והוא הפטיר: "לך, ושלא אראה אותך יותר". בלי חמישה רובלים, התכוון.

והבנתי שבסודם היו חוקים נוראים, ואיך שרדו שם? אם לא במתן קופיקות אזי במתן רובלים. אבל ביום בו מינו שופט הגון שאינו נוטל שוחד ושופט בנוקשות על פי חוקי סדום, אחת דינה להחרב...!

(והגדת)

לוט, ואנחנו

נפש האדם מי ידע! "ויסע לוט מקדם" (בראשית יג, יא) הסיע עצמו מקדמונו של עולם, אמר: אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו (רש"י) - והכניס אורחים במסירות נפש, ואפה מצות כמנהג שראה בבית אברהם (רש"י בראשית יט, ג)

ואם אתה תמה על כך, בוא וראה: קורח חלק על משה רבינו ונבואתו ועל תורה מן השמים. משך אחריו מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות, ואת און בן פלת להשתלף, אבל נתן תקיעת כף. אמרה לו אשתו: "תישן, ואני אסתדר אתם". באו לקראו, וחפפה ראשה בפתח האוהל. אמרו: אין זה צנוע לשוחח עמה עתה, והלכו לבדם לאבדם (סנהדרין קט ע"ב).

כיצד יובן: לחלוק על משה ועל תורה מן השמים, "בהצותם על ה'" (במדבר כו, ט), ובה בעת להקפיד על הידורי צניעות! כמה סתירות מתרוצצות בנפש האדם!

בין חמש העבירות שעבר עשו בו ביום, מנו (בבא בתרא טו ע"ב) שכפר בעיקרו, וביזה את העבודה שהיתה בכבודו. לא מובן: וכי דורשים מהכופר כבורא שיעריך את עבודתו?! הלאה: אם כפר בעיקר, מדוע חפץ בכבודו. וזעם כל כך על יעקב שנטלן, עד שנדר להרגו. וצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד, ונשא קולו ונכה. הלא כל הברכות, ממקור הברכות, "ויתן לך האלקים" (בראשית כז, כח). איך אפשר לכפור בבורא ולחפוף בברכותיו?!

אך זה האדם! רבי ירוחם ממיר זצ"ל אמר, שלשוא הוגיעו חכמים וחוקרים מוחותיהם ליישב סתירות בהנהגת האדם, כמה דיו נשפך וכמה קולמוסים נשתברו בנסיונות אלו, ולחנם. ומדוע, כי אין כאן כל תמיהה: במהותו, האדם הוא יצור מלא סתירות!

אני זוכר שספרו. אחד מראשי ההסתדרות, פוקר ומעביר על דת, רחץ בימה של תל אביב ונקלע למערבולת. למזלו, הבחין בו המציל. מיהר לסירתו, אל החסקה, ומשהו. כשהגיע אליו שמעו זועק בחרדה: "אני לא חוזר בתשובה, אני לא חוזר בתשובה!"

נו, תאמרו, הלא גמרא מפורשת היא (ערובין יט ע"א): רשעים, אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה. אבל לא, תשמעו עד הסוף. כששבה אליו רוחו שאלו על כך. ספר לו: גדלתי בבית דתי, אבי היה חסיד סלונים. נמשכתי אחר רוח התקופה והתפקרתי, החלטתי לעלות עם גרעין חלוצי ולייסד קיבוץ בארץ ישראל. אמר לי אבי: יתכן שאנו נפרדים לנצח ולא אראה אותך עוד, כפי שאכן היה. יש לי אליך בקשה אחת. לפני שאתה עולה ארצה, לך להפרד מהרבי, לקבל ברכת הדרך. האמת, כבר לא הייתי שם, אבל איך אומרים, בקשה אחרונה ממלאים. חבשתי כיפה ונכנסתי אל הרבי. הוא ידע בדיוק מי

אברהם אבינו היה אומר לו: "אם אינך רוצה לברך למי שהאוכל של, משום שאתה סבור שאכלת משלי, אם כן, עליך לשלם לי על סעודתך!"
ואז הגיש לו אברהם חשבון מפורט על כל מה שאכל ושתה, כשהסכום לתשלום מגיע למספרים דמיוניים.

האורח היה מתפלץ למראה הסכום, ושואל: "כיצד הגעת לסכומים כאלו? פרוסת לחם בשווי חמש מאות שקלים? רבע עוף במחיר של אלפיים שקלים? מעולם לא שמעתי על מסעדה כזאת... בסך הכל מדובר במעט לחם ובשר וקצת מים?!"

"הלא אתה נמצא כעת במדבר", הזכיר לו אברהם, "וכאן הכל יקר פי כמה מאשר במקום ישוב. האם אתה יודע שרק התשלום על הדלק למטוס שהביא את הסחורה מן היישוב הקרוב ביותר עלה לי חמישים אלף שקל?!"

לשמע התשובה ההגיונית, השתכנע האורח שעדיף לו לברך...

מתוך מדרש זה הביא הרב חיים קנייבסקי ראייה לשאלה הלכתית שהובאה לפניו, ומעשה שהיה כך היה:

רבי מרדכי רימר זצ"ל שהה בימי השואה הנוראה באחד ממחנות הריכוז, ומצבו הלך והתדרדר. הוא סבל קשות מן הרעב, ובנוסף לכך לקה במחלת הטיפוס. עד שחש שאם לא יאכל דבר בשעות הקרובות, הוא ימות במהרה מרוב חולשה.

בקושי רב ובמאמץ אדיר הצליח לגרור את עצמו אל מחוץ לצריף, וראה מסביבו רק שלג וקרר. לפתע הופיע מולו אחד מאסירי המחנה, ובידו ארבע חתיכות לחם - אוצר אדיר באותם ימים!

רבי מרדכי הבין כי היהודי שלפניו הצליח להוציא את הלחם בגניבה מהמטבח, אבל גם ידע שאין שום סיכוי שהלה יתנדב מרצונו לתת לו מהלחם שבידו...

מאחר שלא היה לפניו כל מוצא אחר, אזר את שארית כוחותיו, ודף את בעל הלחם. הלה החליק על הקרח כשחתיכות הלחם שהיו בידו מתגלגלות לכל עבר... ומיד חטף החולה את אחת החתיכות וברח...

אותה פת לחם הצילה את חייו של רבי מרדכי, הוא החלים ממחלתו, ושרד את השואה.

לימים נהיה רבי מרדכי תלמיד חכם חשוב וידוע, ושימש כמשגיח בישיבת טשעבין, אולם כל ימיו הוא התייטר על הגזילה שגזל בהיותו במחנה. פעם אחת נכנס אל הרב אלישיב - מחותנו, ושאל אותו אם עשה כהוגן בכך שגזל מן הלחם, ומה עליו לעשות כדי לכפר על אותו מעשה.

למעשה שאלתו התחלקה לשלוש שאלות נפרדות: ראשית, האם היה מותר לו לקחת מן הלחם? שנית, גם אם הדבר נעשה כהוגן, האם עליו לחפש את בעל הלחם, ולשלם לו על הגזילה? ושאלה שלישית, שאמנם לא שאל, אך נשאלה לרבי חיים קנייבסקי: אם עליו לשלם, כיצד מחשבים את שווייה של אותה חתיכה - כפי שוויה כיום, או כפי מה שהייתה שוה אז, במחנה?...

על השאלה הראשונה נענה, שמאחר וליהודי השני היו ארבע ככרות לחם, הרי שנטילת ככר אחד מידו לא סיכנה את חייו. אם כן, אי כאן שאלה של נפש תחת נפש, אלא רק שאלה אם מותר לקחת את ממונו של הזולת בלא רשות כדי להינצל, ועל כך התשובה היא, כי אכן רשאי אדם להציל את נפשו על ידי גרימת נזק לממונו של חברו. מסיבה זו נאמר בגמרא, שרשאי אדם להצית שדה חיטה של חברו כדי להינצל מאויבים הרודפים אחריו ומבקשים את נפשו (ב"ק ס, ב).

אלא שהמציל עצמו בממונו חברו, חייב לשלם לאחר מכן לבעל הממון את כל הנזק שגרם לו. על כן התשובה לשאלה השנייה הייתה שעליו לשלם לנגזל את הגזילה. אך מכיון שהוא לא הכיר את האיש ממנו גזל את הלחם, עליו לתת את הסך שגזל לצרכי ציבור, מתוך תקווה שגם אותו איש או יורשיו שכבר הלחם נגזלה ממנו יהנה מאותם כספים, ובכך יש מעין תשלום על הלחם שנגזל מידו.

כעת נותרה השאלה האחרונה - מהו הסכום שעליו לשלם, כפי שווי לחם בימים אלו, או כפי שוויו במחנות ההשמדה?

כתשובה לשאלה זו, סבר רבי חיים קנייבסקי שאולי עליו לשלם כפי שהיתה שוה ככר לחם במקום שבו התרחשה הגזילה, ואף שאין לכך מקור מפורש, במדרש שהובא לעיל ניתן למצוא סימוכין לכך, שכן אנו רואים שהמתחייב לשלם על לחם שאכל במדבר, אינו יכול להיפטור בתשלום שוויו של לחם בעיר, אלא עליו לשלם כפי שעולה פרוסת לחם במדבר...

(ומתוק האור)

"ולוט יושב בשער סדום"

כשהגיעו המלאכים להפוך את סדום מצאו את לוט יושב בשערה שבאותו יום מינהו שופט עליהם (רש"י בראשית יט, א). ותמוה: במשך יובל שנים לא

יהודי. הפנה אותם לבקתה אחת. נקשו בדלת, ובאיזו שמחה קדם בעל הבית פניהם: "אמרו לי, אולי אחד מכם מוהל?"

"כן, אני, מדוע?"
חיבוק עז, והמארח אמר: "היום מלאו לבני שמונה ימים, הזמנתי מוהל מהעיר ולא בא, אני יודע מה קרה. הפלתי תחינה לפני הקדוש ברוך הוא שימציא לי מוהל. גם גלג קניתי לסעודת המצוה. אולי כבודו גם שוחט, במקרה?"

"במקרה", גם שוחט וגם מוהל.
"חבל רק שאין כאן איזה רב גדול, שיהיה סנדק".
"הבאתי עמי גם רב גדול", אמר השוחט.
"נו, האם יהודי תועה", שאל רבי מרדכי... (והגדת)

"ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם ויהי מדי עברו יסר שמה לאכל לחם: ותאמר אל אשה הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא עבר עלינו תמיד: נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנוחה והיה בבאו אלינו יסור שמה:

מי נקרא אדם גדול
"ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכול לחם", מה הפירושה אשה גדולה? מסביר התרגום "אשה דחלת חטאין" אשה יראה מחטאים.

ראיתי עוד בספר פלוני שמצטט מהזהר "ושם אשה גדולה" מהי גדולה? שואל ומסביר הזהר הקדוש:

טבע האשה ש"עיניה צרה באורחין" (כמבואר בגמרא במסכת ב"מ דף פ"ז), ובפרט אם יש הפסד כספי מחמתם, והנה אלישע ראה שאותה אשה, להיפך, היא שמחה לארחה, ואף להוציא הוצאות לצורכו של האורח - בכל לבה ועינה, לכן נתן לה תואר "אשה גדולה". דברי הזהר הקדוש.
נמצינו למדים כי העושה ההיפך מטבעו - הוא איש גדול - זו המעלה הגדולה ביותר. וזהו הנאמר "ושם אשה גדולה".

אני אומר תמיד, מכריז ר' שלום בשיחה לתלמידים בביתו, כי כולם, הליטאים והחסידים וכל גדולי הקהילות והעדות, כל אחד בסגנונו, אמרו ואומרים כי שבירת המידות היא התכלית:

הגר"א מוילנא כותב "עיקר חיות האדם היא שבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים" המתנהג בחיי היום יום - בנועם אצילות - כאשר פסיעותיו נקיות מקנאה, תאוה וכבוד, (שהן ראשי המידות הרעות) הוא העומד בפסגת חיי האדם. וזו עבודתו בחייו - להגיע לאותה פסגת חיים - ואם לא עושה כן למה לו חיים. וכידוע, שהרבי רבי אלימלך ז"ע גם אמר כן בנוסח שלו - "עיקר בריאת האדם היא שבירת הטבע".

ועל פי זה מתחלקים התארים לבני אדם "איש גדול" - גדול יותר או גדול פחות, כל אחד לפי מצבו.

"איש אלוקים קדוש"
ותאמר אל אשה הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש עובר עלינו תמיד"
שאלה גדולה, שאל הרבי הקדוש מרוזין ז"ע:

הנביא אלישע, היה נכנס לביתם, לנוח ולאכול לחם, והיא הצליחה לדעת שהנה עובר בביתם איש קדוש, אף אחד לא סיפר לה עליו כלום, וביום בהיר אחד אמרה לבעלה "ידוע לי כי האיש הזה איש קדוש". שואלת הגמרא "מנא ידעה - מהיכן ידעה?" עונה הגמרא "שלא נראה זבוב על שולחנה", כי, מכשירים נגד שרצים וזבובים, לא היו אז, ואם - עם כל זאת - לא היה זבוב אחד, בהכרח שהוא איש קדוש שחיו מתנהלים מעל דרך הטבע. ע"כ.

דבר ראשון עלינו להבין, שאם התורה אומרת "הנה נא ידעתי" היא לא באה לספר סתם, מה שהשונמת דברה בשעת הסעודה עם בעלה - שסיפרה לו "הנה נא ידעתי" כי התורה לא עוסקת בשחיתות סרק, שאינן נכונות דברים לא נכונים, התורה לא מצטטת, התורה היא תורת אמת. מה שנאמר בתנ"ך הוא אמת במלואו; וכשכתוב, הרי שאכן אשה זו ידעה הצליחה לדעת כי הנה איש קדוש דר בביתה!

דוגמא נוספת: בפרשה הבאה נאמר, שלבן אמר "ויאמר בא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פיניתי הבית" אומרים חז"ל שאע"פ שאליעזר היה מצאצאי כנען והוא בכלל "ארור", "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו", אבל על ידי ששימש את הצדיק, את אברהם, באמונה, יצא מכלל "ארור" ונכנס בכלל "ברוך", שנאמר "ויאמר בא ברוך ה'". נשאלת השאלה מי הוא זה ואיזה הוא שאמר "בא ברוך ה'"? בסך הכל לבן הארמי, וכי מלבן מביאים ראיה? אלא שאם כתוב בתורה דברי לבן "בא ברוך ה'" זו האמת, כי התורה היא "תורת אמת" (וכך הכניסו לפיו משמים שיאמר בנוסח זה) וא"כ שואלת הגמ' "מנא ידעה" - מהיכן ידעה?

בקיצור, שאל הרבי הק' מרוזין ז"ע, מה פירוש שאלת הגמרא "מנא ידעה?" וכי חסר דרכים לראות על אדם שהוא איש גדול וחשוב, רואים את התפילה שלו, את השקידה, את הזהירות בבין אדם לחבירו, הסתפקות במועט, יראה מחטא וכו', וכידוע עוד ש"אשה מכרת באורחים" (ב"מ פ"ז) אז מה צריכים לטרוח להבין איך היא ידעה? - ידעה וגמרנו.

התירוץ של הררוזינער הוא נורא ועמוק, תירוץ נפלא:

אני והיכן אני, ואמר לי: "גדלת כאן, אבל האדם הוא בעל בחירה, ונסחפת למחוזות אחרים. אבל כלום לא יעזור לך, שרשיך כאן. דע, שלא תמות בלי תשובה!"

כשיצא, תלש את הכיפה ושוב לא כסתה את ראשו. וכעת, שנכנס לים ונגרף למערבולת, חשש שקיצו בא וזכר בדברי הרבי. החל לזעוק שאינו חוזר בתשובה. ואם אינו חוזר, הרי לא ימות. שהרי כך הבטיח הרבי. והראיה, שאכן ניצל!

ואני מתבונן ושואל: ייצור כזה, כופר או מאמין?
אם כופר הוא, מה לו ולהבטחת הרבי. ואם מאמין, למה לא הניח הבוקר תפילין?

והתשובה: אדם רגיל הוא, גדוש בסתירות...

כמה שנונו בנובהרדוק את הסיפור מ"חובות הלבבות" (סוף הקדמה שער הבטחון): חסיד נסע לסחור ולהתעשר במדינת הים, ומצאם עובדים לפסלי עץ ואבן. ולעג בפני הכומר: "איזה עיוורון וסכלות, לסגוד לפסל מעשה ידי אדם!"

התעניין הלה: "ואתה, למי עבודתך?"
התלהב: "לאלקים היחיד שברא הכל, ומשגיח על הכל, ומפרנס לכל!"
אמר לו: "מעשיך סותרים את דבריך!"
תמה: "הכיצד?"

הסביר: "אילו האמנת במה שאמרת, היה אלוקיך ממציא לפניך פרנסתך בעיךך ולא היית טורח לעבור אורחות ימים לחפשה!"
נסתמו טענותיו, ושב לעירו, ולא יצא ממנה!
ולעניינו, הבין שחי סתירה!
(והגדת)

"וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר, שם על שכמה, ואת הילד וישלחה, ותלך ותתע במדבר באר שבע" (בראשית כא, יד). ופרש רש"י: "ותלך ותתע", חזרה לגלולי בית אביה. מזעזע.

נזכור: הגר בת פרעה היתה (תרגום יונתן בראשית טז, א) שאמר: מוטב שתהא בתי שפחה בבית זה, ולא גבירה בבית אחר (בראשית רבה מה, א). והיתה שרה מגיירת את הנשים, והגר דולה ומשקה מתורתו. עד שנתנתה לאשה לאברהם, וסברה שעולה היא בצדקותה על שרה, ושרה דרשה כפיפותה. וברחה, וראתה שני מלאכי מרום, ושמחה: "הגם הלם ראיתי אחרי ראי (בראשית טז, ג). רגילה היתה לראותם בבית אברהם, וסברה שראתה בזכות אברהם. ועכשיו ברחת, ורואה בזכות עצמה, ולא מלאך אחד אלא ארבעה בזה אחר זה, ולא נחרדה (רש"י).

הגע עצמך: רבי שמעון בר יוחאי יצא בשליחות חבריו להצלת כלל ישראל, ובה שד לסייעו. בכה ואמר: "ומה שפחה של בית אבא [הגר] נזדמן לה מלאך שלוש פעמים, ואני לא פעם אחת? יבוא הנס מכל מקום!" (מעילה יז ע"ב). אלמלא נכתב, אי אפשר היה לאמרו: גדולה מרבי שמעון בר יוחאי!

וכתב הרמב"ן (בראשית כד, טב) שיצחק אבינו - יצחק אבינו! - קבע מקום תפילתו בבאר לחי רואי, בה נגלו המלאכים להגר, והמקום קנה קדושה!
ארבע עשרה שנה היתה אשתו של אברהם אבינו, הלא תקופה היא. ואף לאחר שפרשה שמרה עצמה, ונאים היו מעשיה כקטורת, ולבסוף שב אברהם אבינו ולקחה לאשה (בראשית כה, א וברש"י). ואיך יובן שחזרה לגלולי בית אביה? ויותר, שבתוך שעה זכתה להתגלות מלאך ולנס מופלא!
לא, אין הדברים כפשוטם, ואיך יובנו?

רבי מרדכי פרוגמנסקי האיר בהם עינינו, ובמעשה שהיה - בערב שבת הוצרך לנסוע לקובנה. עלה לרכבת, ומולו ישב יהודי הדור צורה. התפתחה שיחה והלה סיפר שהוא שוחט ומוהל, שתא אומניויות הקשורות למזל אחד (שבת קנו ע"א) וגם מגמת פניו לקובנה, עליהם לרדת במינסק ולהחליף רכבת. הנסיעה התארכה ונמנמו מעט. כשהתעוררו נוכחו שהחמיצו את מינסק. הרכבת המשיכה הלאה, והם אנה הם באים.
"מיר האבן זיך פארבלאנדזעט!" תעניו בדרכנו, קונן השוחט.

"יהודי אינו תועה!" פסק רבי מרדכי.
"מה?!" נתן בו השוחט עיניים תמהות.

"יהודי אינו תועה", חזר רבי מרדכי נחרצות. "על הפסוק: ותלך ותתע, דרשו שחזרה לגלולי בית אביה. ואיך רמוז הדבר, משום שיהודי אינו תועה! - המדרש מספר שספינה ובה יהודי אחד מגיעה לנמל זר. אמרו לו הנוסעים הנכריים: "קח כסף ועלה לעיר וקנה לנו אוכל!"
אמר להם: "זו הן אני פה כמותכם, ולהיכן אלך?"

אמרו לו - הגויים! - "וכי יש יהודי זר? בכל מקום שאתה הולך, אלקיך עמך!" (דברים רבה ב, טז)

נרד בתחנה הקרובה, וה' יצליח דרכנו!
משך השוחט בכתפיו, מה היה לו לומר.
הרכבת עצרה, ויודו בלב הישימון. כפר נדח השתרע במרחק. שמו אלו פעמיהם. אין להם בררה, עוד מעט שבת. פגשו גוי, ושאלו האם מתגורר כאן

אומרים בתפילה בשבת "בפי ישרים תתרום, ובשפתי צדיקים תתברך, ובלשון חסידים תתקדש, ובקרב קדושים תתהלל". - ארבע דרגות זו למעלה מזו - ישרים, צדיקים, חסידים, קדושים. ולצידם ארבעה סוגי לשונות - בפי, בשפתי, בלשון, בקרב. מה הכוונה?

"בפי ישרים", פה הוא הגלוי ביותר מכל הארבע ביטויי לשון. כאשר הפה מדבר שומעים ורואים כולם, זו הדרגה הראשונה של האנשים הישרים, - כי כבוד הקב"ה מתרומם בפיהם החיצוני. למעלה מהם מהישרים - הם הצדיקים, שמלאכת הקודש שלהם יותר פנימית - "ובשפתי צדיקים" - השפתיים לפעמים חתומים סגורים. - והצדיקים מברכים בשפתותיהם.

"ובלשון חסידים" ה'לשון' היא יותר פנימית, והרבה יותר מכוסה, טמיר ונעלם עפ"י רוב, כי אכן קשה להכיר את מעלתם של החסידים, והם, מקדשים את הקב"ה בלשונם.

הדרגה הגבוהה ביותר היא של הקדושים "בקרב קדושים" קדושים כמלאכים, והם נסתרים וחבוים עמוק בקרבם, לא שייך להכיר את עבודתם "בקרב קדושים תתקדש!" ומאד אפשרי שמסתובב בבית אדם קדוש, וכלל לא מכירים אותו, כי "בקרב קדושים תתקדש" זו מהותו. וא"כ זו שאלת הגמרא, כיון שאכן אלישע היה "איש אלוקים קדוש" מהיכן ידעה זאת, וכי הצליחה לגלות את זה והרי "בקרב קדושים" הכל טמון במעמקים "עם ה' אלוקיו?" משיבה הגמרא שראתה סימנים - הבחינה שלא נראה זבוב על שולחנו וכו'. ע"כ דברי הקדוש שאמר דברים קדושים.

ואני מוכרח לספר לכם:
הזבובים סביב לרבי אליהו

כשרבי אליהו לאפיאן עלה מהגולה לשכון בארץ הקודש לירושלים, מקום מגוריו היה - בחדרון שהשכירו לו בישיבת קמניץ. הייתה לי אז את הזכות להתגורר במחיצתו כמה חודשים.

ויהי היום, ורבי אליהו נקרא לשמש כמשגיח בישיבת זכרון יעקב. (ידוע שכשהיה בביתו של החזון איש, ביקש החזון איש מרבי אליהו שעל אף זקנותו יסכים לשמש כמשגיח כאן בארץ הקודש, לחש לו החזון"א בשקט ובהתרגשות: "עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו, להגיד!" עוד תאמרו ותגידו, ותזכו להעמיד תלמידים").

יום יומיים, לאחר שעזב את החדר בקמניץ. נכנסתי לחדרו לסדר את החפצים, ונוכחתי כי בחלל החדר עפים זבובים רבים. נעמדתי על עומדי ותפסתי את ראשי: "אוי, כל כך חם כאן, ועד היום לא הבחנתי בזבובים, לא נעקצתי מיתושים" גם נזכרתי במאמר חז"ל בפרשתינו (בראשית רבה פרשה נד) ויהי בעת ההיא ויאמר אבימלך ופיקל שר צבאו, ברצות ה' דרכי איש גם אויביו יושלים אתו (משלי ט"ז), רבי יוחנן אמר זו אשתו שנאמר (מכה ז) "אויבי איש אנשי ביתו וכו'", א"ר ברכיה אויביו גם אויביו, לרבות מזיקי ביתו, כגון יתושים ופרעושים וזבובים". התבוננתי איך שעד אותו יום, בקיץ החם, והצפיפות, לא נראו יתושים וזבובים בחדרינו. אלא שלא סיפרתי זאת לאיש כי חששתי שמא אני טועה, ובוודאי ילעגו לי, יאמרו: "ר' שלום מספר מעשיות..."

חלפו כמה שנים, ובני שיחי, (רבי יצחק שבדרון) שלמד ב"זכרון יעקב" תחת עינו הפקוחה של רבי אליהו, שב מהישיבה לירושלים לחג הסוכות, וביום טוב של חג אמר, אבא, אספר לך עובדה מעניינת מרבי אליהו:

אם ידוע לך, וזכרון יעקב מסובבת בפרדסים וכרמים, כאשר ריבי רבבות של יתושים שונים עפים באויר. ויהי היום, בתקופת תמוז, באחד השיעורים מפי ראש הישיבה רבי נח שמענוביץ, ההיכל היה עמוס ביתושים באופן נדיר. הבחורים סבלו מאד. גם ראש הישיבה נאלץ לדחות מפניו יתושים שוב ושוב באמצע השיעור. והנה לפתע פנה רבי נח ליושבים בסמוך אליו, ועיניו פרצו דמעות קלות: תראו נא! שם בצד, איך שהמשגיח יושב ומקשיב לשיעור (כדרכו של רבי אליהו להשתתף בשיעורים) ובמחיצתו אין זבובים, אין! 'ראו נא קינדרלאך!' בכה ראש הישיבה הגדול והצדיק, הוא ביקש מהם להביט על המשגיח הישיש.

כשמעתי סיפור זה, כבר הסכמתי בעצמי לספר גם את מה שאני ראתי. (להגיד)

ואברהם ושרה זקנים, באים בימים יח, יא)
כששני השטנים היטלר וסטלין, חלקו ביניהם את פולין בהסכם ריבנטרופ - מולוטוב הנודע לשמצה, החליטו - בלי שום סיבה שבעולם - להותיר בתוכם מדינה זוטרה, ליטא החופשית, ויותר: להשאיר את הגבול פתוח. דבר שאפשר לרבבות יהודים להמלט מהגיהנום הפולני הכבוש בהם המוני בני ישיבות. לא ארכו הימים, והרוסים כבשו את ליטא. אסרו על קיום הישיבות. חייבים לצאת מברית המועצות. אבל איך, ולאן.

ראשית, הם היו חסרי נתינות, פליטים מפולין הכבושה. שנית, אף ארץ, אף מדינה, לא הסכימה לקבל יהודים לשטחה. שלישית, זקוקים היו לאשרת יציאה מברית המועצות, וכל מי שביקש לצאת מ"גן העדן הקומוניסטי" נחשב בהתנגדות למהפכה ונשלח לסביר, לחינוך מחדש במחנה כפיה.

רביעית, אם באורח פלא, תאושר ההגירה, כרוך הדבר בתשלום גבוה. ומאין יבוא הכסף. אם ממקורות חוץ, הרי זו השגת מטבע זר בדרכים לא חוקיות ומאסר ודאי!

בקצרה: שורת חומות בלתי עבירות. ואז זכר מישהו, שפעם היתה בעתון כתבה, שבאמצע האוקיינוס השקט יש שרשרת איים סלעיים שוממים בשם איי קוראסו בבעלות הולנד. הממשלה ההולנדית בקשה לישבם וחוקקה תקנה, שכל הרוצה יבוא ויתישב. אין צורך באשרת כניסה. פנה לשגרירות ההולנדית, ואשרו: כל הרוצה יבוא ויתישב. נס מספר אחד.

ומובן, שאיש לא חשב להגר לאיים השוממים, מים ושמים דקלים ושחפים. פנו לשגרירות היפנית - סין היתה כבושה בידי יפן - לקבל אשרת מעבר לאיי קוראסו, בידיעה תחילה שהנוסעים 'יתקעו' ביפן לכל שנות המלחמה. נס אחד היה, שלמרות שליטא נכבשה על ידי הרוסים, החזיקו עדיין היפנים את שגרירותם בוילנה. נס שני היה, שהשגריר שאל את השלטונות בארצו והשיבו בשלילה, והוא המרה את פיהם והנפיק אשרות מעבר לאלפים. כשהטפסים אזלו הנפיק על נירות חלקים חתומים בחותמתו, וכשמכונת הכתיבה התקלקלה הנפיק אישורים בכתב ידו, כשבני ישיבות מחתימים בקצב בחותמתו. כשחזר לארצו פוטר ממשרתו בשל כך.

הנס הרביעי, כדי לקבל אשרת יציאה, נזקקו לאזרחות זרה. אזרחים רוסיים לא הורשו לעזוב את המדינה. והם, פליטים מפולניה. ופולניה הלא פסקה מלהתקיים. השיגו אזרחות מטעם הממשלה הפולנית הגולה, שמושבה בלונדון. ממשלה, שברית המועצות - שהיתה שותפה בפשע חלוקת פולניה - לא הכירה בחוקיותה. וכאן, הפלא ופלא, הכירה באזרחות זו.

לשם קבלת אשרת יציאה, היו צריכים להגיש בקשה - לא במשרד הפנים כנהוג, אלא במשרדי הבולשת הנודעת לשמצה. רבים חששו שהבולשת אוספת את כל השמות והכתובות, כדי לאסוף את כל הבלתי מרוצים מהמשטר ולהגלותם לסיביר. בחשש כבד ובלב הולם נרשמו אלפים - והנה התקבל האישור. בתנאי אחד: שהנסיעה ליפן ברכבת הטראנס סבירית - שגם סלילתה היא נס בסדרת ניסים זו - תהיה בחסות משרד התירות הסובייטי, תמורת תשלום של מאתיים דולרים. הון רב באותם ימים. ומנין לאלפי הפליטים מאתיים דולר לאיש? נשלח מברק בהול "לועד ההצלה" בארצות הברית, לאמר: "שעות ספורות. רחמו. הצילו. מהרו. לוו. משכנו. שלחו כרטיסים ל'אינטוריט' (משרד התירות הסובייטי). לעולם לא נשכח".

בתוך זמן קצר נאספו חמישים אלף דולרים - סכום השווה כיום לכמה מיליונים. והבולשת לא חקרה, העלימה עין מהקשר האסור עם המעצמה הקפיטליסטית השנואה.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, העיד שעד שהגיעו לעיר וולדיבוטוק שבסיביר, ועד שעלו על הספינה שהעבירם ליפן, לא היה בטוח שלא ימצאו עצמם כלאים במחנה עבודה בסביר! באיזה נס אווזים אנו? סיימנו? איפה!

הפליטים הגיעו לשנחאי שבסין. היתה שם קהילה יהודית קטנה, שמנתה כמה עשרות משפחות. אבל הם מצאו שם בית כנסת מפואר ובו למעלה מחמש מאות מקומות, עם חדר אוכל ענק למאות סועדים. כיצד? התברר, שאחד מצאצאי בני המקום עשה חיל בעסקיו בארצות הברית וזכר את מקום הולדתו, ובנה בית כנסת אדיר ממדים לזכר אביו. בית הכנסת שעמד שומם, והמתין למאות בני ישיבת מיר!

ובמשך כל שנות המלחמה, ארחו היפנים - שהיו בעלי בריתם של הנאצים האזרחיים - את בני הישיבה שמעולם לא קיבלו אישור שהיה בארצם, שהרי מגמת פניהם לאיי קוראסו השוממים, והם נתינים של פולין החפשית, ממשלה שיפן אינה מכירה בה, ומתכללים באמצעות תמיכה אמריקאית - מדינה שיפן מצויה עימה במצב מלחמה, תמיכה המגיעה דרך השוק השחור (בו שווי הדולרים גבוה לאין ערוך ממחירים בשער הרשמי] שממשלת יפן נלחמת בו מלחמה חרמה.

הגרמנים שיועציהם שהו ביפן, הסיתו נגד אלפי היהודים שמצאו שם מקלט והיפנים כבר הסכימו להעלות את כל היהודים לאניה ולהטביעה בלב ים. קצין יפני גילה את המזימה, ומשהתפרסמה התבטלה.

לכמה ניסים הגענו? אין צורך לספור, משום שכל קיומו של עם ישראל, בנס. "חי נפשי" - כתב היעב"ץ (בהקדמת סידורו "בית יעקב") שאין נס גדול מקיומו הפלאי של עם ישראל בגלות זה כאלפים שנה, כבשה בין שבעים זאבים העוטים עליה לטרפה, "כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל ניסים ונפלאות שעשה ה' יתברך לאבותינו במצרים, ובמדבר, ובארץ ישראל!" ויותר: כל התהוות עם ישראל, בנס!

"אברהם ושרה זקנים, באים בימים". הוא בן מאה, והיא בת תשעים. לא זו בלבד, אלא: "ותהי שרה עקרה, אין לה ולד" (בראשית יא, ל). כלומר, שאין בטבעה להיות לה ולד לעולם (רבינו בחי), אילונית היתה (יבמות סג, ע"ב).

לאחר יאוש - וילדו, יסדו את עם ישראל.

ועוד מרחיבה התורה: {שם ח} ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו.

אומרים חז"ל בגמרא {מסכת בי"מ פו, ב} – תנא דבי רבי ישמעאל: בשכר שלשה זכו לשלשה; בשכר חמאה וחלב זכו למון. בשכר "והוא עומד עליהם" זכו לעמוד הענן. בשכר "ויקח נא מעט מים" זכו לבארה של מרים.

נשאלת השאלה – מדוע מרחיבה התורה לפרטי פרטים, את מה שאירע באותו אירוח?

התירוץ הפשוט שעונים רובם – כיון שיש כאן הכנסת אורחים בצער, ואומרים חז"ל {אבות דרבי נתן פ"ג מ"ז} – "וטוב אחד בצער ממאה ברווח".

מספר המדרש {תנחומא, וירא, אות ד} – וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם. התחיל דם המילה לטפטף. אמר לו הקדוש ברוך הוא: בשכר חייך, שבזכותך אני אחוס על בניך בשני דמים ואפרע משונאיהם, שנאמר: ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמך {יחזקאל טז, ו}, שני דמים, שנאמר: ואמר לך בדמך חיי, זה דם פסח. ואמר לך בדמך חיי, זה דם המילה.

בא הסבא מסלבודקה {ר' נתן צבי פינקל} בספרו {אור הצפון ח"א}, ואומר יסוד נפלא. אסביר את דבריו בשפה שלנו;

ברוך ה', בדורונו אנו, רבו הגמח"ם; א' משאיל כסאות גלגלים, השני משאיל כלי עבודה, השלישי מלווה כספים וכו'.

ישנו בנאדם, שבבעלותו גמ"ח לצידו רפואי. הוא פותח את הגמ"ח שלו בין השעות 6⁰⁰ – 20⁰⁰; באים אנשים, ומה שהם צריכים הוא משאיל להם.

נשאלת השאלה – מה קורה, אם ביום מסוים לא מגיעים אנשים לגמ"ח? הבנאדם מבסוט: "ברוך ה', אף אחד לא שבר – לא רגל ולא יד – כולם בריאים!" – אז מה הוא עושה? – פותח תהילים ומתחיל לקרוא!

ישנו בנאדם, שיש לו גמ"ח לכלי עבודה; כל הכלים שנוקק להם השיפוצניק – יש לו. בנאדם צריך רתכת כדי לרתך משהו – הוא ניגש לגמ"ח ומשאיל ממנו את הציוד, ולמחרת הוא מחזיר.

נשאלת השאלה – מה קורה, אם ביום מסוים לא מגיעים אנשים? הוא עושה תחזוקה לכל הכלים; משמן את הכלים, מנקה, בודק תקינות וכו' – ואם נישאר לו זמן – הוא קורא תהילים.

ישנו בנאדם, שיש לו גמ"ח להלוואת כספים. בכל יום, ברוך ה', באים אנשים להלוות ממנו כספים.

נשאלת השאלה – מה קורה, אם ביום מסוים לא מגיעים אנשים? הבנאדם מבסוט: "ברוך ה', אנשים לא צריכים כסף – כולם קיבלו משכורות בזמן!"

נשאלת השאלה – האם תיתכן מציאות כזאת, שאדם שיש לו גמ"ח ולא מגיעים אליו אנשים – ירוץ לחפש אנשים?

אחד שיש לו גמ"ח לכלי עבודה – לא מגיעים אליו אנשים באותו יום – הוא יוצא החוצה ותופס בנאדם: "בא רגע אדוני! תעשה טובה, קח מקדחה!"

"אבל אני לא צריך מקדחה..."

"לא משנה – תיקדח!" ☺

"אבל אדוני, אני לא צריך!"

"אז קח קונגו!"

"בשביל מה קונגו?!"

"בשביל להרעיש לשכן!" ☺

אחד שיש לו גמ"ח להשאלת ציוד רפואי, ולא מגיעים אליו אנשים באותו יום – הוא יוצא החוצה ותופס בנאדם: "סליחה אדוני, אולי אתה מוכן לקחת כיסא גלגלים?"

"בשביל מה כיסא גלגלים?"

"שיהיה לשעת חירום! מקסימום תעשה איתו קניות בסופר!" ☺

נשאלת השאלה – בשביל מה לעשות את זה???

יושב לו אברהם אבינו, בגיל 99 – ביום השלישי למילתו – 70 מעלות בחוץ, אין נפש חיה – אפילו לא חתולה אחת, כי הפחים היו כ"כ רותחים, שאם היא היתה שמה רגל על אחד מהם, מיד היא היתה נשרפת מהחום ☺;

אומר הסבא מסלבודקה – לכאורה היה אברהם פטור ממצות הכנסת אורחים, משום שהיה חולה אנוש, ביום השלישי למילתו, שהוא הזמן המסוכן ביותר. וגם לא היתה אפשרות שיבואו אורחים בחום כזה שהיה דומה לגיהנום ולפי מושגי השכל האנושי לא היה כאן כל מקום למעשי חסד. ולא עוד, אלא שאברהם שלח את אליעזר עבדו לחפש אורחים והביא לו תשובה שאין אורחים. אבל אברהם אמר: "לית אמונתא בעבדי" – ויצא בעצמו {ראה ב"מ פו:}.

הקב"ה רואה שאברהם מצטער, ושולח לו מיד אורחים!

נשאלת השאלה – מה אתה מצטער???

אין אנשים – תגיד 'תודה רבה' לקב"ה, שאף אחד לא יצא מהבית!

כשיש אנשים שבאים לבקש – אז עושים איתם חסד – מובן. אבל אם אין אנשים, מה אתה רץ לחפש???

אם אין דרישה אז למה לתת?!

לימדה אותנו התורה, מה זה 'איש חסד' אמיתי; אברהם אבינו לא נח ולא שקט. ראה הקב"ה, שהייסורים שיש לו בגלל שלא מגיעים אורחים, כואבים לו יותר מפצע המילה!

אומר הסבא מסלבודקה – אברהם למד את מדת החסד מדרכי הקב"ה, וידע כי "חסד ה' מלאה הארץ" {תהילים קל"ג}, אין שום מקום פנוי מחסד הקב"ה ואף בגיהנום זה, יש מקום לחסד. ולכן ישב אברהם פתח האוהל וחיכה לאורחים כי היה בטוח שיזדמנו לו מעשי חסד. ואף אם אין כל אפשרות שילכו עוברי דרך בחום כזה, הבין אברהם שבודאי יבוא שינוי הטבע שתיוצר כעין דרך חדשה למעשה חסד בתוך אותו הגיהנום, וה' יברא ברואים מיוחדים שיוכל להיטיב עמם. ואברהם השתוקק ללכת בזה בדרכי הקב"ה. כשם שהכין הקב"ה את כל הבריאה לפני שהיה אדם בעולם ואח"כ יצר את האדם שיקבל את חסד הבריאה {ראה סנהדרין לח}, כך השתוקק אברהם ללכת בדרכי ה' לעשות חסד לפני שעוד היה עם מי להיטיב ורצה שיווצרו ברואים שיוכל לבצע עליהם את מדת טובו וחסדו.

עד כאן בענין הכנסת האורחים של אברהם אבינו. כעת נעבור לאדם 'יקר' מאוד, שגם היה מכניס אורחים:

לפני ששולח הקב"ה את המלאכים לסדום, הוא מודיע על כך לאברהם;

{יח, כ} ויאמר ה' זעקת סדום ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד: {כא} ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה ... אברהם מנסה לבקש רחמים עבורם, אך ללא הועיל – {לג} וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו.

אומר רש"י – ואברהם שב למקומו. נסתלק הדיין, נסתלק הסניגור, והקטיגור מקטרג, לפיכך ויבואו שני המלאכים סדומה להשחית. אחד להשחית את סדום, ואחד להציל את לוט, והוא אותו שבא לרפאות את אברהם, והשלישי שבא לבשר את שרה, כיון שעשה שליחותו נסתלק לו.

{יט, א} ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדום...

נשאלת השאלה – ולמה ישב לוט בשער?

אומר רש"י – ולוט ישב בשער סדום. ישב כתיב, אותו היום מינוהו שופט עליהם.

אם שמו אותו שופט עליהם, מה הוא עשה שם בלילה?!

פשוט מאוד – הוא היה חדש בתפקיד, ולכן את מי שמים בלילה? את החדשים בתפקיד – את הסטז'רים, ולכן שמו אותו שם בלילה, לעשות את כל העבודות המזדמנות ☺

רואה אותם לוט – {שם} וַיֵּרָא לוֹט וַיִּקַּם לְקָרְאֵתָם וַיִּשְׁתַּחֲוֶי אֲפָיִם אַרְצָה.

אומר רש"י – וירא לוט וגו'. מבית אברהם למד לחזור על האורחים.

{ב} ויאמר הנה נא אדני סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב נלין: {ג} ויפצר בם מאד ויסרו אליו ויבאו אל ביתו...

אומר רש"י – סורו נא. עקמו את הדרך לביתי דרך עקלתון, שלא יכירו שאתם נכנסים שם, לכך נאמר סורו.

{שם} ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו.

מכאן לומדים, שהבחור היה שיכור – דבר ראשון הוא מוציא בקבוק, על קיבה ריקה ☺

אומר הספורנו – משתה. קביעות סעודה על היין בהיות היין אהוב אצלו כמו שהוכיח סופו על תחלתו אבל אברהם לא עשה משתה זולתי ביום הגמל את יצחק – {וגם לא בשבילו אלא} לגדולי הדור שהיו מורגלים בכך בעת שמחתם כאמרם ז"ל קמי דשתי חמדא חמרא.

{שם ד} טרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדום נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה.

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה נ, אות ה} – טרם ישכבו {בראשית יט, ד}, התחילו המלאכים שואלים אותו [את לוט] אמרו לו: אנשי העיר מה הם מי האנשים שפה, אמר להן לוט: כל אתר אית טבין ובישין, ברם הכא סוגיה בישין אבל האנשים כאן לא 'צדיקים גדולים'.

{ה} ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אתם.

נשאלת השאלה – מאיפה ידעו אנשי סדום, שהגיעו אורחים?

{ו} ויצא אלהם לוט הפתחה והדלת סגר אחריו: {ז} ויאמר אל נא אחי תרעו: {ח} הנה נא לי שתי בנות אשר לא ידעו איש אוציאה נא אתהן אליכם ועשו להן כטוב בעיניכם רק לאנשים האל אל תעשו דבר כי על כן באו בצל קרתי.

אומר הרמב"ן – אוציאה נא אתהן אליכם. מתוך שבחו של האיש הזה באנו לידי גנותו שהיה טורח מאד על אכסניא שלו להציל אותם מפני שבאו בצל קורתו אבל שיפייס אנשי העיר בהפקר בנותיו אין זה כי אם רוע לב שלא היה ענין הזמה בנשים מרוחק בעיניו ולא היה עושה לבנותיו חמס גדול כפי דעתו לכך אמרו רבותינו {תנחומא וירא יב} בנוהג שבעולם אדם מוסר עצמו על בנותיו ועל אשתו והורג או נהרג וזה מוסר בנותיו להתעולל בהן אמר לו הקב"ה לעצמן אתה משמרן ...

לעומתו, בא הספורנו ומלמד זכות על לוט:

לכן למה הוא הלך איתו?? כי " אברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן - הוא כבר זקן!!! - זה היה לוט מראשיתו.

לוט מצטרף לאברהם - אומרת התורה: {יג, ה} וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים - לוט מתברך ומעשיר; הוא לוקח רועים, והרועים האלה מתחילים לרעות בשדות זרים; באים רועי אברהם ורואים איך הם גוזלים, ומיד מעירים להם - "מה אתם עושים - זה גזל!!!"

אומרים להם רועי לוט: "הארץ הזאת הובטחה לאברהם - הוא כבר זקן ואין מי שיירש אותו, ולכן לוט הוא זה שיירש אותו - ולכן כל השדות שלנו!"

חוזרים רועי אברהם לביתם ומספרים לאברהם שרועי לוט רועים בשדות זרים - בא אברהם ללוט ואומר לו {יג, ט} וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים - "לא רוצה לראות אותך יותר פה!"

אם לוט באמת היה אוהב חסד, מה הוא היה צריך לומר לאברהם? - "אין בעיה דוד, אני ברגע זה מפסיק לגנוב - לא ידעתי שזו כזו פרודורה! - 'אני לעזוב אותך?!' - בחיים לא!" - ובמקום זה מה הוא עושה? אומר לו "להתראות" והולך לסדום;

{י} וישא לוט את עניו וירא את כל ככר הירדן כי כלה משקה לפני שחת יהוה את סדם ואת עמרה כגן ה' כארץ מצרים באכה צער: {יא} ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו.

נשאלת השאלה - מה יש לך לחפש בסדום, הרי אתה אוהב חסד?! אתה אוהב להכניס אורחים?!

בואו נראה פס' שקראנו בפרשת שבוע שעבר;

בשעה שארבעת המלכים כובשים את החמשה, ותופסים את לוט בשבי - אומרת התורה {יד, יב} ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברם וילכו והוא ישב בסדם;

נשאלת השאלה - כך כותבים פסוק - קודם תכתוב מי הוא?!

אלא, לוט ורכושו זה 'חתיכה אחת' - אי אפשר להפריד אותם!

יש אנשים שעובדים בבורסה ליהלומים - אם תיכנסו לשם תיראו, שיש להם כבל שקשור בין התיק למכנסים - שאם יבוא מישהו לגנוב להם את התיק, הוא יצטרך גם להוריד לו על הדרך את המכנסיים! - הם עומדים בתפילת 18, כל רגע הם בודקים עם הכבל עוד קשור!

אם ככה, הכנסת אורחים אצל לוט זה כלל לא היה ניסיון בשבילו - זה היה מבחינתו 'שטח כבוש' - בדיוק כמו שיצר הרע לא ינסה אותנו בהנחת תפילין. אם כן, במה יצר הרע בכל זאת ינסה להכשיל אותנו? בדברים שאנחנו איתם ב'מגרש ההתמודדות' - לשון הרע, ביטול תורה וכד'.

אומר הרב דסלר - 'מגרש ההתמודדות' של לוט, היה בממון - ואיפה? כשהגיעו אברהם, שרה ולוט לגבול מצרים [ולוט כידוע הלך עם אברהם על מנת לרשת אותן], ושואלים את אברהם 'מי זאת הגברת שאיתך?' - "זאת אחותי" - אמרו המצרים: "אה, מי שיתן אותה למלך יקבל הרבה מתנות" - מה היה צריך לוט להגיד באותו הרגע ??? - "זאת לא אחותי - זו אחותי!" - ובאותו הרגע היו הורגים את אברהם ואת כל המתנות שהיו מיועדות לאברהם, הוא היה מקבל! - כאן התמודד לוט עם ניסיון הממון - 'האם להלשין כעת על אברהם ולקבל הרבה כסף, או לסגור את הפה ולא להגיד מילה' - כאן היה 'מגרש ההתמודדות' של לוט!

{יט, כט} ויהי בשחת אלקים את ערי הככר ויזכר אלקים את אברהם - מה הוא זכר?? לא את הכנסת האורחים - אלא אומר רש"י - ויזכור אלקים את אברהם. מהו זכירתו של אברהם על לוט, נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם, ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה אחותי היא, ולא גלה הדבר, שהיה חס עליו, לפיכך חס הקב"ה עליו.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

הפסוק הזה הוא קשה כמו שהאריכו בו המפרשים. ויש לפרשו על פי מה דאיתא במסכת עבודה זרה דף מ"ה בכל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה וכו' דע שיש שם עבודה זרה עיין שם. והנה אמרו רבותינו ז"ל דהר המוריה בקעה היה ורמו רמו לו הקב"ה ונעשה הר גבוה. לפי זה יש לומר דהכי פירושו ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה וקשה הא קיימא לן דאין לך הר וגבעה שלא נעבד שם עבודה זרה ומחובר אסור לגבוה. ומתריך הפסוק אשר יאמר היום בהר ה' יראה. היום דייקא רצה לומר דהיום נעשה הר על ידי שרמו לו הקב"ה כנוכר לעיל. דאלו קודם לכן בקעה היה ולא נעבד שם עבודה זרה והוא המקום:

(חנוכת התורה)

אילן, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. א"כ אי נימא דא"י מוחזקת לנו מאבותינו, כיון שנפלה בחלקו של שם כשחילק נח את הארץ לבניו כפי שכתב רש"י בפ' לך עה"פ והכנעני אז בארץ, עי"ש, א"כ מעולם שייך אר"י לבני ולא היו יכולים העכו"ם לאסור שום אילן. וא"כ מדבקע אברהם עצים מאילן שבביתו ולא לקח עצים בדרך, עי"ל דס"ל דאר"י אינה מוחזקת לנו, והי יכולים לומר דהגלות התחיל משנוולד יצחק ונשלם הזמן, וזש"א המדרש ויבקע עצי עולה בביתו ואח"כ הלך אל המקום וכו' עי"ל דס"ל דא"י אינה מוחזקת לנו, לכן שפיר בקע הים לפני בני"ה הנשלם הזמן כבר.

(בנין דוד)

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה. (כב, יד)

התשובה היא - לא; הוא יאכל את הדגים וישיר עליהם את כל שירי השבת, ויגיד: "בע"ה בשבת הבאה, נאכל שתי צלחות מרק!" - הוא שהוא ייקח כוס של שייבס ריגל שתחמם אותו כמו צלחת מרק ☺ - ואם הוא ביחסים טובים עם השכנים, הוא יכל להיכנס אליהם עם 7-8 ילדים ☺, ואם לא? אז הוא נישאר בבית, מחכה לזמנים טובים יותר ☺

היצר הרע לא יבוא לשכנע אותו - "אדוני, בוא תדליק את הגז - תחמם את האוכל! הרי צריך לענג את השבת!" - היצר הרע לא יתאמץ אפילו לשכנע אותו - למה? - כי זה 'שטח כבוש'! - לשם הוא לא נכנס!

לאיפה הוא כן ינסה להיכנס?

בערב שבת הוא ב"ה אירח הרבה אורחים - הוא שם פלטה גדולה, ואת הסיר של הצ'ולנט הוא שם בצד הפלטה - ששם פחות חם. כי אותו לא צריך ללילה, אלא ליום שלמחרת.

קם הבנאדם בשש וחיצי בבוקר, ומברך 'ברכות השחר'; הוא נוהג שבכל שבת בבוקר, לאחר ברכות השחר, הוא פותח את הסיר ובודק 'מה שלומי' - להריח את הצ'ולנט, שנאמר "והריחו בירתה ה'" ☺

הוא יגיש לסיר של הצ'ולנט ופותח אותו - הצ'ולנט על הפנים! - בהיר כמו בנאדם שאין לו המוגלובין - לכן כמו הלבנה!!! ☺

מה הוא צריך לעשות עכשיו? במרכז של הפלטה יש ספירלות; אם הוא יזיז את הסיר של הצ'ולנט למרכז הפלטה - ממש וחיצי עד השעה אחת עשרה שהוא חוזר - עד אז הוא יתחיל לקבל צבע, ואז גם לו יחזור הצבע ☺ מה עושים?

הבנאדם הזה לא יודע מה ההלכה - אם מותר או אסור. אבל אין לו מה לאכול - הוא יושב עם עצמו ואומר: "שמעתי שיש דבר כזה שנקרא 'שינוי'" - [לא המפלגה ☺] - "ויש דבר שנקרא 'כלאחר יד'" - הוא יגיש לסיר, ודוחף אותו עם המרפק לאמצע הפלטה! - "גם אם זה אסור, זה בטח דרבנן כי זה בשינוי" - על הדרך הוא גם קורא לחבר שלו - "שנים שעשאוה פטורים" ☺ מה עשה כאן אותו בנאדם? במעשה הזה, הוא פתח זירה חדשה מול היצר הרע!

אם אלה הדברים, נוכל לחזור בחזרה לדברי הרב דסלר:

אומר הרב דסלר - ללוט לא היה שום ניסיון בהכנסת אורחים, בדיוק כמו אדם שמניח תפילין כבר 60 שנה, שאין לו ניסיון אם להניח או לא; לוט היה רגיל בהכנסת אורחים - עוד מבית אדוניו אברהם! - אצלו הכנסת אורחים, היתה בדיוק כמו הנחת תפילין אצלנו!

אם ככה, איפה התחילה ההתמודדות של לוט? ב'קו הגבול' שהוא מתמודד איתו בכל יום - ומהו קו הגבול שלו?! - לוט אהב ממון!

לוט היחיד שהלך עם אברהם - 'אברהם, איך אתה הולך לבד - מי יסחוב לך את המזוודות?! אתה כבר בן 75!"

נשאלת השאלה - למה הקב"ה לא זכר לו את זה?

אומר ר' אליהו מזרחי {פרשת לך לך} - פשוט מאוד, תקרא טוב מה כתוב בפס' {יב, ד} וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן - ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן - וילך אתו לוט" - מה אתה מספר לי שלוט הלך איתו, ואז אתה מספר לי בן כמה היה אברהם?!

אלא רצתה התורה לספר לך, שלא תחשוב שלוט הוא א' מל"ו צדיקים שבדור, שרצה להיות משב"ק [משמש בקודש] של גדול הדור. הוא נצמד אליו, כיון שאברהם היה בן 75 - אמר לעצמו לוט: "הוא כבר בן 75, כמה שנים הוא כבר יחיה?! עוד כמה שנים, אני כבר יורש אותו - ולא סתם, אלא יורש יחיד!" -

ויבקע עצי עולה (כב, ג)

במדרש "לכן בקע הים לפני בני"י. ונ"ל דמבואר בשל"ה הק' ז"ל דמתחילה לא רצה הים להיבקע דעדיין לא הגיע הזמן ת' שנים לצאת ממצרים, ובקע אח"כ כי הגלות התחיל משנוולד יצחק ונשלם הזמן, אמנם המפרשים הקשו הא נאמר כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם' ויצחק היה בארץ ישראל אשר מוחזקת לנו מאבותינו, ותירצו דאתיא כמ"ד דא"י אינה מוחזקת לנו. והנה בתפארת יהונתן כתב דלכן בקע אברהם עצי העולה בביתו, ולא היה יכול ליקח עצים על הדרך מאיזה אילן, דמבואר בע"ז (נג, ב) דאין לך אילן שלא עבדו בו עכו"ם, ומחובר (נעבד) אסור לגבוה, לכן בקע עצים מאילן שלו שלא עבדו בו עכו"ם. עי"ש. והנה מבואר שם בש"ס דלמד"א דא"י מוחזקת לנו לא היו יכולים לאסור שום

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלה ההולכת ומתעצמת

"ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר" (יח טו)

כתב הרמב"ם ש"ת:

בטרם יעמוד להתפלל, שומה על האדם להתבונן בגדלות הבורא לעמת שפלות עצמו. אולם במהלך התפלה עליו להתחזק דוקא במחשבה שחרף שפלותו, תפלתו רצויה ומקבלת לפני המקום. נמשל הדבר למלאכתו של בנאי; טרם הבניה עליו להעמיק יסודות באדמה, ורק לאחר מכן יוכל לבנות על יסודות אלו בנין רם ונשא.

נתן למד זאת את מהנהגותו של אברהם אבינו עליו השלום; לאחר שפתח את תפלתו בהצהרת: "ואנכי עפר ואפר", הלכה תפלתו והתעצמה: "אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה; אולי ימצאון עם ארבעים... שלשים... עשרים... ועד 'עשרה'."

תפארת שלמה שער התפלה ד"ה קמור ש"ר

תפלה הופכת רשעים לצדיקים

"ויאמר אל נא יחר לה' ואברהם אף הפעם אולי ימצאון עם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה" (יח יב)

מעשה באדם שלאחר שחטא ופשע בקש לשוב בתשובה. בא לפני המגיד משריטק ובקש תקון לנפשו, אולם המגיד סרב לקבלו, תוך שהוא מצטט בפניו את דברי המקרא (ב"ב ד ט): "עבדי בישא בתר דעבדן מתמלכין" - רשעים אחר שחוטאים באים להמלך בעצה. רבי יעקב צבי מפוריסוב, לעמותו, קבלו בסדר פנים יפות, והטעים: אין זה מתפקדנו לחפש צדיקים, כי אם להתפלל על החוטאים שישונו; הנה כי כן, אברהם אבינו שחפש 'צדיקים' בסודם - לא עלתה בידו. ואלו משה רבנו שהתפלל (במדבר ד ט): "סלח נא לעון העם הזה", עלה הדבר בידו, ככתוב (שם ט): "ויאמר ה' סלחתי כדברך".

חסידים מספרים ח"א עמ' 51

המתפלל על חברו - לכתחלה

"וה' פקד את שרה פאשר אמו ויעשה ה' לשרה פאשר דבר" (א כא)

"סמך פרשה זו לכאן, ולמדה שכל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה" (רש"י).

רבי יעקב חיים סופר, ראש ישיבת 'כף החיים', נשאל: אדם הזקוק לישועה בענין מסוים ויודע על חברו שאף הוא זקוק לישועה דומה, האם ראוי לנהג כן לכתחלה ולהתפלל על חברו כדי שיענה תחלה, או שמוא לא יאמר כלל זה אלא למי שעשה כד בתם לב, וכעין תפלת אברהם על אבימלך?

והשיב: מדברי רבי יעקב אבינו נראה שאף לכתחלה

ענית אמן ממשיכה רפואה

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל פחה היום" (יח א)

"לבקר את החולה" (רש"י, ע"פ סוטה יד א).

אמר כ"ק אדמו"ר מבריןזוביץ שליט"א:

ידוע מהספרים הקדושים (ראה 'אמרי אהרן' בשלח) כי ענית אמן מושכת רפואה לאדם, הן רפואת הנפש והן רפואת הגוף. יסוד זה נרמז בשם המקום שבו התגלה הקדוש ברוך הוא לבקר את אברהם אבינו בחליו: 'אלני' - בגימטריה 'אמן'. 'ממרא' - בגימטריה 'רפא'.

אמן - סגולה לנשיאות חן

"ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך" (יח ב)

דרש רבי נח גד ויינטרויב:

"אם נא מצאתי" ראשי תבות 'אמן' [נאף במלים "אם נא" טמונה המלה 'אמן']. בכך רמזה התורה כי המקפיד על ענית אמן זוכה לשאת חן בעיני ה', אף אם חטא חלילה. כפי שאמרו חכמים (תקו"ז דף מ א): "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה".

יש שדרשו כתוב זה כהוראה לדורות: "ויאמר א-דני" - פאשר תשמע אדם המברך בשם ה', "אם נא מצאתי" - ענה אחרי אמן.

נ"ש ח"ן [לר"ג ויינטרויב] עמ' ה: ה' ויתלדו על משפחתם עמ' רצה

נתן לנהג כן, שפך כתב לאחד משואליו: "ואשר אני רואה ממכתבו שאינו בשלמות הבריאות, גם אנוכי בהאי פחדא יתיב, ואני מניח לכבודו רפואה אם אינו לטרח להזכירני בתפלתו הזכה, ויתקיים בו: 'כל המתפלל על חברו הוא נענה תחלה'".

ידע חיים" ס"י ט אות ב; 'משפטי רבי יעקב אבינו' עמ' קכח

פיצד נחחו דברי המלאכים

"ויקרא מלאך אלקים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער הנער פאשר הוא שם" (יח כ)

את לשון הפתוח 'פאשר הוא שם' בארו חכמים: "שהיו מלאכי השרת מקטרגים ואומרים: רבוננו של עולם, מי שעתיד זרוע להמית בנך בצמא, אתה מעלה לו באר? והוא משיב: עכשו מה הוא, צדיק או רשע? אמרו לו: צדיק. אמר להם: לפי מעשיו של עכשו אני דנו. וזהו 'פאשר הוא שם'" (רש"י ע"פ ב"ר גז).

בדרך נוספת באר רבי יהונתן איבשיץ את התשובה

שנתנה לפלאכים - "פאשר הוא שם"

אמר המלאך להגר: "אל תיראי"; אף שדרכו של מלאך בשר ודם לנהג בנתיניו במדת הדין, ככתוב (משלי כ ט): "מלאך במשפט יעמיד ארץ". אם כן, ראוי היה ישמעאל להעניש כטענת המלאכים, אף הקדוש ברוך הוא אינו דן את האדם אלא: "פאשר הוא שם" - כמנהג המקום שבו הוא יתברך שוכן, בשמי השמים, שם נוהגת מדת החסד והרחמים, ככתוב (תהלים קח ה): "כי גדול מעל שמים חסדך".

באפו נוסף פרש רבי יהונתן איבשיץ:

אמר המלאך להגר: "אל תיראי" - מפני קטרוגם של המלאכים, "כי שמע אלקים אל קול הנער פאשר הוא שם" - כיון ש"שכינה למעלה ממראשותיו של הוליה" (שבת יב ב). לפיכך בשונה מיתר התפלות המגשות אליו בידי המלאכים, את תפלת החולה אלקים שומע בעצמו, ולא יהיה בידי המלאכים לעכבה בטענותיהם.

תפארת יהונתן

"אלקים יהיה בעזרי"

"ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיל שר צבאו אל אברהם לאמר אלקים עמך בכל אשר אתה עשה" (כא כב)

באר רבי יצחק מוולוז'ין:

אבימלך הביע את התפעלותו מכך ש"אלקים עמך - בכל אשר אתה עשה", שלפני כל פעולה שאברהם עושה מקפיד הוא להזכיר שם שמים ולבקש: "אלקים יהיה בעזרי".

פה קדושי

שלמות המלאך - עדות לשלמות המצוה

"ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים... כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנה את יחידך ממני" (כב יא-יב)

יש להבין הכיצד אומר המלאך לאברהם: "ולא חשכת ממני"? וכי עמד אברהם את בנו בפני המלאך?

באר הגר"א: המלאך שדבר כאן אל אברהם היה זה שנוצר ממצות העקדה. כיון שמצוה זו נעשתה בשלמות, אף המלאך שנברא ממנה היה משלם בכל המעלות. וזהו הסבה שאמר המלאך: 'ממני' - כלומר מהעבדה שנבראתי באפן כה משלם תוכל ללמד שעשית את המצוה בשלמות.

קול אלהו

יש להוסיף בענין זה את אשר למד הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, כי צירתו של המלאך הנברא פתוצאה מאמירת ברכה אינה נשלמת, אלא אם ענו אמן אחרי הברכה.

אהל יצחק עמ' לו

אמן לפנים משורת הדין

ככלות ימי השלושים להסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מפיטסבורג זצוק"ל, הננו להביא בפניכם קטע ממשאו המאלף בכנס 'בני אמונים' שהתקיים בחודש מנחם אב תשע"ו: ידועה היא כחה ומעלתה העצומה של ענית אמן. והטעם לכך הוא לפי שענית אמן היא לשם שמים, שכן העונה אמן אין לו טובת הנאה אישית, כי אם להעיד שדברי המברך אמת. צעקה כזו מעוררת רחמי שמים ומשפיעה שפע של מתנות חנם לברואי תבל.

ספר 'בני אמונים' עמ' 277

אמן. שלש אותיות. שפע של השפעות טובות.

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה
18:01	17:27	16:09
17:58	17:23	16:25
17:58	17:21	16:17
18:01	17:24	16:28

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

פרשת וירא • כ' חשוון תשפ"א • גיליון 695

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

ואחד כפי מידת קרבתו אל האמת, אל הדעת, אל האמונה, אל התכלית - מחויב לראות בעצמו אחראי ולפעול בהתאם ובוודאי לא להאשים או לזלזל באחרים.

בפרשת השבוע שלנו אברהם אבינו עומד בתפילה על אנשי סדום. מה פירוש הדבר, למה אתה מתפלל על רשעים מרשעים? פירוש הדבר שאברהם מרגיש אחריות על אנשי סדום! האנשים הרעים והמושחתים ביותר שהפכו לסמל הרוע - הצדיק לא אומר לעצמו 'מה לי ולהם?' או 'מה זה נוגע אלי'. הוא קודם כול מרגיש אחריות אמיתית עליהם ועל כל אדם בעולם. זה גדול אמתי בעם ישראל!

אסור לשתוק

בזמן של דין בעולם אסור לנו להאשים את התינוקות. שום צרה ונזק לא באים בגלל החילונים. אנחנו חייבים לקחת אחריות. ה' מצפה שנעשה תשובה; שאנחנו - שומרי התורה והמצוות - נעשה תשובה.

ואדרבה, תהיה אמתי ותשאל את עצמך: האם אני באמת מחובר לאמת ולתכלית? אם כן, אז התורה רואה בך אחראי, ולכן אתה חייב לעשות תשובה ולהתפלל על כולם ולא להפנות אצבע מאשימה; ואם אתה בעצמך לא מחובר לאמת כראוי, אז אתה בוודאי ובוודאי חייב לעשות תשובה ולחזור אל האמת וכל שכן לא להטיח האשמות באחרים.

קשה מאוד לשמוע את הטחות האשמה באחינו הרחוקים. זו לא הדרך ולא האמת. איך אפשר לשמוע שקוראים ליהודי "נאצי" ולשתוק? וכי אתה יותר טוב ממנו? אתה יודע לאן חילוני יכול להגיע? מה יכול לצאת ממנו?

וזה לא רק מה יכול לצאת בעתיד מכל יהודי שאתה פוגש ברחוב, אלא זה גם מה הוא עכשיו. אתה לא יודע באמת מה הוא עכשיו. יש בחוץ לא מעט אנשים ישרים ומוסריים ונאמנים בעלי לב זהב ומידות טובות וגומלי חסדים שיש להם שלום בית ומכבדים כל אדם למרות

מאמר ראש הישיבה

המבוגר האחראי

מה אתם אומרים - סי צודק, ההורים המאוכזבים או הבת ה"צדקת" שלא עשתה כל רע?

יוסיף דעת - יוסיף אחריות

זה כמובן רק משל. והנמשל הוא סי האחראי למה שקורה בעם ישראל ובעולם כולו. והכלל הוא שהאחריות רובצת על "הילדים הגדולים", על אלה שיש להם דעת. הקטנטנים שבבית לא אשמים. אתה לא יכול להאשים את מי שאין לו דעת.

בהגדרה ההלכתית נקראים היהודים הרחוקים משמירת תורה ומצוות בדרנו - "תינוקות שנשבו". הדימוי לתינוקות הוא לא אקראי. תינוק הוא חסר דעת, הוא לא יודע כלום, ובשל כך הוא גם חסר אחריות על מעשיו וכל שכן על מצב הדור כולו.

לכן זו טעות גדולה מאוד לחשוב שהאשמים במצב שלנו הם התינוקות שנשבו. זו טעות פשוטה בהבנה

הגיונית בסיסית כפי שהמחשתי במשל, אבל זו גם טעות על פי התורה שרואה בגדולי הדור אחראים על כל הדור כולו. וזה לא רק גדולי הדור, אלא כל אחד

התנהגתי למופת

אבי וגילה היו צריכים לצאת לסיודור דחוף. בלית ברירה התקשרו לבת הגדולה הנשואה, דבורה, ובקשו ממנה שתבוא לשמור על אחיה הקטנים. דבורה הסכימה ברצון. היא הגיעה לבית בשעה היעודה. לאחר שההורים יצאו רגועים ושלווים, הסתגרה דבורה באחד החדרים עם ספר ושקעה בקריאה.

כשחזרו ההורים הביתה, נפלו פניהם. הבית היה נראה כמו שדה קרב. הילדים פשוט הפכו את הבית, רבו ביניהם ואפילו נפצעו, הזיקו לציוד יקר וקשקשו על הקירות. אבי וגילה באו בטענות קשות לביתם הגדולה, אבל היא ענתה להם בביטחון: "אני ממש לא סבינה מה אתם מאשימים אותי. הרי אני לא עשיתי כלום, לא הזקתי, לא רבתי, ולא הרסתי. אני התנהגתי למופת. וחוץ מזה בסך הכול עשיתי לכם טובה גדולה ונתתי

לכם לצאת ברוגע, ואתם עוד באים אלי בטענות! אני חושבת שאתם אמורים לומר לי תודה, ולבוא בטענות רק לאחים הקטנים שהם אלה שעשו את כל הבלגן..."

אברהם אבינו עומד בתפילה על אנשי סדום. מה פירוש הדבר, למה אתה מתפלל על רשעים מרשעים? אברהם מרגיש אחריות על אנשי סדום! האנשים הרעים והמושחתים ביותר שהפכו לסמל הרוע - הצדיק לא אומר לעצמו 'מה לי ולהם?' הוא קודם כול מרגיש אחריות אמיתית עליהם ועל כל אדם בעולם.

השיעורים העצמתיים של הרב שלום ארוש שליט"א
על פי הנחיות משרד הבריאות
ובקבוצות קטנות | 0528985551

חזרנו!

בדיחות הדעת

אחד שמקפיד על הנחיות הקורונה נכנס למונית, מתיישב, מוציא אלכוהול ומחטא את הידיים. אומר לנהג סליחה על הריח הנוראי של האלכוהול. הנהג משיב לו: "לא נורא. אני כבר כמה ימים לא מריח כלום"

לא אתרשל, אהיה חזק ואיתן בדעתי, וכמובן אחנך את ילדי רק בדרכי נועם, בנחישות ברזל אך מתוך רגישות.

משמעת, מעליבה ומכאיבה

בבית בו ההורים לומדים ויודעים איך להשרות משמעת, הילדים כבר מורגלים ומבצעים את רצון ההורים ללא מריבות וויכוחים, בבית זה שוררת השלווה והאהבה, בבית זה נעים וכיף לחיות בו. אך בבית בו יש חוסר משמעת, בד"כ יש גם חוסר רוגע, במובן ה"רוגע" של המילה. על כל דבר צריך לריב ולהתווכח. צעקות, מחלוקות ושנאת חנם בין הילדים להורים ובינם לבין עצמם, זה חלק מ"התפרוץ היום". חוסר משמעת, בוודאי אינו נעים לשני הצדדים. הוא פוגע בהורה, מטיל את סמכותו על הילד בספק וגורם למתח מיותר בין ההורה לילד. הוא גם פוגע בילד, כי מה שקורה בסופה של מריבה על המשמעת, שההורה נדרש "לפעול" בכדי שהילד יבצע את רצונו. משמעת זו בד"כ מעליבה ואפילו מכאיבה. לדוגמא: האם קוראת לבנה לעלות מגן השעשועים. הילד ששומע את איתו מעדיף להתעלם כאילו אינו שומע וממשיך לשחק. האם ממשיכה לקרא לילד - אך אין תגובה.

תחושת האם להתעלמות הילד הינה, לא נעימה ואפילו הייתי מכנה אותה משפילה, האם מעוניינת לשמור על כבודה, לדרוש מהילד לעשות את רצונה ולחנכו להיות ממושמע. ולכן נדרש ממנה "לפעול" ולהשתמש בדרכים לא נעימות כמו: להמשיך ולצרוח מהחלון עוד מס' דקות ואח"כ, לרדת לגינה, לרדוף אחרי הילד ובד"כ גם לבזות אותו או אפילו להרביץ לו.

פגע וברח

פעמים רבות אנחנו מאבדים את "יישוב הדעת", נכשלים בכעס, וחיוך הילדים בורח לנו מהידיים כי אנחנו נפגעים. הילד מתנהג כלפיו בצורה פוגעת ומעליבה (כדוגמת ההתעלמות בסיפור למעלה) וכשהוא מגיע לבסוף הביתה אנחנו מוציאים עליו את התסכול שלנו ו"מראים לו מי כאן קובע". כל הורה מגיב לחוסר ציות ילדיו באופן שונה. אחד-מתעלם ונותן לילדיו לעשות כרצונם, אחד-צועק, גוער, מבזה, מאיים, מעניש ואפילו לפעמים מכה. (שעה אני מחפשת אותך? השעה כבר עשר בלילה, איפה הייתי? ..- הסיטואציה מוכרת לכם) תגובות אלו בסגנון "פגע וברח" גורמות חס ושלום לפגוע בילדים, להרס טוטאלי של המערכת הסמכותית של ההורים ובמקום לחנך אותם או רודים בהם וכתוצאה מזה החיוך בורח לנו מהידיים.

אנחנו מתנהגים כך, כי נפגענו מהתנהגות הילדים ואנחנו מתוסכלים. אולם עלינו לדעת, שישנם שיטות חינוכיות שיגרמו בע"ה לילד לשפר את התנהגותו ולעשותו ממושמע ומחונך.

המחך בע"ה בשבוע הבא

הרב אבוהצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק ג'

הזכרנו, שפעמים רבות חוסר המשמעת של הילד, נובע מהקושי שלנו ההורים להיות "יוצרי משמעת". הבעיה העיקרית היא: שאנו עצמנו איננו משוכנעים בסמכות שיש לנו, אנו עצמנו איננו בטוחים בחובתו המחולטת של הילד לציית לנו, אנו חושבים שכאשר הילד מקשיב בקולנו, הוא "עושה לנו טובה" ותפיסה זו הינה מוטעת!

להיות יוצרי משמעת!

עלינו לדעת, שאילו היינו בטוחים במה שאנו אומרים, אילו החלטותינו היו יוצאות מתוך מחשבה והיו נאמרות במילים ברורות וסמכותיות- המשמעת של הילדים, בוודאי הייתה במצב הרבה יותר טוב. נעשה לעצמינו "בדיקת סמכות" ונחשוב: כמה פעמים "ויתרנו" מרצון על הסמכות שלנו, כמה פעמים אמרנו (במיוחד האמהות) את המשפט הבא: "די נמאס לי, ישעשה מה שהוא רוצה, אין לי כבר כח אליו"... הורים יקרים, עלינו להפנים, כי המשמעת לא תגיע מעצמה, הילד מעצמו לא יקבל אותה עליו כגזירה משמים. כדי לקבל ילדים ממושמעים, עלינו להיות הורים המעוניינים במשמעת, עלינו להיות "יוצרי משמעת" עלינו להחליט החלטה ברורה: מהיום בע"ה אני ההורה בבית הזה, אפסיק להיות ספקן, אהיה נחושי! לא אתבלבל ואזדג. ה' יתברך סומך עלי שאהיה הורה אחראי והורה מחנך ואכן ה' יסייע בידי. אהיה סמכותי ואעשה את תפקידי כמלך בגדוד. אני אכתוב את הכללים והילדים בע"ה יסורו למשמעתי. זה אמנם ייקח לי זמן, אבל לא אכנע בדרך,

"משה, זה לא נורמאלי, כל דבר צריך להגיד לך כמה פעמים".

"רונית, את שמח לב למה שקורה בבית, את פשוט לא עושה מה שאומרים לך..."

"אני לא מבינה, ההוראות שלי בבית צריכות להיאמר 3 פעמים, מה, זה טקס התרת נדרים!?"

בוודאי, משפטים מעין אלו, נאמרים גם אזלכם בבית ואפילו מידי יום.

תופעת "חוסר המשמעת" נפוצה לצערנו ברוב הבתים והשאלה: מה עושים בכדי לשפר את המצב?!

בקשה לציות

הורים יקרים, הייתי רוצה להקדים ולהבהיר, שבמהלך הסדרה הנוכחית של "סמכות הורית ומשמעת", אנו נתייחס במושג "משמעת" אל תגובת הילד לבקשת ההורה. דהיינו, מה הילד מגיב כאשר ההורה מבקש ממנו לבצע מטלה או לעשות משהו. כמעט ולא אתייחס להתנהגות או לתגובת הילד בכל הקשור ל"עמידה במערכת החוקים של הבית". כי לעמידת הילד בכל הקשור לחוקי הבית אנו מתייחסים באופן שונה מאל בקשה לציות. (כמאמר מוסגר, על תגובתו להתנהגות הילד בכל הקשור לחוקי הבית, יש סדרה שלמה הנקראת "חיים במסגרת" שכבר נכתבה כאן במדור לפני מספר שנים). בשבוע שעבר דיברנו על "חוסר משמעת-שנובע מחוסר סמכות של ההורים".

המסר של הרב שלום ארוש:

בס"ק
רבי נחמן אחר שהספר שלו מקרב אל הנאומים
והנאום שיהיה עם ישראל יהיה לנאום המסר שלו
יהיה נשמה
כל מי שיקנה ספרים ויבין אותם
יזכה שיהיה לו ומשאגת שיהיה נשמה
ורבנו יהיה נשמה אוב עליהם ביום הדין
ואני הדין מבטיח לו בכבוד רבני
שיהיה לו ישועה וקרב והנשמה
אמן
ברוך הבורא
שלום ארוש

להזמנות: 052-2240696

ילדון חידודון

אילו שני אנשים נותנים זה לזה
בדיק את אותן מתנות?

תשובה פרשת נח:

'בבקעו כל מעינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו':

הזוכה: מרגלית חזני, בית שמש.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש עקרב
- צמאון לדעת -

חשוון

תכלית החיים היא לזכות ל'דעת'.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה
בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

מפתחות לחיים

וממש לא רצייתי לעשות את זה.

אז... באותו רגע חשבתי ואמרתי "הכל לטובה"
כל מה שהשם עושה הכל לטובה, והתחלתי
להודות על האופנים ועל המפתח האבוד
אחרי כמה דקות, בעודי מודה להשם
עולה במוחי רעיון- לחפש מיתחת
לאיזה קופסא ישנה שלא זכרתי
שהיא קיימת בכלל, הרמתי
את הקופסא ולהפתעתי -
המפתחות של האופניים נמצאו
שם.

מאוד התרגשתי והרגשתי השגחה
פרטית עלי מהשם, הודתי לו על זה וסיפרתי
לאימי על התודה והמציאה. אמא שלי אמרה-
חיפשת מפתחות לאופניים ומצאת מפתחות
לחיים.

כי עם התודה אני יכול לפתוח כל דבר שרק
ארצה.

אמרתי תודה ומצאתי

שמי ישראל, אני בן 7 וגר בקריית גת

סיפור התודה שלי התחיל עם האופנים שלי,
יש לי אופניים מאוד יקרות שהורי העניקו לי
בסתנה, אני אוהב את האופנים שלי
ומחובר אליהם מאוד.

בשביל שהם לא יאבדו לי
ההורים שלי קנו לי שרשרת
עם מנעול מאוד חזק.

לאחר כמה שבועות שאני
נהנה לרכב על האופניים
אבדו לי המפתחות ולא ידעתי
היכן למצא אותם, חיפשתי בכל מקום
אפשרי- בכיסים שלי, במגירה ואפילו חיפשתי
במכנסיים שיצאו מהכביסה,

אך המפתחות אינם, כבר נגמרו לי הרעיונות
איפה אני יכול למצוא את המפתחות.

וכמוכן שבלי מפתחות אין אופניים. וכרגע
המצב היחיד שאני יכול לעשות כדי להוציא
את האופנים מהאזיקים - לשבור את המנעול,

פטרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

סודוקו

ש	ט							
מ	ה		ש	ט	ו	צ		
	ו	ק		צ			ש	
ו		צ			ד	פ	ק	
	ד		ק			ה		
	ט		צ	ד				
ט			ו		ק	ד		
צ		ד	פ	ק		ו	ה	
	ק	ו	ד	ש	פ	ט		

1. כל שורה, טור
וריבוע פנימי חייבים
להכיל את האותיות
הבאות:

צדקה ומשפט

2. מצאו את הפסוק
בפרשת וירא בו
כתובות המילים
האלו:

מצמיה ישועה

סיפורי ישועות
על
זורעי צדקות

נציגות של חסד (פרק ב')

אחד הטלפונים המרגשים שהגיעו אלינו - למשרד של חוט של חסד

היה זה יום חמישי בצהריים, (י"א חשוון תשפ"א) כן, מסש שאם מזונותיו של האדם מצומצמים - יעשה מהם צדקה, בליבי לפני כמה ימים...

בזמן שהייתי במשרד - "חוט של חסד" הטלפון מצלצל,

אני עונה, "הלו... מדברת שרה?" נשמע מהקו השני. עניתי בחיוב. "אני לא יודע אם את זוכרת אבל אתמול עשיתי תרומה לטובת מוסדות חוט של חסד" עדיין לא זיהיתי מי המדבר.

"אני עשיתי תרומה כמניין 'דירה'."

עכשיו כבר נפל לי האסימון, היה זה פלוני שהתקשר אתמול בצהריים וסיפר לי אודותיו- המצב הכלכלי שלו מאוד לא טוב, הוא נמצא בחובות וללא הכנסות (עקב הקורונה)

וכעת עד שהחליט שהוא מעוניין למכור את הדירה שלו כדי להתקיים הוא נוכח לדעת שלמכור דירה זה לא דבר של מה בכך-

המבררים רק מבררים וזהו, שם זה נעצר...

אך מתברר שמגיע שלב גרוע יותר- אנשים אפילו לא מבררים!

הדבר היחיד שיכולתי לעשות באותו רגע זה מעט אמפתיה, ומה שהרב מציע תמיד- תודה והודיה על כל מצב.

הצעתי לו עוד משהו- תרומה לכולל חצות- כי כתוב במפורש

**נושעת על ידי
נתנת צדקה?
ספר לנו,
סיפורך יפורסם
ותזכה בפרס**

ובאמת הוא כנראה רצה ישועה בכל מאודו והסכים להצעתי לתרום לכולל חצות מידי חודש כמניין "דירה", זרק את השכל ונתן את מה שיש לו. באותו רגע עשה הוראת קבע.

כעת כשהתקשר כל כך התפלאתי- מה בפיו, לא תארתי לעצמי שהוא יספר לי שהישועה הגיעה כל כך מהר- תוך 24 שעות.

אז שאלתי אותו - איך אני יכולה לעזור.. והוא מספר לי:

"אתמול אחרי שתרתמי- פשוט ישבתי ואמרתי תודה להשם על המצב, והתפללתי

להשם שהוא ישיע אותי.

והנה היום בבוקר התקשר אלי אלמוני ורצה לראות את הדירה, אחרי כמה דקות שהוא מטייל בבית הוא אומר- "אז יאללה, איך מתקדמים?"

אני פשוט לא האמנתי!

זה קרה, ואפילו מהר מדי כמה שחשבתי אז אני מתקשר כדי לבשר לך"

מה אני יגיד לכם, שווה לי כל רגע לשהות בטלפניה במשרד כדי להרגיש סיפוק כזה ענק, אין לי אפילו דרך לתאר לכם...

יש לך ספור ישועה
לספר לנו?
תשלח לנו ותפורסם
al5308000@gmail.com
02-5812252

חיזוקון לומדים הלכה

הלכות לשון הרע

אין כל הצדקה
לספר לשון הרע גם כאשר
המנעות ממנה עשויה לגרום
הפסד כספי גדול.
אדם חייב לוותר אף על
כל רכושו ולא לעבור
אפילו על איסור תורה אחד
(נצור לשונך)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

אחזקת כולל חצות! למי שרוצה ישועה באמת

השליחים שלך ללימוד בחצות הלילה
מלווים אותך לישועה שלך

02-5308000

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

האם ארבעים דקות התבודדות זה גם טוב?

שאלה: הרב תמיד אומר לעשות שעה התבודדות לפחות בכל יום, זה קצת קשה לי, האם אני יכול להסתפק בארבעים דקות? האם אני מקיים בזה את העצה של השעה התבודדות?

תשובה: אשרך שאתה רוצה לקיים את העצה הגדולה והגבוהה ביותר בעולם הזה.

צריכים לעשות כאן חלוקה ברורה מאוד. כל תפילה חשובה בשמיים. גם דקה אחת יקרה וחשובה ורצויה מאוד. ואפילו אם רק אמרת "ה' תעזור לי", ואפילו מילה אחת או רק הרמת עיניים לשמיים או שצעקת לה' בלב שלך - זה מצוין. אז מי יכול להבין מה זה ארבעים דקות של תפילה אישית מתוך הלב? מי יכול להבין מה המעלה של כל תשובה ושל כל ווידי של יהודי?

אבל יש כאן עניין נוסף: יש כאן הבטחה! רבי נחמן הבטיח שמי שיעשה שעה התבודדות בכל יום לא יראה פני גיהנום. והכוונה היא לשעה כפשוטו. כלומר שעה של שעה שהיא לפחות ששים דקות.

כדי להבין את העניין הזה טוב יותר ואת חשיבות ההבטחה של רבי נחמן לתיקון הנפש באמצעות שעת ההתבודדות אני ממליץ לך מאוד לקרוא את המכתב המפורסם של רבי יצחק ברייטר ה"ד שכתב בשם רבי נחמן שכל התיקונים של רבי נחמן ושההבטחה שלו להביא את האדם להגיע לכל מה שהוא צריך להגיע בעולם הזה - הכול זה רק דרך העצה הזאת של השעה התבודדות. הכול תלוי בזה!

הבאתי את המכתב הזה בשלימותו בספר "בשדי יער" שהוא ספר חובה לכל מי שרוצה להיכנס לתוך העולם המתוק והקסום של ההתבודדות היומית, ובו תמצא חיזוקים לרוב והדרכות מעשיות שישפרו את ההתבודדות שלך בכמות ובאיכות ויביאו אותך לתוצאות נפלאות. תעשה טובה גדולה לעצמך ותלמד את הספר הזה בהקדם.

במכתב הזה מדגיש ר' יצחק ברייטר שההבטחה הזאת פועלת בלי קשר לאיכות של ההתבודדות שלך, כלומר גם אם אתה לא מרגיש שום התעוררות והתלהבות ואתה בכל זאת עומד שעה שלימה לפני ה' ורוצה לדבר, בכל זאת אתה נכלל בהבטחה של רבי נחמן לתיקון ולא יהיה עליך שום דין.

ואתה צריך להבין מה הכוונה "תיקון". אם תלמד קצת בספרים הקדושים, תבין שהעולם הזה מסוכן מאוד ושכל כך קשה כאן לתקן את המעשים. אפילו צדיקים גדולים היה להם קשה לתקן בשלימות פגמים קטנים ודקים לפי ערך מעלתם.

וכאן יש צדיק שמבטיח לאדם תיקון הנפש מושלם. צדיק כזה מיחידי הדורות שהוא באמת יכול לתקן ורק הוא יכול להבטיח תיקון. בשביל הבטחה כזאת שווה להשקיע את כל החיים ולתת את כל הון ביתך, ממש לוותר על הכול. והנה הצדיק הזה עושה לנו את ההנחה הגדולה ביותר, המבצע המשתלם ביותר. כי באמת יחסית לרווח האינסופי הזה שנקרא תיקון מושלם - ביחס לזה שעה אחת ביום זה דבר קל מאוד בלי שום פרופורציה.

אז מה יש לך להתבלבל. תהיה תמים ותיקיים את זה בפשטות. תמצא לך זמן ומקום להיות לבד בכל יום, ותסתכל על השעון ותגיד לעצמך שעד שלא תעבור שעה שלימה על השעון אתה לא זז לשום מקום. מה שתזכה ותצליח לעשות באותה שעה - מה טוב. אבל גם אם רק ישבת שעה ולא יצאו לך דיבורים - עצם זה שקדשת את השעה הזאת לקיים את העצה של רבי נחמן, אתה כבר זוכה להבטחות עצומות ולתיקונים נוראים ואתה לא תראה פני גיהנום כלומר שתיכנס מיד לגן עדן.

עם כזאת הבטחה, מי אגחנו שיכולים להבטיח משהו אחר במקום רבי נחמן?

אני לא יכול להבטיח הבטחות כאלה, אבל אני יודע שיש כזאת הבטחה בעולם לכן אני מכתת רגלי ממקום למקום בארץ ובעולם והדבר שעומד בראש מעייני הוא להפיץ את העצה הזאת. לקרב עוד ועוד יהודים לקיום העצה הנפלאה הזאת. מסרתי על כך אלפי שיעורים אם לא רבבות, וכתבתי על כך בלי סוף. וכל זאת למה? כי אני יודע שזו דרך קלה ושווה לכל נפש, והרווח שלה הוא בלי שיעור. ואין שום דרך אחרת בעולם לזכות לכזאת הבטחה. ולא רציתי למנוע טוב בעליו. ורבי נחמן אמר שלעתידי לבוא השעה התבודדות תהיה דבר פשוט וברור לכל יהודי. וכמו שהיום ברור לכל יהודי שומר תורה ומצוות שהוא מניח תפילין, כך בימות המשיח יהיה ברור לכל יהודי שלא עובר יום בלי שהוא יושב שעה אחת עם בורא עולם. כשאתה עושה שעה התבודדות בכל יום, אתה חי את ימות המשיח כבר עכשיו.

לכן יהודי יקר, דע לך שכל תפילה חשובה ובכל הזדמנות תרים עיניים לשמיים ותגיד כמה דיבורים בשפה הפשוטה שלך; אבל תדע שההבטחה העצומה של התיקון המושלם זה רק באמצעות השעה התבודדות, לעשות שעה שלימה לפחות בכל יום. תחטוף את ההבטחה של רבי נחמן ואל תוותר על השעה הזאת בשום מחיר שבעולם.

ואני רוצה לחזק אותך, שכל המניעות העצומות שיש על קיום העצה הזאת הן רק בגלל שהיצר הרע יודע שזה הדבר הגדול ביותר. והדבר המחזק ביותר שתוכל להתגבר כנגד כל המניעות הוא לזכור היטב את ההבטחה, לזכור את השכר העצום שמחכה לך. כאשר אתה מביין את חשיבות העניין, את הרווח הבלתי נתפס הזה - יהיה לך קל מאוד לעמוד כנגד כל המניעות.

ואני יכול לספר לך על עצמי שאני זוכה לעשות התבודדות כבר עשרות שנים, ובכל זאת אין כמעט יום שבו אין לי מניעות וקשיים לקיים את השעה. ומה שעומד לי ומחזק אותי ומה שמדרכן אותי לשבור את כל המניעות ולעשות את השעה גם בימים הלחוצים וה"משוגעים" ביותר זו רק ההבטחה הזו של רבי נחמן.

לכן אחי היקר, חזק ואמץ, תהיה גיבור חיל לעמוד על נפשך, ותזכור היטב שבדבר כל כך קל ופשוט אתה זוכה לשלימות שלך, למילוי שליחותך האמתית בעולם הזה, ולעבור את העולם הזה בשלום בלי שום דין לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

חינוך באהבה

היסוד הבא, הוא יסוד חינוך ילדים באהבה. צריכים לדעת, שיש באהבה משהו סגולי. כאשר יש אהבה בין האיש לאשתו ואהבה לילדים, לא צריכים ללמד שום חינוך ילדים, מפני שאהבה זה אלוקות, אהבה זה ה' אימי עליה השלום, שלא למדה חינוך ילדים בחייה, היתה כולה אהבה. אי אפשר להבין את האהבה שנתנה לנו. היא לא למדה אפילו לכתוב ולקרוא, אבל הלואי שפרופסורים לחינוך היו לומדים אצלה חינוך. היתה לה אהבה ותשומת לב כזו גדולה! ואבא היה ממש צדיק, בעל מידות טובות, עם כזו רחמנות ונתינה גדולה! כך, באופן טבעי החנוך נכנס בנו. כל העצות שה' חנן אותי בהן, שכבר הצילו הרבה בתים בישראל, וכל האהבה והנתינה שלי לעם ישראל, באו מכך שגדלתי עם הרבה אהבה וסבלנות. כל השכל של החינוך, שהציל הרבה ילדים, יוצא ממני באופן טבעי, בלי שלמדתי חינוך, וזה מפני שקבלתי את החינוך בדרך של הרבה חום ואהבה, וממילא הבנתי שכן צריך לעשות.

כאשר אדם קיבל טוב בילדותו, אז הוא נתן טוב בבגרותו. קל לו לתת. האהבה והנתינה שופעים ממנו, כי יש לו אהבה לחיים ולבריות. וההפך ההפך חס ושלום,

אחד שבבית התאכזרו אליו, הוא גם מתאכזר על אחרים באופן טבעי. כי אדם מתאכזר לא בגלל שהוא רוצה להיות אכזרי, אלא כי לא טוב לו.

אדם שגדל עם הערות וצעקות וכעס וכז, אין לו כוח נפשיים להתמודד עם החיים, ואין לו כח של נתינה כמו שצריך להיות לכל אדם, כי מאחר והוא לא קבל, ממילא אין לו מה לתת. וגם אם הוא עובד על עצמו ונותן, זה לא טבעי אצלו, אלא הוא צריך להתאמץ לתת, וזה לא נקרא שהאדם בריא בנפשו. אדם בריא בנפשו נותן בקלות, אין לו שום עבודה על זה, כי הוא קיבל הרבה בילדותו, ויש לו מה לתת.

כללו של דבר, למעשה כולם יודעים שיסוד בחינוך הילדים הוא לגדל את הילדים באהבה, ובודאי לכל הורה יש אהבה לילדיו. אבל האהבה שיש להורה לילדיו, היא לא בהכרח נתנת לו את הדעת לחנוך את ילדיו באהבה. כי כמו שרואים, הרבה מאד ילדים גדלים עם הרגשה של חסר באהבה מצד ההורים. לכן מוכרחים להגיד יותר, במה מתבטאת האהבה של הורים בחינוך ילדיהם? לשם כך, אביא שוב לדגמא את הדרך בה גדלנו בבית אמא ע"ה. ההגדרה הראשונה שעולה על דעתי היא, שגדלנו בלי הערות ובלי עצבים. היינו ילדים במלוא מובן המילה,

שפרושו, שלא היינו מלאכים כלל ועיקר, ועשינו בעיות להורים, והשתוללו וכו' וכו', כמו כל הילדים. אבל להורים היתה סבלנות לכך, והרגשנו שהם אוהבים אותנו ככה, כמו שאנחנו, וכך גדלו בלי הלחץ של נזיפות והערות וכעס, וזה נתן לנו את המידה שיש לנו אהבה לחיים. וכך, אפילו כשגדלו וגרמנו להרבה עגמת נפש להורים, כשלא היינו באים לבית כנסת וכד', אמא ע"ה התעקשה תמיד להמשיך לקבל אותנו באהבה, בלי שום תוכחות ובלי שום טענות - היא פשוט קיבלה אותנו, והיתה אומרת לאבא ע"ה: מה שלא יהיה, אלה הילדים שלנו! וזה הועיל שלעולם לא התנתקנו מההורים, וסוף כל סוף, התפילות שלהם והאהבה שנתנו לנו, החזירו אותנו חזרה אל הדרך הנכונה.

הפסוק במשלי (פרק י') אומר: "...ועל כל פשעים תכסה אהבה" - מכאן אנו לומדים מה היא אהבה. האהבה של ההורים לילדיהם מתבטאת בכך, שיש להם כח לקבל את כל התעלולים וה"פשעים" של הילדים, כי כך ממש כתוב: ועל כל פשעים תכסה אהבה - האהבה מכסה על הכל! קל מאד לקבל כל דבר שהילד עושה, כאשר אוהבים אותו. מה תאמר? שלכל ההורים יש אהבה לילדיהם? אם כן, מדוע הם אינם מקבלים בסבלנות את כל התעלולים? כי האהבה שלהם לילדים מוגבלת על ידי המדות הרעות שלהם, שגורמות להם בשם ה"חינוך", להתאכזר לילדיהם.

המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל כ' בחשוון

לאורם נלך הילולא דצדיקא

"שבע טוב! חזור למקום שבו השארת את האופנתו, ותראה שאין לו שום בעיה. אבל דע לך שמשבת זו ואילך אופנתך ישמור שבת!" הבחור מיהר לרוץ לעבר אופנתו ונסע בשמחה לדרך. האופנתו פעל היטב כל ימות השבוע. כאשר החשיך יום ששי ונכנסה השבת, נדם לפתע המנוע. הצעיר ניסה להפעילו ללא הצלחה, הוא נזכר ברב והחליט לחזור אליו, ולשאול אותו מה לעשות כעת. הוא ניגש לבית הרב שרעבי, שקיבלו במאור פנים ואמר לו ביישוב הדעת: "הרי הסברתי לך בשבוע שעבר שאופנתך שומר שבת, ולכן עליו לנוח ביום השביעי, וממילא לא ייסע לעולם בשבת". הרב המשיך: "בני, דע שיש לך נשמה גדולה. רק חדל מדרך הרעה. שב עמונו שוב... חזור בתשובה...". הדברים ירדו לחדרי לבו של הצעיר. הוא ראה מולו אדם אצילי, שהבליג על התנכלות כלפיו, ואף הקריין אהבה, אכפתיות וסבלנות, ונוסף לכך נזכר באופנתו המושבת. הרחוקי תשובה הציפו את נפשו, ומאותו רגע ואילך זנח את דרך חייו הקודמת והחל לנהל אורח חיים יהודי. פרט לגדולתו בתיקון החיים עסק גם בתיקון השמות שכבר נפטרו מעלמא דין, באחד מערבי השבתות הגיע רבנו מרדכי שרעבי מוקדם כהרגלו לשיעור הקבוע ב"עץ-חיים", באותו שבוע באו רק שלושה מהלומדים הקבועים. רבנו לא התחשב בעובדה שחסרים משתתפים והחל מלמד את הנוכחים. משחלפה שעה ארוכה ושאר המשתתפים בוששו להגיע, התפללו הנוכחים בעוד הללו מייחלים לבואם נפתחה הדלת, ודרכה נכנסו בבת אחת מתפללים רבים, אשר ספרו לרבנו שכלב שחור ומאיים, ישב בפתח הישיבה, ומנע מהם להיכנס פנימה. אמר להם הרב: כלב זה הינו לגולל של אדם רשע, שכל ימיו לא ביקר בבית-הכנסת ולא בבית המדרש, וזה הוא תיקונו. רבנו מרדכי שרעבי נפטרו בכל בחשוון תשמ"ד, ונקבר בהר המנוחות בירושלים... ורבים פוקדים את קברו עד היום להיושע בדבר ישועה ורחמים. זכותו יגן עליו אכ"י.

ר' מרדכי שרעבי בן ר' יהודה ובן מרים למשפחת תע"ז נולד בשנת תרע"ב ולאחר מכן נקרא על שם עירו שרעב. הרב שרעבי התפרסם כאיש קדוש ובעל מופתים. רבים השכימו לביתו שהיה פתוח לרווחה לכל מבקש עצה וברכה. היה מקפיד שלא ליהנות מאחרים, ואת כל הכספים שהיו נותנים לו היו משמשים לגמילות חסדים, ר' מרדכי ורעייתו היו חשוכי בנים, אך כבר אמרו חז"ל: "עיקר תולדותיהם של צדיקים מצוות ומעשים טובים", ואכן זה היה כל מאוויים. סיפור אחד מיני אלפי סיפור לנו מו"ר הרה"ר ר' שלום ארוש שליט"א, שהיה קשור אליו מאוד, כי בכל פעם אשר היה נצרך לישועה, ובפרט כאשר היה צריך להתייצב למילואים או למשפט כלשהו היה בא לר' מרדכי ומספר לו, ור' מרדכי היה מפטירו במילים: "בטל ומבוטל" וכאשר אמר כן היה. את גודל אהבתו של רבינו לכל יהודי ראו כולם, ואכן רבים שבו לחיק היהדות בזכות היכרותם הקצרה עם רבנו, סיפור אחד מיני רבים - מסופר כי בבוקרו של יום השבת יצא הרב מרדכי שרעבי בלויית קהל חסידיו מבית הכנסת לעבר ביתו בירושלים. לפתע הגיח מהסמטה הסמוכה רוכב אופנתו צעיר, ובראותו את החבורה חמד לו לצון והחליט להתנכל להם. הוא הפעיל את צופרו ונסע בראוותנות בין המתפללים, שנסו בבהלה. תלמידיו של הרב זעקו חסס אך להפתעתם אמר הרב: "הניחו לו, הוא לא אשם. האופנתו שלו אשם!" והם עזבו את המקום. הצעיר לא הצליח א"כ להתניע את האופנתו והלך בבושת פנים לבית הרב והתעל על התנהגותו הפרועה וביקש שהרב שיברך את אופנתו ששבק חיים... הרב שחק לשמע הדברים, וביקש להכניס את הצעיר לביתו והושיב אותו איתו לסעודת שבת. הבחור הסב לשלוחן הרב בתום הסעודה רצה לפנות לדרך, אולם הרב שרעבי הפציר בו שישאר עמו, ויסעד גם סעודה שלישית, והבטיח לו: "דק אם תישאר עמו, האופנתו שלך ימשיך לפעול...". הבחור, שזכר היטב את סרבנותו של אופנתו, נשאר בבית הרב בלית ברירה עד לצאת השבת. לאחר ההבדלה, אמר לו הרב:

קו האמונה
02-6444250

תרנו לצדכם,
שחור על גבי לבן -
אני אוהב כל יהודי

להזמנת מסיכות
ומוצרים נוספים:
050-9931931
נא להתקשר בין השעות: 9:00-15:00

הרבי שהציע מיטה לחסידו

בעיר ריישא שבגליציה התגורר רבי צבי, שהיה חסידו של האדמו"ר הקדוש רבי ישכר-דוב רוקח, האדמו"ר מבעלזא (יום פטירתו כ"ב בחשוון). סיפור מפעים של הכנסת אורחים נדירה זו קשורה לנלמד מפרשתנו, עם אברהם אבינו והמלאכים.

בימי מלחמת העולם הראשונה, בשנת תרע"ד, היו הרבה פליטים שברחו מערי מגוריהם ונקלעו לעיר ריישא. ביתו של רבי צבי הפך למעין תחנת מעבר ענקית, ובו אכלו שתו ולנו אורחים רבים. כאשר הוא ובני ביתו עמדו וסיפקו לכל אחד די מחסורו.

אחד האורחים היה חסיד בעלזא שקבע את דירתו בביתו של רבי צבי, ושמו רבי חיים-נטע כ"ץ. רבי חיים נטע ביום מן הימים לעיר בארדיוב, שם התאכסן רבו הקדוש מבעלזא, שאף הוא נאלץ ליטול את מקל הנדודים ולברוח מביתו יחד עם כל בני משפחתו מפני החיילים הרוסים.

כאשר הגיע לבארדיוב, נכנס אל המהר"ד מבעלזא לקבל ממנו ברכה, והאדמו"ר התעניין היכן הוא מתגורר כעת. רבי חיים שיבח והילל בכל פה את בעל האכסניה רבי צבי, וסיפר לרבי שיחד עימו מארח רבי צבי פליטים רבים, ודואג לכל מחסורם, ומשרה עליהם אווירה טובה, ולכן הם יכולים ללמוד ולהתפלל ביישוב הדעת.

עבר זמן-מה ורבי צבי נסע אל רבו - האדמו"ר מבעלזא. כאשר עבר בליל שבת אחרי התפילה לקבל ברכת שלום מרבו, שאל אותו המהר"ד היכן הוא מתאכסן בשבת. ענה לו רבי צבי שהוא הגיע ממש בערב שבת ועוד לא מצא היכן לשהות, אבל סמוך ובטוח הוא שיהיה מי שיארח אותו.

ענה לו הרבי מבעלזא: אתה הרי מכניס אורחים כפי ששמעתי מרבי חיים. ולכן אני רוצה שתישן אצלי.

בחדרו של האדמו"ר הייתה כורסה רחבה, והאדמו"ר כעת נטלה בעצמו והוציאה מחוץ לחדר כדי שיוכלו להכניס שם מיטה נוספת. ולא זו בלבד, אלא שעמד וטרח להציע את מיטתו של החסיד.

רבי צבי חיפש היכן עצמו מבושה. לסבול שהרבי הקדוש עומד ומשמש אותו, והוא ניסה למחות חלושות ולומר שהוא יסדר את המיטה. אבל האדמו"ר סימן לשמוע: "אתה מכניס אורחים גדול, וכעת שנזדמנה לי הזכות לארח אותך, איני מוכן לוותר על כך ואף אחד לא יעשה זאת במקומי..."

באותו הלילה לא נרדם רבי צבי, יראת הכבוד מרבו, בתוספת השיעור החדש שלמד בהכנסת אורחים כאשר יהודי קדוש מתעקש במו ידיו להציע לו את המיטה, גרמו לו להתהפך במיטה מצד לצד כשהוא מלא בושה מהרבי שככה טרח למענו.

כאשר חזר רבי צבי לביתו, פנה אל רבי חיים-נטע ואמר לו בחיך: "הייתי צריך להוציא אותך מהבית שלי כעונש על כך שבגלל השבחים שסיפרת לרבי, הוא טרח כל כך עבורי..."

ועובדה נוספת לסיום: יהודי שהגיע לעיירה בעלזא באישון לילה, פנה לביתו של רבי ישכר דוב בראותו שהאור דולק שם. היה בטוח שיש מבני הבית אנשים שערים ויוכלו לארח אותו עד שיעלה השחר. להפתעתו פתח הרבי בעצמו את הדלת. וכאשר ראה אותו נתמלא שמחה: "האם כבר אכלת משהו? שאלה הרבי ברכות.

היהודי ענה בשלילה. והרבי טרח בעצמו אל המטבח להכין לו ארוחה. כאשר ראה הרבי שהחסיד מרגיש שלא בנוח, הפיס את דעתו: "מצווה כה חשובה של הכנסת אורחים איני יכול לקיים כל יום. בזכותך אני זוכה לקיים אותה בהידור."

לא צריכים פרשנים

רבי נתן מברסלב שידע את כל התורה כולה לרחבה ולעומקה אמר שהוא לא יכול לתת פירוש על יהודי, הוא לא יכול להבין את המקום של יהודי אחר וכל שכן לא לשפוט אותו או להאשים אותו - ואתה יכול? כמה שקר עצמי צריך לגייס כדי לשנוא לזלזל להשפיל ולקלל אחרים?

מה יוצא לנו מכל זה? כמה אנשים כבר חזרו למוטב מהשנאה ומהזלזול? כמה תיקון הבאנו לעולם עם קללות והתנשאות?

אקח כדוגמה את עצמי, אני הכותב שלום ארוש, מה היו חושבים עלי כשהייתי רחוק והייתי נראה כמו שהייתי נראה? הייתי רחוק מכול וכול מקיום תורה ומצוות, כי הייתי תינוק שנשבה. לא ידעתי ולא הבנתי.

אבל לא הייתי רע. הייתי טוב מאוד. הייתי אוזן קשבת לכל אדם וכל החברים שלי היו קוראים לי "הכותל המערבי". כולם אהבו אותי וידעו שאפשר לסמוך עלי.

הייתי טוב, רצייתי טוב, שאפתי לטוב, וחיפשתי לעשות רק טוב. מזל שלא פגשתי אז את ה"צדיק" שיצחק עלי את מה שהוא חושב על "רשעים" כמוני ויסתום בפני את הדרך לתשובה. איפה האהבת ישראל שלנו? איפה הכף זכות שלנו?

עולים על הדרך המהירה

אם אנחנו רוצים כאן גאולה, כולנו חייבים לעשות שינוי גדול בתפיסה שלנו. צריכים להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, להפסיק לחפש אשמים ולהתחיל להסתכל פנימה. אתה רוצה לעשות שינוי? תעשה שני **בעצמך**, תבין שה' מתסכל **עליך** ומחכה לך ולא לחבר שלך ולא לשכן שלך ולא לחילונים או לאלה שפחות דתיים ממך לפי דעתך. כמה זמן ביום אתה מתפלל על עם ישראל? כמה אתה מרגיש אחראי?

אז מה המסקנה? ללכת בדרכו של אהרן, לאהוב את השלום ולרדוף את השלום, לאהוב את הבריות ולקרוב לתורה. קודם כול לאהוב כל יהודי, לכבד כל יהודי, להאמין בטוב שבכם ישראל, לא להרחיק, לא לשנוא. כן לדון לכף זכות, כן לחפש ולמצוא טוב בכל יהודי.

ואם אתה רואה דברים שאתה לא אוהב ושאתה רוצה לשנות - אדרבה, קח אחריות, תתקן את עצמך; וגם תרחם, תאהב, תקרב - יש הרבה מאוד מה לעשות, והעיקר הוא להתפלל ושוב להתפלל על האחים שלנו.

כתבתי מאמרים רבים. אבל אם תשאל אותי אם יש מאמר אחד שהייתי רוצה שיגיע לכל יהודי שומר תורה ומצוות, ברור לי שזה המאמר הזה. אין לי ספק שאם ניקח את הדיבורים הפשוטים האלה ללב ולמעשה אנחנו על הדרך המהירה ביותר לגאולה ברחמים.

בברכת שלום ומבורך

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

כנינים חסידות ברסלב

אמר רבינו: לשמיעת פדיחות נצרכים שלשה תנאים: א. להזהר מפלי לפגוע בכבוד השני. ב. לכלי לדבר נבוא-פה. ג. לא להתפאף לכבוד עצמו. והפסוק: כעת כבר יכולים הנכם להתבדח. (שיש"ק ב-ג)

כידוע הזהיר רבנו מאד לכלי לעשות במקטרת, ואמר: "וכי חסר תאות עד ששצרכים גם תאות". (שם ב-ג)

כשדבר רבנו עם רבי יודל מהנהגה זו שצאה שלא לעשות מקטרת ולהריח טבק, אמר לו "לפעמים על ידי נשגילים בזה יכולים לבוא לידי איסור יחד חס ושלום, כי לפעמים נשאין להרגיל בזה את הטיטא והטבק בבוקר נשקם משנתנו, ילך לפני התפילה לבית חדרו לשאול מסג מעט טיטא וטבק, ויחברו לא יהיה בביתו ועל ידי זה יכול לבוא חס ושלום לידי איסור יחד". (שם ב-ד)

הדברים הללו מראים לנו את החשיבות ברצף של התפילה, להמשיך את המטען של 'פסוקי דזמרא' וברכות קריאת שמע' שהם ההכנה לתפילה הראויה.

כמה יש להזהר שלא לקטוע ח"ו את השראת השכינה הבאה על האדם בעת התפילה.

לפניו יתברך, אזי אפילו אם הולכים להתעסק במצוה, צריך לבקש רחמים שלא תגרם איזו עזיבה, שלא יהיה ח"ו סילוק שכניה.

אם כך צריך לחשוש להתרחקות בשעה שהולך למצוה, על אחת כמה וכמה כאשר הדבר אמור בדברים בטלים.

כאשר האדם עוסק בתפילה לה, הוא מקדים לספר שבחו של הקב"ה כדי להתעלות ולהתקרב לה, שיוכל אחר כך לבקש בקשותיו בתפילתו, קל וחומר שעליו להיזהר לא לפנות באמצע לעיסוקיו - לדברים אחרים, שח"ו לא יקטע את רצף תפילתו ולא יפסיד את הקירבה לה' אליה הגיע.

זהו הטעם למה שאמרו חז"ל: "הסומך גאולה לתפילה הרי הוא בן עולם הבא" (ברכות דף ד:). פירש רש"י: "משל לאוהבו של מלך שדפק על פתחו, יצא המלך ומצא שאוהבו הפליג והלך, אף המלך הפליג."

אלא יאה אדם מקרב להקב"ה אליו ומרצהו בתשבחות ובו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו."

כמו כן: "המספר בין ישתבח ליוצר חוזר מעורכי המלחמה", עונו הוא שניתק את הקשר ופנה לעסקיו באמצע התפילה.

בפרשתינו כתוב אודות הגילוי של הקב"ה לאברהם: ויאמר א-דני אם נא קצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך, ופירש רש"י (בפירוש שני) שאברהם אבינו פנה בדברים אלו לקב"ה.

שאברהם היה מבקש מהשם יתברך להמתין לו עד שיקיים מצות הכנסת אורחים. ובתרגום יונתן מבואר שהייתה כאן תפילה ממש עם נוסח תפילה שלם, אמר אברהם: "בבעו ברחמין מן קדמך ה' אין כדון אשכחית חינא קומך לא כדון תסלק איקר שכיתך מעילוי עבדך עד דאיכנס עיבוראי: [תרגום: בבקשה וברחמים מלפניך ה', אם כעת מצאתי חן לפניך, לא יסתלק יקר שכיתך מעל עבדך, עד שאכניס את האורחים]."

אמר מכאן חכמי המוסר בהתפעלות: אברהם אבינו מדבר עם השכינה, ובאמצע צריך לקיים מצוה חשובה, כמו שאמרו חז"ל שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה (שבת דף קכז, א), ואם כן רצון ה' שהוא יפנה לקיים את המצוה, ובכל זאת בלכתו הוא מתפלל ומבקש רחמים, שלא יהיה סילוק שכניה. ואמר הוא לקב"ה: "אני לא הולך ולא מסיח דעתי, אני מזדרז לקיים מצות הכנסת אורחים ומיד חוזר, אל נא תעבור מעל עבדך."

רואים מכאן שבשעה שנמצאים בקירבה לה, עומדים

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

משאלות שהיו בקו ההלכה

צליתי על המנגל הביתי נקניקיות פרווה, והמנגל היה מלוכלך עדיין מהצליה של הבשר מאתמול, האם כעת אני בשרי וצריך להמתין שש שעות או לא?

אם המנגל היה מלוכלך מהצלייה הקודמת, יש לחוש שמא נשאר שומן בשר על המנגל וצריך להקפיד שלא לאכול את הנקניקיה יחד עם חלב, אבל אין צורך להמתין שש שעות ואפשר לאכול מאכלי חלב מיד אחרי גמר אכילת הנקניקיה. ערך השלחן (י"ד סימן צ"ה אות ה) אבא בתך (עמ' ל"ח).

ואם המנגל היה נקי לחלוטין, מה הדין?

יש חילוקי מנהגים בזה: לבני ספרד: אף אם צלו עליו בשר היום, מכיון שכעת הוא נקי לחלוטין מותר לאכול את הנקניקיה יחד עם חלב מכיון שזה נ"ט בר נ"ט. הליכות עולם (חלק ד' עמ' ע"ד). ובני אשכנז: אוסרים לכתחילה לערב עם חלב, רק אם כבר עירב עם החלב בדיעבד מותר. רמ"א (י"ד סימן צ"ה סעיף ב').

אדם שנרדם באמצע אכילתו, כשנתעורר האם צריך לברך שוב על המאכלים?

אם הלך לישון שנת קבע על מיטתו, נחשב להפסק והיסח הדעת וצריך לברך שנית, ואם ישן שנית עראי כגון התנמנם על השלחן, אפי' ישן במשך כשעה אין זה נחשב להפסק ואינו צריך לברך שוב. שלחן ערוך (סימן קע"ח סעיף ז') ומשנ"ב (סעיף קטן ס"ח) הלכה ברורה (אות כ"א) ועוד.

לעשות איתו קידוש? נכון לגבי קידוש לא משתמשים ביין גלוי כמבואר בשלחן ערוך (סימן רע"ב), שיש בזה בעיה של "הקריבהו נא לפחתך".

האם יש איסור לשתות מיין זה מחשש סכנה שמא שתה ממנו נחש וכדומה, או לא?

אף שבזמננו היו מקפידים על משקה מגולה שלא לשתות ממנו מחמת סכנה, מכל מקום בזמנינו אין מקפידים על מגולה, ואין חשש סכנה בכך. קיצור שלחן ערוך (סימן ע"ז סעיף ה').

אשה שהתאשפזה ל"ע בבית החולים, האם מותר לה ללבוש את מכנסי הפיג'מה של בית החולים, או שיש בזה איסור "לא תלבש"?

מעיקר הדין מותר לה ללבוש את מכנסי בית החולים, ומדרכי הצניעות תשתדל שיהיה לה כתונת לילה או חלוק על המכנסיים. ספר לא ילבש (להרה"ג יוסף דוד כהן עמ' ס"ב) בשם שו"ת אבני ישיפה חלק ו' סימן ק"ח ע"ף ד'.

אדם שידו הימנית חבושה ואין לו אפשרות להניח תפילין בזרועו, האם יניח יכול להניח תפילין של יד על התחבושת או שיניח רק תפילין של ראש?

יניח תפילין על הגבס ולא יברך, ואחר כך יניח על הראש ויברך על הראש ויכוין לפטור גם את התפילין של יד. ילקוט יוסף (סימן כ"ז אות י').

לגבי הדין שאסור לקרוא מקרא בלילה (הכוונה לתנ"ך שהוא התורה שבכתב), האם האיסור הוא מהשקיעה או מצאת הכוכבים?

עיי' בן איש חי (שנה ראשונה פרשת פקודי אות ז') שמבאר הטעם (על פי הקבלה) שאסור לקרוא מקרא בלילה הוא משום שהלילה הוא בחינת עשיה שכולו דינים וכו', ולפי זה יוצא שכל האיסור הוא בלילה ממש, ואם כן בין השמשות שאינו לילה גמור עדיין מותר בקריאת מקרא. ולכן נראה שהאיסור הוא מצאת הכוכבים בלבד.

יין אדום שנשאר בלי פקק במשך כל הלילה ובבוקר הבחנתי שהיין היה מגולה כל הלילה, האם ניתן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וירא

מבאר רש"י "ידעתיו" לשון חיבה. ולמה ידעתיו, זאת משום שנאמר בו "למען אשר יצוה" לפי שהוא מצוה את בניו לשמור את דרכי.

הסביר ה'חפץ חיים' זי"ע מה היא "דרך ה'". ישנן שתי דרכים לפנינו: האחת, "דרך ה'" שהיא דרך התורה הקדושה ומצוותיה. ויש עוד דרך אחרת, ובעוונותינו הרבים היא היפך דרך התורה, ולצערנו רוב הציבור לא הולך בדרך התורה.

מה היא "דרך ה'" במשל, ידוע לכל כי ברוסיה יש מקומות רבים שמכוסים ביערות עד גדולים מאוד, ובמשך כל השנה ליערות אלו אין שום גישה, כיון שהנהרות שמסביב ליערות אלו מלאים במים ואין אליהם כל דרך גישה בעגלה או ברכב.

אמנם בחורף הרוסי הקר כל המים קופאים ואז האיכרים מנצלים את העיתוי הזה ובאים מכל הסביבה, עוברים בעגלותיהם על מי הנהרות הקפואים, כורתים את העצים מהיערות, ומשם מעבירים אותם לכל המקומות בעולם.

הנה אירע מקרה בקבוצת איכרים רוסיים גויים שסיימו את מלאכתם בכריתת העצים, ורצו כבר לחזור לביתם, החלו לעשות את דרכם חזרה למקומם.

בדרך, לפנות ערב, עצרו לחנייה בפונדק קטן על אם הדרך. נכנסו פנימה, וכיון שססף לא חסר להם, וגוי כשיש לו כסף מה הוא עושה אתו, דבר ראשון קונה הרבה משקה של "יש חריף ומחמם, ושותה לשכרה. כך גם הם עשו.

תוך כדי שתייתם נפלו שם על המיטות מתגוללים בשכרותם ונרדמו עד מהרה. והנה באמצע הלילה מתעורר אחד מהם משנתו העמוקה ואמר לעצמו: הרי יש לפנינו עוד כמה מאות קילומטרים לנסוע עד מחוז חפצינו, אצא לי כבר עכשיו לדרך. אמר ועשה. אסר את סוסיו למזחלה, עלה עליה והתחיל לנסוע. כיון שבלילה ירד הרבה שלג וכיסה את כל הדרכים אי אפשר היה להבחין היכן היא דרך המלך. אמנם לסוסים יש חוש ריח מפותח והם מרחרחים את כוון הנסיעה הרצוי, אולם לגוי השיכור לא הייתה סבלנות וכאשר ראה שהסוסים הולכים לאט ועוצרים, ושוב הולכים ועוצרים, קצף והתחיל להצליף בהם בשוטו הארוך והשורק. נכנעו הסוסים למכותיו והלכו כפי שהנהיגם בעליהם השיכור.

בבוקר התעוררו שאר האיכרים שבפונדק ובקשו לצאת לדרכם אולם ראו כי השלג עדיין מכסה את כל היקום ואין איש יודע את דרכו בשלג. לפתע הבחינו על הרצפה בעקבות ובסימני דרך רבים של טביעות פרסות סוסים. אהה, שמחו הגויים הנה מישהו כבר הלך כאן הלילה, וסימן שזו הדרך המובילה אל העיר. יצאו האיכרים לדרכם תוך כדי שהם מצליפים בסוסים כדי שיחישו צעדיהם בעקבות קודמיהם. כך נסעו כל האיכרים ותעו ביער העבות, והכל בגלל אותו גוי שיכור ראשון. ומי יודע לאן הם גיעו.

כך נראית דרך שסוללים לעצמם כמה שיכורים.

זה הביאור בעניינינו סיים ה'חפץ חיים' ישנן שתי דרכים, "דרך התורה" בה צעד אברהם אבינו "כי ידעתיו למען אשר יצוה את

"והוא יושב פתח האוהל כחום היום" (יה, א)

חז"ל דרשו שבאותו היום הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה והקדיד את העולם. כי יש נרתיק לחמה כדי למתן את חומה, ככתוב "לשמש שם אוהל בהם". וכתב הרב "קרן לדוד" זצ"ל שלמדו זאת מן הפסוק: "והוא", אברהם אבינו עליו השלום, "יושב פתח האוהל", יצא ממחסה האהל אל פתחו, "כחום היום", כמו שחום היום יצא מאהלו, היינו יציאת חמה מנרתיקה ללהט את העולם כדי שלא יבואו אנשים להטריח את הצדיק! (מעייין השבוע)

"ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו" (יה, י)

כתוב במדרש "והוא אחריו" זה ישמעאל מפני היחוד, שישמעאל נכנס לאהל אחר המלאך כדי שלא יהיה איסור יחוד עם שרה. וצריך ביאור, וכי ישמעאל היה כזה צדיק ששמר על שרה מפני היחוד. אלא כתוב בגמרא שחנה אמרה שתלך ותסתיר בפני אלקנה בעלה, והוא יקח אותה למשכן להשקותה מי סוטה, והרי כתוב שאם לא חטאה "ונקתה ונזרעה זרע", אם כן תזכה לזרע. וזה יש לומר הייתה כוונת ישמעאל, הוא חשש שמא תסתיר שרה בפני אברהם, ואברהם ישקה אותה במי סוטה, וכיון שלא חטאה באמת תזכה לברכה "ונזרעה זרע", וישמעאל לא רצה שיהיו לאברהם עוד בן, לכן נכנס יחד עם המלאך כדי שלא יהא חשש סתירה ולא יוכלו להשקותה מי סוטה. (פנינים יקרים)

**"ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה
לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי היפלא מה'
דבר... " (יה, יג-יד)**

לכאורה צריך ביאור מדוע האריך הכתוב במעשה זה שנראה כגנותה של אותה צדקנית, ומדוע האריכה תורה בכל הוויכוח שבין אברהם לשרה אם צחקה או לאו.

מבאר ה'חפץ חיים' זי"ע (מכתבי החפץ חיים, כ), שהרי 'מעשה אבות סימן לבנים' וכל אשר אירע להם יארע גם לנו דור עקבתא דמשיחא, אשר רבים יאמרו איך יתכן שפתאום יבוא משיח צדקנו ויגאלנו, ויהיו צוחקים בקרבם לאמר לא ייתכן כדבר הזה, לזה האריכה תורה במעשה של שרה שנדע שיש לקב"ה תרעומת על הנהגה כזאת, כי 'היפלא מה' דבר' - הרי בכל רגע ורגע בידו להחיש לנו גואל צדק לגאלנו מגלות המר, ובין רגע יתהפך לנו הכל לאורה לטובה ולברכה. (באר הפרשה)

"כי ידעתיו למען אשר יצוה

**את בניו ואת ביתו אחריו
ושמרו דרך ה' לעשות
צדקה ומשפט" (יה, יט)**

לעיי"נ

הרה"צ ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וירא

הרב יוסף חיימוב ממחיש את הדברים בצורה נפלאה ע"י מעשה באדם שהיה לו פרדס הדור, נאה ורחב ידיים ופירותיו היו משובחים ביותר. בתוך הפרדס הקים ארמון יפה כדי שיוכל לשבת בו וליהנות מן האוויר הצח וממראה פירותיו היפים והטובים.

בעת שישב בארמונו והשקיף דרך החלון במראה העצים היפים שבגן רואה הוא לפתע שדרך פרצה שבגדר הפרדס חדר ונכנס אדם, נתקרב ובא לאחד העצים והחל לקטוף פירותיו ולשים בכליו.

המתין בעל הפרדס, שתק ולא אמר כלום. לאחר שעה קלה שמע שהגנב אומר לעצמו: "למה עלי להתייגע ולקטוף כל פרי ופרי לחוד? הרי מוטב שאתלוש בבת-אחד את הענף על כל פירותיו!" מיד החל תולש ענפים מלאים פירות ומערימם לערימה. דבר זה העלה את חמתו של בעל הפרדס אך עדיין שתק ולא אמר כלום.

כעבור רגעים אחדים שמע שוב את קולו של הגנב משיח עם עצמו: "שוטה אני! למה עלי להתייגע בתלישת ענפים בודדים? מוטב שאעקור את העץ כולו ואקחנו עמי!"

מיד הסמיך עשייה לאמירה וקם לעקור את העץ שעל ידו. לא שלט בעל הפרדס ברוחו, רץ ובא אל הגנב, תפשו בגדו והרעים עליו קולו: "אי ריקא שכמותך! רשע מרושע! מילא בשעה שראיתך נכנס לפרדס וקוטף פירות, חשבתי שרק רעבונך אתה רוצה לשבור ולא דנתך לכף חובה. אמנם בעת שהתחלת לשבור את הענפים - חרה בך אפי. אולם הבלגתי על

כעסי ושתקתי. ברם עתה, כשהתחלת לעקור את העצים בפרדסי ולהשחיתם - על מעשה רשע שכזה שוב לא אסלח לך ולא ארפה ממך עד אשר אכלה בך את כל חמתי!" יש רשעים הסרים מדרך ה' ובדרכיו לא יאבו הלוך. אמנם תחילה אינם אלא פורצים את הגדרות ואת הסייגים שגדרו הז"ל ובעיקרי תורה, שהם נטיעות הכרם - עדין אינם נוגעים.

ברם, כשהם רואים כי אין איש קם כנגדם להתריע על מעשיהם, יגבה ליבם והרי הם שולחים ידם בענפים, לשברם ולהשחיתם - הם עוברים על לאוויז מפורשים, אינם מניחים תפלין, אוכלים נבלות וטריפות וכיו"ב. אולם משנעשה ליבם גס בעבירות, הרי הם מתחילים לקצץ בנטיעות ממש ועוקרים עיקרי תורה, מחללים כל קודש ורומסים ברגל גאוה כל קדשי היהדות.

מעשים כאלה וודאי וודאי שלא יוכל ה' יתברך, בעל הכרם, נותן התורה, לראות ולהתעלם. הקב"ה יפרע מרשעים אלה בכל חומרת הדין ויתבע מהם עלבונה של תורה. (אור דניאל)

בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". ויש עוד דרך, היפך דרכה של תורה, דרכם של הרשעים הכופרים זו דרך של שיכורים, ומי יודע לאן יגיעו. ודאי יתעו בדרכם ואחריתם מרה. (פריו מתוק)

"אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר" (יה, כד)

רבי ברוך מגרליץ, שהיה ידוע בלשונו החדה והשנונה, השתתף פעם באסיפה ציבורית שהתכנסה בעיר לנצוט, אולם עקב חילוקי הדעות והויכוחים בין הרבנים המשתתפים ונושאי כליהם, התפזרה האספה ללא החלטות. כשנשאל רבי ברוך לאחר מכן על התרשמותו מהאספה, אמר בחריפות: "פעם שמעתי מלמד תינוקות מספר לתלמידיו את פרשת וירא, וכשהגיע לפסוק שאמר אברהם אבינו "אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר" הסביר, שהטענה הייתה כך. גם אם יש חמישים צדיקים בתוך העיר, לא צריך להחריב את העיר כולה בגללם..."

"ויען אברהם... אולי יחסרון חמישים הצדיקים חמשה התשחית בחמשה את כל העיר ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה" (יה, כח)

הרה"ק בעל האמרי חיים מויז'ניץ זי"ע אמר כאן הסבר אופייני ומיוחד לו: "חמשה" אותיות "שמחה", אברהם אבינו עליו השלום שאל את הקב"ה, אם יהיו חמישים צדיקים בעיר, אלא שתחסר להם מידת השמחה, התשחית? על כך השיב לו הקב"ה, על "שמחה" אינני מוותר, גם אם יהיו שם ארבעים צדיקים לא אשחית, אבל בתנאי שיהיו בהם ו"חמשה" שתהיה בהם מידת השמחה...

"וה' המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים" (יט, כד)

הקב"ה העניש את סדם ועמורה בעונש חמור במיוחד בהמטרת גופרית ואש מן השמים, עונש זה הגיע אליהם בגלל מעשיהם החמורים. עבירות מסוג זה אינן נעשות בבת אחת, אלא טיפין טיפין. תחילה פורץ האדם גדר קטן, אך כאשר הוא נכנס לשדה הוא הורס ומשחית.

"והערב נא ה' אלונינו"
מספרים שנכנס פעם יהודי לרב שטיינמן זצ"ל והתמרמר לפניו הרי אם אני הייתי אוהב את התורה כמו הרב ג"כ הייתי לומד כמוהו, אך מה אעשה, הרב אוהב תורה ואני אוהב בשר, התורה לא ערבה לחיכי... מה אפשר לעשות?

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וירא

"קח נא את בנך את יחידך" (כב, ב)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש, שכשציווה הקדוש ברוך הוא לאברהם לעקוד את יצחק, חשב אברהם איך לספר זאת לשרה אשתו שהיא תסכים לשלוח את יצחק. וזה לשון המדרש (תנחומא וירא כב): 'אמר אברהם מה אעשה? אם אגלה לשרה, נשים דעתן קלה עליהן בדבר קטן, כל שכן בדבר גדול כזה. ואם לא אגלה לה ואקח אותה ממנה בעת שלא תראה אותה, תהרוג את עצמה. מה עשה? אמר לשרה תתקני לנו מאכל ומשתה ונאכל ונשתה'.

אמרה לו: מה היום מיומיים ומה טיבה של שמחה זו? אמר לה: זקנים כמותינו נולד להם בן בזקנותם כדאי לאכול ולשתות ולשמח, הלכה ותקנה המאכל. כשהיו בתוך המאכל אמר לה, את יודעת כשאני בן ג' שנים הכרתי את בוראי, והנער הזה גדול ולא נחנך, ויש מקום אחד רחוק ממנו מעט ששם מחנכין את הנערים אקחנו ואחנכנו שם, אמרה לו 'לך לשלום'.

לפי זה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת', ולכאורה הרי 'נא' הוא לשון בקשה, וכי היה הקדוש ברוך הוא צריך 'לבקש' מאברהם אבינו שיסכים לעשות זאת? אלא הכוונה, שיבקש משרה שתסכים להוליך אתו. נמצאנו למדים: גם כשאתה רוצה לעשות מצווה גדולה ועצומה של מסירות נפש, אל תפגע בדרך באנשים אחרים, אלא תהיה בן אדם. כמו אברהם שהתחשב ברגשות אשתו ועשה המצווה בצורה חכמה, ולא היה נטול רגש מהתלהבותו במצווה הגדולה.

"את שני נעריי" (כב, ג)

וברש"י שאין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא ב' אנשים וכו'. שאלו את הרה"ק המהר"ד מבעלזא זצ"ל: מדוע כשהיה אדמו"ר צעיר היו לו שלשה גבאים, ועכשיו לעת זקנותו, כשהוא אדמו"ר גדול ומפורסם בכל רחבי תבל, אין לו אלא גבאי אחד? השיב הרבי: "כשהייתי צעיר, היה לי הרבה כח ויכולתי לשרת שלשה אנשים, לעת זקנה בקושי אני מסוגל לשרת אחד...."

"וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו"

(כב, ג)

ידוע הוא שהתחומים שבין השעות היום והלילה היו ללא גבול אצל הרה"ק בעל ה'ויזאל משה' מסאטמר ז"ע, ההכנות לתפילה מתוך היטהרות בסילודין נמשכו שעות ארוכות.

חסיד ישיש מצפת, שעוד נסע אל הרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו ז"ע בשעתו, ניגש בעת רצון אל הרבי, ושאל, מה טעם מתפלל הרב שחרית בשעה כה מאוחרת, הלא חכמינו ז"ל דרשו מה שדרשו מפסוק "וישכם אברהם בבוקר". השיבו הרבי מינייה וביה בחיך, ומנין לכם, כמה התמהמה אברהם אבינו ב"ויחבוש את חמורו"...

"ויאמר אברהם אל נעריי שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם" (כב ה)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ז"ע (דבש השדה אות עג) היה מבאר סדר וגודל הניסיון שהיה לאברהם אבינו, כי ידוע ממדרשי חז"ל גודל המניעות שהעמיד לו השטן בכל כוחו בכדי שלא יעקוד את יצחק בנו כי לא לחנם המצווה הזאת עומדת לנו מאז ועד עתה לדורות עולם, וכאשר ראה שמעשי ידיו לא צלחו, והנה אברהם אבינו מוכן ומזומן לשחוט את בנו בשמחה גדולה ואינו פונה למניעותיו, מיד בא לפניו בדמות איש כשר וצדיק וחסיד, ושאלו, ר' אברהם, לאן פניך מועדות. ענהו אברהם אבינו שהוא הולך לשחוט את בנו במצוות הבורא, השיב לו השטן אשריך ר' אברהם שהנך מקיים רצון בוראך בשמחה, אבל ספר נא לי ידידי מנין ידעת שכך הוא רצון הבורא - שתשחט את בנך, ענהו אברהם, כי הקב"ה בכבודו ובעצמו אמר לי 'והעלהו שם לעולה'. אז

ענה לו הרב שטיינמן, האמת היא שהתורה מתוקה מדבש, אם אדם יאכל דבש ויאמר שזה לא מתוק, ברור שהבעה היא באדם ולא בדבש, א"כ זה שהתורה לא ערבה לחיך, הבעיה היא בך ולא חלילה בתורה. מסביר השפת אמת, זה שאומרים 'ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו' שהרי אם נתן לנו את התורה, ולא נתן לנו את חיי העולם, לא היינו מגיעים לטעום את טעמה המתוק של התורה.
(מהימנותא חודש סיון - ספינקא)

אמר לו האיש הנ"ל, אשריך ר' אברהם שזכית לדבר גדול שעדיין לא זכה לכך כמעט מעולם קרוץ מחומר שידבר אליו הקב"ה בכבודו ובעצמו, עכ"ז אגלה לך מה ששמעתי וקבלתי מרבותי שכל זמן שעדיין לא ניקה אדם מכל עוון ואשמה ועדיין לא תיקן את חטאת נעוריו, אפשר שיתבלבל על ידי כוחות הטומאה עד שידמה את עצמו כאילו הקב"ה מדבר עמו ובאמת אין בזה כל ממש, וכאשר שמע זאת אברהם עמד בחרדה גדולה, כי לגודל ענוותנותו חשש לדבריו שלא היה בעיני עצמו צדיק כלל וכלל. אך מיד יישב את עצמו 'ויאמר אברהם אל נעריי' שזעק לעבר חטאות הנעורים 'שבו לכם פה עם החמור' הישארו כאן עם החומריות שלי, לעת עתה לא אשים לב אליכם אלא 'ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה' אפנה עם הנער לעשות רצון הבורא, ורק לאחמ"כ 'ונשובה אליכם' - לאחר מכן נשוב בתשובה שלימה על העוונות, אך כעת לא אתן ליצר למנוע אותי מלקיים רצון יוצרי וקוני.

(באר הפרשה)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וירא

מדרבנו, רשאי הוא להיכנס ולבקר את האסירים."

בסיפור זה יובן, מדוע לאחר התגלות המלאך לראשונה, כשהורה לחוס על יצחק ולא לשלוח בו יד, נעלם המלאך ולא בירכו. רק לאחר שהקריב את האיל בא המלאך שנית ובירכו בשם ה': "כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער אויביו. והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקולי".

והעניין, שעצם מעשה העקדה אינו מוכיח בשלמות את גודל צדקת אברהם אבינו. ייתכן שמרוב פחד עשה מה שעשה, שהיה ירא לנפשו שאם ימרה את רצון הבורא הרי בידו להמית ולהחיות, ויוכל לגזור מיתה עליו ועל בנו יחדיו.

ברם, אילו היה עושה את מעשה העקדה מתוך פחד ויראה גרידא, אזי בשמעו את בשורת המלאך "אל תשלח ידך אל הנער" שמח היה להיפטר מהניסיון, מתיר היה את אסורי בנו וממהר לשוב לביתו. אבל הוא לא כן עשה, אלא טרח לחפש איל להקריבו, שלא לרדת מן ההר ללא קרבן. והאיל נאחז בסבך בקרניו, ואברהם אבינו טרח להבקיע אליו דרך ולשחררו, להשיגו להקריבו. הייתה זו הוכחה ניצחת שלא עבד אברהם אבינו את הבורא יתברך אלא מרוב אהבה וכל מעשיו לשם שמים בלבד. כיון שכך, התגלה אליו המלאך שנית ובירכו בברכות שמים מעל. משל למה הדבר דומה? רופא הבדק אם אדם בריא, אינו שואל האם הוא אוכל, בוודאי אכל, שאילו לא אכל היה מת. שואל הוא האם הוא אוכל בתיאבון, שהתיאבון מעיד על בריאות וחוסן גופניים. והתשוקה לקיום מצוות, ה"תיאבון" להן, מוכיחה שהאדם בריא וחסון מבחינה רוחנית. (מעין השבוע)

"ויאמר בי נשבעתי...ולא השכת את בנך את יחידך" (כב, טז)

הקב"ה מצווה על אברהם לשחוט את בנו. האם יכול היה אברהם שלא לשחוט? אז מה הגדלות המיוחדת במעשה העקדה? התשובה, עפ"י המדרש בויקרא כ"ט: "בי נשבעתי". מה היה צורך בשבועה? עמד אברהם לפני ה' ואמר: כשציווית עלי לשחוט את יצחק, היה בליבי להשיבך, הרי הבטחת לי כי ביצחק יקרא לך זרע! אז איך עכשיו אתה אומר לי לעלות אותו לעולה? אלא, כשם שהייתי יכול להשיבך וכבשתי את יצרי והייתי כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו, כך, כשהיו בניו של יצחק חוטאים, תהא מזכיר להם עקדת יצחק ועמוד מכיסא דין לכיסא רחמים".

אנחנו מוכנים לעשות הרבה דברים ולסבול הרבה דברים. אבל לפחות שתינתן לנו "זכות התגובה"... להגיב איזושהי תגובה. לפחות שחברי ידע שהוא לא נהג בצדק, אברהם אבינו, בכל הניסיונות יכול היה לומר: אני עושה כדבריך, אבל יש לי רק שאלה: אמרת לי "לך-לך" והבטחת עושר וכבוד והנה פתאום רעב ראשון בעולם. אמרת שביצחק יקרא זרע והנה אתה מצווה לשחוט. אני רק שואל. אבל אברהם לא אומר מילה! ועל זה אנו חיים עד היום, על השתיקה הרועשת של אבותינו הקדושים. "לך דומיה תהילה" (תהילים סה, ב).

"עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" (כב, יב)

רבינו אליהו לאפ"ן זצ"ל מסביר את ניסיון העקדה כך: רש"י אומר על הפסוק "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (יב, ה) שאברהם אבינו היה מגייר את האנשים ושרה את הנשים.

כיצד היה מגייר? היה מסביר לגויים, תראו איך אתם מעבירים את בניכם למולך! שורפים את הילדים הרכים למען עבודה זרה. ואילו תורת הבורא היא הפוכה: קדושת החיים ודרכיה דרכי נועם וכו', הגויים היו משתכנעים וחוזרים בתשובה. והנה, מצווה עליו ה' לשחוט את בנו! בדיוק כמו הגויים.

פוגש השטן את אברהם (בכמה דמויות. כאן פוגשו כוקן) וטוען לו: הניסיון של ה' כלפיך הוא כזה: הוא רוצה לבדוק האם תשמע בפשטות לציוויו לשחוט את בנך ובעקבות המעשה הזה, כל תנועת החזרה בתשובה שלך תלך לטמיון שהרי כל המתגיירים יאמרו: לנו הוא מטיף לא להעביר את בנינו למולך והוא עצמו שוחט את בנו! ואם אכן תעשה כך, יבין הקב"ה שאתה לא בדיוק אוהב אותו שהרי המונים ממאמיניו יפנו לו עורף בעקבות מעשיך. דע לך, כך השטן אומר לאברהם, שהעמידה בניסיון תהיה בכך שתפנה לה' ותאמר לו: הבנתי! אני לא שוחט את בני ולא הורס את תנועת החזרה בתשובה ומשאיר את המוני המאמינים בדרך ה'. ואז יאמר לך ה': אברהם, עמדת בניסיון (העשירי והאחרון והקשה מכולם ויצקת את היסוד לעם עתיק יומין) וה' ירעיף וישפיע עליך אך טוב וחסד.

אבל אברהם לא שועה לעצת היצר, הוא מתהלך בתמימות את ה'. ואם ה' ציווה לשחוט, אז אין חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה'. אני אשחט. ולא לי לעשות את החשבונות מה יקרה עם תנועת החזרה בתשובה ומה יקרה עם ההבטחה "כי ביצחק יקרא לך זרע". אני אעשה את שלי והבורא יעשה את שלו. ואכן כל אחד עשה את שלו ואברהם זכה לעמוד גם בניסיון הזה וזוכה לדורות ישרים מבורכים ונבחרים לה' ולתורתו.

"ויקה את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו" (כב, יג)

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף, פתח בסיפור בבואו להסביר ענין העקדה. הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל איש חסד היה, ונודע כרב האסירים. פעם אחת, בשבת, הגיע לבקר את האסירים ודרכו נחסמה. השוטר הבריטי לא הניחו להיכנס. עמיתו היהודי טען שבידי הרב רישיון כניסה, אך האנגלי השיב שהרישיון תקף רק בזמנים כתיקונם. עתה הוטל עוצר ותוקף הרישיון פג. טען השוטר היהודי: "מדוע תפריע ליהודי קשיש המתנדב לעזר לאסירים הכלואים?" ענה הבריטי: "לבטח מקבל הוא שכר, שילך ויחפש לו עבודה אחרת!"...

כשראה רבי אריה שדרכו נחסמה, הלך סביב וחפש פרצה, מצא ונכנס. מובן שנתפס, והובא לפני השומר הבריטי, אך כעת הודה השוטר אמר: "עכשיו מאמין אני שאכן מתנדב הוא. אילו עבד בעבור משכורת, שמח היה לסירוב להכניסו, שהרי את שלו עשה, והיה שב לביתו לנוח. אם טרח לחפש פרצה ולנסות לחדר פנימה, מעיד הדבר שבנפשו הוא, והחסד

{ אז נדברו }

פרשת וירא תשפ"א | גליון מספר 487 | לסדר: " ואברהם היו יהיה לגוי גדול עצום"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

בס"ד יורדת לדפוס כמות נוספת
של ספר ואהבת, המעונן
להשתתף בהוצאות ההדפסה, צור
קשר עמנו. במייל או בטל:
052-7683095

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

השפן הקטן... האם הוא באמת שכח לסגור את הדלת??

כן... כולנו גדלנו על השיר ה"קצת מטופש" הזה... ככה הכינו אותנו לחורף... שהיות והשפן שכח את הגמ' שאומרת "הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים..." לכן הוא שכח לסגור את הדלת... וכתוצאה מזה הוא הצטנן... והסוף ה"עצוב" ידוע לכולם ש... הפצי' וכו'.

אז זהו!!! שברצוני לגלות לך... שזו עלילת דם!!! דווקא השפן בכלל לא שכח לסגור את הדלת...

כן... זה פסוקים מפורשים... שלמה המלך החכם מכל האדם מכריז בסוף משלי: **ארבעה הם קטני ארץ והמה זכמים מזוכמים**, הראשון... מוכר לכולנו: **הזמלים עם לא עו, ויכילו בקיץ לחובם...** את הדוגמא מהנמלה כולם מכירים... כולם מכירים את הפסוק: לך אל נמלה עצל... אבל כעת זה כבר מאוחר להיזכר בנמלה... סו"ס הנמלה מכינה בקיץ לחמה... ואנחנו כעת כבר בתחילת החורף. **אבל לא!! עדיין לא לגמרי מאוחר...** כי שלמה המלך מתפעל מהחכמה של עוד משהו!!! הבא בתור- אחרי הנמלה... זה השפן!! **השפנים עם לא עצום, ושימו בסלע ביתם!!!** שלמה המלך משבח את השפן שהיות והשפן מזהה את החולשה של עצמו... והוא מבין שכל חתול או תן ונמיה יכולים לטרוף אותו. מה עושה השפן? חופר לאט ובעקביות... חופר בסלע ובונה לעצמו מחילה קטנה בתוך הסלע שרק הוא יכול להיכנס... וזהו!!! הוא מוגן... **"סלעים מחסה לשפנים"!!!** אומר המדרש: שבפסוק הזה כתוב שכל הסיבה שהקב"ה ברא את הסלעים זה בתור הגנה מיוחדת לשפנים... מה הכוונה?? היות והשפן חרוץ מטבעו... ואם הוא מבין שיש לו סכנה... אז הוא מביע נכונות לעשות הכל בשביל להינצל... אם ככה... אז הקב"ה עוזר לו ומספק לו את הרכיבים... הקב"ה ברא סלעים במיוחד בשביל שהשפן שרוצה להינצל... שיהיה לו את התשתית לזה... (כן... אם אתה גר באזור ירושלים וכדו' ואתה כל היום שומע את הדחפורים עושים תוקו תוקו ועושים לך חור בראש... תדע לך שכל העבודה הקשה זה בגלל השפן...)

אז האחרון שאפשר להעליל עליו שהוא שכח לסגור את הדלת זה השפן!!! כי בדיוק השפן הוא הסמל ודוגמא לבעל חי זהיר ואחראי שבורא עולם רואה את הזהירות שלו ונותן לו את כל הגיבוי

יש מושג ישיבתי שקוראים לו: **מחסה לשפנים...** מאז שהייתי בישיבה קטנה הזהירו אותי שאם אני לא אלמד אני אגיע לישיבת מחסה לשפנים... אני לא יודע מאיפה נולד הכינוי הזה... אבל אדרבה!!! מחסה לשפנים זה לא כינוי של גנאי!!! ההיפך הגמור...

שלמה המלך מתפעל מהשפנים והוא מכנה אותם חכמים מחוכמים... שתבין: באותו פרק במשלי (ל') שלמה מגנה את עצמו **"כי בער אנוכי ולא בית אדם לי..."** ואילו את השפנים הוא מכנה חכמים מחוכמים... **ולמה??** כי שלמה המלך... בשלב מסוים סמך על החכמה שלו... (והיה לו על מה... הוא באמת היה חכם) הוא היה בטוח שאפילו שהוא לא לגמרי ישמור על הגבולות בכל זאת חכמתו תעמוד לו והוא לא יכשל... והוא בכל זאת נכשל... ומאז!!! שלמה המלך לא מפסיק להעריך ולכבד את מי שלא סומך על עצמו!!! שלמה משבח את כל מי שמבין שהוא לא מבין!!! את מי שיודע להכיר בחולשות שלו... אם זה הנמלה... אם זה השפן... העיקר שתהיה ריאלי ותזהה את החולשות שלך ותדע להיזהר מהם... **אז כן!!!**

ישיבה היא בהחלט מחסה לשפנים... מה פירוש??

כן... אני מבין שאני לא חכם... אני מבין שאני לא מספיק חזק להתמודד מול כל הנסיונות והפיתויים לבד... אני לא חכמולוג... לא סומך על עצמי... ולכן אני לומד מהשפן ואני שם בסלע קיני!!! נכנסתי לישיבה ואני מתרחק מכל צל צילו של שייכות וקירבה לרשת האלחוטית... ואני בורח מזה כמו שפן... ואתם תצחקו עלי... אוי... מה... אתה תינוק?? מה... אין לך משטר עצמי?? אתה לא יכול להחזיר משהו כזה מוגן כזה ולעשות גבולות לעצמך?? לא!!! אני שפן לצורך העניין!!! אתם צוחקים עלי?? תצחקו!!! תמשיכו לצחוק... אבל אתם יודעים מי המעריך מספר אחד שלי?? שלמה המלך!!! החכם מכל אדם קורא לי חכם מחוכם!!!

שלא תבין: שלמה המלך לא כזה אחד מחלק מחמאות בנדיבות... ממש לא... בספר משלי יש מאות פעמים את הכינוי כסיל... יש לך הרבה חברים שאם שלמה המלך היה רואה אותם... הוא היה כותב להם כסיל על הגב!! ועליך הוא היה כותב **חכם מחוכם!!!** אז כמה טפשים מהישיבה ומהשכונה צוחקים עליך מאחורי הגב... צוחקים על הזהירות היתירה שלך מכל נדנדו של שייכות לרדידות של הרחוב שעלולה להוריד אותך ברוחניות... חכה חכה... החכם מכל אדם מעריך שלך!! והוא לא סתם נהיה המעריך שלך... הוא פשוט הבין **מה** מה שלחברים שלך אורך **להבין לאט...** וכי בגלל שהם מבינים לאט... לכן אתה תאבד את הסבלנות?? לכן אתה תכנע ותלך אחריהם???

לא!!! תשמע לחכם מכל אדם שמתפעל מהשפניות שלך... כן... החכם מכל אדם שהבין יותר מכולם בכל ענייני העולם... הכיר הכל... ידע הכל... עבר את הכל... היה לו הכל... (עין קהלת ב', שלמה המלך לא היה פראייער... סליחה על הביטוי...) והוא בכל זאת הבין שאתה חכם מחוכם!!! אז למי אתה מחכה?? אתה מחכה לחברים שלך שיבינו את זה מהניסיון המר?? אל תחכה... זה לא יקרה ברגע... וחץ מזה... אל תקלל אותם שיגיעו לשם... יתמו חטאים ולא חוטאים...

ברוך הבא למחסה לשפנים... חזק ונתחזק לעמוד כסלע איתן וכצור חלמיש מול הנסיונות האדירות שיש רק בדורנו... ותזכור שמי שבאמת מבין עניין מעריך הכי גדול שלך... חזק ונתחזק!!

גם הלום!!! ועד הלום!!!

ושוב הוא מוצא את עצמו נודד במדבר... ושוב... בשנה האחרונה זה כבר לא פעם ראשונה ולא פעם שניה שהוא מוצא את עצמו בורח למדבר... ואז סוף סוף העניינים מתחילים להסתדר... סוף הוא חוזר למקום ישוב... ואז שוב... שוב רודפים אותו... ושוב הוא צריך לברוח למדבר... ודי... כמה אפשר... ואז באחד מרגעי המשבר שדוד המלך שוב מוצא את עצמו נודד במדבר... וחושב לעצמו מה יהיה??? **פתאום הוא נזכר!!!**

כן... אני לא הראשון שנודד פה... היתה פעם אשה אחת שגם היא נדדה במדבר... גם היא הלכה וחזרה... הלכה וחזרה... גם היא איבדה את הדרך... והתייאשה כמה פעמים והייתה בטוחה כבר שאין סיכוי... מי זו???

אותה **בעלת נודד!!!** אותה הגר שאברהם אבינו הטעין אותה חמת מים ושלח אותה עם הילד... והיא הלכה ותעתה במדבר... ויכלו המים מן החמת... ואז גם היא נזכרה שזה לא פעם הראשונה שלה כאן... היא כבר ברחה לכאן פעם... והיו שלושה מלאכים שנגלו אליה ואמרו לה הגם הלום ראיתי אחרי רואי... הנה... אני רואה שה' נמצא **גם הלום!!!** גם כשבורחים. אבל עכשיו? עכשיו שתעיתי וחזרתי לגילולי בית אבי... בטח הקב"ה לגמרי עזב אותי... ואז פתאום היא שומעת קול: מה לך הגר!!! כי שמע אלוקים אל הנער באשר הוא שם!!! כן... ה' נמצא גם כאן... לא רק בנודי הראשון שברחת והראיתי לך **שהגם הלום...** אלא גם הפעם... גם בהלום השני אני נמצא...

דוד המלך קיבל לפתע קרן אורה מאותה בעלת נוד... ונשא עיניו השמימיה: **נודי ספרת אתה!!!** שימה דמעתי **בנאדך!!!** (עין רבה בראשית ג') כמו שעזרת לאותה הגר- בעלת נוד... ולמרות שהיא שוב נפלה ושוב ברחה ושוב מצאה את עצמה במדבר... הרי **הגם הלום** שמעת את תפילתה והושעת אותה... הרי גם אני... שימה דמעתי בנאדך! יום יבא ואזכה להתיישב בעזרה ולומר: מי אני ומי ביתי אשר הבאתני **עד הלום!!!!**

הגר היא סמל התקווה של **"שבע יפול צדיק וקם!!** היא מלמדת אותנו את המושג שנקרא **"באר שבע!!** שגם אם שבע פעמים תועים ושוב נופלים ושוב מתבלבלים... הרי אם רק תשב מנגד ותקבל על עצמך לשוב בתשובה... הרי יפקח ה' את עיניך ולפתע תגלה באר מים... באר של שבע!!! באר בלתי נדלית של שבע יפול צדיק וקם... באר של אהבה ורחמים ורצון... נודי ספרת אתה!!! אבא שבשמים: רק אתה יודע כמה פעמים נפלתי וקמתי... נפלתי וקמתי... (רק אתה יודע כמה פעמים שברתי את המכשיר ושוב קניתי...) רק אתה יתברך יודע כמה פעמים הלכתי הלך חזור הלך חזור מותן סערת רגשות שכמעט נפלתי... רק אתה יתברך יודע איזה הרגשה דפוקה היתה לי כשלא עמדתי בפיתוי... וכמה היה לי קשה הדרך חזור... נודי ונידודי ספרת אתה!!! שימה דמעתי בנאדך... התקווה שלי שכמו שאותה הגר... למרות כל הנפילות שהיו לה... בפעם הראשונה בפרשת לך לך ובפעם השנייה בפרשת וירא... בכל זאת קבלת אותה שוב... והיא עוד זכתה לשוב ולחסות תחת כנפי השכינה ולהיות קטורה שנשאת שוב לאברהם... כך אתה לא תבזה את כל הנידודים שלי... לא תבזה את כל הטלטלות הרוחניות שעברתי... ולמרות ששוב ושוב נפלתי אתה תקבל אותי באהבה ובחבה... סוף אני לא בן של אברהם מהגר... אני בן של אברהם משרה... אני בן של יצחק ועקב... אני בן שלך יתברך... שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך...

יש לי פתאום משיכה לכיוון מטה... כבדות וארציות... מה זה?

בפרשת שבע הקודמת יש פסוק מבהיל שכמעט אף אחד לא שם לב אליו... הקב"ה מצווה את אברהם בברית מילה... כורת איתו י"ג בריתות... אברהם מקשיב לציווי ה'... ואז כתוב פסוק מסתורי: **"ויכל לדבר איתו ויעל אלוקים מעל אברהם!!"** מה כתוב כאן? שכשהקב"ה סיים להגיד את ציווי אז... אז הקב"ה כביכול הלך... נו... מה צריך להגיד את זה? הרי כל פעם שהקב"ה נגלה למי שזה היה... ה' אמר את דברו ונעלה... אז בשלמא כאן בפרשת וירא לאחר שאברהם התפלל על סדום... כתוב: **"וילך ה' כאשר דיבר אליו אברהם ואברהם שב למקומו"** וכן מסביר רש"י שכיוון שנשתק הסגור הלך הדין... אבל כאן? מה זה **"ויעל אלוקים מעל אברהם"??**

אלא ההסבר הוא מבהיל על הרעיון:

ברגע שהקב"ה מסר לאברהם אבינו את מצוות מילה... ברגע שאברהם אבינו בא בברית קודש עם הקב"ה... מאותו רגע אברהם נהיה מרכבה לשכינה הקדושה!!!
ויכל לדבר איתו... ו... ויעל אלוקים מעל!!! מעל אברהם!! כביכול כביכול: הקב"ה עלה על הרכב... גופו הקדוש והטהור של אברהם נהפך להיות מרכבה... וכביכול לא נותר לקב"ה אלא "לעלות" על הרכב... ויעל אלוקים **מעל** אברהם!!!

טמון פה הרגש עמוק שקצת מפחיד לומר אותו:

כשאתה מרגיש פתאום משיכה לכיוון מטה... מכיר את זה? אתה בן עליה מרומם... מונח בעבודת ה'... ופתאום אתה מרגיש שאתה נשאב לכיוון מטה!!! מרגיש דחף לסיפוקים ארציים... **אתה יודע מה זה אומר???** זה בסה"כ אומר שה' **עלה** על הרכב... ה' כעת מזמין נסיעה במרכבה... ואתה המרכבה... והמשיכה לכיוון מטה היא בסה"כ כ... כי כביכול כביכול ה' עלה על הרכב... **להבדיל כמובן בין מושגים רוחניים לגשמיים:** כשמישהו נכנס לתוך רכב... אתה מרגיש איזושהי הכבדה... **אז להבדיל כמובן:** סוף אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף... אבל סוף רצונו יתברך שיהיה לו מדור ושכינה בתחתונים... והנה... **הקב"ה בחר בך!!!** שאתה תהיה המרכבה שלו... אתה תהיה המדור ושכינה בתחתונים... ואיפה זה קורה??? כשפתאום אתה מרגיש הכבדה ומשיכה לכיוון מטה!!! לכיוון הארציות... מה זה אומר??
שכעת אבא שבשמים מזמין נסיעה!!! אבא שבשמים מזמין מרכבה!!!

אבא שבשמים ניצב עליך... מלא כל הארץ כבודו בשניות אלו מביט עליך ובוחר כליות ולב ורוצה לראות שאתה מוביל את המרכבה קדימה ולא אחורה...

דא עקא!!! שבמקום להתרגש... הנה... ה' מזמין נסיעה... ה' רוצה שאני אוביל את המרכבה... במקום זה אתה נבהל עד עמקי נשמתך... מה זה המחשבות הזרות האלו? מה זה המשיכה הארצית הפתאומית הזו לכיוון מטה?? מה קרה ל?? איזה שפל אני... אתה בהלם איך לפני שעתיים היית בכזה רוממות... ישבת ולמדת והתרוממת... ופתאום!! **ויכל לדבר איתו... ויעל אלוקים מעל אברהם...** פתאום אבא שבשמים נעלם... עזב אותי... ולא רק שעזב אותי אלא פתאום אני מרגיש דחיפה לכיוון מטה... קלי קלי למה עזבתני... למה זרקת אותי למטה?? ותכלס... אבא שבשמים מביט מלמעלה ואומר: יענקי שלי... לא הבנת... לא עזבתי אותך... בסה"כ נעליתי מעליך!!! נכנסתי לרכב- למרכבה... המשיכה שאתה כעת מרגיש לכיוון מטה נובעת רק מזה שאני כעת מזמין מרכבה!!! אני מתאוה שיהיה לי מדור ושכינה במקומות הכי נמוכים... בשביל זה יש לך כעת משיכה לכיוון מטה... בשביל להתגבר שם!! להתעלות משם... ולהוביל את המרכבה משם... אל תבהל... אל תאבד שליטה על ההגה... תתחיל לנהוג!!! אתה הנהג!!! תבין את זה...

כל בן עליה חייב להפנים את ההיבט הזה ולהכניס את זה לעצמות:

ניסיונות בענייני קדושה... משיכה פתאומית לכיוון מטה... דחף פתאומי ובלתי מוסבר שמושך עם כל העוצמה לדברים לא ראויים... **אין לזה שום סתירה עם המדרגה והשיעור קומה הרוחני שלך!!** לא רק שזה לא סתירה!! אלא אדרבה... הרבה פעמים זה הולך ביחד... דווקא הרגע הקשה של המשיכה לכיוון מטה... אמנם זה רגע לא נעים... אני פתאום נפגש עם משהו שסותר את כל ההולך ילך שלי... אבל כשזה קורה... זה רק אומר שאבא שבשמים פה... והוא מזמין פה משהו!!! נו... מה הוא מזמין??
נסיעה!!! ודווקא הרגעים המכוננים ביותר של המרכבה... זה הרגעים של הדחיפה לכיוון מטה שזה אומר שהקב"ה נעלה כעת מלמעלה... ולמרבה האבסורד... במקום להבין שכעת בסה"כ **יוצאים לדרך...** הרי דווקא אז אנחנו **יורדים לצדי הדרך...**

שלא תבין לא נכון!!! לפעמים הרגעים האלו גם כרוכים בנפילות חלקיות... במעידות כאלו ואחרות... אבל עדיין אנחנו בנסיעה... **ורק אל תעצור בצדי הדרך... אל תכריז שביטה...**

עכשיו אתה מבין למה מקובלנו שהנצחון הכי גדול ליצר הרע זה לא החטא... אלא היאוש שלאחמ"כ?? **נו... למה זה ככה??** כי רגע של ניסיון זה **רגע של יציאה לדרך!!!** אבא שבשמים כעת רוצה מדור ושכינה ב... ב... במקומות הכי נמוכים... זה שהיציאה לדרך הזו היא קשה... זה שהיא כרוכה ברוורס אחורה ויציאה מתחנה... ואפילו הכבדה לכיוון מטה... זה נורמלי... זה חלק מהיציאה לדרך... אבל היאוש שמגיע לאחמ"כ??

זה כבר לעצור בצדי הדרך ולהכריז טטופופ!!! זה נצחון גורף ליצר הרע שכל מטרתו היתה לבלום את הנסיעה... והנה הוא הצליח... יצאת מהרכב והכרזת חל"ת... אסור שהטעות הזו תקרה לנו!! זה מידי מטעה!! מידי מבלבל!! וצריך כל הזמן לזכור שזה בדיוק ההיפך!! לא להיבהל ממשכות פתאומיות לכיוון מטה... על זה נאמר: "אין אדם ניצול מהם בכל יום..." כן... כל יום הקב"ה מזמין נסיעה קטנה... כזו או אחרת... ורק תהיה זמין... רק תהיה בעניין... אל תתקע... אל תסתבך... תמשיך הלאה!!!

אחת הטעויות הנפוצות של בחר בן עליה זה שהוא צריך להרגיש!! הכל מתחיל ונגמר בהרגשה... במוצא יו"כ צריך להרגיש את הטהרה של המחילה... כשהוא מתפלל הוא צריך להרגיש דבקות וחיות... נו נו... זה מאוד נחמד... זה מאוד כיף... אבל כל ההרגשות המדהימות האלו זה בסה"כ אומר שאתה על המרכבה!! אתה על הגובה! אתה בעננים!! אתה תופס מלאכים... זה בהחלט כיף... אבל כדי להיות מרכבה לשכינה הקדושה צריך נכונות לעבוד גם מלמטה... לעשות מה שצריך כי צריך... ולהבין שבשביל להיות מרכבה לא צריך להרגיש!!! צריך בעיקר לנסוע... בלי תאונות דרכים... ודו"ק היטב...

”אוטוטו” אומר השיר... נו, למה זה עדיין לא קורה??

יש שני פסוקים מוכרים בתהילים... כבר הולחנו עליהם כמה וכמה שירים... (גם שירים עתיקים וגם שירים עדכניים...) **”כי אלקים יושע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו עם ירושלה, וירע עבדיו ינחלה ואוהבי שמו ישכנו בה...”** הפסוקים האלו מוכרים לך??? בטח...

דא עקא!!!! שכשאנחנו שרים את המילים האלו... יש מישהו שדווקא מאוד עצוב לשמוע את זה... יש מישהו שלקח ללב ששכחו אותו בפסוק הזה ולא הזכירו אותו... תנחש מי?? **דוד המלך- מלך המשיח!!!**

שים לב: יש במילים האלו נימה מעודדת ועם הרבה חזון קדימה... יבא יום שאלוקים יושע ציון... יבנה את ערי יהודה... אתה מוזמן להסתובב בארץ ישראל שעד לפני 80 שנה לא היה פה כמעט כלום... ולראות איך שהיום הכל שוקק חיים... אתה מוזמן לבקר בשכונות ירושלים ולראות איך שב”ה ישבו שם וירשוה... ומי?? זרע עבדיו ינחלה... יהודים יראים ושלמים... אוהבי שמו ישכנו בה... כל היראים והחרדים לדבר ה’ מציפים את ירושלים עיה”ק ובונים שם בניינים רבי קומות עם מרתפים ויחידות דיור מפוצצות ומלאות עד אפס מקום באוהבי שמו שב”ה ישכנו בה... אבל דווקא כשכולם מסודרים... ודווקא אחרי שיבנה ערי יהודה... ודווקא אחרי שזרע עבדיו ינחלה. דווקא אז מישהו גילה שהוא נפלט מהרשימה. מי זה?? **מלך המשיח!!!** משיח צדקנו יושב ובוכה: שכחו אותי... נשארתי לבד בתחנה... אף אחד לא מדבר עלי... כולם מסודרים... ממוקמים... ואני נשארתי מבחוף... לכן מיד אחרי המילים ”ואוהבי שמו ישכנו בה” (שהו סוף פרק ס”ט בתהילים) מיד אח”כ מתחיל פרק ע’... ואיך פרק ע’ מתחיל??

למנצח לדוד להזכיר!!!! דוד פורץ בזעקה מעומק לב: ה’ אל תשכח אותי... זה לשון המדרש (הובא ברש”י שם במקום: **משל למלך שכעס על צאנו וסתר את הדייר והוציא את הצאן ואת הרועה, אחר זמן החזיר את הצאן, ובנה את הדייר, ולא הזכיר את הרועה אמר הרועה הרי הצאן מוחזר והדייר בנוי ואני איני נזכר??** כך למעלה מן הענין נאמר כי אלקים יושע ציון וגו’ ואוהבי שמו ישכנו בה הרי הדייר בנוי והצאן כנוס והרועה (זה דוד) לא נזכר לכן נאמר לדוד להזכיר אלקים להצילני”

בפסוקים האלו דוד המלך משרטט בנבואה את מה שעתידי להיות באחרית הימים וכיום זה כבר מתגשם במוחשיות מול עינינו הרואות...

דוד המלך מכן אותנו: יגיע שלב שאלוקים כבר יושע ציון... וכבר יבנה ערי יהודה... וכבר ישבו שם וירשוה... יהיה הכל... יהיו מוסדות חרדים... זרע עבדיו ינחלה ואוהבי שמו ישכנו בה... כולם יהיו מסודרים וממוקמים חוץ ממישהו אחד שישכח כמת מלב... **המשיח!!!**

תסתכל ימינה ושאלה... האם אתה מבין על מה דוד

המלך מדבר??? עזוב עכשיו... עזוב את התקופה הזו... בא נדבר על התקופה שעד לפני עשרה חודשים... הייתי יוצא איתך לטיול ברחובות ירושלים... אתה רואה את הממסד החרדי בשיא מיטבו ועוצמתו... מרכזים עולמיים של קהילות שונות... בתי תפילה אדירים... מוסדות מפותחים ומסופעים... מגני ילדים ועד חדרים וסמינרים... ישיבות וכוללים ו... ומה לא... הכל מפותח... (אל תדאג... יש גם כמה קרואנים לצורך הענין כדי שנוכל גם להתלונן ולהתביין... אחרת אנחנו לא נרגיש מספיק חרדים...) כשאתה רואה את כל ה”יבנה ערי יהודה” הפורח ומלבלב הזה... אתה שואל את עצמך לרגע: בעצם מה חסר?? מה צריך עוד?? בשביל מה צריך את המשיח עכשיו?? הכל כבר בנוי... מי צריך משיח?? אה... בעצם אני נזכר... שיש איזה מגרש פה בשכונה שיש לנו מריבה עם הקהילה השניה מי יקבל את המגרש הזה... ואם המשיח יגיע הוא בטח יהיה מהמגזר שלי... והוא ידאג שאנחנו נקבל את זה... אה... אז אולי בשביל זה כדאי שהוא יגיע?? כן... אמנם יש אנשים שסובלים... יש כאלו שלא מסודרים בחיים... והם כן מייחלים שהמשיח יבא... אבל אם הכל טוב לי בחיים... ואם כל הילדים שלי מסודרים... נוסעים יפה על הליין- הפס יצור ואף אחד מאיתנו לא מפגר בקצב החברתי התובעני... אם כך, אז שהמשיח יבא לבית חולים... שיחיה את המתים... שיטפל באלו שנפלטו מהמערכת... אבל אנחנו?? מסודרים...

ועל זה המשיח בוכה: ”למנצח לדוד להזכיר!!!!”

והקב”ה מבטיח לדוד!!! אל דאגה... זה בסדר!!! לא שכחתי אותך... אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב... יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר קודם **זכרון משיח בן דוד עבדך** ורק אח”כ **זכרון ירושלים עיר קדשך** ורק אח”כ **זכרון כל עמך בית ישראל לפניך...**

עד עכשיו מילים קצת מופשטות... כעת כלפי מה הדברים אמורים??

מי זה האיש הזה שקוראים לו משיח... שצריך לזכור אותו... ולא זוכרים אותו או כן זוכרים אותו?? מי זה? איך הוא נראה... אני מצדי מוכן לזכור אותו... אני מוכן אפילו לתלות את התמונה שלו בסלון... ואולי אפילו לשים את התמונה שלו בכובע שלי... אז מי זה?? על מי מדברים?? **העניין הוא כך:**

כבר הובהר כאן בגיליון זה כמה פעמים: שהמשיח הוא לא בהכרח איש מסוים בגובה מסוים... עם זקן ומשקפיים... כן... אמנם יום אחד יהיה איש כזה שיקראו לו המשיח והוא ייצג את המושג שנקרא משיח... **אבל!!!** כמו ש”תורה” זה לא שם של בן אדם אלא שם של הנהגה... (ויש תלמידי חכמים שמייצגים את התורה...) ככה המהות של משיח זה שם של הנהגה כללית... ששוב: יום אחד אמנם יהיה דמות מסוימת שתייצג באופן מעשי ומוחלט את הנהגה הזו... אבל גם כעת שהמשיח עדיין לא הגיע... הרי אנחנו נמצאים עמוק עמוק בעיצומם של **שני אלפים ימות המשיח!!!** אנחנו עמוק בתוך ואפילו לקראת סוף הנהגה הזו שנקראת **משיח**... מה זה הנהגה הזו ששמה משיח?? **משיח זה כח היחיד!!!**

משיח זה אתה... אני... הוא... כל אחד ואחד כמות שהוא **לבד כיחיד!!!** זה הנהגה של משיח!!! בניגוד לנהגת התורה... שהנהגת התורה במהותה היא **הנהגת הכלל**... תורה זו מערכת של היררכיה שבנויה מסנהדרין... בית דין... חז”ל... קהילה... ממסד... כלל ישראל ביחד... **זו הנהגת התורה!!!** אבל משיח זה הנהגת היחיד... זה מה שדוד המלך בוכה ואומר: יבא יום שהההכלל יבנה... בתי המדרשות יהיו מפוצצים בלומדי תורה... באברכים... בבחורי ישיבות... יש היום בלע”ר פיצוץ אוכלוסין בעולם הישיבות... ישיבות נפתחות על ימין ועל שמאל ותוך שנתיים שלוש יש שם כמה מאות רבות של בחורים (מי חלם על זה פעם??) הנהגת **הכלל** תהיה מפותחת ומשגשגת... ויהיה הההכלל... ורק מישהו אחד ישאר בצד ואף אחד לא יסתכל לכיוון שלו... מי זה?? **המשיח!!!**

מי זה המשיח?? **היחיד!!!** כן... אני הקטן... ואתה הקטן... שה’ רוצה אותי לבד!! ואתך לבד!! ה’ לא רוצה שאנחנו נבלע ונאבד בתוך כל ההמוניות והעדריית הציבורית ונהיה עוד אחד... ה’ רוצה לראות אותי בגודל טבעי... אני הבן יחיד של הקב”ה ואני לא אחד חלקי אלפיים משפחות בחצר הקהילה שלנו... אבא שבשמים מוחה בתוקף!! אתה הבן יחיד שלי... אתה לבד מענין אותי!!! ואתה לבד יקר לי... אתה לבדך יכול לעשות לי כזו נחת רוח שכל העולם כדאי הוא לך... ואתה לבד יכול כ”כ לצער אותי... **שאף צדיק בעולם** לא יוכל להפיס את דעתי על אובדןך... **זו הנהגת משיח!!!** משיח זה הנהגת היחיד... ואת היחיד שכחנו... הכל משגשג... הכל פרח... ורק כח היחיד נעלם...

רק כדי להמחיש את הדברים: בינינו... אני רוצה כעת לערוך איתך היכרות... אני רוצה לדעת מי אתה... שלום לך... איך קוראים לך?? __ לאיזה קהילה אתה שייך?? אה... אתה שייך ל__... ואיפה אתה שולח את הילדים? איזה כובע אתה חובש?? ואיזה צבע גרביים?? ואיזה נוסח אתה מתפלל? ולאיזה קופת חולים אתה שייך?? אה... יופי... כעת הבנתי... קבלתי פחות או יותר את כל המידע... זהו... אני כבר קלטתי מי אתה... אני כבר יודע מי אתה... **וכן? וכן? וכך? ככה זה היום??**

עכשיו בא נעבור לאבא ובן!!! אבא ניגש לילד שלו... בני היקר: אני רוצה לדעת מי אתה... אז תגיד לי: לאיזה קהילה אתה שייך?? איזה כובע אתה תלבש בבר מצוה? איזה גרביים?? איזה נוסח אתה מתפלל? אה... יופי הבנתי... אני כבר יודע מי אתה... **כן? כן? כן? כן? כן? כן?**

ככה אבא מדבר עם הילד שלו?? האם אבא מזהה את הילד שלו לפי המוסד שבו הוא לומד... ולפי צבע הגרביים והמבנה של הכובע...? **ברור שלא!!** אצל שדכן זה השפראח... בראיון עבודה זו אולי השפה... **אבל אצל אבא? !?** אצל אבא יש מושג של **”ניכיר”!!!** אבא מזהה: זה יענקלה שלי... זה החיים שלי... אתה כל העולם שלי... הזהות שלך לא שייכת להגדרות מתכניות מכניות... אני לא צריך שתשלח לי קורות חיים בשביל שאני אזהה מי אתה... כי אתה הבן יחיד

מהאווירה החברתית של הממסד ולא היה לה קורטוב של תעצומות נפש אין להתנהל לבד בכח היחיד... **כלפי מה הדברים אמורים??**

אין עניין סתם לקטר ולהתלונן... אלא מאי?? ה' יעזור... נקווה מאוד שבימים הקרובים נחזור כולנו לשגרה... **ואז מה?? לאן אנחנו חוזרים??** זו השאלה!! האם אנחנו חוזרים שוב לחבר את היחיד למכונת הנשמה של הממסד... להיות שם מורדם ומונשם?? האם נחזור שוב להעצים את המסגרת ולשכוח מהיחיד?? האם ניתן לדוד המלך שוב לחזור ולבכות ולומר: אבא שבשמים... כולם חזרו לשגרה... גם החזרים... גם הסמינרים... גם הישיבות... ואפילו החתונות... ורק אני הבן יחיד של הקב"ה נאבדתי ונשכחתי שוב... האם לזה אנחנו חוזרים??

האם נראה לנו שהקב"ה יתן לנו לחזור שוב לאותו מקום שבו היינו??

הרי הקורונה לא באמת מראה סימני כניעה... אף אחד כבר לא משדר אופטימיות שאנחנו לקראת הסוף... זאת אומרת: אף אחד לא מוכן להבטיח שבעוד חודשיים כשנחזור כבר לסמינרים... זה יהיה לתמיד!!!!

אם ככה... זה אומר שהקב"ה רוצה משהו ש... ש... שכנראה עדיין לא לגמרי הבנו אותו... אם העסק עדיין תקוע... זה אומר **שהמשא ומתן בינינו לבין הקב"ה לא התקדם עדיין** לשום מקום... אז אנא!!!! בזריזות!!!! כעת התפקיד שלנו למחות את דמעותיו של המשיח... ולהבטיח לאבא שבשמים שאנחנו מהיום מתחילים להשקיע בבן יחיד שלו... הלא הוא אני בעצמי... אני מתחיל להחדיר לעצמי שאני לבדי כמות שאני יקר וחשוב לקב"ה... **הוא רוצה אותי!! דווקא אותי!!** הוא לא רוצה שאני אחזור לבית המדרש הגדול... כי הוא עדיין לא סומך עלי שאני יכול לחזור לבית המדרש ההמוני ולהרגיש שם שאני בן יחיד שלו... כן... כשאתה מתפלל במנין של עשרה אנשים בלבד... אם אתה מאחר... אתה מרגיש אין שהקב"ה משאיל בך... "מדוע באתי ואני איש קראתי ואין עונה", אבל כשאני מתפלל בבית הכנסת של 400 מתפללים... כשאני לומד בישיבה של 900 בחורים... כשאני לומד בסמינר של 1500 נערות... האם אני מסוגל להבין שאני בן יחיד של הקב"ה ואני לבד יכול לעשות לו נחת רוח בסדר גודל כזה שבשבילי לבדי היה כדאי לברא את כל העולם?? אני מבין את זה או לא??

בהיר הקב"ה עצר את הכל!!! סגר את הממסד... נעל את הבתי מדרשות... בלם את כל המערכת הממסדית שנוסעת ודוהרת קדימה... ובבת אחת כולנו מצאנו את עצמנו לבד!!!! כל אחד לבד עם עצמו!!! ופתאום כל אחד עמד מול המראה ושאל את עצמו: שלום... אין קוראים לי?? מי אני ומה שמי?? כן... עד היום ידעתי שאני שייך לקהילה פלונית... לומד במקום פלוני... אבל עכשיו הכל סגור!! אני מתפלל באיזה מנין מרפסות וחוף מזה אני בבית... אז מי אני?? יש לי בכלל שם?? ואבא שבשמים קורא לך מלמעלה: כן!!!! אתה הבן יחיד שלי!!!! נעים להכיר... תכיר את עצמך... תדע שאתה יקר לי וחשוב לי גם כשאתה לבד!! העבודת ה' שלך לבד יקרה לי מספיק... אני לא צריך עוד כמה עשרות אנשים יחד איתך בשביל שהעבודת ה' שלך תעבור את אחוז החסימה... לא!!! אני רוצה לשמוע אותך... וכעת **רק אותך**... ותדע לך שאתה לבדך יכול להצדיק את כל קיומו של עולם- בני יקירי... עד היום לא היית כשיר לשמוע כאלו מושגים. המערכת מלכדה אותך מכל הכיוונים ולא איפשרה לך לחשוב שגם לך לבד יש תפקיד (שלא תבין: למערכת יש תפקיד חשוב מאוד... לשמור עלינו שנשרוד את היהדות ולא נאבד... אבל יש לזה גם מחיר-) אתה נאבדת בתוך המערכת... כעת הזזתי את המערכת בצד בשביל לגלות לך מי הוא הבן יחיד שלי- **הלא הוא אתה!!!!** הקב"ה קיים את הבטחתו לדוד... הבטחתי לך שגם אחרי שאני אושיע ציון ואבנה ערי יהודה... וכל שבעים שנה ישבו שם וירשוה ואוהבי שמו ישכנו בה... הכל יש... יש ליטאי ויש חסידי... יש קנאי ויש מודרני... יש ווייס זאקן ויש שורצער זאקן... אבל איפה הילד של אבא שבשמים?? איפה הבן יחיד של הקב"ה שיודע להסתכל ישר לתוך העיניים של אבא שבשמים ואומר לו: אני בן שלך... אני איתך... ורק אתה יתברך מעניין אותי... **הילד הזה נשכח ברכב!!!!**

אם כבר הגענו לכאן... תרשה לי להוציא את הקיסור עד הסוף...

אנחנו מאוד מוטרדים מההשלכות החינוכיות של הקורונה... שיש כאלו שהתפרקו לגמרי... ובינינו... אני שואל אותך: האם זה בעיה של הקורונה? האם הקורונה אשמה בזה?? לא!!! הקורונה רק הציפה את הבעיה החוצה והניחה אותה על השלחן!!! אם אנחנו כ"כ שברירים וכ"כ חסרי חוט שדרה שברגע שחצי שנה לא היה לנו ממסד מסודר... אנחנו כבר מתפרקים... מה זה מראה? זה מראה שהקורונה בעייתית?? זה מראה שמשוהו בתפיסה שלנו לא תקין!!! אם בחור ישיבה אי שם בתחילת הקיץ... לא היה בישיבה במשך חודשיים וזהו... הוא כבר איבד את הכיוון ואין לו מה לחפש בישיבה... אז מה המסקנה?? שהקורונה אשמה?? או... שאשמים אנחנו שלא סיפקנו לו מינימום של העצמה אישית והכרה בכח היחיד שלו שהוא לבד מעניין את הקב"ה... חיברנו אותו למכונת הנשמה של המערכת והממסד... וברגע שהוא התנתק רגע אחד מהממסד... באותו רגע כולו התפרק... זה נפגע קורונה?? זה נפגע של המערכת!!! זה אחד שלא היה לו מינימום של חוט שדרה של כח היחיד!! אם בת סמינר... לאחר חודשיים של למידה מרחוק מתחילה לחשוב... בעצם למה לא ללכת למכללה... היא נפגעת קורונה?? או שהיא נפגעת הממסד?? שאת כל היידישקייט שלה היא קבלה

שלי... הבן יקר לי...

אז זהו!!! שזה בדיוק התקשורת שכה חסרה לנו מול אבא שבשמים... אני מגיע לבית הכנסת ופונה לאבא שבשמים ואומר לו: רבש"ע: אתה יודע מי אני?? אני ליטאי... אני מתפלל פה בבית הכנסת הזה של חניכי ישיבת... אני שייך לזרם היותר פרומער... אבל לא ממש ממש... אני שולח את הילדים שלי לחידר פלוני... את הבנות לסמינר פלוני... יש לי גם קצת נגיעה חסידית אבל לא ממש על כל הראש... זהו?? הבנת רבש"ע?? אתה כבר מתחיל לקלוט פחות או יותר מי אני?? (אווו דבר חסיד... כל אחד וראיון עבודה שלו עם הרבש"ע... רק נקטתי בדוגמא האישית שלי...)

אבא שבשמים בוכה ואומר: שמואלק'ע שלי... איפה אתה?? איפה נאבדת לי?? אתה החיים שלי... אתה הבן שלי... מה זה הבר קוד החרדי הזה?? דבר איתי כמו אבא... תבין שאני אבא שלך... תעמוד מולי כבן מול אביו...

זה!!! זה המשיח שנשאר בחוץ ובוכה ואומר: כי אלוקים כבר הושיע ציון... כבר בנה ערי יהודה... כבר ישבו שם וירשוה... כל הקהילות הגיעו מאירופה ושיקמו את עצמם מחדש... זרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה... הכל יש... יש ליטאי ויש חסידי... יש קנאי ויש מודרני... יש ווייס זאקן ויש שורצער זאקן... אבל איפה הילד של אבא שבשמים?? איפה הבן יחיד של הקב"ה שיודע להסתכל ישר לתוך העיניים של אבא שבשמים ואומר לו: אני בן שלך... אני איתך... ורק אתה יתברך מעניין אותי... **הילד הזה נשכח ברכב!!!!**

המשיח הזה... הבן יחיד של הקב"ה שטמון בתוך כל אחד ואחד מאיתנו... הוא נשכח... בטח... הוא נאבד בכל ההמוניות ובכל הגדול והענק הזה של הממסד והמערכת החרדית הרוויה שלנו... עד היום יש לי סיוטים מפעם אחת שהייתי עם אבא שלי באיזה עצרת בחירות ביד אליהו ונאבדתי... בטח שנאבדתי... ילד קטן שנמצא בכזה אולם ענק עם כאלו מודעות ענקיות וכזו הגברה ורמקולים... אין הוא לא יאבד???

והילד הקטן הזה זה המשיח!!! זה אתה... הוא... אני... כל אחד ואחד מאיתנו כיחיד!! המערכת החרדית הענקית עם המספרים האסטרונומיים בלע"ר... הכל נראה יפה... הכל נוסע יפה... אבל הילד הקטן של אבא שבשמים... שאבא שבשמים רוכן אליו ושואל אותו: מה אומרים?? תודה!! תגיד לאבא לילה טוב... תגיד לאבא בוקר טוב... תן לאבא נשיקה... הילד הקטן הזה נאבד... המשיח שמייצג את כח היחיד מרגיש שכוח...

ואבא שבשמים מנחם את דוד המלך ומבטיח לו: אל תדאג!! לא שכחתי אותך... גם אם תראה שהממסד רק מתבסס יותר ויותר וכל הזמן רק מדחיק את היחיד לפינה... אל דאגה... אני בשניה אחת מפזר את הכל... כל המערכת תזוז לפינה... וכל יהודי וכל בן של הקב"ה ימצא לפתע את עצמו... לבד!! לבד לבד! **זה בדיוק מה שקורה לכולנו עכשיו!** (וצריך להזדזז מהר מהר לפני שפוחתים לגמרי את הסגר ואנחנו מאבדים את הצאנ"ס הזה...) ביום

גיליון מס' 404 פרשת וירא
תשפ"א שנה תשיעית

לעילוי נשמת
הר"ר פנחס בן רבי חיים מאיר זצ"ל
(קליין)
נלב"ע ללא שזכה לזש"ק
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

עלי שיח

הולך את חכמים יחכם/הרב ישעי' אפשטין

(הובא לדפוס, ע"י מערכת 'דברי שי"ח' ועל דעתה בלבד)

בארצות הברית, ובעוד מדינות מתקדמות, מקובל בין אנשי עסקים להשקיע הרבה כסף ומחשבה בפריטי הלבוש וחיצוניות. כאשר איש עסקים מגיע לפגישה במכונית שרד יוקרתית, מהסוג הכי מתקדם, לבוש בחליפת יוקרה ועל זרוע ידו ענוד שעון עסקים יוקרתי, כנראה שהוא איש עשיר והגון, וכי כדאי להתעסק איתו.

במהלך שנות חייו של ידידי כאח לי, רבי שמעון ז"ל הוא עסק לפרנסתו בתחום המס ושירת לקוחות באמונה. אחד ההשתדלויות שעשה כדי להצליח, הוא ענד לידו, כמקובל, שעון עשירים שעלותו מאתיים וחמישים אלף דולר (\$250,000!!!). כן. מחיר של דירה.

יום אחד, כשהגיע לרבינו מרן שליט"א, כדרכו לבוא אחת לכמה שבועות, הוא שאל שאלה אחרי שאלה, ולפתע רבינו מבחין בשעון שעל ידו, ואז העיר לו כי ראוי לגבר שלא לענוד שעון על היד, משום שנראה כמלבוש אשה ואסור משום 'לא ילבש'.

באותו שניה, רבי שמעון הסיר את ה'מאתים חמישים אלף דולר' שהיו על יד, והעביר אותם אחר כבוד לכיס. מאז ואילך הם לא חזרו להיות על היד.

הסיפור הזה משקף בעצם את מהותו של ר' שמעון על רגל אחת. ציות מוחלט לדעת תורה. היו לו הרבה תירוצים, הוא יכול היה להסביר כמה זה נחוץ לו, ועוד ועוד, אבל הוא ציית בהחלטה גמורה לדעת תורה.

כך גם היה בכל ענין ודיעה שרבינו אמר לו, אם זה לשנות בפריטי הלבוש, לגדל זקן ארוך, בחינוך הילדים, בכל שאלה וענין, הוא ביקש לשמוע מרבינו את דעתו, בלי לחפש הנחות ותירוצים. נעשה ונשמע.

קשה לי מאוד לדבר עליו, היינו בקשר עמוק כמו אחים. שמחנו יחד בשמחות ובכינו יחד בצער ועגמת נפש שהיו מנת חלקו של ר' שמעון בכל מיני יסורים שבאו עליו.

יכולני לומר בפה מלא כי ר' שמעון היה אהוב וקרוב מאוד מאד מאד אצל רבינו מרן שליט"א, איני צריך לספר את הידוע.

ראיתי מקרוב חלק מההיקף האדיר של צדקות ומתן בסתר שנתן, בכזו רגישות ואכפתיות, אני מנוע לפי בקשתו עוד בחייו, שביקש תדיר לא לספר, אבל זאת יכולני לומר: עוד הרבה אנשים והרבה זמן ירגישו בחסרונו. צר לי עליך אחי נאמת לי עד מאוד. ת.נ.צ.ב.ה.

יפה שעה של קורת רוח. הר"ר שמעון ז"ל יושב משמאל

פנינים על הפרשה

"ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו כי על כן עברתם על עבדכם" (יח, ה)

פרש"י מדוע הדגיש "אחר תעברו"? וכי מה אכפת לו אם ישארו בביתו?
ויש לומר:

איתא בר"ה (י"א א' לדעה אחת, ועין בפנ"י שם) שמעשה זה היה בחג הסכות. ועין במדרש (במדב"ר י"ד, ב') שאברהם בנה להם סכה, כדכתיב: 'והשענו תחת העץ', וכנראה היה עץ תלוש הכשר לסכך בו. והנה הלכה היא, הולכי דרכים פטורין מן הסכה, אבל אם הזדמנה לאורח סכה בלי טרח, חייב בסכה (משנ"ב סימן תר"מ סק"מ).

ואם כן זה מה שאמר להם אברהם: והשענו תחת העץ (תשבו בסכה), ואקחה פת לחם וסעדו לבכם (בסכה), אחר תעברו, כי על כן עברתם על עבדכם, כלומר, נזדמנה לכם סכה בלי טרח, לכן תכנסו ותאכלו בסכה! ואחר כך תעברו, ואז תהיו פטורים מסכה כדין הולכי דרכים. (שבענו מטובך)

אבל יחיד

בהילקח מאיתנו בפתע פתאום ידידנו האהוב רודף צדקה וחסד, אהוב למטה ונחמד למעלה, קידש שם שמים בהליכותיו, יגע בתורה ובדרך ארץ, שזכה להיות מהיושבים ראשונה במלכות,

וקרוב מאוד בצילו של רבינו רשכבה"ג שליט"א

הר"ר שמעון הכהן ברכר

זצ"ל בהר"ר יהושע אליקים ז"ל

אוי רבי שמעון, מי יתן לנו תמורתך

אבל יחיד עשי לך רבבות מנויי וקוראי גליון 'דברי שי"ח' על פטירת אחד מהשותפים הקבועים שהיו לעזר ואחיסמך בהדפסת הגליון, רבות נהנינו מעצותיו המחכימות ודלינו ממעינו המתגבר בעובדות והנהגות מתורת מרן שליט"א

רבבות זכויות צדקה ומעשים טובים, שעשה בחיי חיותו בעולם הזה, ילוו אותנו ויגינו עליו, והלך לפניך צדקך, ינחם בשלום על משכבו, ונזכה בקרוב לאור יחד באור החיים בבוא פני מלך משיח צדקנו בב"א

תנחומינו לאלמנה תחי' ולמשפחתו

הרוממה שלא ידעו עוד צער ויגון

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

המבכה מרה

בשם כל הקוראים החשובים

יצחק גולדשטוף

המשיכו והעתירו בתפילה לחיזוקו של רבינו שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים לרפ"ש בתושח"י.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

לזכרו של הר"ר שמעון ברכר ז"ל

אל תפרסם!

"אני שולח לך צ'יק בסכום שביקשת, אבל אני מבקש ממך בבקשה לא לפרסם שאני נתתי, וגם לא לכתוב תודה רבה בספר, אם אתה רוצה תוכל לכתוב הנצחה להורים שלי ולהורי אשתי"

את המשפט הזה, שמעו מהנגיד רבי שמעון הכהן ברכר ז"ל מאות מחברי ספרים, עשרות ראשי כוללים שנהנו מידי חודש מתמיכתו, ואלפי איש שנעזרו ממתת ידו, בהוצאות שונות שהיו מנת חלקם.

מידי יום, פלט מכשיר הפקס בביתו של ר' שמעון שבליקווד, מאות (!!) מכתבי בקשה לעזרה, וכמעט כולם נענו בסכומים נאים. לא לפני שהוא היה בודק כל מקרה לגופו, וכמובן היה בודק ומברר אם יהודי זה אכן מקרב אנ"ש ולא חלילה משדות זרים.

לא אשכח שיום אחד הגעתי לרחוב רשב"ם, ואני רואה את ר' שמעון מגיע מולי מהורהר, והוא מספר לי, כמסיח את צרתו, שכעת הוא שאל את מרן שליט"א על דברי הרשב"א המפורסמים הכותב כי נכון לפרסם את הנודב צדקה כדי שממנו יראו וילמדו לתרום,

והמשיך ר' שמעון 'היות ואני בורח מפרסום, שאלתי את רבינו, האם לפי הרשב"א אני לא נוהג טוב, ועלי לשנות את מנהגי, ומרן שליט"א השיב שאפשר לנהוג כדברי הרשב"א, ואני מתחבט מה הוא מתכוין והאם עלי להתחיל לפרסם כל צדקה שלי...

12 שעות טיסה בשביל רבע שעה

קשה עד בלתי אפשרי לכתוב על אהובנו וידידנו ידיד אמת ר' שמעון הכהן ברכר זצ"ל, שכל חייו התרחק מכל פרסום וכבוד, ורק ביקש לשבת בפינתו שלו בלי הפרעות.

במשך כמעט עשרים שנה היה קרוב מאוד אצל רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א.

לפני שנים רבות הוא התקרב למספר מקובלים וצדיקים בירושלים, אך אט אט נפש ונקשרה בנפשו של רבינו הגר"ח, עד שהגיע זמן שהוא היה בא בקביעות אחת לחודש, רק כדי לומר שלום למרן שליט"א.

ניתן לומר עליו בפה מלא כי הוא לא זז צעד ושעל מבלי להיוועץ בו. לא אחת, היה בא לארץ ישראל לביקור בזק של שעות ספורות, רק כדי לשאול שאלה של כמה דקות, לקבל תשובה, ולחזור לחו"ל.

כדי להבין את מדת כניעתו לחכמי הדור, כדאי להביט בקטע הבא

הגיבור שמתכוּפף

"אבא שלי היה איש חזק מאוד באופי. היה גיבור. הוא לא נבהל מאף אדם, וידע היטב לעמוד על שלו, בעסקים, בהתנהלות של יום יום וגם בין אנשים, הוא לא ויתר על כלום ממה שהוא חשב שכך צריך לעשות, אבל - כשהוא הגיע ועמד לפני גדולי הדור, מרן רבי מיכל יהודה לפקוביץ, מרן רבי חיים קניבסקי, אצלם היה קרוב מאוד, הוא לא הרחיק לרגע. כשהם אמרו משהו - כל השאר התבטל כלא היה. אין שני צדדים".

את הדברים לעיל אמר בשעת ההספד לפני מיטתו בבית הכנסת לדרמן, בנו של ר' שמעון ז"ל, הוא גם הוסיף ואמר: אני כילד צעיר, ידעתי שיש לי אבא חזק, אבא גיבור, לא דאגתי, אבא

לא עירב אותנו בשום דבר בעסקים שלו, אף אחד מהילדים לא ידע בכלל, עד לרגע זה, מה שקורה שם, הוא רק ביקש לדעת באיזו סוגיא אנו עוסקים ומה התחדש, בכל הנוגע לפרנסתו, היינו מנותקים, הוא הסתדר מעולה לבד. עד כאן דבריו של הבן.

נוסיף על הדברים: פעם ר' שמעון היה אצל רבינו עם הכובע הרגיל (קנייטש) ורבינו כדרכו העיר לו שילך בכובע עגול, כשהוא יצא מבית רבינו הוא פנה היישר לחנות הכובעים וקנה כובע חדש.

כך גם עשה כשרבינו אמר לו שיקנה דירה בבני ברק, מיד פנה לחפש דירה לקנייה, וכן כשאמר לו שלא יגע בזקנו, הוא לא חיפש תירוצים לנסות להסביר כמה זה נראה משונה בארצות הברית, אלא מאותו רגע הוא לא נגע בזקן.

הגר"ר שלמה קניבסקי בן רבינו שליט"א סיפר שפעם סח לו ר' שמעון כשהחל זקנו לצמוח, שהוא מאוד חשש מה יגיב על כך שותפו הגוי, והנה, להפתעתו, באחד הימים אומר לו הגוי, עד היום היית נראה סתם אמרקאי, עכשיו אתה נראה יהודי...

ר' שמעון ז"ל עם להבחל"ח רבינו שליט"א

ספר תורה וספר תהילים

'איך זכית לכזה קירבה' היו שואלים לא פעם נכדי רבינו שליט"א, את ר' שמעון.

הוא היה משיב כי בעצמו אינו יודע, אבל בני המשפחה כולם, ידעו איך זה התחיל. לרבינו שליט"א יש ספר תורה פרטי אותו כתב בכספו על ידי סופר ירא שמים. עברו שנים רבות, ויום אחד (בערך בשנת תשס"ט) הציע חתן רבינו ר' יהושע צביון, שרבינו יכתוב ספר תורה חדש, עם הידורים רבים יותר שנתווספו במשך השנים. הוא הציע את המצוה לידידו האמרקאי הצעיר ר' שמעון ברכר ור' ראובן שרון, והם הסכימו על כך בשמחה.

ואכן סופר ירא שמים ייגע בכתיבת ספר תורה מהודר מאוד, ובשמחת הכנסת ספר תורה היה רבינו מאושר מאוד, השמחה התקיימה באולם אירועים ושני התורמים ישבו לצידו,

רבינו מברך 'שהחיינו' בהכנסת ספר התורה שתרם ר' שמעון (משמאל) ור' ראובן שרון (מתוך רב המכר: אלא ארבע אמות).

מאז נקשרה נפשו של ר' שמעון בנפש רבינו, ומספר שנים אחרי זה 'מצוה גוררת מצוה' הוא גם תרם ספר תהילים כתוב בכתב נאה על גבי קלף, לכבוד רבינו שליט"א, וגם אז נערכה

מסיבת סיום לגומרה של תורה.

ספר תהילים זה הוא מהבודדים בעולם הכתוב על גבי קלף.

מתאבק בעפר רגליהם. ר' שמעון כותב כל הגה שיוצא בשעת הלימוד של רבינו עם גיסו הגר"י זילברשטין.

דובר אמת בלבבו

לבד ממעלותיו של ר' שמעון כנותן צדקה אגדי, הרבה יותר מחומש מהרווחים, שעל זה בלבד ראוי לייחד פרק לזכרו, היה איש ישר ואמיתי, שהתרחק משקר מאוד, כלשון הפסוק מדבר שקר תרחק. בשעת ההספדים סיפר אחד מבניו שבמסגרת עבודות כיועץ מס, הייתה תקופה שרשות הפיקוח ומס הכנסה של ארצות הברית עקבה בדקדוק מאוד על כל אלו שעסקו בכך, ואצל כולם מצאו מעילות שונות ודברים שנעשו שלא כחוק, והיה רק עסק אחד שניהל רישום מדוקדק ולא הצליחו למצוא אצלו שום עבירה חוקית או רמאות כלפי הממשלה. היה זה ר' שמעון, שלא עלה על דעתו להתחכם ולנסות לרמות.

ר' שמעון בכותל המערבי, ממנו לא זזה שכינה

היד רושמת

בחמישים ושש שנותיו הספיק המנוח ז"ל הרבה מאוד.

מהיום הראשון בו הכיר את רבינו שליט"א, הוא השכיל להקליט ולרשום כל הגה היוצא מפיו. בכיסו היה תדיר מכשיר הקלטה כדי לא להפסיד אף הגה, ומכיון שהיה איש טרוד מאוד הוא שילם מכספו לאברך תלמיד חכם שירשום את כל השאלות והתשובות, מהם הוא כבר הכין שלושה כרכים מוכנים להדפסה, אלא שחשש שאולי יצא תקלה ולכן השאיר אותם אצלו, ולא אבה לפרסמם.

בספרים אלו, מתגלה ר' שמעון האחר, לא זה שמוכר לציבור כגביר... שם הוא מופיע כאיש המדקדק בהלכה, במאות שאלות על תפילה, שבת, מועדים, וגם יורה דעה ואבן העזר הוא חקר ושאל כל דבר את רבינו, ביקש לדעת מה נכון לנהוג לכתחילה ומה דיעבד.

מעניין, כי בהתאם להנהגת רבינו, הקפיד ר' שמעון על תפילה כותיקין, ומכיון שבחול"ל אין האשכנזים נושאים כפים, היה הולך לבית כנסת ספרדי כדי לישא שם כפים כל בוקר - גם זה על פי מה ששמע מרבינו.

ר' שמעון בשנת תשע"ד במחיצת רבינו, כשבכיס החליפה מבצבץ מכשיר הקלטה

טרם יקראו אני אענה

אחד המעלות היחודיות, ונדמה כי אין רבים שמצטיינים בהם, היה האופן בו חילק ר' שמעון את כספי הצדקה. היו לו כמה עשרות (ואולי מאות) מוסדות להם היה נותן תרומה שנתית בסכום נאה, ולא היה כל צורך 'להזכיר' לו. הוא ניהל יומן שנה מדוקדק, וכל שנה באותו תאריך, היה מתקשר למנהל המוסד, ומבשר לו שהוא עושה העברה בנקאית ומעביר את הסכום הקבוע לטובת הישיבה או המוסד ההוא.

בכלל, כשהיו כל מיני נעזרים ונזקקים להודות לו על תרומתו, היה מבטל באחת, ואומר, אל תדבר על זה בכלל, העיקר שיהיה לך טוב. והוא באמת התכוין לכל מילה.

צדק לפניו יהלך

בשבועות האחרונים בהם שכב ר' שמעון על מיטת חוליו, טרח ועמל ידיד נפשו הגאון ר' יהושע צביון שליט"א בעצרות תפילה עבורו והוסיף לו זכויות. בדברים שנשא לפני מיטתו הוא אמר בבכי 'ר' שמעון, אנו יודעים כי שום דבר לא הולך לריק, טרחנו השתדלנו מה שאפשר לעשות, אבל כבר נגזרה הגזירה, ובודאי תיהנה בשמים מכל אותם זכויות ותפילות שעשו עבורך.'

במחיצת רשכה"ג מרן הגרא"ל שטיינמן. מימין, ידיד נפשו הגר"ר יהושע צביון שליט"א

עתיר זכויות ומעשים טובים, בחדש שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו ניצב ועומד ר' שמעון לפני בית דין של מעלה. אין ספק, כי כל אלו יעמדו לימינו, ויסללו לו את הדרך.

עם זאת, אנו יודעים כי י"א חודשי הדין אינם קלים בכלל. וכהכרת הטוב מיוחדת שיש לנו באופן אישי כלפי ר' שמעון, אנו מבקשים להציע כי לכל הפחות בתוך אבלות השלושים יום, מי מקוראנו שנעזר בגליון, יעשה נחת לנשמתו וילמד משנה לטובתו.

וכבר אמר רבינו שליט"א, כי הלומד לעלוי נשמת אחר אינו מפסיד מכך זכויות, ואדרבה מרויח חסד אמיתי של אמת.

ויהי רצון שנזכה לקיום הנבואה בילע המות לנצה ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים, וינחם ויעודד את משפחתו שבורת הלב, ואלמנתו היקרה, בעל הנחמות ינחם אותם בתוך שאר אבלי ישראל.

הגאון הגדול ר' משה הלל הירש שליט"א מספיד בשעת הלוייה

בהלויתו שהתקיימה בעירו 'ליקווד'

כתבי תלמידים

עובדות והנהגות, פנינים ומעשה רב עם הלכות ודינים שנכתבו ממקור ראשון על ידי מקורבי תלמידי רבינו מרן שליט"א

סור זה נכתב על ידי

הרה"ג ר' אהרן הלוי גרנדש שליט"א - זכרון יעקב (רשימה ג)
הערה: הדברים נכתבים לגליון 'דברי שיח' בלי סדר מיוחד, כפי מה שעולה בשעת הזכרון יב. הנה אודות הספר שחיברתי בס"ד 'תשובות הגר"ח' אספר דבר מעניין, כי בעמוד השער כתוב שחיברו אהרן הלוי גרנדש, משום שפעם מרן שליט"א אמר [לי] שנכתוב את שם השבט כדי שהמסורת תעבור מדור לדור כראוי, יג. פעם סייעתי לאיזה אברך לעבור דירה עקב חובות שהיו לו, ונתייעצתי אז בשבילו עם מרן שליט"א [היה זה לפני כעשרים שנה], ובסוף הוא מכר דירתו אבל לא מצא עדיין דירה לשכור, והנני זוכר שיצאתי אז מביה"כ"נ לדרמן אחר שחרית, ומרן שליט"א חזר מביקורו אצל אחותו הרבנית ברזם תל"ט"א, והלך לבדו מבלי שום מלווה, וכשמרן שליט"א ראה אותי שאל אותי מה קורה עם אותו אברך, ואמרתי שהוא ב"ה הצליח למכור הדירה אבל הוא לא יודע להיכן ילך לגור כי עדיין לא מצא דירה לשכירות, ושצריך ברכה שימצא בקלות, אז אמר לי מרן שליט"א: לא טוב הוא עשה, קודם היה צריך למצוא דירה ורק אחר כך למכור.

יד. בהיותי בן 17, שלחתי למרן שליט"א מכתב ארוך עם הרבה שאלות, ומרן שליט"א כתב לי שכשאהי' בב"ב אכנס אליו, והגעתי למרן שליט"א במוצאי שבת, וכשהגיע התור שלי, הבאתי את זה למרן שליט"א, ואמר לי שזה ארוך ושצריך לזה יותר זמן ושאכנס חזרה לביתו [אז מרן שליט"א קיבל בכניסה לבית במדרגות למעלה], וכשנגמרו האנשים מרן שליט"א סגר הדלת [היה זה כבר 12 בלילה], ואמר לי בוא איתי, ונכנסנו לבפנים הבית ומרן שליט"א התחיל לעלות לקומה השלישית [שהיה זה אז די חדש],

ומרן שליט"א התיישב עם 2 הדפים עמוסים בשאלות, ואני עמדתי, פתאום מיד בתחילת עיונו של מרן שליט"א בשאלות, הוא אמר לי בזה הלשון: מה אני יושב ואתה תעמוד? בא קח כסא תביא לפה ותשב! וראיתי אז מה הוא מידות של גדול אמיתי שעומד לפניו בחור צעיר ומרגיש כביכול שלא בנוח שהבחור עומד והוא יושב ויש ללמוד מזה הרבה מאד מאד מוסר השכל, וכך ישבתי עם מרן שליט"א לבדו בסמוך אליו ממש כשהנני יושב לצד שממולו, כעשרים דקות, וענה לי שאלה אחר שאלה.

טו. וזכורני שא' השאלות היו איך צ"ל בברוך שאמר האם בפי עמו או בפה עמו? ומרן שליט"א אמר לי באיזה סידור כתוב בפה? ואמרתי שבסידור אשכול מובא שהמג"א אומר לומר בפה, ואמר לי להביא לו סידור קטן של אשכול שהיה מונח באיזה מדף שם, ובדק ואמר לי נכון, ולמה אני אומר בפי? אז אמר לי להביא לו משנה ברורה ופתח המשנ"ב וראה שמביא את המג"א, וכמדומה שמרן שליט"א אמר 'טוב, ממחר נשנה בעזה"י', ואמר לי יישר כח על זה.

טז. זכורני שבפעם הראשונה שמרן שליט"א אמר לי להוציא ספר מהארון ספרים כשרצה לעיין על איזה שאלה ששאלנו, כשגמר לעיין בזה אמר לי שמיד שגומרים להשתמש בספר צריך להחזירו לארון הספרים ולא להשאירו מונח סתם כך בחוץ.

יז. קודם ברית של בני נ"י שהיה ביום א' דראש השנה לפני 12 שנים, עליתי למרן שליט"א ושאלתי אותו איפה כתוב שהמשתתפים בברית מילה יש להם מחילת עוונות? ופתח לי תוספות בפסחים ק"ד א' כמדומה למעלה בתחילת העמוד שמביאים מדרש שמי שאוכל מסעודת ברית מילה ניצל מדינה של גהינם [יער"ש בגמ' בעמוד שלפני ובתוס' שם], ומרן שליט"א הוסיף ואמר שלנו אין את המדרש הזה ורק בתוס' זה נמצא. כמו כן הלך עם כסאו לארון הספרים והוציא משם מדרש תנחומא קטן והראה לי שמי שמהול אברהם אבינו מוציא מהגיהנם או שלא נותן שיכניסוהו.

יח. עכשיו אכתוב סיפור שאני יודע ממקור ראשון ממש, ואין בו שום גוזמא. היה תלמיד א' מתלמידי רבינו שרשם למרן שליט"א מכתב קטן, בו הוא מבקש ממנו לזכות להיות עמו במחיצתו בעולם הבא, כידוע שכן היה אצל איזה תלמיד מרן הח"ח זיע"א, מרן שליט"א קרא את הפתק, והרהר קמעא ואמר, כשעיניו הקדושות כלפי מעלה, בכזו ענווה שאין לשער ואין לתאר כלל וכלל עלי גליון בזה הלשון: מי יודע מה יהיה איתי למעלה? (וכמדומה שחזר על זה פעמיים). וחשב עוד ואמר: ה' ירחם. והרהר שוב קמעא ואמר: ה' ירחם. ושוב רהר קמעא ואמר: ה' ירחם. [כך שלושה פעמים], והרהר שוב ואמר למבקש: [תתפלל ו]תבקש להיות עם צדיקים. עד כאן. וזהו נורא נורא ודי למבין.

אור חדש

ידידנו ומכובדנו הרה"ג רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א מפציע בשמי עולם הספר, עם כרך חדש של תשובות שנוענה ממרן רבינו הגר"ח שליט"א, על סדר הירושלמי.

הספר, הנדיר מאוד מסוגו, הן בכך שהוא נסוב כולו על תלמוד ירושלמי מסכת אחר מסכת, וכידוע, אין הרבה בקיאים בתלמוד זה, והן בתשובות שזכה לקבל בחיבות מיוחדת והארת פנים ממרן שליט"א.

זה כבר שנים רבות שזוכה ידידנו הרה"ג הנ"ל לבוא ולצאת בשולחנו של רבינו שליט"א, ולא זו אף זו, שעלתה בידו לרשום את הדברים שזכה לשמוע ולראות בצילו של מרן שליט"א. בחלקו האחרון של הספר מצרף הרב המחבר עוד מאות תשובות שקיבל ממרן שליט"א בשאר חלקי תורה, הלכה ואגדה, מוסר ויראת שמים.

*

נזכיר פנינה אחת, בו הוא מקשה לפני רבינו אודות אימרת הירושלמי בתענית פ"א, ה"א, אילו היו ישראל עושין תשובה ביום אחד מיד היה בן דוד בא, ושאל הרש"ד, והלא יש יום שישראל עושין תשובה... ביום כיפור... ולמה לא בא בן דוד, וענה לו רבינו שאמנם עושין תשובה אך אין זה תשובה גמורה.

*

את הספר, היוצא לאור בשלב זה במתכונת פנימית, לא ניתן עדיין להשיג, אך הרב המחבר נענה לבקשתנו ונהג בנו טובת עין מיוחדת כשהסכים כי קוראי והוגי גליון 'דברי שיח' יכולים לשלוח בקשה מיוחדת ולקבל אותו בדוא"ל.

נא לשלוח בקשה במייל לכתובת:

ig0533145900@gmail.com

ונשתדל לשלוח בעז"ה.

שו"ת בעניני הפרשה

ש. יש לשאול בקיום המצוה של והלכת בדרכיו, האם אדם שהלך לבקר את החולה ולא מצאו בביתו קיים מצוה זו.

ת. קיים גם ביקור חולים כמש"כ הרא"ש.

ש. המכניס עני לביתו מקיים מצות הכנסת אורחים או מצות צדקה או מקיים שניהם.

ת. שניהם.

ש. האם מצוות ליווי האורח שייך בזמננו.

ת. כן.

ש. תינוק שלא הגיע לחינוך ומברך, האם מותר לענות אמן אחר ברכתו או שזה אמן לבטלה.

ת. מותר כדי לחנכו באמן.

ש. איזה סעודה יותר חשובה של הברית מילה או סעודת השלישי למילה, ומהיכן ניתן להוכיח זאת.

ת. חביבה מצוה בשעתה.

(שמחת מרדכי)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✍ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שיח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310